

Innst. 16 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2016 vedrørande kapittel under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområda 1, 6 og 18)

Innhold

	Side
1. Innleiing	5
2. Rammeområde 1 – Statsforvaltning	6
2.1 Innleiing	8
2.2 Generelle merknader	8
2.2.1 Generelle merknader frå Høgre og Framstegspartiet	8
2.2.2 Generelle merknader frå Arbeidarpartiet	9
2.2.3 Generelle merknader frå Kristeleg Folkeparti	9
2.2.4 Generelle merknader frå Senterpartiet	9
2.2.5 Generelle merknader frå Venstre	10
2.2.6 Generelle merknader frå Sosialistisk Venstreparti	10
2.2.7 Generelle merknader frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ...	11
2.2.8 Generelle merknader om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma	13
2.3 Merknader frå komiteen til dei enkelte kapitla under rammeområde 1	14
2.3.1 Kap. 502 Lønnsoppgjøret i staten – tariffavtalte avsetninger	14
2.3.2 Kap. 520 Tilskudd til de politiske partier	14
2.3.3 Kap. 525 Fylkesmannsembetene	14
2.3.3.1 Post 1 Driftsutgifter	14
2.3.4 Kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	15
2.3.4.1 Post 33 Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres	15
2.3.5 Kap. 531 Eiendommer til kongelige formål	15
2.3.5.1 Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	15
2.3.6 Kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet	15
2.3.7 Kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen	16
2.3.8 Kap. 534 Erstatningslokaler for departementene	16
2.3.9 Kap. 540 Direktoratet for forvaltning og IKT	16
2.3.9.1 Post 1 Driftsutgifter	18
2.3.9.2 Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres	19
2.3.9.3 Post 25 Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter, kan overføres	19
2.3.10 Kap. 545 Datatilsynet	19
2.3.11 Kap. 546 Personvernemnda	19
2.3.12 Kap. 2445 Statsbygg	20
2.3.12.1 Post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, kan overføres	20
2.3.12.2 Post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, kan overføres	22
2.3.12.3 Post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter, kan overføres	22
2.3.12.4 Post 34 Videreføring av kurantprosjekter, kan overføres	22
2.3.12.5 Post 49 Kjøp av eiendommer, kan overføres	23
3. Rammeområde 6 – Innvandring, regional utvikling og bolig	23
3.1 Innleiing	26
3.2 Generelle merknader	27
3.2.1 Generelle merknader frå Høgre og Framstegspartiet	27
3.2.2 Generelle merknader frå Arbeidarpartiet	29
3.2.3 Generelle merknader frå Kristeleg Folkeparti	32
3.2.4 Generelle merknader frå Senterpartiet	33
3.2.5 Generelle merknader frå Venstre	35
3.2.6 Generelle merknader frå Sosialistisk Venstreparti	37
3.2.7 Generelle merknader om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma	41
3.3 Merknader frå komiteen til dei enkelte kapitla under rammeområde 6	47
3.3.1 Kap. 490 Utlendingsdirektoratet	47
3.3.1.1 Post 1 Driftsutgifter	48
3.3.1.2 Post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak	49
3.3.1.3 Post 22 Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	50

	Side	
3.3.1.4	Post 23 Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, kan overføres	50
3.3.1.5	Post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	50
3.3.1.6	Post 70 Stønader til beboere i asylmottak	51
3.3.1.7	Post 71 Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak	52
3.3.1.8	Post 73 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, kan nyttes under kap. 821 post 60	52
3.3.1.9	Post 74 Integrerings tiltak i mottak	52
3.3.1.10	Post 75 Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, kan overføres	52
3.3.2	Kap. 491 Utlendingsnemnda	53
3.3.2.1	Post 1 Driftsutgifter, kan nyttes under post 21	53
3.3.3	Kap. 500 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	53
3.3.4	Kap. 551 Regional utvikling og nyskaping	53
3.3.4.1	Post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	54
3.3.4.2	Post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, kan overføres	55
3.3.5	Kap. 552 Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	56
3.3.5.1	Post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling, kan overføres	56
3.3.6	Kap. 554 Kompetansesenter for distriktsutvikling	57
3.3.7	Kap. 560 Sametinget	57
3.3.7.1	Post 50 Sametinget	58
3.3.7.2	Post 54 Samefolkets fond	58
3.3.8	Kap. 561 Tilskudd til samiske formål	58
3.3.9	Kap. 562 Galdu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	58
3.3.10	Kap. 567 Nasjonale minoriteter	59
3.3.10.1	Post 22 Kollektiv oppreising til norske rom mv.	59
3.3.10.2	Post 60 Tiltak for rom, kan overføres	59
3.3.10.3	Post 70 Tilskudd til nasjonale minoriteter	59
3.3.10.4	Post 71 Tilskudd til Romanifolkets/taternes kulturfond	59
3.3.10.5	Post 72 Det mosaiske trossamfund	60
3.3.10.6	Post 73 Tilskudd til kvensk språk og kultur	60
3.3.11	Kap. 580 Bostøtte	60
3.3.11.1	Post 70 Bostøtte, overslagsbevilgning	62
3.3.12	Kap. 581 Bolig og bomiljøtiltak	62
3.3.12.1	Post 70 Boligetablering i distriktene gjeninnføres	62
3.3.12.2	Post 71 Innvandererboliger	62
3.3.12.3	Post 75 Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	62
3.3.12.4	Post 76 Tilskudd til utleieboliger, kan overføres	63
3.3.12.5	Post 77 Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, kan overføres	64
3.3.12.6	Post 78 Boligsosialt kompetansetilskudd, kan overføres	64
3.3.12.7	Post 79 Tilskudd til heis og tilstandsvurdering, kan overføres	65
3.3.13	Kap. 585 Husleietvistutvalget	65
3.3.14	Kap. 587 Direktoratet for byggkvalitet	65
3.3.14.1	Post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	66
3.3.14.2	Post 70 Tilskudd til Lavenergiprogrammet	66
3.3.15	Kap. 590 Planlegging og byutvikling	67
3.3.15.1	Post 61 Bærekraftig byutvikling, kan overføres	67
3.3.15.2	Post 62 Miljøkompensasjonsordning	67
3.3.15.3	Post 65 Områdesatsing i byer, kan overføres	68
3.3.16	Kap. 2412 Husbanken (unntatt 90-poster)	68
3.3.16.1	Post 21 Spesielle driftsutgifter	69
3.3.17	Kap. 5615 Husbanken	69
3.3.17.1	Post 80 Renter	69
3.3.18	Kap. 820 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	70
3.3.18.1	Post 1 Driftsutgifter	70

	Side	
3.3.19	Kap. 821 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	71
3.3.19.1	Post 21 Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, kan overføres	71
3.3.19.2	Post 60 Integreringstilskot, kan overføres	71
3.3.19.3	Post 61 Særskilt tilskot ved busetting av einslege mindreårige flyktingar, overslagsløyving	72
3.3.19.4	Post 62 Kommunale innvandrantiltak	72
3.3.19.5	Post 63 Tilskudd til alternative bosettingsformer	73
3.3.19.6	Post 71 Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	74
3.3.19.7	Post 73 Tilskot	75
3.3.20	Kap. 822 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	75
3.3.20.1	Post 60 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrere .	75
3.3.21	Kap. 2426 Siva SF (unntatt 90-poster)	76
4.	Rammeområde 18 – Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	76
4.1	Innleiing	77
4.2	Generelle merknader	78
4.2.1	Generelle merknader frå Høgre og Framstegspartiet	78
4.2.2	Generelle merknader frå Arbeidarpartiet	78
4.2.3	Generelle merknader frå Kristeleg Folkeparti	80
4.2.4	Generelle merknader frå Senterpartiet	80
4.2.5	Generelle merknader frå Venstre	81
4.2.6	Generelle merknader frå Sosialistisk Venstreparti	85
4.2.7	Generelle merknader om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma	91
4.3	Merknader frå komiteen til dei enkelte kapitla under rammeområde 18	92
4.3.1	Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner	92
4.3.1.1	Post 60 Innbyggertilskudd	93
4.3.1.2	Post 63 Småkommunetilskudd	95
4.3.1.3	Post 64 Skjønntilskudd, kan nyttas under kap. 572 post 64	96
4.3.1.4	Post 66 Veksttilskudd	97
4.3.2	Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner	97
4.3.2.1	Post 60 Innbyggertilskudd	99
4.3.2.2	Post 64 Skjønntilskudd, kan nyttas under kap. 571 post 64	101
4.3.3	Kap. 573 Kommunereform	102
4.3.4	Kap. 575 Ressurskrevende tjenester	103
4.3.5	Kap. 576 Vedlikehold og rehabilitering	104
4.3.5.1	Post 60 Tilskudd til vedlikehold og rehabilitering	104
4.3.6	Kap. 578 Valgdirektoratet	104
5.	Forslag frå mindretal	104
6.	Tilråding frå komiteen	105
VEDLEGG 1	117
VEDLEGG 2	118

Innst. 16 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget frå kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2016 vedrørende kapittel under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområda 1, 6 og 18)

Til Stortinget

1. Innleiing

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirin Sund, frå Høgre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, frå Framstegspartiet, Mazyar Keshvari og leiaren Helge André Njåstad, frå Kristeleg Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, frå Senterpartiet, Heidi Greni, frå Venstre, André N. Skjelstad, og frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, handsamar i denne innstillinga forslag om løyvingar på statsbudsjettet for 2016 under dei kapitla og postane som er fordelte til komiteen under rammeområda 1, 6 og 18.

Komiteen har ved vedtak i Stortinget 13. oktober 2015 og 3. november 2015 fått tildelt kapittel under rammeområde 1 (Statsforvaltning), rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bustad) og rammeområde 18 (Rammeoverføringar til kommu-

nesektoren mv.), jf. Innst. 1 S (2015–2016). Ved Stortingets vedtak 3. desember 2015 er netto utgiftsramme for rammeområde 1 fastsatt til kr 8 464 189 000 for rammeområde 6 fastsatt til kr 19 664 684 000 og for rammeområde 18 fastsatt til kr 167 134 068 000, jf. Innst. 2 S (2015–2016).

Komiteen viser til at i samsvar med Stortingets forretningsorden § 43 femte ledd skal berre dei forslaga som summerer seg til ramma for rammeområda 1, 6 og 18, og som er vedteken ved handsaminga av Innst. 2 S (2015–2016), bli tatt opp til votering ved handsaminga av denne innstillinga.

Open høyring blei heldt 19. og 20. oktober 2015. Følgjande organisasjonar deltok: KS, Nordnorsk råd, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen (FO), UNIO, Utdanningsforbundet, NHO, ABELIA NHO, Sjømat Norge, Leieboerforeningen, Pensjonistforbundet, Norsk Leirskoleforening, PRESS, Rusmisbrukernes interesseorganisasjon (RIO), Norges Handikapforbund, FFO, Personskadeforbundet LTN, Unge Funksjonshemmede, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Norges forskningsråd, Bokhandlerforeningen, Norsk Friluftsliv, Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge, Frivillighet Norge, Norges kemner- og kommunøkonomers forbund, IKT-Norge, Norges Blindeforbund, Norsk Varmepumpeforening, Norsk Arkivråd, Naturvernforbundet, ZERO, Byggenæringens Landsforening, Boligprodusentenes forening, NBBL, Norsk Teknologi, Selvaag realkapital AS, SABIMA, Norsk Forening Mot Støy, Norsk Folkehjelp, NOAS, Redd Barna, Norske kvinners sanitetsforening, OMOD, MIRA, Caritas Norge, Norges Idrettsforbund, SAMORA, Grenseløs Kjærlighet, Norske Kveners Forbund og Sametinget.

2. Rammeområde 1 – Statsforvaltning

90-poster vert behandla av finanskomiteen utanfor rammesystemet.

Oversikten nedanfor viser budsjettforslaga frå regjeringa i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) for rammeområde 1.

Oversikt over budsjettkapittel og postar i rammeområde 1

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
			Utgifter
<i>Regjering</i>			
20		Statsministerens kontor	
	1	Driftsutgifter	100 300 000
21		Statsrådet	
	1	Driftsutgifter	159 600 000
24		Regjeringsadvokaten	
	1	Driftsutgifter	63 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	21 600 000
<i>Kommunal- og moderniseringsdepartementet</i>			
502		Lønnsoppgjøret i staten – tariffavtalte avsetninger	
	71	Tilskudd til midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte (OU-midler)	174 400 000
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	
	1	Driftsutgifter	631 838 000
	22	Fellesutgifter for departementene og Statsministerens kontor	127 213 000
	23	22. juli-senteret	5 200 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 308 000
	46	Sikringsanlegg og sperresystemer i regjeringsbyggene, <i>kan overføres</i>	18 000 000
520		Tilskudd til de politiske partier	
	1	Driftsutgifter	8 591 000
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	282 000 000
	71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	32 900 000
	73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	71 800 000
	75	Tilskudd til de politiske partiers fylkesungdomsorganisasjoner	20 992 000
	76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	7 820 000
525		Fylkesmannsembetene	
	1	Driftsutgifter	1 538 795 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	157 738 000
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	130 000 000
	31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	40 000 000
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 752 925 000
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	19 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	113 000 000
531		Eiendommer til kongelige formål	
	1	Driftsutgifter	25 603 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	31 708 000
532		Utvikling av Fornebuområdet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	198 000
	30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	10 500 000
533		Eiendommer utenfor husleieordningen	
	1	Driftsutgifter	20 063 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	42 500 000
534		Erstatningslokaler for departementene	
	1	Driftsutgifter	386 634 000
540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	1	Driftsutgifter	208 523 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	43 877 000
	22	Betaling for bruk av elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	14 415 000
	23	Elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste, <i>kan overføres</i>	95 795 000
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter, <i>kan overføres</i> ..	75 000 000
	71	Tilskudd til IKT-standardisering	772 000
545		Datatilsynet	
	1	Driftsutgifter	45 624 000
546		Personvernemnda	
	1	Driftsutgifter	1 889 000
<i>Statens forretningsdrift</i>			
2445		Statsbygg	
	24	Driftsresultat:	-306 255 000
	1	Driftsinntekter	-4 284 000 000
	2	Driftsutgifter	1 844 155 000
	3	Avskrivninger	1 033 814 000
	4	Renter av statens kapital	69 800 000
	5	Til investeringsformål	1 029 976 000
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	102 613 000
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	372 600 000
	32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	201 000 000
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	2 077 450 000
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	623 290 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	179 344 000
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	73 944 000
		Sum utgifter rammeområde 1	9 823 107 000
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
3024		Regjeringsadvokaten	
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker	14 800 000
3510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	
	2	Ymse inntekter	20 915 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
	3	Brukerbetaling for tilleggstjenester fra departementene	119 308 000
3525		Fylkesmannsembetene	
	1	Inntekter ved oppdrag	157 738 000
3531		Eiendommer til kongelige formål	
	1	Ymse inntekter	103 000
3533		Eiendommer utenfor husleieordningen	
	2	Ymse inntekter	3 036 000
3540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	3	Diverse inntekter	3 050 000
	4	Internasjonale oppdrag	667 000
	5	Betaling for bruk av elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	14 415 000
	6	Betaling for tilleggstjenester knyttet til elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	1 698 000
<i>Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.</i>			
5445		Statsbygg	
	39	Avsetning til investeringsformål	1 029 976 000
5446		Salg av eiendom, Fornebu	
	40	Salgsinntekter, Fornebu	200 000
		Sum inntekter rammeområde 1	1 365 906 000
		Netto rammeområde 1	8 457 201 000

2.1 Innleiing

Komiteen viser til at forslaget til disponering av ramme 1 frå komiteen sitt fleirtal, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, er ført opp under Tilråding frå komiteen under kapittel 6 i innstillinga. Dette forslaget summerer seg til kr 8 464 189 000. Nettobeløpet avviker frå forslaga i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Sjå tabell 1a.

Komiteen viser til at medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ikkje fremjar forslag innanfor den vedtekne ramma, da dei respektive opplegga frå desse fraksjonane for disponering av ramme 1 avvik frå det vedtekne nettobeløpet. Sjå tabell 1a. Det blir vist til Innst. 2 S (2015–2016) hvor dei alternative budsjettforslaga til Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti går fram.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil stemme imot forslaget frå fleirtalet til vedtak om løyvingar under ramme 1.

2.2 Generelle merknader

2.2.1 Generelle merknader frå Høgre og Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Framskrittspartiet mener det er viktig å skape en enklere hverdag for folk flest gjennom forenkling av lover og regler, og fjerning av unødvendige og særnorske forbud og påbud. Disse medlemmer mener samfunnet må bli mindre byråkratisk, og at enkeltmennesket bør ha større frihet til å styre eget liv uten innblanding fra politikere og byråkrater.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at fellesskapets ressurser brukes mest mulig effektivt. Det skal stilles krav til bruk av skattebetalernes penger. Disse medlemmer støtter derfor regjeringens arbeid med å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor. Dette gir insentiver til mer effektiv statlig drift og skaper handlingsrom for prioriteringer i statsbudsjettet. Disse medlemmer mener at gevinstene fra et mindre byråkrati og mer effektiv bruk av pengene kommer fellesskapet til gode og bidrar til å sikre gode velferdstjenester til alle.

Disse medlemmer peker på at regjeringen har satt i gang en rekke tiltak, blant annet arbeid med økt valgfrihet for innbyggerne, digitalisering i forvaltningen, enklere regelverk, styrking av arbeidet med ledelse og styring i staten og et omfattende arbeid for å redusere tidstyver i hele staten. Disse medlemmer vil særlig fremheve regjeringens forslag til satsing på nye IKT- og digitaliseringstiltak i 2016, noe som er viktig for å skape en enklere hverdag for folk flest. Disse medlemmer er videre positive til at regjeringen vil legge til rette for private og frivillige initiativ, og slippe flere gode krefter til også innen velferdstjenestene. Dette vil skape mer innovasjon, større valgfrihet og et større mangfold av tilbud til brukere med ulike behov. Mindre byråkrati vil også føre til at eksempelvis lærere og sykepleiere får mer tid til elever og pasienter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at antall ansatte i departementene har vært om lag stabilt fra 2013 til 2014. Det har vært en økning i ansatte blant annet i politiet, veivesenet og i universitets- og høyskolesektoren. Dette er en følge av regjeringens arbeid med å styrke sikkerhet og beredskap, bygge bedre infrastruktur og gjennomføre et kunnskapsløft.

2.2.2 Generelle merknader frå Arbeidarpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av at ressursene i offentlig sektor brukes på en effektiv og hensiktsmessig måte. Vår felles velstand og velferd er avhengig av at vi bruker ressursene så effektivt som mulig gitt de overordnede politiske prioriteringene.

Disse medlemmer mener at effektiv og innovativ bruk av IKT på alle områder i forvaltningen er et viktig innsatsområde. Samtidig som IKT-utviklingen går framover, må de grunnleggende forvaltningsverdiene som demokrati og rettssikkerhet ligge fast.

Disse medlemmer mener derfor at Datatilsynet og Personvernemda er viktige verktøy for å ivareta rettssikkerhet for den enkelte innbygger.

Disse medlemmer viser til regjeringens såkalte effektiviseringsreform. Disse medlemmer mener at regjeringens forslag om flatt effektiviseringskutt i alle statlige virksomheter vitner om manglende evne til å prioritere, og forutsetter at disse kuttene ikke tas på direkte tjenester til befolkningen. Befolkningens tilfredshet med det offentlige tjenestetilbudet er avgjørende for tilliten til og oppslutningen om fellesskapsløsninger og den norske velferdsmodellen. Disse medlemmer er opptatt av at demokratiutviklingen gis gode rammevilkår, og at regjeringen må legge til rette for at det norske demokratiet kan fortsette sin videreutvikling.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til enkelte av direktoratene ikke kommer frem i budsjettet. Disse medlemmer mener det i tillegg kan ha nytteverdi at bevilgningene til direktoratene fremkommer samlet i budsjettet.

Disse medlemmer finner det for øvrig påfallende at antall byråkrater, med den definisjonen nåværende regjeringsparti Fremskrittspartiet brukte i opposisjon, øker. Så langt har regjeringen til gode å dokumentere at den såkalte effektiviseringsreformen har hatt noen effekt.

2.2.3 Generelle merknader frå Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil fremheve at statsapparatet skal være effektivt og samtidig så omfattende som nødvendig for å sikre gode beslutninger, god planlegging og forvaltning av våre felles ressurser og rettferdig behandling av enkeltmenneskene. Dette medlem legger subsidiaritetsprinsippet til grunn for tilnærmingen til maktfordelingen i samfunnet. Dette medlem har store forventninger til at den forestående region- og kommunereformen bidrar til ytterligere styrking av demokratiet, og at beslutninger legges på lavest mulig hensiktsmessig nivå.

Dette medlem har notert seg at det i en årrekke, og under skiftende regjeringer, blir lagt mange beslutninger som burde vært folkevalgt forankret til direktorater eller regional stat. De forestående reformene må derfor også medføre avgivelse av makt fra staten.

2.2.4 Generelle merknader frå Senterpartiet

Komiteens medlem fra Senterpartiet legger stor vekt på betydningen av et effektivt byråkrati med høy tillit i befolkningen. Dagens norske samfunn har generelt sett en offentlig forvaltning som på en god måte bidrar til å løse velferdsoppgaver og opprettholde rettsstaten. Samtidig kan byråkratisering og rettsliggjøring gå på bekostning av folkevalgt myndighet og demokratisk deltakelse.

Dette medlem mener at regjeringen har sviktet når det gjelder målet om å desentralisere forvaltningen. Man har en utvikling hvor det flyttes myndighetsutøvelse over til direktorater og offentlige foretak på bekostning av folkevalgt styring. Senterpartiet mener dette må reverseres.

Dette medlem viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for 2016 har lagt inn reduksjon i driftsutgiftene på de ulike kapitlene under statsforvaltningen. Dette gjelder også investeringsrammene for statlige byggeprosjekt. I den økonomiske situasjonen som følger av økte flyktningutgifter er det nødvendig med et stramt budsjett og økt effektivisering også i offentlig forvaltning.

2.2.5 *Generelle merknader frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre fremmer et eget alternativt statsbudsjett. Venstres alternative statsbudsjett tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra regjeringen, jf. Prop. 1 S (2015–2016), samt tilleggsproposisjoner 1–2.

Dette medlem mener at det offentlige er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv. Like klart er det at næringslivet er avhengig av en velfungerende offentlig sektor. Ikke minst er gode skoler nødvendig for at norske bedrifter skal kunne fortsette å hevde seg i kunnskapsindustrien, og et godt barnehagetilbud er viktig for deltagelsen i yrkeslivet. For dette medlem er det likevel et mål at veksten i det offentliges utgifter må være lavere enn veksten i samfunnet for øvrig.

Det ytes stor innsats fra ansatte i offentlig sektor. Men systemene må reformeres for å bedre tjenestene for borgerne. Å ta i bruk ny teknologi i offentlig sektor er en del av dette. Bedre samordning mellom forvaltningsnivåer og forenkling er en annen del av det. I tillegg mener dette medlem at det er en del å hente på å utfordre offentlig sektor på å konkurrere mer, både med seg selv og med andre. Dette medlem vil særlig peke på potensialet som er i frivillig sektor, og som ofte har et idealistisk formål og engasjement som mobiliserer til innsats.

Dette medlem mener videre at det er en stor utfordring at offentlig sektor stadig blir større og mer omfattende og at den statlige kontroll og statlige oppgaver blir flere. Dette medlem ønsker å effektivisere offentlig sektor, og flytte flere statlige oppgaver ned til kommunene. Dette medlem viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra til konkurranse som skjerper og utvikler norske tjenester, produsenter og leverandører. Det offentlige bør føre en åpen anbudspolitik med likebehandling av tilbydere. Det bør også stilles krav til at alle produkter som det offentlige kjøper er de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper.

Dette medlem mener at det er behov for kompetanseheving i arbeidet med å sikre miljøbevisste offentlige anskaffelser. Ulike offentlige organer trenger verktøy og veiledere for ivaretagelse av miljøhensyn og vurdering av livsløpskostnader i offentlige anskaffelser. Bevilgninger som Direktoratet for IKT og forvaltning (Difi) tidligere fikk for å sikre miljøbevisste offentlige anskaffelser, ble kuttet i regjeringens tilleggsproposisjon for 2014, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett der det nå foreslås å gjeninnføre ordningen med 15 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem vil legge til rette for omfattende bruk av elektronisk handel, også innenfor det offentlige. I løpet av neste stortingsperiode bør minst

halvparten av alle offentlige innkjøp gjøres elektronisk, og ressursene frigjøres til å yte bedre tjenester i stat, fylker og kommuner. I rapporten «Kunnskap som virkemiddel i offentlige innkjøpsprosesser» fra 2013, konkluderes det med et årlig innsparingspotensial på mellom 30 og 45 mrd. kroner ved mer spesialiserte innkjøp. Nøkkelord er ifølge rapporten innovasjon, kompetanse og kultur i offentlig sektor.

Dette medlem mener at det offentlige har et særlig ansvar for å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjons- og/eller arbeidsevne kan delta i yrkeslivet. Dette medlem viser i så måte til en rekke tiltak for å få flere i arbeid som er foreslått i Venstres alternative budsjett under andre rammeområder. I tillegg foreslår dette medlem å legge til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne kan arbeide i statsforvaltningen og viser i den forbindelse til Venstres alternative budsjett hvor det er foreslått å bevilge 10 mill. kroner til 200 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen.

2.2.6 *Generelle merknader frå Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at staten er en meget stor arbeidsgiver. Det er derfor viktig at staten tar ansvar for å sikre likelønn, og å sikre hele stillinger til ansatte som ønsker det. Staten som arbeidsgiver har et stort ansvar for å ivareta og sikre at seniorene ansatt i staten og statlige virksomheter kan stå i jobb til pensjonsalderen, og at dette blir ivaretatt løpende og i prosessen med effektiviseringstiltakene foreslått i statsbudsjettet for 2016.

Dette medlem understreker statens særlige ansvar for å rekruttere og beholde ansatte med funksjonsnedsettelse i forvaltningen og i all statlig virksomhet. På tross av at det settes i verk tiltak for å bedre situasjonen, er allikevel andelen mennesker med funksjonsnedsettelse uten arbeid like høy. Statlig virksomhet må forsterke og ivareta sitt ansvar løpende, og særlig i prosessen med effektiviseringstiltakene foreslått i statsbudsjettet er det viktig å sikre at mennesker med funksjonsnedsettelse ikke skyves ut og at ny organisering vanskeliggjør nyrekruttering.

Dette medlem viser til behovet for å sette i gang en tillitsreform, både på statlig og kommunalt nivå, der de ansattes faglige handlingsrom styrkes på bekostning av markedsprinsipper og byråkratisk kontroll.

Dette medlem understreker viktigheten av å forsterke styring og samordning på IKT-feltet utover det regjeringen legger opp til. Kommunen gir i dag i liten grad digitale tjenester til befolkningen. Dette må økes og samhandlingen mellom stat og kommune på tvers av etater og forvaltningsnivå må forsterkes.

Dette må skje etter en helhetlig plan. Dette medlem viser til egne forslag om dette.

Dette medlem påpeker viktigheten av universell utforming av IKT-feltet.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett prioriterer 5 mill. kroner til oppstart av arkivbygget på Tynset, som skal inneholde fellesdepot for Arkivverket og Norsk helsearkiv og viser til merknad under kap. 2445 post 31.

Dette medlem mener det er nødvendig at det nye museumsbygget for Saemien Sijte blir realisert, og derfor settes det av 5 mill. kroner i oppstartsbevilgning i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016. Tiltaket, som kulturinstitusjon, kompetansesenter, formidlingsarena og reiselivsmål, vil være viktig for regional kultur- og næringsutvikling og fremstå som et fyrtårn for den sørsamiske kulturen.

Dette medlem understreker at fylkesmennene har viktige oppgaver med tilsyn med mindreårige flyktninger, barnevern, bosetting av flyktninger o.l. Det er nødvendig å styrke fylkesmannsembetene for å håndtere rettssikkerhet og faglig standard i dette arbeidet. Dette medlem viser til Sosialistisk Ven-

strepartis alternative budsjett hvor det settes av 50 mill. kroner mer enn regjeringens forslag til fylkesmannsembetene for å kunne drive økt tilsyn og arbeid med bosetting av flyktninger.

Dette medlem mener satsingen på mer klima- og miljøvennlig bolig- og bygningsmasse må forsterkes, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett hvor det settes av 10 mill. kroner til prosjekt med statlig Plusshus og 9 mill. kroner til miljøvennlige innkjøp i det offentlige.

Dette medlem viser til innstillingens ulike kapitler for nærmere omtale av endringer.

2.2.7 *Generelle merknader frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det i budsjettforslaget for 2017 vedrørende Kommunal- og moderniseringsdepartementet gis en samlet framstilling av forslaget til bevilgning til samtlige direktorater.»

Tabell 1a. Samanlikning av regjeringas forslag på rammeområde 1, med budsjettforliket og dei alternative budsjetta frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Berre postar med avvik er med. Avvikstall i parentes. I heile tusen kroner.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
Utgifter (i tusen kroner)								
20		Statsministerens kontor						
	1	Driftsutgifter	100 300	100 300 (0)	100 300 (0)	94 450 (-5 850)	100 300 (0)	100 300 (0)
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon						
	1	Driftsutgifter	631 838	631 269 (-569)	631 838 (0)	631 838 (0)	631 838 (0)	631 838 (0)
	22	Fellesutgifter for departementene og Statsministerens kontor	127 213	127 089 (-124)	127 213 (0)	127 213 (0)	127 213 (0)	127 213 (0)
520		Tilskudd til de politiske partier						
	1	Driftsutgifter	8 591	8 583 (-8)	8 591 (0)	8 591 (0)	8 591 (0)	8 591 (0)
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	282 000	292 000 (+10 000)	292 000 (+10 000)	303 204 (+21 204)	282 000 (0)	282 000 (0)
525		Fylkesmannsembetene						

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	1	Driftsutgifter	1 538 795	1 537 278 (-1 517)	1 515 795 (-23 000)	1 521 795 (-17 000)	1 538 795 (0)	1 588 795 (+50 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	157 738	157 573 (-165)	157 738 (0)	157 738 (0)	157 738 (0)	157 738 (0)
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen						
	30	Prosjektering av bygg	130 000	130 000 (0)	130 000 (0)	130 000 (0)	110 000 (-20 000)	130 000 (0)
	31	Igangsetting av byggeprosjekter	40 000	40 000 (0)	40 000 (0)	40 000 (0)	30 000 (-10 000)	40 000 (0)
	33	Videreføring av byggeprosjekter	1 752 925	1 752 925 (0)	1 752 925 (0)	1 552 925 (-200 000)	1 702 925 (-50 000)	1 752 925 (0)
531		Eiendommer til kongelige formål						
	1	Driftsutgifter	25 603	25 578 (-25)	25 603 (0)	25 603 (0)	25 603 (0)	25 603 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	31 708	31 708 (0)	21 708 (-10 000)	31 708 (0)	21 708 (-10 000)	11 708 (-20 000)
533		Eiendommer utenfor husleieordningen						
	1	Driftsutgifter	20 063	20 043 (-20)	20 063 (0)	20 063 (0)	20 063 (0)	20 063 (0)
534		Erstatningslokaler for departementene						
	1	Driftsutgifter	386 634	386 249 (-385)	386 634 (0)	386 634 (0)	386 634 (0)	386 634 (0)
540		Direktoratet for forvaltning og IKT						
	1	Driftsutgifter	208 523	208 333 (-190)	208 523 (0)	203 523 (-5 000)	233 523 (+25 000)	217 523 (+9 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	43 877	43 849 (-28)	38 877 (-5 000)	43 877 (0)	43 877 (0)	43 877 (0)
	23	Elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	95 795	95 688 (-107)	95 795 (0)	95 795 (0)	95 795 (0)	95 795 (0)
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter	75 000	75 000 (0)	0 (-75 000)	75 000 (0)	75 000 (0)	75 000 (0)
545		Datatilsynet						
	1	Driftsutgifter	45 624	45 587 (-37)	45 624 (0)	45 624 (0)	45 624 (0)	45 624 (0)
546		Personvernemnda						
	1	Driftsutgifter	1 889	1 887 (-2)	1 889 (0)	1 889 (0)	1 889 (0)	1 889 (0)
2445		Statsbygg						
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter	372 600	372 600 (0)	372 600 (0)	505 600 (+133 000)	357 600 (-15 000)	312 600 (-60 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	32	Prosjektering og igangset- ting av kurantprosjekter	201 000	201 000 (0)	201 000 (0)	201 000 (0)	181 000 (-20 000)	201 000 (0)
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter	2 077 450	2 077 450 (0)	2 077 450 (0)	1 807 450 (-270 000)	2 027 450 (-50 000)	2 077 450 (0)
	34	Videreføring av kurantpro- sjekter	623 290	623 290 (0)	623 290 (0)	623 290 (0)	633 290 (+10 000)	623 290 (0)
	49	Kjøp av eiendommer	73 944	73 944 (0)	63 944 (-10 000)	73 944 (0)	0 (-73 944)	73 944 (0)
Sum utgifter			9 823 107	9 829 930	9 710 107	9 479 461	9 609 163	9 802 107
								(+6 823) (-113 000) (-343 646) (-213 944) (-21 000)
Inntekter (i tusen kroner)								
3525		Fylkesmannsembetene						
	1	Inntekter ved oppdrag	157 738	157 573 (-165)	157 738 (0)	157 738 (0)	157 738 (0)	157 738 (0)
Sum inntekter			1 365 906	1 365 741	1 365 906	1 365 906	1 365 906	1 365 906
				(-165)	(0)	(0)	(0)	(0)
Sum netto			8 457 201	8 464 189	8 344 201	8 113 555	8 243 257	8 436 201
								(+6 988) (-113 000) (-343 646) (-213 944) (-21 000)

2.2.8 Generelle merknader om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene endret presentsatsen i avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen fra 0,6 pst. til 0,7 pst. Flertallet viser til at bevilgningene på ulike poster ble foreslått redusert som følge av dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti frykter at så sjablonmessige effektiviseringskutt som regjeringen legger opp til i alle statlige virksomheter, kan ramme sårbare funksjoner i jakten på innsparing. Dette medlem forutsetter at regjeringen sikrer etterprøvnbarhet hva gjelder de antatte effektiviseringsgevinstene og rapporterer på hva som er oppnådd, hvordan det påvirker helheten i

forvaltningen, samfunnet generelt og enkeltpersoner spesielt.

Dette medlem påpeker at forslaget i regjeringens budsjettforslag, jf. Prop. 1 S (2015–2016), om et osthøvelkutt på 0,5 pst., ytterligere 0,1 pst. i tilleggsproposisjonen, jf. Prop. 1 S (2015–2016), og forliket om ytterligere krav til effektivisering med 0,1 pst., viser at dette kun er et innsparingstiltak for å få budsjettet i balanse. Dette medlem påpeker at det kan ha alvorlige konsekvenser for statlig drift, som for eksempel lengre saksbehandlingstid og økte køer. Dette medlem påpeker også at samarbeid på tvers av etater og nivåer er viktig for å oppnå det optimale resultat og at denne type sjablonmessig innsparing fører til at etater må konsentrere innsatsen om å redusere eget budsjett framfor å se på hva som gir best resultat totalt. Det er behov for mer og ikke mindre samarbeid på tvers. Mye god synergieffekt kan gå tapt ved denne type innsparing som regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti nå foreslår.

2.3 Merknader frå komiteen til dei enkelte kapitla under rammeområde 1

Komiteen har ingen merknader til dei kapitla eller postane som ikkje er omtala nedanfor, og viser til Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), Innst. 2 S (2015–2016) og dei generelle merknadane frå dei respektive partia.

Kapittel under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

2.3.1 Kap. 502 Lønnsoppgjøret i staten – tariffavtalte avsetninger

Forslag 2016: kr 174 400 000 Saldert budsjett 2015 (sum av tidligere kap. 502 og 503): kr 183 700 000

Det er i proposisjonen foreslått å slå sammen tidligere kap. 502 og kap. 503, og endre navnet på kap. 502 fra Tilskudd til kompetanseutvikling til Lønnsutvikling i staten – tariffavtalte avsetninger.

Komiteen merker seg at regjeringen har slått sammen kap. 502 og 503, og endrer navn på kapitlet til «Lønnsoppgjøret i staten – tariffavtalte avsetninger». Videre merker komiteen seg at det foreslås en bevilgning på 174,4 mill. kroner i 2016, og har ingen innvendinger mot dette. Komiteen merker seg at staten ved Kommunal- og moderniseringsdepartementet og hovedsammenslutningene i Hovedtariffavtalen i staten 2014–2016 har videreført avtale om avsetning av midler til organisasjonenes opplærings- og utviklingstiltak. Komiteen viser til Prop. 1 S (2015–2016) og slutter seg til forslaget.

2.3.2 Kap. 520 Tilskudd til de politiske partier

Forslag 2016: kr 424 111 000 Saldert budsjett 2015: kr 423 340 000

Komiteen viser til at tilskudd til de politiske partier skal bidra til å nå målet om at de politiske partiene har økonomiske midler til å løse sine kjerneoppgaver. Komiteen viser til Prop. 1 S (2015–2016) der regjeringen foreslår å bevilge 424,1 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket med regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor støtten til de politiske partiorganisasjonene er foreslått økt med 10 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) slik at kap. 520 post 70 foreslås økt fra 282 000 000 kroner til 292 000 000 kroner. Flertallet mener rekruttering til og deltakelse i

politiske partiorganisasjoner er en viktig del av demokratiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener de politiske partiene er en viktig del av demokratiet og styringssystemet i Norge. Disse medlemmer øker partistøtten med 10 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er uheldig at tilskuddet til de politiske partiene ikke pris- og kostnadsjusteres på linje med andre bevilgninger i budsjettet. For at partiene skal løse sine oppgaver som arenaer for politisk deltakelse må basisfinansieringen gjennom statstilskuddet opprettholdes.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er lagt inn en bevilgningsvekst på 5 pst. for å komme på linje med bevilgningene i 2014.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at alle tilskuddsposter ble prisjustert i statsbudsjettet for 2015.

2.3.3 Kap. 525 Fylkesmannsembetene

Forslag 2016: kr 1 698 215 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 670 633 000

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at fylkesmennene har fått en sentral rolle i arbeidet med kommunereformen og at det er tilført ekstra ressurser for at fylkesmennene skal ivareta denne rollen.

2.3.3.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at det i forbindelse med kommunereformen er ansatt prosessveileder i hvert fylkesmannsembete. For 2016 foreslår regjeringen å øke bevilgningen med 7 mill. kroner. I budsjettet for 2015 ble det bevilget 16 mill. kroner til dette formålet, totalt 23 mill. kroner. Disse medlemmer mener fylkesmannsembetene innenfor egne budsjett bør kunne dekke denne kostnaden.

Disse medlemmer viser også til at nåværende regjeringsparti Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2013, da partiet var i opposisjon, kuttet 300 mill. kroner i fylkesmannsembetene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at fylkesmenne-

ne har viktige oppgaver med tilsyn med mindreårige flyktninger, barnevern, bosetting av flyktninger o.l.

Disse medlemmer vil be regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2016 dersom budsjetttrammene viser seg for knappe til å sikre dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er nødvendig å styrke fylkesmannsembetene for å håndtere rettssikkerhet og faglig standard i dette arbeidet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett hvor det settes av 50 mill. kroner mer til fylkesmannsembetene for å kunne drive økt tilsyn og arbeid med bosetting av flyktninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser videre til den kritiske situasjonen rundt å skaffe nok og kompetente verger og at det er helt avgjørende for en rettssikker behandling av sakene til barn som søker asyl alene. Disse medlemmer viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) fremmes forslag om økte bevilgninger til dette på Justisdepartementets budsjett, ramme 5. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen raskt kommer tilbake til Stortinget dersom det er behov for ytterligere bevilgninger i vergeordningen.

2.3.4 *Kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen*

Forslag 2016: kr 2 054 925 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 266 600 000

Komiteens medlem fra Venstre viser til at noen av byggeprosjektene utenfor husleieordningen er i en tidlig fase, og at en mindre forskyvning av disse prosjektene vil ha begrenset betydning for den totale fremdriften. I henhold til svar som dette medlem har fått fra Finansdepartementet i forbindelse med forarbeidet til Stortingets behandling av forslaget til statsbudsjett for 2016, vil det være mulig med noe forsinket framdrift på byggeprosjekter som er i prosjekterings- eller igangsettingsfasen. Dette medlem viser derfor til at det i Venstres alternative budsjett for byggeprosjekter utenfor husleieordningen er foreslått bevilget 80 mill. kroner mindre enn det regjeringen legger opp til.

2.3.4.1 POST 33 VIDEREFØRING AV BYGGEPROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Komiteen viser til at bevilgningene skal sikre optimal fremdrift i de prosjektene som Stortinget har vedtatt å starte opp. For å møte behovet i 2016 foreslås bevilgningene økt med 708,3 mill. kroner til 1 772,9 mill. kroner.

2.3.5 *Kap. 531 Eiendommer til kongelige formål*

Forslag 2016: kr 57 336 000 Saldert budsjett 2015: kr 36 675 000

Komiteen merker seg at det totalt er foreslått en bevilgning på 57,336 mill. kroner.

2.3.5.1 POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD, KAN OVERFØRES

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen foreslår 10 mill. kroner til utbedring av stallbygningen ved Det kongelige slott. Disse medlemmer mener denne rehabiliteringen kan utsettes.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er foreslått en betydelig økning av bevilgning til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold av eiendommer til kongelig formål. I forslaget vises det blant annet til at stallbygningen ved Det kongelige slott har et omfattende rehabiliteringsbehov.

Komiteens medlem fra Venstre mener tidspunkt for oppstart av rehabiliteringsprosjektet ved Stallbygningen kan utsettes til 2017, og foreslår derfor i Venstres alternative statsbudsjett for 2016 at det bevilges 10 mill. kroner mindre under eiendommer til kongelig formål enn det regjeringen legger opp til.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 der bevilgningen til eiendommer til kongelige formål er redusert med 20 mill. kroner.

2.3.6 *Kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet*

Forslag 2016: kr 10 698 000 Saldert budsjett 2015: kr 11 200 000

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at det gjenstår store oppgaver i utviklingen av Fornebu-området, særlig når det gjelder bolig- og kollektivutbyggingen. I det videre arbeidet er det viktig at regjeringen følger opp de nye Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging, som ble sendt på høring av regjeringen Stoltenberg II og vedtatt av regjeringen Solberg i september 2014. Det heter her at «Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder» og at «I by- og tettstedsområder og rundt kollektivknute-

punkter bør det legges særlig vekt på høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon.»

Disse medlemmer mener at man ikke følger opp disse statlige planretningslinjene når Bærum kommune har vedtatt kun å bygge 6 400 boliger på hele Fornebulandet. Utbyggere har presentert planer som gir fra 18 000 til minimum 10 000 boliger i tilknytning til de tre T-banestasjonene som planlegges der, og dette er også mer i tråd med Stortingets intensjon i forbindelse med statens salg av Fornebulandet til Bærum kommune først på 1990-tallet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at det er stort behov for å øke boligbyggingen i hovedstadsområdet i årene framover, og at det må skje på en miljøvennlig måte knyttet til kollektivknute-punkter. Når regjeringen forhandler med Bærum kommune om ny Bymiljøavtale og om statens bidrag til finansiering av Fornebulanen, er det derfor avgjørende at det stilles krav om en betydelig økning i bolig-tallet på Fornebulandet – og om at Bærum prioriterer dette framfor boligprosjekter i områder uten kollektivforbindelse.

2.3.7 Kap 533 Eiendommer utenfor husleieordningen

Forslag 2016: kr 62 583 000 Saldert budsjett 2015: kr 50 180 000

Komiteen viser til at budsjettkapitlet omfatter eiendommer som forvaltes av Statsbygg, men som ikke gir leieinntekter av betydning, såkalte ikke-inntektsgivende eiendommer. Komiteen vil understreke at dette kapitlet omfatter kulturhistorisk verdifulle eiendommer, med samlet bygningsareal på ca. 31 000 m².

Komiteen registrerer et betydelig vedlikeholdsetterslep på mange av bygningene. Særlig gjelder dette bygningsmassen på Bygdø kongsgård. Komiteen viser til at det fra og med 2015 er blitt avsatt midler til ekstraordinært vedlikehold og oppgradering av bygningsmassen og at Bygdø kongsgård og Bergenshus vil bli prioritert i 2016.

Komiteen viser til regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S (2015–2016), og støtter dette.

2.3.8 Kap. 534 Erstatningslokaler for departementene

Forslag 2016: kr 387 019 000 Saldert budsjett 2015: kr 618 116 000

Komiteen viser til at det fortsatt vil være behov for erstatningslokaler for flere av departementene etter angrepet mot regjeringskvartalet 22. juli

2011. Komiteen viser til at bevilgningen dekker leieforpliktelsene, og at det ikke er behov for ytterligere bevilgninger til sikringstiltak i erstatningslokalene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at en velfungerende sentraladministrasjon med høyt kvalifiserte og motiverte medarbeidere er en viktig brikke i en god statsforvaltning. Disse medlemmer mener derfor at det ved utformingen av et nytt regjeringskvartal er viktig at de ansatte får være med og bidra til løsninger som sikrer en hensiktsmessig oppgaveløsning og gode arbeidsprosesser.

Disse medlemmer ser med bekymring på at det legges opp til et arbeidsplassrelatert areal som er betraktelig mindre enn det som er tilfellet i dag, samt signaler fra tillitsvalgte om at bekymringer rundt arbeidsforholdene i fremtidens regjeringskvartal i liten grad blir tatt hensyn til. Krav til areal- og energieffektivitet må ikke gå utover muligheten de ansatte i regjeringskvartalet har til å utføre oppgavene sine på en hensiktsmessig måte i et godt og fremtidsrettet arbeidsmiljø. De to høyest rangerte behovene i behovsanalysen for nytt regjeringskvartal, «Tilstrekkelig med departementslokaler» og «Sikre og effektive lokaler», må fortsatt gjelde.

2.3.9 Kap. 540 Direktoratet for forvaltning og IKT

Forslag 2016: kr 438 507 000 Saldert budsjett 2015: kr 343 541 000

Komiteen viser til at det er økte satsinger på IKT i Prop. 1 S (2015–2016) og støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, og Sosialistisk Venstreparti påpeker viktigheten av å forsterke styring og samordning på IKT-feltet ut over det regjeringen legger opp til på tvers av etater og forvaltningsnivåer. Kommunen gir i dag for lite digitale tjenester til befolkningen. Dette må økes kraftig, samhandlingen mellom stat og kommune må forsterkes og dette må skje etter en helhetlig plan. Det er i denne forbindelse nødvendig med tettere forpliktende samarbeid og styring av digitaliseringsarbeidet.

Disse medlemmer vil påpeke at for mange aktører og virksomheter i det offentlige Norge nå i altfor stor grad utvikler egne krav, noe som står i kontrast til regjeringens målsetting om forenkling av offentlig sektor.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en helhetlig plan for bruk av felles IKT-løsninger i hele offentlig sektor, på tvers av etater og forvaltningsnivåer.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at en så viktig modernisering i offentlig sektor som digitalisering er, må følges opp slik at det kan tas i bruk i hele landet. Hvis det ikke skjer, vil digitaliseringen virke sentraliserende. Derfor mener flertallet at kuttene i bredbåndsatsingen regjeringen foreslår må reverseres.

Komiteen mener det er avgjørende at det offentlige oppleves som imøtekommende og tilretteleggende i møte med innbyggerne, blant annet gjennom klart språk og god informasjon. Det offentlige, og særlig kommunene, opererer med en mengde ulike IT-systemer og har svært ulike servicenivåer. Digitale løsninger skal alltid være tilgjengelige der det er mulig i kontakten mellom kommunen og dens innbyggere og næringsliv.

Komiteen påpeker at det offentlige er en stor innkjøper og må derfor også være en sterk pådriver for innovasjon i næringslivet. Eksempler på dette er klima og miljø, tilgjengelighet og universell utforming, og velferdsteknologi. Det er derfor behov for sterke virkemidler for, og å stimulere til, innovasjon i offentlige anskaffelser.

Komiteen påpeker at det er viktig at det finnes innkjøps- og bestiller-kompetanse i offentlige etater på miljøvennlige innkjøp. Det er også viktig å etablere kompetanse på utvikling og innovative kontrakter.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ber regjeringen etablere tilskuddsordninger for å sikre innovative innkjøp.

Komiteen påpeker viktigheten av universell utforming av IKT-feltet.

Komiteen mener det offentlige har et særskilt ansvar for å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjonsevne og/eller arbeidsevne kan delta i arbeidslivet og ha samme tilgang på digitale tjenester som andre. Komiteen mener det er viktig å legge til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne kan arbeide i statsforvaltningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen vil legge frem en melding til Stortinget om Digital agenda for Norge, i vårsesjonen 2016. Flertallet

er kjent med at Kommunal- og moderniseringsdepartementet også er i god dialog med IKT-bransjen i dette arbeidet. En nasjonal plan for elektronisk kommunikasjon (eKom-plan) vil inngå som egen selvstendig del av meldingen til Stortinget om Digital agenda. Flertallet imøteser denne anledningen til en helhetlig drøfting av IKT-politikken.

Flertallet er opptatt av at offentlige anskaffelser ivaretar nødvendige krav til kvalitet, miljø og samfunnsansvar, og viser til at EU har vedtatt nye direktiver på anskaffelsesområdet. Direktivene åpner for økt grønt handlingsrom og innovasjon gjennom offentlige anskaffelsesprosesser.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at ett av formålene med EUs arbeid med å revidere anskaffelsesdirektivene har vært å bedre muligheten for å ivareta andre samfunnshensyn i offentlige anskaffelser, som for eksempel klima og miljø. Mulighetene til å stille krav til miljø i alle faser av en anskaffelsesprosess er tydeliggjort og utvidet. Direktivet tydeliggjør og utvider også muligheten til å trekke inn livssyklus kostnader i tildelingsfasen. Dette flertallet viser i denne sammenheng til at Nærings- og fiskeridepartementet arbeider med gjennomføringen av de nye direktivene og at nytt regelverk skal vedtas i 2016. Det ligger innenfor Difis generelle oppdrag på anskaffelsesområdet å veilede om hvordan mulighetene i det nye regelverket kan utnyttes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at Norge ikke er avhengig av direktivet for å styrke kravene til kvalitet, miljø og samfunnsansvar.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet ser behovet for at innovative offentlige anskaffelser blir tatt i bruk i større grad enn i dag. Nye bestemmelser om markedsdialog, økt adgang til forhandlinger og det nye verktøyet innovasjonspartnerskap vil legge til rette for innovasjon. Disse medlemmer understreker derfor behovet for, og nytten av, økt satsing på tiltak som Nasjonalt program for leverandørutvikling som bidrar til at innovative anskaffelser i økende grad blir tatt i bruk i offentlig sektor. Difi samarbeider med Nasjonalt program for leverandørutvikling for å heve kompetansen i hvordan innovasjonsfremmende anskaffelser kan gjennomføres. Disse medlemmer viser til at det på Nærings- og fiskeridepartementets budsjett er foreslått å bevilge 10 mill. kroner til programmet i 2016. Det er også foreslått bevilgning til pro-

grammet på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett med 0,5 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, påpeker at digitale e-handelsløsninger er et viktig bidrag til både effektive og mer miljøvennlige innkjøpsprosesser. Det sentrale innkjøpsenteret som er foreslått etablert fra 2016 i regi av Difi, vil legge stor vekt på at statens anskaffelser skal gjennomføres ved bruk av digitale løsninger. Flertallet viser også til at Difi etablerer en felles løsning for elektronisk innlevering av tilbud ved offentlige anbudskonkurranser, noe som vil bidra til å spare tid og kostnader for næringsliv og offentlige virksomheter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti påpeker at bredbånd er nøkkelen til at digitale tjenester kan tas i bruk av alle over hele landet. Skal digitaliseringen tas i bruk, må derfor bredbånd bygges ut. Regjeringen sikrer ikke dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett for 2016 hvor tilskuddet til bredbåndsutbygging i områder hvor det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging er økt med 85 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til sitt alternative budsjett hvor tilskuddet til bredbåndsutbygging i områder hvor det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging, er økt med 210 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor bevilningene til bredbånd er økt med 140 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis forslag i sitt alternative budsjett om økte midler til utbygging av bredbånd i distriktene med 60 mill. kroner.

2.3.9.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteens medlem fra Venstre mener at det er en stor utfordring at offentlig sektor stadig blir større og mer omfattende og at den statlige kontroll og statlige oppgaver blir flere. Dette medlem ønsker å effektivisere offentlig sektor, og flytte flere statlige oppgaver ned til kommunene. Dette

medlem viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra til konkurranse som skjerper og utvikler norske tjenester, produsenter og leverandører. Det offentlige bør føre en åpen anbudspolitikke med likebehandling av tilbydere. Det bør også stilles krav til at alle produkter som det offentlige kjøper er de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper.

Dette medlem mener at det er behov for kompetanseheving i arbeidet med å sikre miljøbevisste offentlige anskaffelser. Ulike offentlige organer trenger verktøy og veiledere for ivaretagelse av miljøhensyn og vurdering av livsløpskostnader i offentlige anskaffelser. Bevilgninger som Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) tidligere fikk for å sikre miljøbevisste offentlige anskaffelser, ble kuttet i regjeringens tilleggsproposisjon for 2014, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å gjeninnføre ordningen med 15 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem vil legge til rette for omfattende bruk av elektronisk handel, også innenfor det offentlige. I løpet av neste stortingsperiode bør minst halvparten av alle offentlige innkjøp gjøres elektronisk, og ressursene frigjøres til å yte bedre tjenester i stat, fylker og kommuner. I rapporten «Kunnskap som virkemiddel i offentlige innkjøpsprosesser» fra 2013, konkluderes det med et årlig innsparingspotensial på mellom 30 og 45 mrd. kroner ved mer profesjonaliserte innkjøp. Nøkkelord er ifølge rapporten innovasjon, kompetanse og kultur i offentlig sektor.

Dette medlem mener at det offentlige har et særlig ansvar for å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjons- og/eller arbeidsevne kan delta i yrkeslivet. Dette medlem viser i så måte til en rekke tiltak for å få flere i arbeid i Venstres alternative statsbudsjett for 2016. I tillegg viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett hvor det er foreslått å legge til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne kan arbeide i statsforvaltningen ved å bevilge 10 mill. kroner til 200 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen.

Komiteen har merket seg at et nytt traineeprogram for personer med nedsatt funksjonsevne og høyere utdanning skal starte opp i 2016. Økt frekvens på gjennomføring av dette programmet er viktig for å styrke rekrutteringen av personer med nedsatt funksjonsevne i forvaltningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det offentlige kjøper inn for over 400 mrd. kroner i året. I klimaforliket slås

det fast at klima- og miljøvennlige offentlige innkjøp må brukes som et virkemiddel for å nå mål i klimapolitikken. Det er Difi som har dette ansvaret. Det er viktig å få satt krav i budsjettene om at offentlige anskaffelser skal brukes for å nå målsettingen og som et virkemiddel for å oppnå det grønne skiftet i næringslivet. Det er viktig at slike krav er styrende for alle typer avtaler der det er relevant og at det sikres god kompetanse i anskaffelsesorganer i offentlig forvaltning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der dette formålet er foreslått styrket med 9 mill. kroner i 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at offentlige anskaffelser brukes som strategisk virkemiddel for forvaltningsutvikling, for økt innovasjon, for å nå miljømål og som virkemiddel i mer klimavennlig næringsliv.»

2.3.9.2 POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, KAN OVERFØRES

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen foreslår midler for «å øke statlige virksomheters innovasjonsevne». Ved Høgskolen i Lillehammer er det et Senter for innovasjon i tjenesteyting, som burde involveres før det bevilges ekstra midler til dette.

2.3.9.3 POST 25 MEDFINANSIERINGSORDNING FOR LØNSOMME IKT-PROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at statlige etater med dette skal søke DIFI om penger til digitalisering. Disse medlemmer mener regjeringen må komme tilbake i revidert budsjett 2016 dersom det er konkrete bevilgningsbehov.

2.3.10 Kap. 545 Datatilsynet

Forslag 2016: kr 45 661 000 Saldert budsjett 2015: kr 37 262 000

Komiteen har merket seg de prinsipper som står sentralt i oppbyggingen og etterlevelse av personvernlovgivningen.

Komiteen har videre merket seg og understreker at oppmerksomheten om personvern er stor og at stadig flere understreker at personvern er en selvstendig verdi.

Det er fra komiteens side sett med interesse på at nettopp helse, skole og utdanning samt justis-sektoren har vært områder det særlig har vært arbeidet med i 2015.

Videre understreker komiteen at ulike former for kommunikasjon er nødvendig nettopp for å øke kunnskap om og oppmerksomhet rundt personvern.

Komiteen er innforstått med at oppmerksomhet og kunnskap om personvern er både kostnadseffektivt og gir personvern fra start.

Ett av de områder komiteen særlig er oppmerksom på er Datatilsynets arbeid rundt innebygd personvern – da særlig knyttet til elektroniske lønninger og da særlig til regelverket for slike etableringer. Ny teknologi gir muligheter for å ivareta personvern-hensyn på nye måter.

Komiteen understreker at Personvernemnda er klageorgan for vedtak fattet av Datatilsynet etter personopplysningsloven, helseregisterloven, helseforskningsloven, politiregisterloven og SIS-loven.

Komiteen merker seg videre at tilsyn, etterkontroll og oppfølging av registrerte avvik hos enkeltaktører gir oppmerksomhet og legger retning for praksis.

Det er videre betryggende, sett fra komiteens side, at tilsynet bruker kompetanse og tid i digitaliseringen av og i offentlig sektor.

Komiteen imøteser arbeidet med å etablere et nytt personvernregelverk og er kjent med at budsjettet for 2016 foreslås økt av den grunn.

Komiteen er kjent med at internasjonal informasjonsutveksling øker kraftig. Grenseoverskridende personvernutfordringer må løses i samarbeid mellom landene og komiteen påpeker viktigheten av at Datatilsynet nettopp deltar i slikt arbeid. Internasjonalt personvernregelverk er i endring (regelmodernisering).

2.3.11 Kap. 546 Personvernemnda

Forslag 2016: kr 1 891 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 898 000

Komiteen understreker at tillit og sikkerhet er overordnede verdier i arbeidet med personvern. En enkel og rimelig tilgang til store mengder data kan utfordre personvernet og innbyggernes tillit til at personvernet er sikret og hensyntatt.

Komiteen understreker og gir støtte til departementets påpekning om å drøfte personvernsspørsmål tidlig i utrednings- og planprosesser.

Komiteen påpeker at ny teknologi og utvikling av nye teknologiske løsninger kan utfordre per-

sonvernet, men også gi mulighet for å sikre personvernet i nye former.

Komiteen understreker viktigheten av at elektroniske system er stabile, pålitelige og personvernvennlige, slik at innbyggerne har tillit til disse.

Komiteen vektlegger at tillit er den grunnleggende verdi for at innbyggere skal benytte elektronisk kommunikasjon i møte med den offentlige forvaltning og næringslivet i sin alminnelighet.

Komiteen understreker at et oppdatert regelverk, Datatilsynets virksomhet og Personvernemnda som uavhengig overprøvingsinstans for Datatilsynets vedtak, skal sikre en forsvarlig ivaretagelse av personvernet.

Komiteen påpeker at alle virksomheter har ansvar for å handle i samsvar med gjeldende personvernlovgivning.

Komiteen legger til grunn at Personvernemnda kan utøve sin virksomhet også ved noe økt pågang innenfor rammen av den foreslåtte økte bevilgning.

Komiteen merker seg at en del av klagesakene omhandler Datatilsynets prioritering av saker, klage på plassering av behandlingsansvar og kameraovervåkning i ulike former.

2.3.12 Kap. 2445 Statsbygg

Forslag 2016: kr 3 323 986 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 817 007 000

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at situasjonen ved Storskog grensestasjon er utfordrende og i stadig endring. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett hvor det foreslås en oppstartsbevilgning på 52,4 mill. kroner til bygging av ny grensestasjon.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er avsatt midler til følgende prosjekter i 2016:

– Arkivet på Tynset	15 mill. kroner
– Saemien Sijte	10 mill. kroner
– Nybygg til SEARCH ved NMBU Høyland, Rogaland	8 mill. kroner
– Ålesund og Mosjøen fengsel	50 mill. kroner
– Ny grensestasjon, Storskog	50 mill. kroner

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det bevilges betydelige summer til ulike ordinære byggeprosjekter og investeringer under Statsbyggs portefølje. Det er derfor grunn til å tro at en mindre bevilgning i 2016 bare vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike fa-

seforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett. Dette framgår også av svarene fra Finansdepartementet til dette medlem i forbindelse med forarbeidet til Stortingets behandling av forslaget til statsbudsjett for 2016. Dette medlem viser derfor til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge 135 mill. kroner mindre samlet under ulike byggeprosjekter enn det regjeringen legger opp til.

2.3.12.1 POST 31 IGANGSETTING AV ORDINÆRE BYGGEPROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det ikke er faglige eller økonomiske grunner til å splitte opp den planlagte arkivsatsingen som skulle lokaliseres til Tynset og som ble lagt fram til vedtak med oppstartfinansiering i budsjettet for 2014 fra forrige regjering, og som sittende regjering tok ut av sitt første budsjett.

Disse medlemmer påpeker at arbeidet med denne arkivsatsingen har pågått siden 2006 og har omfattet helsearkivet, og senere sentraldepot for Arkivverket på Tynset. Dette har vært støttet av brede allianser av politikere og næringsliv, er kvalitets-sikret i flere runder og har til nå fått tverrpolitisk støtte fra alle partier, også i Stortinget. Disse medlemmer viser til at Tynset kommune har lagt ned mye arbeid med reguleringsplaner, eiendomsovertakelser og vegsystemer knyttet til etableringen, totalt ca 40 mill. kroner.

Disse medlemmer finner det nødvendig å vise til sakens lange historie.

Historikk:

- Sykehusreformen 2002: Staten overtok eierskapet til sykehusene. Arkivloven kommer dermed til anvendelse på sykehusenes arkiver, herunder pasientjournalarkiver. Store mengder.
- NOU 2006:5 Norsk helsearkiv – siste stopp for pasientjournalene, foreslår et landsdekkende spesialarkiv for morsjournaler fra spesialisthelsetjenesten. I høringsrunden får forslaget bred tilslutning.
- Juni 2009: Regjeringen beslutter å opprette Norsk helsearkiv, og at dette skal lokaliseres på Tynset.
- Statsbudsjett 2010: Norsk helsearkiv er tatt med i budsjettet. I Prop. 99 L (2011–2012) s. 5 «1. Hovudinnhaldet i proposisjonen» er det omtalt slik: «Gjennom behandlinga av statsbudsjettet for 2010 vart det avgjort at det skal etablerast eit nasjonalt helsearkiv (...) Den nye verksemda, kalla Norsk helsearkiv, vil bli organisert som ei eiga eining innanfor det statlege Arkivverket».

- 2010: Riksarkivaren får oppdraget med å etablere Norsk helsearkiv, og danner i august samme år en egen interimorganisasjon som skal forberede etableringen av Norsk helsearkiv. Interimorganisasjonen er fullt bemannet i juni 2011. Arbeidet med forberedelsene til etableringen av Norsk helsearkiv er hvert år omtalt i statsbudsjettet under Helse- og omsorgsdepartementet.
- Fra høsten 2011 har planlegging av nytt arkivbygg på Tynset inkludert sentraldepot for Arkivverket. Det var gjennomført en rapport; Arkivverkets håndtering av arkivtilvekst og digitaliseringsutfordringer, med påfølgende kvalitetssikring av konseptvalg (KS1), som klart bekreftet at sentral utbygging var det mest rasjonelle i forhold til kost/nytte-hensyn.
- 7. juni 2012 vedtok Stortinget nødvendige endringer i helselovgivningen (bl.a. helseregisterloven) for etablering av Norsk helsearkiv.
- Sommeren 2012 gis Statsbygg i oppdrag å gjennomføre forprosjekt for nytt arkivbygg på Tynset. Det utlyses oppdrag, og høsten 2012 inngår Statsbygg samspillskontrakt med entreprenørskapet Hent, Trondheim. Det avgis rapport til Kulturdepartementet sen sommer/tidlig høst 2013. Prosjekteringsarbeidet har så langt kostet noen titalls mill. kroner.
- Forslag til statsbudsjett 2014: regjeringen foreslår å gi nødvendige midler til igangsetting av nytt bygg på Tynset, dog slik at byggestart ikke skal skje før etter at det er gjennomført en KS2-gjennomgang av byggesaken. Bygget skal huse bl.a. Norsk helsearkiv. I budsjettforslag fra ny regjering er midler til byggestart og utdanning tatt ut.
- KS2-utredning ferdig 14. mars 2014, hvor det pekes på at det må sees nøyer på arealbehov og størrelse på magasiner, samt vurdere tomtens egnethet grundigere. Statsbygg har gjentatte ganger svart opp KS2-rapportens påpekninger, senest våren 2015. Norsk helsearkiv og Arkivverket har også kommet med innspill for å gjøre prosjektet billigere.
- Statsbudsjettet for 2015: Fortsatt ikke oppstartsbevilgning, men tydeliggjøring av at arkivene skal bygges på Tynset. Oppbygging av arkivutdanningen ved HIST, med ansvar for desentrale studier på Tynset, bevilges 6 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag i budsjett for 2016 ikke følger opp løfter gitt av statsminister Solberg, finansminister Jensen, helseminister Høie og tidligere statssekretær Åmås i Kulturdepartementet om at lokaliseringene og etableringene stod fast. I Helse- og omsorgsdepartementets budsjettforslag står Helsearkivsatsingen på

Tynset fast, i Kulturdepartementets budsjettforslag er dette ikke omtalt og det foreslås å avvikle hele arkivprosjektet på Tynset.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at spørsmålene om Arkivverkets sentraldepot og Norsk helsearkiv er omtalt i Prop. 1 S (2015–2016) for hhv. Kulturdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Disse medlemmer gjengir for ordens skyld deler av sin merknad om saken i Innst. 16 S (2013–2014):

«Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det alltid skal gjennomføres eksternt kvalitetssikring (KS2) for store statlige byggeprosjekt før forslag om bindende kostnadsrammer legges frem for Stortinget. Flertallet vil understreke at årsaken til utsettelsen som nå skjer for Arkivverkets sentraldepot og Norsk helsearkiv på Tynset er at regjeringen Stoltenberg II fremmet saken for Stortinget uten en fullført KS2.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen i nevnte budsjettproposisjoner, og etter gjennomført kvalitetssikring i KS2, foreslår å realisere et fremtidsrettet arkivprosjekt på Tynset med digitalisering som den overordnede oppgaven. Disse medlemmer viser til at det har vært en forutsetning for å gå inn for et Helsearkiv på Tynset at «den fullførte kvalitetssikringen tilsier bygging av et eventuelt nybygg», jf. Stortingets behandling av Innst. 16 S (2013–2014). Disse medlemmer registrerer at KS2-rapporten konkluderte med at et betydelig innsparingspotensial burde utnyttes før prosjektet kunne anses tilstrekkelig modent for realisering. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen gjennom kostnadsreducerende tiltak faktisk bidrar til at viktige arkivfunksjoner og arbeidsplasser blir etablert på Tynset.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at den alternative, ufinansierte løsningen regjeringen skisserer splitter arkiv og digitalisering på en faglig uhensiktsmessig måte som bryter tvert med helheten i arkivsatsingen.

Disse medlemmer viser til at kvalitetssikringsrunde (KS 2) for en felles løsning for Norsk helsearkiv og Arkivverkets sentraldepot på Tynset er gjennomført. Disse medlemmer er sterkt kritisk til at regjeringen på spørsmål fra Stortinget ikke vil offentliggjøre de underliggende rapportene fra Statsbygg de bygger sin konklusjon på. Derfor er det helt umulig å verifisere regjeringens forutsetning om at det ikke er mulig å realisere bygget innenfor reduserte rammer. Dette er meget kritikkverdig og kan ikke danne grunnlag for beslutning. Disse medlem-

mer viser til at i avisen Østlendingen 29. oktober 2015 kom det frem at Statsbygg ikke mener det er noen problemer med tomten på Tynset der arkivet er tiltenkt.

Disse medlemmer mener det er ytterligere grunn til å se på hva som har hendt i den sammenheng. Den 22. august 2014 fastslo finansministeren overfor Arbeidets Rett at «Det er klinkende klart at det blir arkiv på Tynset». I en kronikk i Adresseavisen 8. desember 2014 argumenterte imidlertid daglig leder ved Dora AS, Geir Halmøy, for at arkivet burde legges til et annet sted enn Tynset der det var:

«(...) muligheter for en utvidelse til langt lavere kostnader enn med et nybygg i et strøk av landet som byr på store klimatiske, kostnadsdrivende utfordringer for et arkivbygg.»

Disse medlemmer viser til at 7. oktober 2015 kunngjorde kulturministeren følgende:

«Permanent lagring av papirdokument skjer enten i DORA i Trondheim eller ved Nasjonalbiblioteket i Rana.»

Disse medlemmer påpeker at på tross av at et enstemmig storting har sagt at en samlet satsing skal skje på Tynset, har ikke regjeringen fulgt dette opp.

Disse medlemmer slår fast at den skissen som presenteres i budsjettet, ikke er den nasjonale og helhetlige løsningen som et samlet storting har gått inn for og som fagetatene har bedt om. Tvert imot er dette en faglig svak og ubegrunnet løsning, med spredd og u hensiktsmessig lokalisering, totalt uavklarte rammer, og det er heller ikke lagt inn midler til å realisere den foreslåtte modellen.

Disse medlemmer mener Stortinget må stå fast ved sine tidligere vedtak i saken og foreslår derfor at regjeringen snarest igangsetter og realiserer den nye og helhetlige arkivsatsingen på Tynset slik det var planlagt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 2 S (2015–2016) der Sosialistisk Venstrepartis medlem foreslår at etableringen av den helhetlige arkivsatsingen på Tynset gjennomføres i henhold til gjennomført forprosjekt fra Statsbygg. Det settes av 5 mill. kroner til oppstart av prosjektet i 2016.

Dette medlem mener det er nødvendig at det nye museumsbygget for Saemien Sijte blir realisert, og derfor settes det av 5 mill. kroner i oppstartsbevilgning i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016. Tiltaket, som kulturinstitusjon, kompetansesenter, formidlingsarena og reiselivsmål, vil være viktig for regional kultur- og næringsutvik-

ling og fremstå som et fyrtårn for den sørsamiske kulturen.

Dette medlem mener satsingen på mer klima- og miljøvennlig bolig- og bygningsmasse må forsterkes, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett hvor det settes av 10 mill. kroner til prosjekt med statlig Plusshus.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett hvor posten foreslås redusert med 15 mill. kroner. Dette vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett.

2.3.12.2 POST 32 PROSJEKTERING OG IGANGSETTING AV KURANTPROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett hvor posten foreslås redusert med 20 mill. kroner. Dette vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett.

2.3.12.3 POST 33 VIDEREFØRING AV ORDINÆRE BYGGEPROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett hvor posten foreslås redusert med 80 mill. kroner. Dette vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett.

2.3.12.4 POST 34 VIDEREFØRING AV KURANTPROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at staten som skoleeier nå må prioritere bygging av ny samisk videregående skole i Kautokeino. Skolebygget er fra 1957, og det er angrepet av muggsopp. Senest i mai anbefalte bedriftshelsetjenesten å stenge skolen på grunn av helsefare.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ber om at regjeringen kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2016 med en plan for et nytt bygg og eventuell oppstartsbevilgning.

Komiteens medlem fra Venstre viser derfor til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge 30 mill. kroner til utbygging av ny videregående skole i Kautokeino.

Dette medlem viser videre til Venstres alternative budsjett hvor posten foreslås redusert med 20

mill. kroner. Dette vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett.

Samlet sett medfører det en styrking av posten med 10 mill. kroner sammenlignet med forslaget fra regjeringen.

2.3.12.5 POST 49 KJØP AV EIENDOMMER, KAN OVERFØRES

Komiteens medlem fra Venstre mener at det ikke bør avsettes en eksplisitt bevilgning til kjøp av eiendom under Statsbygg. Dette medlem viser til særskilt vedlegg til Prop. 1 S (2009–2010) Oversikt over statens eiendommer, hvor det framgår over 320 sider hvilke eiendommer staten eier. Det kan åpenbart settes spørsmålsteget ved hensiktsmessigheten av eierskapet til en rekke av disse eiendommene. I svar på spørsmål fra Venstre i forbindelse med budsjettbehandlingen i 2010 skrev også departementet at:

«Fornyings- og administrasjonsdepartementet holder på med en kartlegging av eiendommer som Statsbygg forvalter, men som ikke naturlig hører inn under Statsbyggs ansvarsområde. Det vil da vurderes om det er eiendommer som kan overføres til annen statlig eller offentlig forvalter eller selges i det åpne marked.»

Dette medlem viser til at kjøp av eiendommer kan finansieres ved salg og omprioriteringer, og at det således ikke anses nødvendig med en eksplisitt bevilgning på 73,9 mill. kroner som foreslått av regjeringen. Denne bevilgningen er derfor foreslått kuttet i Venstres alternative statsbudsjett for 2016.

3. Rammeområde 6 – Innvandring, regional utvikling og bolig

Oversikten nedanfor viser budsjettforslaget fra regjeringa i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) for rammeområde 6.

90-poster vert behandla av finanskomiteen utanfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapittel og postar i rammeområde 6

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
Utgifter			
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
490		Utlendingsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter	1 213 802 000
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	4 946 769 000
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	90 645 000
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	4 245 000
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	599 500 000
	70	Stønader til beboere i asylmottak	861 113 000
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak	53 119 000
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	122 254 000
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 821 post 60</i>	20 425 000
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	19 250 000
491		Utlendingsnemnda	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	270 358 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i>	8 588 000
<i>Kommunal- og moderniseringsdepartementet</i>			
500		Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	352 940 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	79 052 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
	22	Forskning, <i>kan overføres</i>	6 832 000
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	66 143 000
551		Regional utvikling og nyskaping	
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 102 793 000
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeids- giveravgift, <i>kan overføres</i>	155 302 000
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	444 200 000
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling	
	1	Driftsutgifter	26 885 000
560		Sametinget	
	50	Sametinget	279 956 000
	54	Samefolkets fond	5 345 000
561		Tilskudd til samiske formål	
	50	Samisk høgskole	5 594 000
	51	Divvun	6 894 000
	72	Samisk språk, informasjon m.m.	3 000 000
562		Galdu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	
	1	Driftsutgifter	3 161 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 044 000
563		Internasjonalt reindriftssenter	
	1	Driftsutgifter	5 858 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 554 000
567		Nasjonale minoriteter	
	22	Kollektiv oppreisning til norske rom mv.	3 000 000
	60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	6 200 000
	70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	7 100 000
	71	Tilskudd til Romanifolket/taternes kulturfond	5 300 000
	72	Det mosaiske trossamfund	6 840 000
	73	Tilskudd til kvensk språk og kultur	4 700 000
580		Bostøtte	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 763 000 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	465 024 000
	76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	888 270 000
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i> ..	24 100 000
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	58 400 000
	79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering, <i>kan overføres</i>	100 000 000
585		Husleietvistutvalget	
	1	Driftsutgifter	25 734 000
587		Direktoratet for byggkvalitet	
	1	Driftsutgifter	85 663 000
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	54 388 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
	70	Tilskudd til Lavenergiprogrammet	6 586 000
590		Planlegging og byutvikling	
	61	Bærekraftig byutvikling, <i>kan overføres</i>	19 088 000
	65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	29 841 000
	71	Internasjonale organisasjoner	720 000
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	55 245 000
	81	Lokal kompetanse og universell utforming, <i>kan overføres</i>	4 476 000
<i>Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet</i>			
820		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter	253 157 000
821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	39 726 000
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 780 000
	50	Norges forskningsråd	6 946 000
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	8 393 128 000
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	596 383 000
	62	Kommunale innvandreriltak	198 157 000
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	2 047 000
	71	Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	48 208 000
	72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 577 000
	73	Tilskudd	5 371 000
822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	
	21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	31 896 000
	22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	13 794 000
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 985 608 000
<i>Statsbankene</i>			
2412		Husbanken	
	1	Driftsutgifter	344 033 000
	21	Spesielle driftsutgifter	12 340 000
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	50 966 000
	71	Tap på utlånsvirksomhet	13 000 000
	72	Rentestøtte	7 300 000
2426		Siva SF	
	70	Tilskudd	50 046 000
		Sum utgifter rammeområde 6	27 475 759 000

Inntekter

*Inntekter under departementene***3490 Utlendingsdirektoratet**

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)
	1	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, ODA-godkjente utgifter	131 051 000
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	20 234 000
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	3 927 633 000
	5	Refusjonsinntekter	11 568 000
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	20 236 000
3562		Galdu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	
	2	Diverse inntekter	2 044 000
3563		Internasjonalt reindriftssenter	
	2	Diverse inntekter	2 554 000
	3	Leieinntekter	350 000
3585		Husleietvistutvalget	
	1	Gebyrer	1 094 000
3587		Direktoratet for byggkvalitet	
	1	Diverse inntekter	100 000
	4	Gebyrer, sentral godkjenning foretak	44 998 000
3821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
	1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter ...	266 475 000
	2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	85 108 000
3822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	333 878 000
5312		Husbanken	
	1	Gebyrer m.m.	12 810 000
	11	Tilfeldige inntekter	30 870 000
5326		Siva SF	
	70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5613		Renter fra Siva SF	
	80	Renter	17 900 000
5615		Husbanken	
	80	Renter	3 093 000 000
		Sum inntekter rammeområde 6	8 008 903 000
		Netto rammeområde 6	19 466 856 000

3.1 Innleiing

Komiteen viser til at forslaget til disponering av ramme 6 frå komiteens fleirtal, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, er ført opp under Tilråding frå komiteen under kapittel 6 i innstillinga. Dette forslaget summerer seg til kr 19 664 684 000, som er det nettobeløpet som er vedteke for dette rammeområdet ved handsa-

minga av Innst. 2 S (2015–2016). Nettobeløpet avvik frå forslaget til regjeringa i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Sjå tabell 2a.

Komiteen viser til at medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ikkje fremjar forslag innanfor den vedtekte ramma, da dei respektive opplegga frå desse fraksjonane for disponering av ramme 6 avvik frå det vedtekte nettobeløpet. Sjå tabell 2a. Det vert vist

til Innst. 2 S (2015–2016) hvor dei alternative budsjettforslaga til Arbeiderpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti går fram. Der hvor desse avvik frå Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), vil dette bli omtalt under det enkelte kapittel i innstillinga.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil stemme imot forslaget frå fleirtalet til vedtak om løyvingar under ramme 6.

3.2 Generelle merknader

3.2.1 *Generelle merknader frå Høgre og Framstegspartiet*

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold, og komiteens medlemmer fra Høyre og Framskrittspartiet mener det er avgjørende å styrke vekstkraften i hele landet. Disse medlemmer merker seg at regjeringen fører en offensiv regional- og distriktspolitikk som styrker lokalt entreprenørskap, næringsliv og eierskap, gjennom å rette den regionale utviklingspolitikken inn mot verdiskaping, innovasjon og bedre infrastruktur i distriktene. Disse medlemmer mener en slik politikk er viktig for å realisere målet om arbeidsplasser og verdiskaping i hele landet. Gjennom vekstfremmende skatteletter bedres mulighetene for å skape og beholde verdier lokalt.

Lave oljepriser og økende ledighet krever etter disse medlemmers mening en næringsvennlig politikk som kan bidra til omstilling og grunnlag for fremtidig vekst i alle deler av landet. Disse medlemmer viser til at en stor del av den norske konkurranseutsatte industrien drives utenfor de store byene. Det er derfor viktig å redusere avstandsulempene og transportkostnadene, noe regjeringen følger opp gjennom en stortilt satsing på infrastruktur. Disse medlemmer vil i denne sammenheng fremheve satsingen på fylkesveinettet, hvor fjorårets satsing på fylkesveier trappes opp med ytterligere 200 mill. kroner. Bevilgningene er dermed økt med ca. 1,2 mrd. kroner siden regjeringsskiftet i 2013.

Disse medlemmer mener innvandring er en kilde til mangfold, nye impulser og kulturell utveksling, og et bidrag til økonomisk vekst i Norge. Selv om innvandringen har gjort oss til en mer mangfoldig nasjon, ser disse medlemmer utfordringer knyttet til innvandring og integrering. Som følge av den største flyktningkrisen verden har sett siden 2. verdenskrig opplever nå også Europa en betydelig økt tilstrømning av flyktninger fra Syria og nærområdene. Disse medlemmer legger til grunn at Norges humanitære tradisjon tilsier at vi skal hjelpe mennesker i nød. Disse medlemmer legger samtidig

ikke skjul på at utfordringene nå vil bli betydelig større, og vil kreve at alle deler av samfunnet stiller opp.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) fremmer en lang rekke tiltak for å håndtere den økte tilstrømningen av flyktninger.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i budsjettforslaget følger opp viktige punkter i samarbeidsavtalen mellom Høyre, Framskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre på asyl- og innvandringsområdet.

Disse medlemmer er enig med regjeringen i at det er nødvendig å regulere innvandringen og antall asylsøkere, og støtter regjeringens arbeid innenfor asylkjeden for å redusere ankomsten av antall asylsøkere uten beskyttelsesbehov, rask bosetting av personer som får opphold og raskere retur av personer uten lovlig opphold i Norge. Det er en sammenheng mellom ankomst, saksbehandling, bosetting og retur, noe som krever effektiv behandling i alle ledd, fra rask avklaring av identitet, til å legge til rette for rask bosetting eller retur avhengig av utfallet av asylsøknaden.

Disse medlemmer mener også det er nødvendig med visse tilstrammende grep slik regjeringen tar til orde for i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), eksempelvis når det varsles innstramminger i retten til familiejenforening og familieetablering for flyktninger. Det er også nødvendig med klarere prioritering av ressursene. Disse medlemmer viser til den sammenheng til at økte asylankomster gir et økt press på tjenesteytingen fra kommunene, herunder tilgangen på kvalifiserte lærere til norskopplæring. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å redusere antall norsktimer som tilbys fra 250 timer til 175 timer for asylsøkere i mottak, for å kunne tilby norskopplæring til alle, og på den måten prioritere opplæring til dem med lovlig opphold.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vurderer flere regelverksendringer for å forhindre at asylordningen misbrukes. I lys av økningen i antallet asylsøkere siden sommeren 2015 er det særlig viktig å forhindre at personer med grunnløse søknader bidrar til å øke presset på utlendingsforvaltningen og undergrave asylinstituttet. Videre viser disse medlemmer til at arbeidet med aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere styrkes, og at det foreslås omdisponeringer for å sikre retur særlig av enkeltgrupper og personer utenfor mottak samt at regjeringen også styrker det internasjonale arbeidet med retur.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å ta ut 3 120 overføringsflyktninger i 2016, hvorav 3 000 plasser er forbeholdt syrere. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i Prop.

1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslår å styrke den internasjonale innsatsen på migrasjonsfeltet, blant annet ved at Norge deltar i EUs relokaliseringsordning med 1 500 plasser over to år, bistår EU i arbeidet med relokalisering, øker bidraget til EUs støttekontor for asyl (EASO) og øker bevilgningen til retur og styring av migrasjonsstrømmene.

Disse medlemmer viser til at det også er betydelig økning i antall enslige mindreårige flyktninger. Disse medlemmer mener det er positivt at regjeringen prioriterer å styrke kommunenes og barnevernets mulighet til å ivareta disse på en god måte. Det vises i denne sammenheng til at det særskilte tilskuddet til kommunene ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger økes til 207 000 kroner. I Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslås det å øke tilskuddet ytterligere med et engangsbeløp på 100 000 kroner per enslige mindreårige som blir bosatt i 2016. Videre foreslås i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) å øke bevilgningen til barnevernets omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere.

Disse medlemmer viser til at økt tilstrømming av flyktninger også gir behov for økt bosetting og styrket innsats for integrering, og at regjeringen som følge av dette foreslår 50 mill. kroner til et ekstra tilskudd til kommunene for å bosette flere, samt midler til utvikling av et system for bedre kartlegging av flyktingenes kompetanse. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslår å styrke tilskuddet til kommuner med asylmottak, for å sikre at kommunene har kapasitet og ressurser til å yte lovpålagte tjenester til beboere i mottak.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har som mål at urfolk og nasjonale minoriteter skal få utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsniv. Disse medlemmer støtter dette målet, og mener det er positivt å gi mennesker større frihet til selvstendig utfoldelse på blant annet det kulturelle plan.

Desse medlemmene viser til at det i utviklinga av ein heilskapleg samepolitikk er viktig å sjå samiske spørsmål i eit felles nordisk perspektiv. Forhandlingar mellom delegasjonar frå Finland, Noreg og Sverige om ein nordisk samekonvensjon starta opp i mars 2011. Desse medlemmene har merka seg at Sametinget og departementa våren 2014 kom til semje om mandatet for dei vidare forhandlingane, og at Sverige overtok formannskapet for forhandlingane i 2015.

Desse medlemmene legg til grunn at det er statens ansvar å sikre at hensynet til nasjonale minoritetar blir ivareteke, samstundes som kommunar og fylkeskommunar, på eiga initiativ, og som ein del av lokaldemokratiet, òg følgjer opp aktuelle forpliktingar overfor dei nasjonale minoritetane.

Disse medlemmer viser til at Norge har en sterk tradisjon for at folk eier sine egne boliger. Regjeringen har som mål at folk flest har mulighet til å eie sin egen bolig, noe disse medlemmer støtter.

Disse medlemmer viser til at befolkningen i Norge øker raskt, særlig i og rundt de største byene. Det er derfor et stort behov for flere boliger i årene fremover, og disse medlemmer merker seg at regjeringen vil legge best mulig til rette for økt utbygging. Offentlige reguleringer skal ikke unødvendig forsinke eller fordyre boligbygging, og disse medlemmer mener regjeringen allerede har tatt viktige initiativ i boligpolitikken. Disse medlemmer støtter regjeringen i målet om å sikre raske saksbehandling av byggesaker og forenkle plan- og bygningsloven.

Disse medlemmer er opptatt av at politikere lokalt skal ha frihet til å foreta prioriteringer som er i tråd med de behovene som eksisterer lokalt, og mener derfor det er positivt at regjeringen både gjør det lettere for kommunene å åpne opp for økt boligbygging og for utbyggerne å bygge i takt med behovet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å etablere en sammenhengende og detaljert digital høyde- og terrengmodell, som vil bedre grunnlaget for planlegging og prosjektering av infrastruktur og boliger, beredskap og klimatilpasning. Videre viser disse medlemmer til at arbeidet med å digitalisere, forenkle og automatisere plan- og byggesaksbehandlingen i kommunene skal videreføres, og at det derfor foreslås 25 mill. kroner til dette arbeidet i 2016.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil styrke det sosiale sikkerhetsnettet bl.a. ved å legge til rette for at vanskeligstilte skal få hjelp til å skaffe seg og bli boende i en egnet bolig, og viser i den sammenheng til regjeringens forslag om en tilsagnsramme for tilskudd til om lag 1 400 utleieboliger, som i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) er økt ytterligere til 1 750 for å håndtere bosetting av flere flyktninger. Dette tilsvarer hhv. ca. 400 og 750 flere boliger per år etter regjeringsskiftet i 2013. Videre foreslås bevilgningen til bostøtte økt med 60 mill. kroner, særlig innrettet for barnefamilier med lave inntekter, samt at regjeringen foreslår å videreføre en kompensasjon for uførereformen i bostøtten ut 2016, samtidig som det arbeides videre med en permanent løsning.

Tilgangen på kreditt i det private kredittmarkedet er god og etterspørselen etter lån fra Husbanken har gått ned. Disse medlemmer viser til at regjeringen derfor foreslår å redusere lånerammen til Husbanken fra 20 til 18 mrd. kroner i 2016. Lånerammen legger til rette for at vanskeligstilte på boligmarkedet kan få bistand til å etablere seg i egen bolig samtidig som det legges til rette for at flere boliger og bygg møter fremtidens behov.

3.2.2 *Generelle merknader frå Arbeidarpartiet*

INNVANDRING OG INTEGRERING

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at krigen i Syria har ført til den verste humanitære situasjonen siden andre verdenskrig. Øvrig krig og konflikt, klimaendringer og mangel på framtidshåp i hjemlandet har ført til det største antall flyktninger verden har sett. Situasjonen stiller store krav til verdenssamfunnets evne til å skape fred og utjevne økonomiske forskjeller, og til å avhjelpe flyktingenes prekære situasjon. De fleste flyktinger må få hjelp i sine nærområder.

Disse medlemmer viser til at det høye antallet flyktninger og asylsøkere stiller Europa og Norge på prøve. Norge har gode forutsetninger for å håndtere denne oppgaven, og skal ta sin del av ansvaret. Det krever at vi gjør kloke valg nå, og at Norge bidrar aktivt til å finne internasjonale løsninger for å håndtere situasjonen på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer vil understreke at Arbeiderpartiet vil bidra konstruktivt for å få til bredest mulig politisk enighet om videreutvikling av en streng, rettferdig og human asylpolitikk.

Storskog grensestasjon

Situasjonen ved Storskog grensestasjon er utfordrende og i stadig endring. Disse medlemmer mener at regjeringens forslag til ekstrabevilgning ikke er tilstrekkelig, og foreslår en oppstartsbevilgning til bygging av ny grensestasjon.

Mottak

Disse medlemmer vil peke på at det er avgjørende å sikre rammer for mottak, saksbehandling, bosetting og integrering tilpasset det store antallet som kommer. Det er nødvendig å se på mulige forenklinger i registrering og mottak av flyktninger, mulige tiltak for å få ned saksbehandlingstid og andre forbedringer som kan korte ned tiden fra ankomst til bosetting.

Disse medlemmer mener norsk regelverk skal være avstemt med våre naboland slik at ikke norske ordninger skiller seg ut.

Disse medlemmer vil understreke at UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreduserende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil disse medlemmer vurdere

om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger mot utbytte.

Disse medlemmer viser til at prognosene i budsjettet for neste år er 33 000 nye asylsøkere til Norge. Vi forutsetter at det utarbeides beredskap også for høyere ankomster. Dette krever en kartlegging av tilgjengelige ressurser i det enkelte fylke, for å kunne finne gode og effektive løsninger for innkvartering, språkopplæring, traumebehandling, skole- og studieplasser og mulige sysselsettingstiltak. Det bør vurderes om Fylkesmannen skal ha en sterkere samordningsrolle i det enkelte fylke.

Disse medlemmer viser til oppslag i Aftenposten 20. november 2015 der UDI viser til at de har bedt om bistand fra regjeringen til å inkludere Forsvarsbygg og Statsbygg i arbeidet med etablering av mottak. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen raskt følger opp UDIs anmodning.

Disse medlemmer mener anbudsregelverket må endres slik at innkjøp til mottak og nyankomne i størst mulig grad kan skje lokalt. Det må i den varslede handlingsplanen mot menneskehandel vurderes tiltak som forebygger at barn forsvinner fra mottak.

Situasjonen krever en stor innsats fra mange ulike deler av samfunnet og mange ulike yrkesgrupper. Disse medlemmer mener de tillitsvalgte i mottaksapparatet og kommunene bør involveres i planer og nye oppgaver så tidlig som mulig.

God kommuneøkonomi

Disse medlemmer viser til at en stor andel av de som har kommet som asylsøkere til Norge skal i løpet av 2016 bosettes i kommunene. Kommunene bosetter stadig flere, noe som er svært positivt. Denne oppgaven vil imidlertid øke kraftig i omfang de neste årene. Kommunene må settes i stand til å løse denne oppgaven uten å måtte kutte i skole, helse og omsorg. Det er viktig at kommunene og fylkeskommunene sikres tilstrekkelig med ressurser til å følge opp nyankomne, eventuelt opprette ekstra mottaksklasser, tilstrekkelig kapasitet i videregående opplæring og ekstra kapasitet i norskopplæringen. Det må også sikres kapasitet og kvalitet i helsetilbudet. Derfor er det behov for en styrking av de økonomiske virkemidlene.

Disse medlemmer viser til følgende forslag i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett:

- Styrke kommunesektorens inntekter med 3 mrd. kroner.
- Øke integreringstilskuddet.
- 90 pst. kompensasjon for kommunale barnevernstiltak EMA.
- Utrede en ordning for «særskilt ressurskrevende flyktninger».

- Innføre et basistilskudd på 100 000 kroner til kommunene ved opprettelse av nye mottak.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med nye grep for å få bosatt flyktingene. I begynnelsen av 2016 skal det utarbeides en ny avtale mellom regjeringen og KS om bosetting. Denne avtalen må slå fast nye og klare forpliktelser både fra regjeringen og kommunene som sikrer at man bosetter i tråd med behovet, og innenfor gjeldende tidsfrister. Avtalen må sikre en rettferdig fordeling mellom kommunene.

Krafttak for boligbyggingen

Disse medlemmer mener det er behov for en kraftig styrking av boligpolitikken for å sikre nok boliger til alle som framover skal bosettes. Boligbygging er et politisk ansvar.

Disse medlemmer mener det må gjennomføres en kraftig satsing på flere utleieboliger. Vi ønsker at det skal gis tilskudd til 2 490 utleieboliger i 2016. Samtidig må takten i boligbyggingen øke, slik at det blir flere boliger totalt sett. Boligbyggingen skal komme hele befolkningen til gode.

Disse medlemmer vil øke bostøtten, og foreslår en rekke endringer i Husbanken for å øke boligbygging og rehabilitering av boliger.

Språk, kompetanse og arbeid

Disse medlemmer mener integreringen må starte fra dag én. De som kommer til Norge skal bli møtt med en forventning om å bidra til det norske samfunnet. Det skjer ved at man lærer seg norsk, kommer seg i arbeid og deltar på dugnad, foreldremøter og i frivillig arbeid. Tiden i asylmottaket må derfor være en periode for aktivisering, ikke passivisering.

Disse medlemmer er svært kritisk til at regjeringen kutter i norskopplæring på mottak. Disse medlemmer vil videreføre 250 timer norskopplæring for asylsøkere i mottak og innføre plikt til å delta i norskopplæringen. Disse medlemmer vil videreføre dagens satser for dagpenger, men redusere utbetalingene for dem som ikke deltar i norskopplæringen. Ventetiden fra ankomst på ordinært mottak til norskopplæringen starter må kuttes. Et minimumskrav må være opptak kvartalsvis eller et system med rullerende opptak. Kommuner bør oppfordres til å øke intensiteten på norskopplæringen. Disse medlemmer vil at asylsøkere som har fått opphold, men som bor på mottak, skal ha mulighet til å begynne på de 600 timene de har rett og plikt til.

Disse medlemmer mener barnehageplass er bra for barns språklige utvikling, og for å gjøre det mulig for foreldrene å lære seg norsk eller delta i andre aktiviteter. Derfor vil disse medlemmer at

alle barn i asylmottak skal ha barnehageplass. I dag er dette tilbudet forbeholdt fire- og femåringene. Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternative budsjett at det bevilges 75 mill. kroner i 2016 for å gi et tilbud også til treåringene. Med den tilstrømmingen som vi ser nå, vil det være store forskjeller på kommunenes evne til raskt å skalere opp barnehagetilbudet. Det foreslås derfor at tildeling av midler baseres på søknad fra kommunene.

Å sikre gode muligheter for utdanning, norskopplæring og godkjenning av utdanning har, etter disse medlemmers mening, stor betydning for integrering, at folk raskt kommer i arbeid og at de får brukt sin kunnskap og evner i både arbeids- og samfunnsliv. Kommuner, fylkeskommuner og utdanningsinstitusjoner må derfor settes i stand til å gi tilbud som har god kvalitet.

Disse medlemmer vil peke på at skolen er en viktig arena for integrering for både barn og foreldre. Barn og ungdom som lærer sammen med norske medelever vil raskt lære språket, få seg nettverk og venner. For foreldre er skolen en viktig inngangsport til deltakelse i det norske samfunnet og i lokalsamfunnet. Men skal skolen være en god integreringsarena må disse elevene få godt tilpassede tilbud, som gjør at de kan lære godt og mestre skolehverdagen. Dette er en av grunnene til at Arbeiderpartiet vil styrke kommunenes og fylkeskommunenes økonomi.

Disse medlemmer viser til at en del av flyktingene som kommer til Norge helt eller delvis mangler dokumentasjon for sin utdanning. Det kan være personer som kommer fra land der det ikke er mulig å få pålitelig verifikasjon av dokumentasjonen, eller som måtte flykte uten mulighet til å ta med nødvendig dokumentasjon på utdanningsnivå og ferdigheter. Rask godkjenning av utenlandsk utdanning er et viktig tiltak for å få flyktinger raskt i arbeid og kunne ta i bruk den kompetansen de besitter.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å øke bevilgningen til NOKUT for å styrke deres saksbehandlingskapasitet for godkjenning av utenlandsk utdanning og arbeid med veiledning til nyankomne flyktinger.

Disse medlemmer mener asylsøkernes kompetanse skal kartlegges innen en måned etter ankomst, og hele utdanningssystemet må settes i arbeid for å gi de nyankomne nødvendig påfyll av kompetanse for å kunne utøve faget sitt i Norge. For å bygge opp under arbeidslinja ønsker disse medlemmer nye kriterier for å få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøknaden er til behandling, jf. Romertallsvedtak VI i forbindelse med behandlingen av Innst. 20 S (2014–2015).

God opplæring i norsk språk og arbeidskultur er, etter disse medlemmers mening, en viktig del

av kompetansehevingen, og viktigheten av dette arbeidet øker i takt med innvandringen. Arbeiderpartiet mener at programmet for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) bør styrkes, for å bedre lese- og skriveferdigheter både blant unge og innvandrere.

Det må samtidig legges til rette for at folkehøgskolene og studentsamskipnadene bidrar aktivt i integreringsarbeidet.

Gjør din plikt, krev din rett

Disse medlemmer mener det er både muligheter og utfordringer knyttet til innvandring. Innvandring gir oss nye impulser, arbeidskraft og innbyggere til lokalsamfunn som trenger det. Samtidig kan innvandring utfordre den norske modellen hvis vi ikke lykkes med å inkludere innvandrerne i arbeidslivet, dersom organisasjonsgraden går ned, det oppstår press på lønninger og opparbeidede standarder i arbeidslivet, eller hvis innvandrere ikke oppnår samme grad av yrkesdeltakelse og likestilling som majoriteten. I en tid der arbeidsløsheten stiger er det etter disse medlemmers mening særlig viktig at vi allerede fra ankomst i Norge er tydelige på alles plikt til å bidra, blant annet gjennom et tydelig og enhetlig praktisert regelverk for tilstedeværelse i introduksjonsprogram og norskopplæring.

Vårt hovedfokus må være å inkludere flyktningene i det ordinære arbeidslivet så fort som mulig. Disse medlemmer mener Nav må anvende regelverket fleksibelt for å få folk i aktivitet. Nav må samtidig være tydelige på at fellesskapet ikke betaler livsoppholdet til personer som ikke vil delta i aktivitet eller arbeid på grunn av religion eller fordi man ikke forholder seg til grunnleggende verdier i det norske samfunnet.

Disse medlemmer mener kontantytelser i størst mulig grad bør erstattes av tilbud om aktivitet, der det er mulig. Det skal som hovedregel knyttes aktivitetsplikt til sosialhjelp. Det ble i 2013/14 gjennomført omfattende tilsyn med Kvalifiseringsprogrammet (tiltak for å få blant annet de på sosialhjelp over i arbeid via kvalifiseringsstønad) som viste at en stor andel av kommunene ikke jobber godt nok med dette programmet. Dette må rettes opp.

Disse medlemmer mener kontantstøtte motvirker integrering. Den bør derfor avvikles, og erstattes av en ventestøtte for de som ikke får barnehageplass etter fødselspermisjonen. Arbeiderpartiet vil satse videre på Jobbsjansen, spesielt rettet mot innvandrerkvinner.

For å motvirke sosial dumping er det nødvendig å styrke Arbeidstilsynet, regionale verneombud og treparts bransjeprogrammer. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett med forslag om dette.

Disse medlemmer vil videreføre område-satsingene i Groruddalen, Fjell og Bergen, med vekt på gratis kjernetid i barnehage og SFO. Det er viktig at mottaksklasser spres, slik at de ikke systematisk legges til skoler som allerede har høy innvandrerandel.

Spille på lag med frivilligheten

Disse medlemmer vil understreke at frivillige lag og organisasjoner, frivilligsentraler og idretten gjør en formidabel innsats for integreringen. Derfor må vi støtte frivilligheten som et supplement og en merverdi til de offentlige tjenestene.

Disse medlemmer vil at det skal stilles krav om at mottakene skal samarbeide med frivillige organisasjoner og at det settes av ressurser til dette i mottakene. Hensikten må både være at asylsøkere får hjelp til norsk trening og sosialt samvær, samtidig som de oppfordres til å delta i frivillig arbeid. Frivillig arbeid er god arbeidstrening. Mange kommuner inviterer frivilligheten med i integreringsarbeidet – det kan enda flere kommuner gjøre.

Disse medlemmer vil styrke aktivitetstilbudet i mottakene, gjøre dette tilgjengelig også for voksne og øke tilskuddet til frivillige organisasjoner som jobber med integrering av flyktninger med oppholdstillatelse. Ordningene bør favne bredt, og også omfatte idrett, friluftsliv og frivillighetssentralene. Midlene må også bidra til å spre VOX sin opplæring av frivillige språkmedarbeidere fra Oslo til hele landet.

DISTRIKTS- OG REGIONALPOLITIKKEN

Muligheter i hele landet

Disse medlemmer mener det må være et overordnet mål for all nasjonal politikk å bevare mangfoldet, og å utnytte ressursene og mulighetene i alle deler av landet. Disse medlemmer vil at alle skal kunne bosette seg der de ønsker, og at vi skal ha likeverdige levekår i alle deler av landet. Også for å ivareta våre nasjonale interesser er det viktig å sikre hovedtrekkene i bosettingen.

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å lykkes med dette. Som et lite land med åpen økonomi, kan vi ikke bli best i alt, men satser vi, kan vi bli best på noen områder. Norge må satse strategisk på de områdene hvor vi har særskilt kompetanse og hvor vi har sterke næringsklynger å bygge videre på – blant annet for å være ledende på sjømat, maritim virksomhet, energi, miljøteknologi og reiseliv.

Disse medlemmer vil føre en aktiv næringspolitikk for å hindre sterk ubalanse i vekstkraften i norsk næringsliv og hindre at noen regioner blir hengende etter i den økonomiske utviklingen. Et fram-

tidsrettet næringsliv legger grunnlaget for morgendagens arbeidsplasser. Da er det sentralt å bygge opp under og videreutvikle de sterke nærings- og kompetansemiljøene vi har rundt om i landet. Det er et mål å videreutvikle arenaer som næringsklynger, næringshager og inkubatorer for å legge til rette for både nasjonalt og internasjonalt samarbeid i næringslivet.

Disse medlemmer mener at videre utvikling i de enkelte distriktene må skje ut fra en målrettet satsing på å utvikle mulighetene som finnes i de enkelte regionene. Dette må gjøres både gjennom generelle tiltak og en politikk tilpasset den enkelte regions særtrekk. Regionale fortrinn er i all hovedsak også nasjonale fortrinn. Utbyggingen av kompetanse må bygge opp under utviklingsmulighetene som finnes i de enkelte regionene, blant annet ved at utdannings- og forskningsinnsats rettes inn mot de regionale fortrinnene.

I dag spiller fylkeskommunene en vesentlig rolle i dette arbeidet, og bevilgninger til regional utvikling må sikre at dette ansvaret fortsatt kan ivaretas. I forbindelse med kommunereformen må det legges til grunn at det fortsatt skal være et regionalt folkevalgt nivå.

Regionale utviklingsmidler bidrar til å realisere nasjonale satsinger. Økt konkurransedyktighet, satssetting og forbedrede rammebetingelser for næringslivet er blant målsettingene. Fordi midlene fordeles til fylkene, som har god kjennskap til utfordringene i de ulike regionene, kan de også tilpasses områdenes særskilte forutsetninger og utfordringer. Det er stor spennvidde i tiltakene som iverksettes.

For fylkeskommunene er Innovasjon Norge et viktig verktøy, og mye av midlene delegeres dit. Analyser viser at de distriktrettede lavrisikolånene er samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Regjeringens gjentatte kutt i regionale utviklingsmidler hindrer fylkeskommunene i å drive viktig utviklingsarbeid. Arbeiderpartiet foreslår å bevilge 200 mill. kroner mer enn regjeringens budsjettfor- slag til regionale utviklingsmidler.

3.2.3 Generelle merknader frå Kristeleg Folkeparti

INNVANDRING

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett for 2016 som ble lagt fram med utgangspunkt i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016. Dette medlem viser videre til at regjeringen deretter la fram et tillegg til statsbudsjettet, Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), med nye og oppdaterte estimat etter at Kristelig Folkeparti la fram sitt alternative budsjett.

Dette medlem viser til at verden står midt oppe i den verste flyktningkatastrofen siden andre

verdenskrig. Ifølge UNHCR har krigen i Syria tvunget over 4 millioner mennesker på flukt, og fortsatt befinner 12 millioner syrere seg i hjemlandet og har behov for nødhjelp. Dette medlem mener at Norge, som en del av det internasjonale samfunnet, har plikt til å hjelpe mennesker som er på flukt, og gi beskyttelse til dem som har behov for beskyttelse.

Dette medlem mener at ingen som flykter fra forfølgelse og krig i sine hjemland skal sendes hjem. For å beskytte asylinstittuttet er det viktig at kun de som har gyldig grunn til å søke om asyl får innvilget sine søknader.

Dette medlem mener at Norge skal gi beskyttelse og opphold til dem som har behov for dette, men at det samtidig er viktig at mennesker som ikke har behov for beskyttelse raskt får avklart sin asylsøknad og raskt returneres. Dette medlem mener det er viktig at fokus på raskere retur av åpenbart grunnløse søkere ikke fører til lengre ventetid for personer som vil få innvilget opphold. Dette medlem mener det er viktig å starte integreringsprosessen raskt slik at personene som nå kommer raskt kan bli en del av det norske samfunn og dermed kunne bidra. Dette medlem mener det trengs økt saksbehandlingskapasitet i UDI og PU slik at ventetiden ikke blir lang.

Dette medlem viser til forlik inngått mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre den 19. november 2015 hvor flertallet på Stortinget er enige om innstrammingsiltak som vil sikre at de som ikke har rett på beskyttelse raskere kan returneres, slik at vi raskere kan starte integreringen av mennesker som har rett på beskyttelse.

Dette medlem mener mangfoldet innvandre- re bringer med seg er en berikelse for Norge. Kristelig Folkeparti mener et overordnet mål for integreringspolitikken må være at innvandrere som kommer til Norge for å bli her, opplever seg respektert og som en del av fellesskapet med de plikter og rettigheter som andre innbyggere i Norge har.

Dette medlem viser til at Europa og Norge er i en ekstraordinær situasjon som gir utfordringer på flere områder. Dette medlem mener at det er viktig å sikre at kommuner og viktige tjenester er i stand til å håndtere oppgavene de nå får og at dette er noe som kontinuerlig må overvåkes.

Dette medlem viser til at omkring 75 pst. av asylsøkerne som kommer til Norge vil få opphold og skal bosettes i en kommune. Dette medlem mener det trengs ytterligere tiltak for å stimulere kommunene til raskere bosetting og en styrket introduksjonsordning. Kommunene har svart positivt på regjeringens invitasjon til dugnad og da er det viktig at de settes i stand til å møte endringene dette innebærer for kommunen. Dette medlem viser til forliket

av 19. november 2015 hvor partene forplikter seg til å arbeide videre med dette.

Dette medlem viser til at mange av menneskene som nå kommer til Norge er ressurssterke personer med arbeidserfaring og/eller utdannelse. Det er viktig at disse raskt kan få godkjent sin kompetanse og dermed raskt kan bidra tilbake til samfunnet. Dette medlem mener dette er til det beste for både enkeltpersoner og samfunnet.

Dette medlem mener det er nødvendig med gode tiltak som kan sikre en rask og god integrering. Dette medlem viser til at også frivilligheten, organisasjoner og enkeltpersoner har takket ja til invitasjonen om å delta i integreringsdugnad. Dette medlem mener derfor det er underlig at regjeringen ikke har fulgt opp dette med ytterligere midler til frivilligheten slik at de raskt kan starte integreringsarbeid i mottak og kommunene. Dette medlem mener det er viktig å ta i bruk alle ressurser i integreringsarbeidet og at frivilligheten kan spille en særlig viktig rolle for å skape kontakt mellom lokalsamfunn og mennesker som er på asylmottak.

Dette medlem mener språk er en av de viktigste nøklene til god integrering og mener derfor at det er viktig å starte språkopplæring raskest mulig for dem som nå får opphold i Norge. Dette medlem mener det i dagens situasjon dermed blir et steg i feil retning å kutte i antall norsktimer slik regjeringen foreslår i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Dette medlem mener norskopplæringen til den store gruppen som får opphold bør styrkes og ikke svekkes. Dette medlem viser til budsjettavtalen og merknad i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2015–2016) hvor samarbeidspartiene ber regjeringen gi en nærmere vurdering av differensiering av norskopplæring mellom personer som åpenbart vil få opphold og personer som åpenbart vil få avslag.

Dette medlem viser til at barn som flykter alene er en voksende gruppe, og UDI forventer 4 500–5 000 enslige mindreårige asylsøkere i 2015 og 5 500 i 2016. Disse barna er en spesielt sårbar gruppe som må sikres trygg og god omsorg.

Dette medlem mener også det er viktig at disse barna får helsehjelpen de trenger og at det legges til rette for en meningsfylt hverdag mens de oppholder seg på mottakene. Samtidig er det viktig å sikre at disse barna får kompetente verger som har tid til å følge dem opp raskt.

Dette medlem viser til at regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2016 kutter i opplæringstilskuddet til enslige mindreårige asylsøkere i omsorgs-senter. Dette medlem stiller seg kritisk til et slikt kutt som vil kunne føre til at disse barna ikke får tilretteleggingen de har behov for slik at de raskt kan komme i gang med skolegang og integrering. Dette medlem viser til budsjettforlik inngått mellom

samarbeidspartiene hvor regjeringens forslag til kutt på 35,5 mill. kroner i opplæringstilskudd reverseres.

Dette medlem mener det er positivt at regjeringen øker det særskilte tilskuddet til kommuner som bosetter enslige mindreårige med 100 000 kroner per barn som bosettes i 2016. Dette medlem mener det er viktig å sikre at denne gruppen raskt bosettes og mener regjeringens forslag vil bidra til dette. Det er samtidig viktig å se på andre ordninger som kan sikre at kommunene vil bosette flere, som for eksempel refusjonsordningen for barnevernsutgifter.

REGIONALT DEMOKRATI OG REGIONAL UTVIKLING

Dette medlem minner om at en av hovedanbefalingene fra «distriktskommisjonen» (NOU 2004:19) var å styrke det regionale nivået og gi dette mer ansvar og oppgaver for egen næringsutvikling basert på regionale fortrinn. Kommisjonen sa blant annet:

«Desentralisering av makt til underliggende forvaltningsnivåer bør være en hovedstrategi. Dette anses nødvendig for å utløse mer av det samlede verdiskapingspotensialet her i landet, og sette lokalsamfunn og regioner i stand til å ta større ansvar for egen utvikling.» De sa videre: «Det folkevalgte regionale nivået bør i særlig grad overta myndighet fra staten på områder som er av stor betydning for regional utvikling. Dette gjelder områdene infrastruktur, samferdsel, utdanning, forskning, næringsutvikling, kultur, kommuneoverskridende areal- og ressursforvaltning og helse...»

Dette medlem påpeker at disse anbefalingene fra 11 år tilbake fremdeles står seg godt. En planlagt regionreform «kokte bort i kålen» under den regjeringen bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, men vi står nå overfor en ny mulighet med den forestående region- og kommunereformen. Dette medlem vil understreke den distriktspolitiske viktigheten med at vi lykkes med dette, og at man lykkes i å etablere regioner som kan ta enda viktigere og mer effektive grep i regional utvikling. Dette medlem er tilfreds med at det ble tilført midler til regionale utviklingsmidler.

3.2.4 Generelle merknader fra Senterpartiet

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at forslag til statsbudsjettet for 2016, som tidligere budsjettforslag fra denne regjeringen, går i feil retning når det gjelder deling av samfunns-goder. Senterpartiet ønsker rettferdig fordeling mellom sosiale grupper, mellom regioner og mellom fattige og rike land. Rettferdig fordeling er en av grunnpilarene i den norske velferdsstaten, og blir etterprøvd i våre prioriteringer innenfor budsjettområdene under dette rammeområde: innvandring, regional utvikling og bolig.

INNVANDRING OG INTEGRERING

Dette medlem viser til at Senterpartiet vil føre en innvandringspolitikk som setter menneskeverd i fokus. Mennesker som søker asyl og opphold i Norge, skal ha trygghet for at rettssikkerheten ivaretas og at den enkelte får oppfylt sine rettigheter. Personer uten beskyttelsesbehov i henhold til norsk lov, vil måtte returnere.

Dette medlem mener regjeringen ikke i tilstrekkelig grad har erkjent kommunenes rolle i integreringspolitikken. Dette kom tydelig fram i tiltakspakken som Stortinget fikk til behandling for å styrke budsjettet på området for 2015.

Dette medlem viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har økt satsene i integreringstilskuddet slik at kommunene får kostnadsdekning for bosetting av flyktninger. Dette er avgjørende for at kommunene skal kunne løse sin del av utfordringen med mottak og bosetting av et sterkt økende antall flyktninger. Tilgang til egnede boliger er en hovedutfordring i bosettingsarbeidet.

Tilskuddet til utleieboliger i regjeringens budsjettforslag vil kunne gi 1 750 nye boliger. KS mener tilskuddet må dekke 2 000 utleieboliger. Dette medlem mener KS sine vurderinger er viktige å merke seg i en situasjon hvor det er stort behov for å skaffe boliger ved bosetting av flyktninger.

Dette medlem mener regjeringen ikke i tilstrekkelig grad har bidratt til å møte de store utfordringene som økningene i asylsøkere har ført med seg. Spesielt har situasjonen vært kritisk i Sør-Varanger og på grensestasjonen ved Storskog. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er satt av 50 mill. kroner i en oppstartsbevilgning til bygging av ny grensestasjon.

REGIONAL UTVIKLING

Dette medlem mener de manglende distriktpolitiske ambisjonene i regjeringens budsjett er beklagelig. De regionalpolitiske virkemidlene gjennom Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett er kuttet med 825 mill. kroner siden regjeringen tiltrådte i 2013. Dette har spesielt gått ut over fylkeskommunenes regionale utviklingsarbeid i samarbeid med Innovasjon Norge og andre regionale aktører.

Dette medlem viser til at et samlet storting har uttrykt målsettinger om å opprettholde bosetting over hele landet, men at flertallet samtidig har svekket virkemidlene for å lykkes med dette. For Senterpartiet er det en viktig målsetting for regionalpolitikken at folk skal ha reell frihet til å bosette seg der de ønsker. En aktiv distrikts- og regionalpolitikk er en forutsetning for å nå dette målet. Utviklingen av arbeidsplasser som gir mulighet til å bruke kompetanse og utdanning, er bestemmende for valg av bosted.

Regjeringen svekker disse avgjørende forutsetningene for å ta hele landet i bruk.

Dette medlem viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett vil styrke bevilgningene til regional utvikling. I tillegg vil Senterpartiet øke bevilgningene til fylkesveier og andre infrastrukturtiltak utover regjeringens opplegg.

BOLIG

Dette medlem mener regjeringens manglende vilje til å bruke boligsosiale tiltak i bekjempelse av fattigdom og til å styrke svake gruppers adgang til boligmarkedet er beklagelig.

Dette medlem viser til at etter at bostøtteordningen ble endret etter forslag fra tidligere statsråd fra Senterpartiet i Kommunal- og regionaldepartementet, og med støtte fra et samlet storting, skjedde det en tilsiktet økning i mottakere av bostøtte. Utviklingen går nå den andre veien. Antall mottakere av bostøtte reduseres som følge av at inntektsgrensene og egenandelen ikke er endret i takt med inntekts- og kostnadsutviklingen i samfunnet.

Dette medlem ser positivt på å få samme nivå på bostøtten for personer i kommunale og private boliger, men mener dette må skje ved en opptrapping av nivået for bostøtte til beboere i private boliger.

Dette medlem viser til at regjeringen i det framlagte tillegget (Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) til Prop. 1 S (2015–2016), har foreslått å øke bevilgningene til kap. 581, post 76 Tilskudd til utleieboliger, slik at det gis tilskudd til 1 750 boliger.

Tilgangen på boliger er avgjørende for kommunenes bosetting av flyktninger. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er satt av 50 mill. kroner på ny post 70: Innvandrerboliger.

Dette medlem understreker Husbankens sentrale rolle i gjennomføringen av bolig- og bygningspolitikken. Muligheten for tilskudd og lån gjennom Husbanken virker sterkt inn på nivået på bygging av nye boliger. Det er derfor ikke forsvarlig når regjeringen også i budsjettet for 2016 fremmer forslag om å redusere Husbankens utlånsrammer. I en situasjon hvor det er økt etterspørsel etter bolig som følge av økt bosetting av flyktninger, er dette svært uheldig. Dette medlem mener det er behov for å gå gjennom virkemidler og utlånsbetingelser i Husbanken for å stimulere til rask vekst i tilbudet av boliger til flyktninger, bl.a. ved å vurdere om krav til standard kan tilpasses.

Dette medlem mener det er beklagelig at Stortinget i budsjettbehandlingen for 2015 sluttet seg til regjeringens forslag om å avslutte bevilgningen til ordningen «Boligetablering i distriktene». Evalueringen av ordningen viste gode resultater og tilsier en videreføring av satsingen.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor bevilgningene til utleieboliger, bo-støtte, Husbanken og ordningen «Boligetablering i distriktene» er styrket.

3.2.5 Generelle merknader frå Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre fremmer et eget alternativt statsbudsjett. Venstres alternative statsbudsjett tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra regjeringen, jf. Prop. 1 S (2015–2016), samt tilleggsproposisjoner 1–2.

INNVANDRING

Dette medlem har et positivt syn på migrasjon. Kulturell og økonomisk stimulans gjennom innvandring gjør samfunnet sterkere, rikere og mer mangfoldig.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt i hjemlandet sitt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe og at Norge bør ta et større ansvar i det internasjonale flyktningsarbeidet. Dette medlem viser til at det ifølge tall fra UNHCR var 59,5 millioner mennesker på flukt i 2014 og at dette er det høyeste tallet siden andre verdenskrig. Ifølge UNHCR er det nå mer enn 4 millioner mennesker som har flyktet ut fra Syria. Inne i Syria har 12 millioner mennesker behov for nødhjelp, og minst 7,6 millioner mennesker er internt fordrevet. Dette medlem er på denne bakgrunn glad for at et flertall på Stortinget har besluttet at Norge skal ta imot til sammen 8 000 kvoteflyktninger fra Syria, hvorav 3 000 i 2016. Dette medlem viser til regjeringens forslag om å ta imot 3 120 kvoteflyktninger i 2016, hvorav 3 000 fra Syria. Forslaget innebærer at det bare er foreslått å ta imot 120 kvoteflyktninger fra andre land enn Syria. Dette medlem mener at Norge også har et ansvar for å bidra i andre urolige områder og at Norge må ha rom for å ta imot flere flyktninger gjennom FN.

Et økende antall mennesker på flukt i verden får også betydning for antall mennesker som søker asyl i Norge. Den siste tiden har det vært en økt tilstrømming av asylsøkere til Europa og til Norge, hvorav flertallet kommer fra Syria.

Dette medlem mener at retten til å søke asyl er grunnleggende, og at det må gis opphold til dem som trenger beskyttelse. Personer som ikke får opphold må returneres, men returarbeidet må ikke gå på bekostning av asylsøkere som med stor sannsynlighet får bli. Dette medlem mener det er viktig med en effektiv saksbehandling for søkere som høyst sannsynlig får opphold, slik at man kan komme i gang med integreringsprosessen. Det vises i den forbindelse til forslag om styrking av saksbehandlingskapasiteten i UDI i Venstres alternative statsbudsjett

for 2016. Dette medlem mener videre at det i lys av det økende antallet enslige mindreårige asylsøkere som nå kommer til Norge er behov for å øke den barnefaglige kompetansen i utlendingsforvaltningen. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor den barnefaglige kompetansen i UDI, UNE og i PU er foreslått styrket med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til at økt tilstrømming av asylsøkere har skapt utfordringer for mottaksapparatet, og at det er behov for en betydelig styrking på flere områder. Dette medlem støtter derfor de tilleggsbevilgninger som er foreslått av regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), men mener det er et unødvendig og lite treffsikkert tiltak å finansiere noen av disse økningene ved å kutte i stønadene til beboere i mottak.

Dette medlem mener at det selv uten konkrete anslag for nye ankomster kan legges til grunn at det er behov for styrking av mottaksapparatet. Dette medlem er særlig opptatt av at en raskt kommer i gang med integreringen av asylsøkere som høyst sannsynlig får opphold, ved mulighet til å starte språkopplæring og å søke arbeid fra dag én.

Dette medlem stiller seg derfor svært undrende til at regjeringen både har foreslått å nær halv-ere satsen for opplæring av enslige mindreårige asylsøkere i omsorgssentre, nærmere omtalt under rammeområde 16, jf. Innst. 12 S (2015–2016), og kraftig redusere antall timer med norskopplæring i mottak. Dette medlem går imot disse såkalte kostnadsdempende tiltakene og tror snarere at en slik politikk vil medføre økte kostnader i det lange løp. Dette medlem mener det i stedet er behov for styrking av ulike integreringstiltak i mottak, herunder norskundervisning. Dette medlem mener asylmottakene må drives ut fra prinsippet om «integrering fra første dag» hvor beboere på mottak skal få mulighet for å jobbe, lære språk og engasjere seg i samfunnet. Økt antall asylsøkere understreker behovet for integreringstiltak i mottak ettersom det er grunn til å frykte at mange vil måtte vente lenge på å bli bosatt i ordinær bolig. Integrering forutsetter både språkkunnskap og samfunnskunnskap. Flere må få tilbud om tilstrekkelig antall timer med opplæring, og det er behov for større fleksibilitet i tilbudet. Dette medlem mener at det er behov for en styrking av området for at flere skal få tilstrekkelige kunnskaper til å kunne delta fullt ut i samfunnet og i arbeidslivet. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det er satt av 50 mill. kroner til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Dette medlem mener at det med økende antall asylsøkere er nødvendig å se på andre former for innkvartering av asylsøkere og flyktninger enn asyl-

mottak og omsorgssentre. Det er behov for nytenking på området, og dette medlem viser til at Venstre derfor har tatt til orde for at det etableres en tilskuddsordning for ideelle organisasjoner til etablering av alternative bosettingsformer, jf. Venstres alternative statsbudsjett for 2016. Eksempelvis planlegger SOS barnebyer å etablere et alternativ til bosetting av enslige mindreårige asylsøkere under 15 år.

Dette medlem viser til at en økt tilstrømming av asylsøkere medfører behov for å styrke tilbudet i mottakene, og er særlig opptatt av å sikre et godt tilbud til barn. Dette medlem mener at barn i asylmottak har særlig behov for sosialisering med andre barn, samt språkstimulering. Dette medlem vil derfor styrke aktivitetstilbudet for barn i mottak fra 0–3 år. Dette medlem mener videre at alle 4- og 5-åringer i asylmottak bør få tilbud om barnehageplass.

Dette medlem foreslår videre å utvide forsøk med gratis deltids plass i Skolefritidsordningen/Aktivitetsskolen. Pågående forsøk omfatter en skole i Oslo. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett hvor det er foreslått 100 mill. kroner til å utvide forsøket til å omfatte flere skoler i Drammen, Bergen, Stavanger og Trondheim.

Dette medlem vil understreke betydningen av frivillig arbeid på integreringsområdet. Det er viktig at det både gis tilskudd til tiltak på lokalt nivå og til nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet. Regjeringen har foreslått å bevilge 1,8 mill. kroner til Human Rights Service (HRS). HRS er omstridt, og er etter dette medlems syn ikke å anse som et nasjonalt ressursmiljø på integreringsfeltet. Dette medlem foreslår derfor å kutte bevilgningen på 1,8 mill. kroner som er foreslått til HRS.

Dette medlem viser til at regjeringen har foreslått å redusere bevilgningene til organisasjoner som er viktige nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet, som Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD), Multikulturelt Initiativ- og Ressursnettverk (MiR), Utrop og Samora. Dette medlem mener at disse organisasjonene er særlig viktig i situasjonen vi nå står i, og kuttene er derfor foreslått reversert i Venstres alternative statsbudsjett for 2016.

REGIONAL UTVIKLING

Dette medlem mener det er viktig med en målrettet satsing på tiltak i distriktene for å skape entusiasme og engasjement for lokal utvikling. Dette må i hovedsak skje på grunnlag av lokale initiativ og interesser. Fylkeskommunene har ansvaret for å bistå kommuner og småsamfunn med de riktige tiltakene, og sitter nærmere utfordringene enn departement og staten gjør. Det er derfor fylkene som bør koordinere

og prioritere hvilke prosjekter som skal få støtte til lokal mobilisering. At staten skal bidra til å gi støtte til noen få, bidrar mer til å synliggjøre en subjektiv forskjellsbehandling enn å bygge opp under lokal mobilisering flest mulig steder.

Dette medlem mener imidlertid at kutt i overføringer til bredbåndsutbygging er dramatiske for distriktene og mener at kutt i tilskudd til bredbåndsutbygging må reverseres. Dette medlem viser til at tilskuddsordning for bredbåndsutbygging skal sikre alle husstander i Norge et bredbåndstilbud av grunnleggende god kvalitet. Dette medlem mener at målet må være at 100 pst. av landets husstander de nærmeste årene skal få et godt bredbåndstilbud. Dette medlem mener at tilskuddsordningen skal brukes til å øke bredbåndkapasiteten og mobildekningen i områder der markedet ikke fungerer godt nok. Ansvaret for bredbåndsutbyggingen er overført til Samferdselsdepartementet, og bevilgninger knyttet til bredbåndsutbygging hører derfor hjemme under ramme 17, jf. Innst. 13 S (2015–2016). Dette medlem viser derfor til Venstres alternative statsbudsjett hvor støtten til bredbåndsutbygging styrkes med 140 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at SIVA er statens virkemiddel for tilretteleggende eierskap, nyskaping og næringsutvikling. En styrking av SIVA er en mer målrettet innsats for regional utvikling enn de regionale utviklingsmidlene. SIVA har etablert inkubatormiljøer rundt om i hele landet. Eierskapet til disse delles mellom SIVA, privat næringsliv, kommuner, fylkeskommuner, universiteter og høyskoler. Nøkkelen til suksess ligger i at miljøene kan bruke hverandres sterke sider. I 2014 var over 3 000 bedrifter i SIVA, vel 1 000 av dem nykommere. Over 60 pst. av bedriftene opplevde vekst, flere mer enn doblet omsetningen. Inkubatormiljøene er spredt over hele landet, slik at attraktive arbeidsplasser også utvikles i distriktene. Ettersom konkurransekraften og tilgangen på kapital er mindre i utkantene, er det svært viktig å lykkes med dette. Det er ikke bare god næringspolitikk, det danner også grunnlag for levende distrikter. Inkubasjon gir resultater i form av solide arbeidsplasser og økt verdiskaping, noe Norge trenger mer av. Dette medlem mener derfor at overføringene til SIVA må doubles. Flere evalueringer viser at inkubatorordningen og innovasjonsmiljøene er for svakt finansiert. Ved å øke satsingen på inkubasjon er det mulig å årlig utvikle 300–400 nye bedrifter, i stedet for rundt 150 som i dag. Dette vil også gi resultater i form av avkastning og økte skatteinntekter. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor SIVAs programmidler er styrket med 50 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Dette medlem viser videre til at

regjeringen i forbindelse med Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) har foreslått et ytterligere kutt i regionale utviklingsmidler på 50 mill. kroner. Det er et innsparingstiltak dette medlem ikke støtter.

BOLIG

Dette medlem ønsker å prioritere mer til dem som trenger det mest. Det er over 6 000 bostedsløse i Norge og tallet øker mest i gruppen mellom 18 og 24 år. I tillegg sliter mange med å skaffe seg og beholde en bolig. Barnevernsbarn på vei ut av institusjon har problemer med å skaffe seg bolig, og det samme har rusavhengige. Særlig for dem som har hatt problemer i en tidlig fase av livet vil det være avgjørende å ha en egen bolig under mest mulig stabile forhold. Det er et stort behov for flere boliger til vanskeligstilte både i byer og distrikter i dag, og mange står i kø for å få bolig. Dette medlem mener det er viktig å gi flere muligheter til å etablere seg i egen bolig og at det er behov for å styrke ordningen med tilskudd til vanskeligstilte til etablering i egen bolig.

Dette medlem mener at Husbanken har en sentral rolle i boligpolitikken. Husbanken skal bidra til at flere vanskeligstilte får et godt sted å bo, og til at det blir flere boliger og bygg som møter fremtidens utfordringer med økende krav til miljø- og energivennlige og universelt utformede boliger.

Lånerammen styrer Husbankens prioriteringer, og en økning av rammen gir større rom for å hjelpe flere. I dagens boligmarked er det mange som trenger hjelp til å skaffe egnet bolig, og utfordringene i boligmarkedet må også gjenspeiles i Husbankens låneramme. Videre opplever kommunene at det ved bosetting av flyktninger er utfordrende å skaffe til veie tilstrekkelig mange boliger. Husbanken har gode ordninger for kommuner som vil bygge boliger til bosetting av flyktninger, og en utvidet låneramme vil gi større rom for utbygging i en situasjon hvor kommunene må bosette stadig flere. Dette medlem viser derfor til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det foreslås å utvide Husbankens låneramme fra 18 mrd. kroner til 25 mrd. kroner.

Behovet for flere miljø- og energivennlige og universelt utformede boliger, bygg og uteområder er økende, og dette medlem mener det både er nødvendig å styrke kompetansen på området, og å stimulere til mer miljøvennlig boligbygging.

Befolkningsvekst i byene krever bedre regional planlegging og bedre kollektivtransport på tvers av kommunegrensene, og det er derfor viktig at det legges til rette for samarbeidsprosjekter på området. Fremtidens byer er et samarbeid mellom staten og de 13 største byene i Norge om å redusere klimagassutslippene – og gjøre byene bedre å bo i. Prosjektet har hjulpet bykommunene med å dele sine gode ideer til klimavennlig byutvikling med hverandre – og til å

samarbeide med næringsliv, region og stat. Dette medlem mener at prosjektet bør videreføres og foreslår derfor at det bevilges 4 mill. kroner til en videreføring av Fremtidens byer i regi av Norske Arkitekters Landsforbund (NAL).

For å styrke arbeidet med mer bærekraftig byutvikling, mener dette medlem det er behov for å etablere et nasjonalt senter på området, og at det er naturlig at et slikt senter lokaliseres i Bergen. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås at det bevilges 1 mill. kroner til etablering av et Nasjonalt senter for bærekraftig utvikling.

Dette medlem viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra i det grønne skiftet ved å prioritere mer miljøvennlige innkjøp. Produkter som det offentlige kjøper bør være de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper. Såkalte grønne innkjøp vil kunne medføre en merkostnad for kommuner og fylkeskommuner som staten bør kompensere for. Dette medlem foreslår derfor at det etableres en miljøkompensasjonsordning etter modell fra rentekompensasjonsordningen, og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det er foreslått å bevilge 100 mill. kroner til dette formålet. Gjennom denne ordningen kan kommuner og fylkeskommuner kompenseres for eventuelle merutgifter ved grønne innkjøp.

3.2.6 *Generelle merknader frå Sosialistisk Venstreparti*

EN SOLIDARISK ASYL- OG INNVANDRINGSPOLITIKK

Verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Millioner av mennesker på flukt er avhengig av vår støtte og solidaritet. Dette medlem mener Norge må stå fast på flyktningkonvensjonens forpliktelser og bygge vår politikk både nasjonalt og internasjonalt på solidaritet og ansvar. Norge må ta internasjonale initiativ for å finne løsninger på den akutte situasjonen og langsiktige løsninger som gjør at færre må flykte. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor foreslår at Norge tar imot 5 000 syriske flyktninger og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder i 2016.

Dette medlem understreker at flyktningssituasjonen i verden i dag er i krise. Det mangler finansiering av tiltak i nærområder og i flyktningleirene. Reiserutene de må ta er livsfarlige og nærområdene til konfliktområdene er overfylt. Naboland kneler under trykket av hundretusener av flyktninger. Fattige naboland tar nå, som før, det tyngste ansvaret i krisen. Der flyktningene kommer inn i Europa, har Dublin-samarbeidet brutt sammen og flyktninger bare sluses videre uten registrering, fordi grensestatene etter avtalen blir sittende med hele ansvaret. Disse lan-

dene er i tillegg land med egne, store økonomiske problemer. Dette medlem påpeker at Sosialistisk Venstreparti for ett år siden fremmet forslag om at regjeringen måtte ta initiativ for å løse ansvarsdelingen innenfor Dublin-samarbeidet, men regjeringen unnlot å gjøre det.

Dette medlem understreker at krisen først og fremst er flyktingenes krise. Det er krisen til menneskene som har sett sitt hjemland bombet i grus som er så desperate at reisen i en overfylt gummibåt til de greske øyene fremstår som et godt alternativ. Som har flyktet gjennom et Europa som tar dem imot med piggrådgiarder, overfylte leirer og opprørspoliti.

Det store antall flyktninger fra særlig Syria til Europa har ført til flere asylsøkere også i Norge. I en slik situasjon som vi har nå, er det avgjørende å vise godt lederskap. Dette har blitt mye vanskeligere fordi regjeringen unnlot å etablere beredskap for og mottaksapparat til økningen alle måtte forstå ville komme. Dette medlem advarer mot krisemaksimering slik vi ser tendenser til i den offentlige debatten, hvor «innstramming» er eneste prioritering. Dette medlem påpeker at rask avklaring av søknadene, både for de som ikke har beskyttelsesbehov og skal returneres og for de som med stor sannsynlighet har beskyttelsesbehov og får bli, er det viktigste å få etablert nå.

Det er også grunn til å vise til europaminister Helgesens redegjørelse i Stortinget den 3. november 2016 der han sier:

«Utfordringene som flere europeiske land opplever ved en aldrende befolkning kan dempes av innflytting og migrasjon, forutsatt at de som kommer integreres godt og får ta del i arbeidslivet».

Dette medlem støtter dette syn og mener at dersom en klarer å forsterke integreringen kraftig fra dag én, vil de som må få beskyttelse nå, kunne bidra mye i samfunnet. Det forutsetter, etter dette medlems syn, en helt annen satsing på integreringstiltak enn det regjeringen legger opp til.

Dette medlem mener at asyl- og innvandringspolitikken skal være rettferdig, solidarisk og rettssikker. Alle som søker beskyttelse skal behandles med respekt. Personer uten beskyttelsesbehov skal raskt returneres. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker støtten til returarbeid med 20 mill. kroner utover regjeringens forslag. Dette medlem mener det er uheldig at regjeringen nå legger opp til enda lengre saksbehandlingstid i utlendingsforvaltningen. For enkelte grupper var det allerede før økningen i antall asylsøkere, ventetid på inntil 14 måneder for å komme til asylintervju. Dette er helt uholdbart, svært dyrt og integreringshemmende. For å sikre rask og rettssikker avklaring av søknader, viser dette medlem

til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett vil styrke saksbehandlingen i UDI og UNE med til sammen 100 mill. kroner, og gi flere mulighet til nemndsmøter og rettshjelp.

Dette medlem understreker at Sosialistisk Venstreparti vil sette hensynet til barns rettigheter foran såkalte «innvandringspolitiske hensyn». Dette medlem mener at barnefaglig kompetanse er avgjørende for gode og riktige vurderinger. Det er et stort behov for økt kompetanse om barns rett til å bli hørt, og kunnskap om hvordan barn berøres av krig og væpnede konflikter. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor har foreslått 15 mill. kroner for å bedre rettsikkerheten til barn i UDI og UNE, 5 mill. kroner til bedre barnefaglig kompetanse i Politiets utlendingsenhet, i tillegg til rett til barnehageplass for alle barn i mottak, mer til aktiviteter for barn i mottak og en forsterkning av arbeidet mot at barn forsvinner fra mottak. Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har satt av økte midler til blant annet rettshjelp for lengeværende asylbarn.

Dette medlem påpeker at Barneombudet og flere organisasjoner som arbeider med enslige mindreårige asylsøkere, som Redd Barna, NOAS og Norsk Folkehjelp, har kommet med bekymringsmeldinger om forholdene for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Bekymringsmeldingene går særlig på for lite bemanning og dårlig barnefaglig kompetanse. Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår 450 mill. kroner for å øke bemanningen og sikre bedre barnefaglig kompetanse. Dette medlem viser til at dette er en start på en opptrapping mot å øke bemanningen i tråd med forslag i Bergeutvalget (2011) og Lidén (2013) om en minimumsbemanning på ett årsverk per barn, dvs. ca. én ansatt per tre år til enhver tid på døgnet, hvor minst halvparten har barnefaglig kompetanse etter samme definisjon som i omsorgssentrene.

I situasjonen vi nå står i med mange asylsøkere samlet, er det etter dette medlems syn særlig viktig med bedre kartlegging av sårbare asylsøkere i ankomstfasen. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det er satt av 10 mill. kroner til dette, i tillegg er det satt av 50 mill. kroner ekstra til tilskudd til vertskommuner for asylmottak for å sørge for god oppfølging fra kommunene på blant annet helsetjenester, barnehage og skole, og 400 mill. kroner ekstra i kommunerammen for at kommunene settes i stand til å ta imot flyktingene på en god måte og kan prioritere integrering fra dag én. Videre understreker dette medlem at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett rever-

serer regjeringens forslag om kutt i stønader til beboere.

INTEGRERING FRA DAG ÉN

Nøkkelen til vellykket integrering er å sikre alle mennesker som lever i Norge arbeid, utdanning og deltakelse i samfunnet, kombinert med en sterk velferdsstat som sørger for velferd til alle. «Jo raskere en flyktning får bosette seg i en kommune, desto raskere kan vedkommende delta og bidra med sine ressurser i arbeidsliv og samfunn», skriver regjeringen i sitt budsjett. Det er Sosialistisk Venstreparti helt enige i, og dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har fremmet forslag om en ny, rask bosettingsordning for å forhindre lange, kostbare og passiviserende opphold i mottak og sikre at integrering kan starte fra dag én, i samarbeid med det lokalsamfunnet flyktningene skal bo i.

Dette medlem mener at forholdene på mottak må være rettet inn mot integrering og sikre god livskvalitet til beboerne. Dette medlem understreker at norskopplæringen på mottak er viktig, og viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett reverserer regjeringens integreringshemmende kutt i norskopplæring på 100 mill. kroner og øker satsing på norskopplæring, blant annet gjennom en tilskuddspott til frivillige organisasjoner på 50 mill. kroner. Dette medlem mener at asylsøkere må få mulighet til å få arbeidstillatelse mens de venter på at søknaden blir behandlet, og viser til enstemmig forslag om å utrede slike muligheter i Innst. 20 S (2015–2016) Endringer i statsbudsjettet 2015 under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (tilleggsbevilgning som følge av økning i antallet asylsøkere i Norge).

Nesten 5 000 flyktninger som har fått opphold venter på å bli bosatt i en kommune, og behovet kommer til å øke i enda større grad ettersom antallet asylsøkere øker. Dette medlem understreker at det å bli boende i årevis på asylmottak kan skade både helsen og evnen til å klare seg sjøl. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har fremmet forslag om en ny bosettingsordning. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker integreringstilskuddet til kommunene, slik at de får 100 pst. dekning, og at dette innføres samtidig med en ny bosettingsmodell, 1. juni 2016. Kommunene har gitt tilbakemelding om at kuttet som regjeringen har foretatt i refusjonsordningen for kommunale barnevernsutgifter til enslige mindreårige asylsøkere, har ført til at de vegrer seg mot å bosette enslige mindreårige. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett sikrer kommunene 100 pst. refusjon utover egenandelen og setter av 400 mill. kroner ekstra til dette. Videre understreker dette medlem at Sosialistisk Ven-

streparti i sitt alternative budsjett reverserer regjeringens integreringshemmende kutt i opplæring til enslige mindreårige asylsøkere. Dette medlem mener at mottak skal i størst mulig grad drives av kommuner og frivillige organisasjoner. Det er viktig at UDI har gode rutiner for å varsle vertskommuner før etablering av alle mottak.

OMRÅDESATSING

Dette medlem viser til at prosjektene med gratis halvdagsplass i barnehage og gratis deltids-plass i SFO i områder med spesielle levekårsutfordringer, har vært svært vellykket. Å gå i barnehage er viktig for språkopplæring og integrering, og det gjør det lettere for flere kvinner med minoritetsbakgrunn å få tid og mulighet til å kvalifisere seg i arbeidslivet. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor prioriterer 82 mill. kroner ekstra til å utvide prosjektet med gratis halvdagsplass i barnehage, herunder å sikre at prosjektet med gratis kjernetid i barnehagen i Groruddalssatsinga også fortsetter høsten 2016, og 20 mill. kroner ekstra til utvidelse av gratis deltids-plass i SFO. I tillegg øker Sosialistisk Venstreparti satsingene i områder med spesielle levekårsutfordringer med 12 mill. kroner.

Dette medlem understreker at målrettet innsats for at flere kvinner med minoritetsbakgrunn kommer ut i jobb er viktig både for økonomisk selvstendighet, integrering og likestilling. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor vil øke støtten til Jobbsjansen med 10 mill. kroner i 2016 i forhold til regjeringens budsjett.

SAMISKE FORMÅL

Dette medlem viser til at den samiske urbefolkningen i Norge får tilskudd til Sametingets virksomhet og oppgaver over statsbudsjettet. Tilskuddene til samiske formål fra regjeringen følger ikke styrking på andre områder i budsjettet. Dette medlem mener Sametinget trenger styrking av sine budsjetter for å kunne utføre sine oppgaver. Derfor styrker dette medlem Sametinget og samiske formål med 40 mill. kroner, i tillegg til økte bevilgninger til Saemien Sijte (5 mill. kroner), styrking av samisk dagspresse (2 mill. kroner), Beavvas samisk teater (5 mill. kroner) og opprettholdelse av den samiske skolen i Hattfjelldal (3,3 mill. kroner) på Kunnskapsdepartementets budsjett.

DISTRIKTS- OG REGIONALPOLITIKK

Distriktene er avgjørende for arbeidsplasser, næringsliv og verdiskapning i Norge. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti vil bygge videre på en politikk som sikrer god aktivitet og utvik-

ling i hele landet. Skal mennesker ha frihet til å bo-sette seg der de vil, trenger vi sterk offentlig støtte til næringsutvikling og en rettferdig kommuneøkonomi. Dette medlem viser til at regjeringen igjen kutter kraftig i de regionale utviklingsmidlene. Dette medlem mener slike kutt, i tillegg til blant annet endring i inntektssystemet for fylkeskommunene og svekkelse av landbrukspolitikken, fører til at regjeringen øker sentraliseringen. Dette medlem viser til at dette er vesentlige kutt som vil svekke arbeidet med næringsutvikling og sysselsetting i distriktene.

Dette medlem mener det trengs en styrking og spissing av de regionale midlene. Folkevalgte og nærings- og organisasjonsliv i regionene er avgjørende for å realisere det grønne skiftet. Dette medlem mener derfor at ordningen regional utvikling bør endres til «Bærekraftige fylker» og at midlene avgrenses mot å brukes i olje- og gassrelatert utvikling, slik at midlene går til framtidsrettede næringer og fellessatsinger. Fordelingsnøkkelen mellom fylkene videreføres. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor styrker ordningen med 250 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett styrker kommuneøkonomien kraftig, og går imot endringer i inntektssystemet som vil svekke utjamninga. Videre viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti styrker fylkeskommunenes muligheter til å drive kollektivtrafikk og øker kompensasjonen for omleggingene i inntektene for de fylkeskommunene som har størst distriktsutfordringer, med 140 mill. kroner.

Dette medlem understreker at det må satses på innovasjon i landbruk og skog, og viser til økte satsinger på næringsfond i distriktene, industriell bruk av tre og tre i bygg og anlegg m.m. under rammeområde 9, 10 og 11 i finansinnstillingen. God infrastruktur er avgjørende for næringslivet, ikke minst er sikring av godt bredbånd over hele landet avgjørende for etablering der markedet alene ikke sikrer utbygging. Dette medlem mener en så viktig modernisering i offentlig sektor som digitalisering er, må følges opp slik at det kan tas i bruk i hele landet. Hvis det ikke skjer, vil digitaliseringen virke sentraliserende. Dette medlem viser til at regjeringen halverer bredbåndssatsingen. Dette må reverseres. Dette medlem viser til satsingene i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett på 60 mill. kroner.

ALLE MÅ HA ET HJEM. BOLIG

Å skaffe nok boliger til alle er et politisk ansvar. Dette medlem viser til at markedet ikke klarer å sikre en rask nok boligbygging til priser som folk flest har råd til. Dette medlem understreker at

boligspekulanter og kommersielle aktørers makt over familienes velferd og økonomi må bremses. Det er behov for å forsterke omfordelingen i boligmarkedet gjennom bruk av skattesystemet og styrke de boligpolitiske virkemidlene. Økning i antall asylsøkere der en stor andel trenger beskyttelse, vil øke boligbehovet. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår en ny bostettingsordning for å få ned kostnader, og minske skadevirkningene av passivitet og bortkastede penger på mottaksdrift.

Dette medlem viser til et stort behov for flere rimelige boliger i forbindelse med bosetting av flyktninger og for å dekke behov for rimelige boliger for vanskeligstilte. Dette medlem påpeker at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å øke boligtilskudd for vanskeligstilte med 100 mill. kroner utover regjeringens forslag, og tilskudd til utleieboliger med 100 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at det er behov for å finne raske løsninger nå og viser til ulike initiativ til å bruke moduler for å løse det akutte behovet for boliger til flyktninger. Dette medlem vil understreke viktigheten av å sikre kvalitet på investeringen, slik at modulene kan gjenbrukes til studentboliger og andre vanskeligstiltes boligbehov seinere. Å satse på lav kvalitet er dårlig investering og må unngås.

Dette medlem påpeker at det er viktig å se kommunenes arealplanlegging, behov for mer sosial boligbygging, planlegging for reduserte klimautslipp og områdeutvikling under ett. Boliger til alle må planlegges for å unngå segregering og slik at økning i transportbehov kan dekkes kollektivt, ved sykkel og gange.

Dette medlem mener kommunene skal bygge flere boliger folk har råd til og planlegge bolig- og byutvikling i et langsiktig perspektiv. Dette medlem mener Husbanken skal ha en sentral rolle for å sikre nok miljøvennlige og tilgjengelige boliger. Dette medlem viser til at lån fra Husbanken er viktig for unge som skal etablere seg på boligmarkedet, og dette medlem mener derfor at lånerammen bør utvides til 25 mrd. kroner. Dette medlem foreslår at Husbankens låneramme økes til 25 mrd. kroner slik at flere boliger kan bygges.

Dette medlem er uenig i den varslede nye renteberegningsmodellen som vil kunne gi dyrere lån.

Dette medlem vil bruke tomtepolitikken til å gjøre boligene rimeligere og kunne tilby flere rimelige utleieboliger til vanlige folk som ønsker å leie, og flere «Leie til eie»-boliger. Dette skal skje ved at kommunen stiller tomter til disposisjon for utbygging og omsetter de ferdige boligene til selvkost.

Dette medlem mener et godt redskap for mer sosial boligbygging er å opprette kommunale tomteselskap for å klargjøre flere tomter for utbygging.

Dette medlem viser til at bostøtten er særlig viktig for folk med lave inntekter og er helt avgjørende for at mange i det hele tatt kan skaffe seg eller beholde et hjem. Dette medlem mener at det er behov for å sikre systematisk oppregulering av inntektsgrensene og at boutgiftstaket blir økt slik at de dekker de faktiske boutgiftene.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i Innst. 2 S (2015–2016) fremmet forslag om at regjeringen må legge fram endringer i bostøtten som sikrer at inntektsgrensene og boutgiftstaket reguleres slik at dekker de faktiske økningene i boutgiftene.

3.2.7 Generelle merknader om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene endret pro-sentsatsen i avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen fra 0,6 pst. til 0,7 pst. Flertallet viser til at bevilgningene på ulike poster ble foreslått redusert som følge av dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til egen merknad om effektiviseringskutt under omtalen av rammeområde 1.

Tabell 2a. Samanlikning av regjeringas forslag på rammeområde 6, med budsjettforliket og dei alternative budsjetta frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Berre postar med avvik er med. Avvikstall i parentes. I heile tusen kroner.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
Utgifter (i tusen kroner)								
490		Utlendings- direktoratet						
	1	Driftsutgifter	1 213 802	1 212 951 (-851)	1 213 802 (0)	1 213 802 (0)	1 270 502 (+56 700)	1 805 802 (+592 000)
	21	Spesielle drifts- utgifter, asyl- mottak	4 946 769	4 995 249 (+48 480)	4 996 769 (+50 000)	4 946 769 (0)	4 946 769 (0)	5 022 169 (+75 400)
	22	Spesielle drifts- utgifter, tolk og oversettelse	90 645	90 589 (-56)	90 645 (0)	90 645 (0)	90 645 (0)	90 645 (0)
	23	Spesielle drifts- utgifter, kunn- skapsutvikling	4 245	4 237 (-8)	4 245 (0)	4 245 (0)	14 245 (+10 000)	5 245 (+1 000)
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	599 500	599 500 (0)	684 500 (+85 000)	849 500 (+250 000)	674 500 (+75 000)	787 600 (+188 100)
	70	Stønader til beboere i asyl- mottak	861 113	861 113 (0)	1 001 113 (+140 000)	861 113 (0)	999 113 (+138 000)	1 014 113 (+153 000)
	71	Tilskudd til ak- tiviststilbud for barn i asylmot- tak	53 119	63 119 (+10 000)	63 119 (+10 000)	53 119 (0)	78 119 (+25 000)	53 119 (0)
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak	20 425	20 425 (0)	20 425 (0)	20 425 (0)	24 025 (+3 600)	39 625 (+19 200)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	74	Integreringstil- tak i mottak	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	50 000 (+50 000)	0 (0)
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlan- det	19 250	19 250 (0)	19 250 (0)	19 250 (0)	22 350 (+3 100)	37 450 (+18 200)
491		Utlendings- nemnda						
	1	Driftsutgifter	270 358	270 090 (-268)	270 358 (0)	270 358 (0)	295 358 (+25 000)	284 358 (+15 000)
	21	Spesielle drifts- utgifter, nemnd- behandling	8 588	8 577 (-11)	8 588 (0)	8 588 (0)	8 588 (0)	19 588 (+10 000)
500		Kommunal- og modernise- ringsdeparte- mentet						
	1	Driftsutgifter	352 940	352 587 (-353)	352 940 (0)	332 940 (-20 000)	352 940 (0)	352 940 (0)
	21	Spesielle drifts- utgifter	79 052	78 942 (-110)	48 552 (-30 500)	79 052 (0)	79 052 (0)	79 052 (0)
	22	Forskning	6 832	6 825 (-7)	6 832 (0)	6 832 (0)	6 832 (0)	6 832 (0)
	50	Forskningspro- grammer under Norges forsk- ningsråd	66 143	66 084 (-59)	66 143 (0)	66 143 (0)	66 143 (0)	66 143 (0)
551		Regional ut- vikling og nyskaping						
	60	Tilskudd til fyl- keskommuner for regional utvikling	1 102 793	1 156 993 (+54 200)	1 192 793 (+90 000)	1 602 793 (+500 000)	1 102 793 (0)	1 352 793 (+250 000)
	61	Næringsrettede midler til regio- nal utvikling, kompensasjon for økt arbeids- giveravgift	155 302	225 302 (+70 000)	225 302 (+70 000)	255 302 (+100 000)	205 302 (+50 000)	155 302 (0)
552		Nasjonalt sam- arbeid for reg- ional utvikling						
	72	Nasjonale tiltak for regional ut- vikling	444 200	444 200 (0)	484 200 (+40 000)	444 200 (0)	446 200 (+2 000)	448 200 (+4 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
554		Kompetanse- senter for dis- triktsutvikling						
	1	Driftsutgifter	26 885	26 859 (-26)	26 885 (0)	26 885 (0)	26 885 (0)	26 885 (0)
560		Sametinget						
	50	Sametinget	279 956	279 679 (-277)	292 956 (+13 000)	283 816 (+3 860)	279 956 (0)	319 956 (+40 000)
561		Tilskudd til samiske formål						
	50	Samisk høgskole	5 594	5 588 (-6)	5 594 (0)	5 594 (0)	5 594 (0)	5 594 (0)
	51	Divvun	6 894	6 888 (-6)	6 894 (0)	6 894 (0)	6 894 (0)	6 894 (0)
	72	Samisk språk, informasjon m.m.	3 000	3 000 (0)	3 000 (0)	3 000 (0)	3 000 (0)	5 000 (+2 000)
562		Galdu - Kom- petansesente- ret for urfolks rettigheter						
	1	Driftsutgifter	3 161	3 158 (-3)	3 161 (0)	3 161 (0)	3 161 (0)	3 161 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	2 044	2 042 (-2)	2 044 (0)	2 044 (0)	2 044 (0)	2 044 (0)
563		Internasjonalt reindriftssen- ter						
	1	Driftsutgifter	5 858	5 854 (-4)	5 858 (0)	5 858 (0)	5 858 (0)	5 858 (0)
	21	Spesielle drifts- utgifter	2 554	2 551 (-3)	2 554 (0)	2 554 (0)	2 554 (0)	2 554 (0)
567		Nasjonale minoriteter						
	60	Tiltak for rom	6 200	6 200 (0)	6 200 (0)	6 200 (0)	6 200 (0)	7 200 (+2 000)
580		Bostøtte						
	70	Bostøtte	2 763 000	2 763 000 (0)	2 963 000 (+200 000)	2 913 000 (+150 000)	2 763 000 (0)	2 763 000 (0)
581		Bolig- og bo- miljøtiltak						
	70	Boligetablering i distriktene gjeninnføres	0	0 (0)	0 (0)	25 000 (+25 000)	0 (0)	0 (0)
	71	Innvandrerboli- ger - ny post	0	0 (0)	0 (0)	50 000 (+50 000)	0 (0)	0 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	465 024	465 024 (0)	465 024 (0)	465 024 (0)	490 024 (+25 000)	565 024 (+100 000)
	76	Tilskudd til utleieboliger	888 270	888 270 (0)	1 088 270 (+200 000)	888 270 (0)	888 270 (0)	988 270 (+100 000)
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet	24 100	26 100 (+2 000)	24 100 (0)	24 100 (0)	26 100 (+2 000)	24 100 (0)
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd	58 400	58 400 (0)	58 400 (0)	58 400 (0)	58 400 (0)	77 400 (+19 000)
585		Husleietvistutvalget						
	1	Driftsutgifter	25 734	25 710 (-24)	25 734 (0)	25 734 (0)	25 734 (0)	25 734 (0)
587		Direktoratet for byggkvalitet						
	1	Driftsutgifter	85 663	85 578 (-85)	85 663 (0)	85 663 (0)	85 663 (0)	85 663 (0)
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	54 388	52 330 (-2 058)	54 388 (0)	54 388 (0)	69 388 (+15 000)	54 388 (0)
	70	Tilskudd til Lavenergi-programmet	6 586	6 586 (0)	6 586 (0)	6 586 (0)	13 086 (+6 500)	6 586 (0)
590		Planlegging og byutvikling						
	61	Bærekraftig byutvikling	19 088	19 088 (0)	19 088 (0)	19 088 (0)	24 088 (+5 000)	19 088 (0)
	62	Miljøkompensasjonsordning	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	100 000 (+100 000)	0 (0)
	65	Områdesatsing i byer	29 841	29 841 (0)	29 841 (0)	29 841 (0)	29 841 (0)	41 841 (+12 000)
820		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet						
	1	Driftsutgifter	253 157	252 460 (-697)	253 157 (0)	253 157 (0)	257 257 (+4 100)	276 457 (+23 300)
821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere						

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	21	Spesielle drifts- utgifter, kunn- skapsutvikling	39 726	39 686 (-40)	39 726 (0)	39 726 (0)	39 726 (0)	39 726 (0)
	50	Norges forsk- ningsråd	6 946	6 939 (-7)	6 946 (0)	6 946 (0)	6 946 (0)	6 946 (0)
	60	Integreringstil- skudd	8 393 128	8 393 128 (0)	8 652 328 (+259 200)	8 793 128 (+400 000)	8 480 628 (+87 500)	8 826 928 (+433 800)
	61	Særskilt til- skudd ved bo- setting av ensli- ge mindreårige flyktninger	596 383	596 383 (0)	596 383 (0)	596 383 (0)	596 983 (+600)	596 383 (0)
	62	Kommunale innvandertiltak	198 157	198 157 (0)	260 157 (+62 000)	398 157 (+200 000)	298 157 (+100 000)	310 157 (+112 000)
	63	Tilskudd til al- ternative boset- tingsformer	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	50 000 (+50 000)	0 (0)
	71	Tilskudd til inn- vandrerorgani- sasjoner og an- nen frivillig virksomhet	48 208	82 208 (+34 000)	86 408 (+38 200)	148 208 (+100 000)	50 408 (+2 200)	101 373 (+53 165)
	73	Tilskudd	5 371	5 871 (+500)	5 371 (0)	5 371 (0)	5 371 (0)	5 371 (0)
822		Opplæring i norsk og sam- funnskunn- skap for vokse- ne innvandrere						
	21	Spesielle drifts- utgifter, opplæ- ring i norsk og samfunnskunn- skap	31 896	31 868 (-28)	31 896 (0)	31 896 (0)	31 896 (0)	31 896 (0)
	22	Prøver i norsk og samfunns- kunnskap for voksne innvan- drere	13 794	13 782 (-12)	13 794 (0)	13 794 (0)	13 794 (0)	13 794 (0)
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og sam- funnskunnskap for voksne inn- vandrere	1 985 608	1 985 608 (0)	2 085 608 (+100 000)	2 085 608 (+100 000)	2 141 608 (+156 000)	2 111 408 (+125 800)
2412		Husbanken						
	1	Driftsutgifter	344 033	343 692 (-341)	344 033 (0)	344 033 (0)	344 033 (0)	344 033 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	21	Spesielle drifts- utgifter	12 340	10 827 (-1 513)	12 340 (0)	12 340 (0)	12 340 (0)	12 340 (0)
2426		Siva SF						
	70	Tilskudd	50 046	69 992 (+19 946)	70 046 (+20 000)	50 046 (0)	100 046 (+50 000)	50 046 (0)
		Sum utgifter	27 475 759	27 708 030 (+232 271)	28 822 659 (+1 346 900)	29 334 619 (+1 858 860)	28 518 059 (+1 042 300)	29 824 724 (+2 348 965)

Inntekter (i tusen kroner)

3490		Utlendings- direktoratet						
	1	Retur av asylsø- kere med avslag og tilbakeven- ding for flykt- ninger, ODA- godkjente utgif- ter	131 051	130 913 (-138)	131 051 (0)	131 051 (0)	131 051 (0)	131 051 (0)
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlan- det, ODA-god- kjente utgifter	20 234	20 218 (-16)	20 234 (0)	20 234 (0)	23 334 (+3 100)	30 434 (+10 200)
	4	Asylmottak, ODA-godkjen- te utgifter	3 927 633	3 962 304 (+34 671)	3 927 633 (0)	3 927 633 (0)	3 927 633 (0)	3 972 833 (+45 200)
	5	Refusjonsinn- tekter	11 568	11 557 (-11)	11 568 (0)	11 568 (0)	11 568 (0)	11 568 (0)
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-god- kjente utgifter	20 236	20 236 (0)	20 236 (0)	20 236 (0)	23 836 (+3 600)	39 436 (+19 200)
3562		Galdu - Kom- petansesente- ret for urfolks rettigheter						
	2	Diverse inntek- ter	2 044	2 042 (-2)	2 044 (0)	2 044 (0)	2 044 (0)	2 044 (0)
3563		Internasjonalt reindriftssen- ter						
	2	Diverse inntek- ter	2 554	2 551 (-3)	2 554 (0)	2 554 (0)	2 554 (0)	2 554 (0)
3587		Direktoratet for byggkvali- tet						

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	4	Gebyrer, sentral godkjenning foretak	44 998	44 953 (-45)	44 998 (0)	44 998 (0)	44 998 (0)	44 998 (0)
3821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere						
	1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	266 475	266 475 (0)	266 475 (0)	266 475 (0)	313 275 (+46 800)	387 075 (+120 600)
	2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	85 108	85 108 (0)	85 108 (0)	85 108 (0)	86 208 (+1 100)	85 108 (0)
3822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere						
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	333 878	333 878 (0)	333 878 (0)	236 878 (-97 000)	236 878 (-97 000)	430 878 (+97 000)
5312		Husbanken						
	1	Gebyrer m.m.	12 810	12 797 (-13)	12 810 (0)	12 810 (0)	12 810 (0)	12 810 (0)
5615		Husbanken						
	80	Renter	3 093 000	3 093 000 (0)	3 093 000 (0)	3 121 000 (+28 000)	3 121 000 (+28 000)	3 121 000 (+28 000)
		Sum inntekter	8 008 903	8 043 346 (+34 443)	8 008 903 (0)	7 939 903 (-69 000)	7 994 503 (-14 400)	8 329 103 (+320 200)
		Sum netto	19 466 856	19 664 684 (+197 828)	20 813 756 (+1 346 900)	21 394 716 (+1 927 860)	20 523 556 (+1 056 700)	21 495 621 (+2 028 765)

3.3 Merknader frå komiteen til dei enkelte kapitla under rammeområde 6

Komiteen har ingen merknader til dei kapitla eller postane som ikkje er omtala nedanfor, og viser til Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), Innst. 2 S (2015–2016) og dei generelle merknadene frå dei respektive partia.

Kapittel under Justis- og beredskapsdepartementet

3.3.1 Kap. 490 Utlendingsdirektoratet

Forslag 2016: kr 7 931 065 000 Saldert budsjett 2015: kr 3 301 234 000

Komiteen viser til at asylinstituttet er et meget viktig verktøy for å gi beskyttelse til mennesker som har beskyttelsesbehov. Komiteen vil videre un-

derstrekke at Norge skal oppfylle sine internasjonale forpliktelser og hjelpe flyktninger. Komiteen viser til at Utlendingsdirektoratet (UDI) skal iverksette innvandrings-, asyl- og flyktningpolitikk innenfor Justis- og beredskapsdepartementets ansvarsområde, samt gi faglig baserte bidrag til utviklingen av regelverk og politikk på området.

Komiteen er kjent med at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) legger opp til å øke bemanningen i UDI med om lag 290 årsverk for å håndtere utfordringene knyttet til det økte antallet asylsøkere og beboere i mottak. Videre foreslår regjeringen å øke bevilgningen til tolker i forbindelse med den økte saksmengden i UDI. Samlet foreslås bevilgningen til UDI økt med 301 mill. kroner i forhold til Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at utfordringen med lange saksbehandlingstider i UDI var til stede også før de økte asylankomstene til Norge. Disse medlemmer understreker at økningen i ventetiden er belastende for publikum og bidrar til å vanskeliggjøre integreringen. Disse medlemmer er også bekymret for de lange ventetidene når det gjelder familiegjenforening. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett for 2015 hvor det ble foreslått 10 mill. kroner mer til saksbehandlingskapasitet i UDI og 5 mill. kroner mer for å nedarbeide restanser i familiegjenforeningssaker. Disse medlemmer forutsetter at regjeringens bevilgningsforslag for 2016 er i tråd med de økte anslagene regjeringen varsler i tillegget til statsbudsjettet for 2016, og at regjeringen kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2016 dersom det er behov for ytterligere bevilgninger.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at økt tilstrømming av asylsøkere har skapt utfordringer for mottaksapparatet, og at det er behov for en betydelig styrking på flere områder. Disse medlemmer mener at det selv uten konkrete anslag for nye ankomster kan legges til grunn at det er behov for styrking av mottaksapparatet. Disse medlemmer er særlig opptatt av at en raskt kommer i gang med integreringen av asylsøkere som høyst sannsynlig får opphold, ved mulighet til å starte språkopplæring og søke arbeid fra dag én.

3.3.1.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har merket seg at regjeringen skriver at det er utfordrende å nå måltallet for retur for inneværende år og at regjeringen senker måltallet for returer neste år. I svar på budsjettspørsmål 525 fra Arbeider-

partiet skriver Justisdepartementet at det totale måltallet for returer i 2016 er 9 400. I 2015 er måltallet 10 100, ref. svar på spørsmål 524.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det ifølge tall fra UNHCR var 59,5 millioner mennesker på flukt i 2014 og at dette er det høyeste tallet siden andre verdenskrig. Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om å ta imot 3 120 kvoteflyktninger i 2016, hvorav 3 000 fra Syria. Forslaget innebærer at det bare er foreslått å ta imot 120 kvoteflyktninger fra andre land enn Syria. Disse medlemmer mener at Norge også har et ansvar for å bidra i andre urolige områder og at Norge må ha rom for å ta imot flere flyktninger gjennom FN.

Disse medlemmer viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å øke kvoten av overføringsflyktninger fra UNHCR med 500. Et økende antall mennesker på flukt i verden får også betydning for antall mennesker som søker asyl i Norge. Disse medlemmer mener at retten til å søke asyl er grunnleggende, og at det må gis opphold til de som trenger beskyttelse. Personer som ikke får opphold må returneres raskt. Disse medlemmer mener samtidig at det er viktig med en effektiv saksbehandling for søkere som høyst sannsynlig får opphold, slik at man kan komme i gang med integreringsprosessen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det ble foreslått å bevilge 50 mill. kroner til en raske saksbehandling i UDI.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at asyl- og innvandringspolitikken skal være rettferdig, solidarisk og rettssikker. Dette medlem mener det er uheldig at regjeringen nå legger opp til enda lengre saksbehandlingstid i utlendingsforvaltningen. For enkelte grupper var det allerede før økningen i antall asylsøkere, ventetid på inntil 14 måneder for å komme til asylintervju. Dette er helt uholdbart, svært dyrt og integreringshemmende. Alle som søker beskyttelse skal behandles med respekt. For å sikre rask og rettssikker avklaring av søknader, viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett vil styrke saksbehandlingen i UDI med 90 mill. kroner. Dette medlem mener rask retur av personer uten beskyttelsesbehov er helt avgjørende for å sikre at flest ressurser på sikt settes inn mot personer med beskyttelsesbehov som skal bli i Norge. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker støtten til returarbeid med 20 mill. kroner utover regjeringens forslag. Dette

medlem understreker samtidig at dette ikke kan innebære, slik som situasjonen er nå, at søknader fra personer som utlendingsforvaltningen regner med får opphold, settes på vent. Vi må gjøre begge deler. Både prioritere søknader fra personer uten beskyttelsesbehov, men også prioritere saker som er klare innvilgelsessaker. For sakene som helt klart blir innvilget, bør det vurderes en forenklet prosedyre slik at opphold raskere kan innvilges og personene kan komme i gang med det nye livet sitt i Norge. Dette medlem viser til at saksbehandlingstiden for familiegjenforeningssaker er altfor lang. Mange venter i flere år for å kunne leve sammen med familien sin. Dette gjelder også norske statsborgere som gifter seg med en utlending. Dette medlem mener det må settes klare og korte maksimaltidsfrister for behandlingstid av familiegjenforeningssaker og vil fremme representantforslag om dette.

Dette medlem understreker at Sosialistisk Venstreparti vil sette hensynet til barns rettigheter foran såkalte «innvandringspolitiske hensyn». Dette medlem mener at barnefaglig kompetanse er avgjørende for gode og riktige vurderinger. Det er et stort behov for økt kompetanse om barns rett til å bli hørt, og kunnskap om hvordan barn berøres av krig og væpnede konflikter. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor foreslår 10 mill. kroner for å bedre rettssikkerheten til barn i UDI og 5 mill. kroner til bedre barnefaglig kompetanse i Politiets utlendingsenhet. Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett setter av økte midler til blant annet rettshjelp for lengeværende asylbarn.

I situasjonen vi nå står i med mange asylsøkere samlet, er det etter dette medlems syn særlig viktig med bedre kartlegging av sårbare asylsøkere i ankomstfasen. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det er satt av 10 mill. kroner til dette, i tillegg er det satt av 50 mill. kroner ekstra til tilskudd til vertskommuner for asylmottak for å sørge for god oppfølging fra kommunene på blant annet helsetjenester, barnehage og skole, og 400 mill. kroner ekstra i kommunerammen for at kommunene settes i stand til å ta imot flyktingene på en god måte og kan prioritere integrering fra dag én.

Dette medlem viser til at 14 norske kommuner har inngått avtale med det internasjonale fribynettverket ICORN om å være vertskap for forfulgte ytrere. Det er det internasjonale fribynettverket ICORN som mottar søknader om fribyopphold fra forfulgte forfattere, journalister og kunstnere, og Norsk PEN søker deretter UDI om innreise- og oppholdstillatelse til de forfatterne som med familie blir invitert til og dermed reddet av norske byer som nye fribyforfattere. Dette medlem viser videre til at

ICORN og Norsk PEN er svært bekymret fordi forslaget til neste års kvote for overføringsflyktninger som fremkommer i Prop. 1 S (2015–2016), vil gjøre det nesten umulig å få inn fribyforfattere til de norske fribyene.

3.3.1.2 POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, ASYLMOTTAK

Komiteen viser til at bevilgningsbehovet på posten avhenger av antall asylsøkere, gjennomsnittlig belegg i mottakene og sammensetningen av beboergruppen. Botiden påvirkes av en rekke faktorer, der spesielt saksbehandlingstiden i asylsaker, bosettings- takten og returgjennomføringen er viktig. Komiteen viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) hvor det redegjøres for økte asylankomster og økte bevilgninger knyttet til drift av asylmottak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er betydelig økning i antall enslige mindreårige flyktninger mellom 15 og 18 år som bor på mottak. Dette er en utfordring, ikke bare for å skaffe nok plasser til barna, men også for å tilsvarende øke bemanning og barnefaglig kompetanse. Flertallet viser videre til at omsorgssituasjonen for enslige asylsøkende barn over 15 år er varierende og i mange tilfeller ikke god nok, som i tilfeller hvor det er 300 barn på fem ansatte på mottaket. Flertallet viser til budsjettforliket inngått mellom regjeringen, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor det bevilges 50 mill. kroner til økt bemanning og barnefaglig kompetanse på asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til behandlingen av tilleggsbevilgningen som følge av økningen i antallet asylsøkere til Norge, Innst. 20 S (2015–2016), hvor Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet foreslo en tilleggsbevilgning for å styrke bemanningen og den barnefaglige kompetansen i mottakene for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Disse medlemmer registrerte at dette forslaget dessverre ikke fikk flertall den gang, men synes det er positivt at det i budsjettforliket mellom regjeringen, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslås å øke bemanningen og den barnefaglige kompetansen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter bevilgningsforslaget på 50 mill. kroner til dette formålet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti påpeker at Barneombudet og flere organisasjoner som arbeider med enslige mindreårige asylsøkere, som Redd Barna, NOAS og Norsk Folkehjelp, har kommet med bekymringsmeldinger om forholdene for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Bekymringsmeldingene går særlig på for lite bemanning og dårlig barnefaglig kompetanse. Situasjonen er kritisk. Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår 450 mill. kroner for å øke bemanningen og sikre bedre barnefaglig kompetanse. Dette medlem viser til at dette er en start på en opptrapping mot å øke bemanningen i tråd med forslag i Bergeutvalget (2011) og Lidén (2013) om en minimumsbemanning på ett årsverk per barn, dvs. ca. én ansatt per tre år til enhver tid på døgnet, hvor minst halvparten har barnefaglig kompetanse etter samme definisjon som i omsorgssentrene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Bufetat region Øst, som har ansvaret for de minste asylbarna under 15 år, og UDI, som har ansvaret for de mellom 15 og 18, har så langt i år meldt fra om 45 barn som har forsvunnet fra omsorgssenter og asylmottak. To er kommet til rette igjen. Disse medlemmer påpeker at det gjøres altfor lite når barn som søker asyl alene forsvinner.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen vil legge frem en ny handlingsplan mot menneskehandel. Disse medlemmer ber regjeringen fremme tiltak for å forebygge at barn forsvinner fra mottak og tiltak som styrker kompetansen om dette i den varslede handlingsplanen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett settes av 10 mill. kroner til arbeid for å forhindre at barn forsvinner fra mottak. Ett viktig virkemiddel for å forhindre dette er også å sørge for at det er nok voksenstøtte for barna. Dette medlem viser til at det er i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett settes av 450 mill. kroner for å øke bemanningen og den barnefaglige kompetansen i mottak for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år.

Dette medlem viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Millioner av mennesker på flukt er avhengig av vår støtte og solidaritet. En ekstraordinær situasjon krever ekstraordinære tiltak. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder.

I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

3.3.1.3 POST 22 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, TOLK OG OVERSETTELSE

Komiteen viser til høyere prognose for antall asylsøkere i 2016, men at postene under kap. 490 ikke er tilpasset dagens realiteter. Bevilgningene er ikke justert for de økte asylankomstene som raskt økte høsten 2015. I den forbindelse viser komiteen til Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) hvor både prognosene for antall asylsøkere og bevilgningene under kap. 490 er oppjustert.

3.3.1.4 POST 23 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, KUNNSKAPSUTVIKLING, KAN OVERFØRES

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det ved behandlingen av Innst. 20 S (2015–2016) ble vedtatt å styrke den barnefaglige kompetansen i Politiets utledningsenhet med 2 mill. kroner. Disse medlemmer viser til justis- og beredskapsministerens svar på skriftlig spørsmål (Dokument nr. 15:207 (2015–2016)), hvor statsråden skriver at det er ønskelig å etablere et fast opplæringsløp for den ansatte ved registreringen for å sikre at flest mulig har barnefaglige kompetanse. Statsråden skriver videre at

«Jeg legger til grunn at politiet innenfor den foreslåtte bevilgningsøkningen sikrer at den barnefaglige kompetansen er på et tilfredsstillende nivå».

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener at det i lys av det økende antallet enslige mindreårige asylsøkere som nå kommer til Norge er behov for å øke den barnefaglige kompetansen i utlendingsforvaltningen. Disse medlemmer viser til de respektive partiers alternative statsbudsjett for 2016.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det på denne bakgrunn ble foreslått å bevilge 10 mill. kroner til å styrke den barnefaglige kompetansen i UDI, UNE og i PU.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått å bevilge 20 mill. kroner for å styrke barnefaglig kompetanse i UD, UNE og PU.

3.3.1.5 POST 60 TILSKUDD TIL VERTSKOMMUNER FOR ASYLMOTTAK

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at tilskuddet til verts-

kommuner for asylmottak skal dekke utgifter til helse, barnevern m.m. i forbindelse med drift av mottak i kommunene. I Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslår regjeringen å øke grunnstatsen til kommuner med asylmottak og årssatsen pr. plass i ordinære mottak med 20 pst. Disse medlemmer mener dette ikke er tilstrekkelig. KS viste i komiteens høring til undersøkelser som viser at vertskommunene til asylmottak i snitt har 1,7 ganger høyere utgifter knyttet til asylsøkere i ordinære plasser enn de får dekning for gjennom vertskommunetilskuddet. Det er i tillegg et problem at det gis én grunnstats pr. kommune, slik at kommuner med to eller flere mottak bare mottar et grunntilskudd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det må innføres et basistilskudd på 100 000 kroner til kommunene ved opprettelse av nye mottak, og viser til sitt alternative budsjett hvor bevilgningene til vertskommunetilskudd er økt med 10 mill. kroner i forhold til forslaget fra regjeringen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor bevilgningene til vertskommunetilskudd er økt med 250 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om differensiert grunntilskudd til kommuner med asylmottak slik at vertskommunetilskuddet hensyntar om kommunen har ett eller flere asylmottak.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at barn i mottak som er 4 eller 5 år gamle kan få plass i barnehage. Disse medlemmer ønsker at dette også skal gjelde 3-åringer og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der det settes av 75 mill. kroner til dette formålet. Med den tilstrømmingen som vi ser nå, vil det være store forskjeller på kommunenes evne til raskt å skalere opp barnehagetilbudet. Det foreslås derfor at tildeling av midler baseres på søknad fra kommunene.

Komiteens medlem fra Venstre er særlig opptatt av aktivitetstilbudet for barn i asylmottak. Dette medlem mener at barn i asylmottak har særlig behov for sosialisering med andre barn, samt språkstimulering, og mener derfor at alle 4- og 5-åringer i asylmottak bør få tilbud om barnehageplass. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det er foreslått å bevilge ytter-

ligere 75 mill. kroner til å sikre plass i barnehager for alle 4- og 5-åringer som bor i asylmottak.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker bevilgningen med 50 mill. kroner og øker integreringstilskuddet slik at kommunene får 100 pst dekning fra 1. juni 2016. I tillegg økes kommuneramma med ytterligere 400 mill. kroner ekstra for å håndtere kommunale utgifter knyttet til bosetting av flyktninger og utgifter som følge av mottaksdrift. Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår 50 mill. kroner som en ekstraordinær bevilgning til oppbygging av kapasitet for å håndtere situasjonen i Sør-Varanger med økende antall asylsøkere.

Dette medlem viser til merknad under kap. 490 post 71 der Sosialistisk Venstres forslag ville gitt 10 mill. kroner mer til aktivitetstilbud i mottak og 132 mill. kroner for å gi barn i mottak rett til barnehageplass.

Dette medlem viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

3.3.1.6 POST 70 STØNADER TIL BEBOERE I ASYLMOTTAK

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen har foretatt et kutt i stønaden til beboere i mottak. Disse medlemmer viser til at beløpet asylsøkerne mottar allerede er veldig lavt. Beboere i mottak med selvhushold mottar 2920 kroner per måned, som skal dekke utgifter til mat, klær, transport, legeutgifter, telefon etc. Beboerne lever i dag langt under fattigdomsgrensen. Norsk Folkehjelp, som driver flere asylmottak, har tidligere meldt om sult i mottak fordi satsene er så lave. Disse medlemmer påpeker at regjeringens forslag om ytterligere reduksjon i stønader og dårligere standard i mottak, ikke fyller noen god hensikt, kan ikke begrundes saklig og svekker integreringen.

Disse medlemmer viser til de respektive partiers alternative budsjett for 2016 der kuttet i stønader reverseres.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at økt tilstrømming av asylsøkere har skapt utfordringer for mottaksapparatet, og at det er behov for en betydelig styrking på flere områder. Dette medlem støtter derfor de tilleggsbevilgninger som

er foreslått av regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), men mener det er et unødvendig og lite treffsikkert tiltak å finansiere noen av disse økningene ved å kutte i stønadene til beboere i mottak. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det derfor er foreslått å gå imot å redusere stønadene til beboere i mottak.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

3.3.1.7 POST 71 TILSKUDD TIL AKTIVITETSTILBUD FOR BARN I ASYLMOTTAK

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det med økt asyltilstrømming også er en betydelig økning i antall barn i mottak. Disse barna må tas vare på og er avhengig av et godt aktivitetstilbud. Flertallet viser i den sammenheng til budsjettavtalen hvor tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak styrkes med 10 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Den totale rammen for denne posten økes fra 53 119 000 kroner til 63 119 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det skal stilles krav om at mottakene skal samarbeide med frivillige organisasjoner, og at det settes av ressurser til dette i mottakene. Disse medlemmer vil styrke aktivitetstilbudet i mottakene og gjøre disse tilgjengelige også for voksne. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett hvor bevilgningen til aktivitetstilbud for barn i asylmottak økes med 10 mill. kroner utover regjeringens forslag. I tillegg styrker disse medlemmer bevilgningen til barnehageplass til barn i mottak med 75 mill. kroner og støtten til innvandrersorganisasjoner og tilskudd til frivillige med 38,2 mill. kroner. I sum mener disse medlemmer at dette vil bidra til mer aktivitet og integrering fra dag én i mottak.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det er foreslått å bevilge 25 mill. kroner utover regjeringens forslag til å styrke aktivitetstilbudet for barn i mottak fra 0–3 år, i tillegg til en styrking av vertskommunetilskuddet for å gi 4- og 5-åringer i mottak rett til barnehageplass.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at ventetiden i mottak for mange nå vil bli veldig lang, og unødvendig lang fordi regjeringen verken vil prioritere å behandle søknader til personer som mest sannsynligvis får opphold, eller effektivisere saksbehandlingen ved å innføre forenklet prosedyre i klare innvilgelsessaker. Etter dette medlems syn er det helt avgjørende å aktivisere både barn og voksne på mottak for å forhindre ytterligere passivisering. Det må gis norskopplæring og barna må få rett til å gå i barnehage. Det må også settes av nok midler til aktivitetstilbud for barn i mottak. Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har satt av 10 mill. kroner mer til aktivitetstilbud til barn i mottak, i tillegg til 132 mill. kroner til rett til barnehage for alle barn i mottak.

3.3.1.8 POST 73 BESKYTTELSE TIL FLYKTNINGER UTENFOR NORGE MV., STØTTETILTAK, KAN NYTTES UNDER KAP. 821 POST 60

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

3.3.1.9 POST 74 INTEGRERINGSTILTAK I MOTTAK

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, hvor det er foreslått å bevilge 50 mill. kroner til en ny ordning for integreringstiltak i mottak, som blant annet kan brukes til å styrke tilbudet om norskundervisning.

3.3.1.10 POST 75 REISEUTGIFTER FOR FLYKTNINGER TIL OG FRA UTLANDET, KAN OVERFØRES

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til viktigheten av å kunne leve sammen med familien sin. Krig og konflikt fører til at familier splittes, og muligheten til familiegjenforening er helt avgjørende for folks liv. Regjeringen kuttet muligheten for å få dekt reiseutgifter til familie-medlemmer i årets budsjett, og dette kuttet opprettholdes i budsjettet for 2016. Dette medlem viser til at personer som kommer som flyktninger i liten grad har mulighet til å finansiere dyre flybilletter for familiemedlemmer til Norge og viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett reverserer kuttet til regjeringen og bevilger 9 mill. kroner til dette.

Dette medlem viser til at verden står overfor den største flyktningskatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

3.3.2 *Kap. 491 Utlendingsnemnda*

Forslag 2016: kr 279 225 000 Saldert budsjett 2015: kr 279 824 000

Komiteen viser til regjeringens forslag og merker seg at det foreslås å kutte post 1 Driftsutgifter med 2 mill. kroner som følge av at dagens prognoser viser færre saker til behandling enn tidligere år. Komiteen vil påpeke viktigheten av at Utlendingsnemnda må ha ressurser som gjør det mulig med rask og effektiv saksbehandling slik at ventetiden går ned og avklaringer på klager blir avgjort raskt og rettssikkert.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti stiller spørsmål ved regjeringens kutt i Utlendingsnemnda, og at regjeringen heller ikke foreslår nødvendig bevilgning i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Disse medlemmer mener det er av avgjørende betydning at også klageinstansen er godt nok rustet til å håndtere den store økningen i antall asylsøkere, både for å få ned ventetiden til personer som skal få opphold og personer som ikke har beskyttelsesbehov.

Disse medlemmer forutsetter at regjeringen kommer tilbake til Stortinget ved behov dersom budsjetttrammene viser seg for knappe til å sikre dette.

Sett i lys av den uforsvarlige hastebehandlingen av lovendringen som gir regjeringen fullmakt til å instruere UNE, og det store antall flyktninger som nå er kommet, mener komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti at det er ingen logikk i at UNE skal ha behov for å behandle færre saker i 2016.

3.3.2.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER, KAN NYTTES UNDER POST 21

Komiteens medlem fra Venstre er opp-tatt av å sikre en effektiv saksbehandling for å legge grunnlag for rask retur av søkere som får avslag og rask integrering av søkere som får opphold. Dette medlem mener det derfor er behov for å styrke saksbehandlingen i både UDI og klageorganet UNE, og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor den generelle saksbehandlingskapasiteten i UNE er foreslått styrket med 25 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det foreslås 25 mill ekstra til UNE, herunder 10 mill. kroner til raskere saksbehandling. Det er av stor betydning at det i flere saker gis anledning for klager å møte personlig i nemnd. Antall saker i nemndsmøte har gått kraftig ned. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det foreslås 10 mill. kroner mer for å gjennomføre flere nemndsmøter.

Dette medlem understreker betydningen av at barn blir hørt både gjennom nemndsmøter og i saksbehandlingen ellers. For å få til dette på en god måte er det nødvendig med mer barnefaglig kompetanse i hele utlendingsforvaltningen. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår 5 mill. kroner til UNE for å bedre barns rettssikkerhet.

Kapittel under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

3.3.3 *Kap. 500 Kommunal- og moderniseringsdepartementet*

Forslag 2016: kr 504 996 000 Saldert budsjett 2015: kr 528 042 000

Komiteen merker seg at bevilgningene foreslås redusert som en følge av Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) og at regjeringen øker effektiviseringsgevinsten utover opprinnelig forslag til statsbudsjett for 2016.

3.3.4 *Kap. 551 Regional utvikling og nyskaping*

Forslag 2016: kr 1 258 095 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 505 300 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at bevilgningene til regional utvikling og nyskaping skal bidra til å nå nasjonale mål om økt verdiskaping og arbeidsplassutvikling i hele landet. De regionale utviklingsmidlene er en viktig del av det distriktpolitiske virkemiddelapparatet, og nivået på bevilgningsrammene har stor betydning for om nasjonale mål kan nås.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen sier den fornyer regionalpolitikken gjennom en bredere tilnærming, hvor utvikling av samspillet mellom byene og regionene omkring og bedring av næringslivets generelle rammebetingelser prioriteres. Det vises i denne sammen-

heng til at satsingen på infrastruktur, forskning og såkalt vekstfremmende skattelettelse er økt.

Når det gjelder infrastruktur er dette satsinger som det er bred støtte til fra alle partier på Stortinget. Regjeringen følger opp rammene i Nasjonal transportplan fra den forrige regjeringen som Stortinget vedtok i 2013. Det er likeledes bred tilslutning til økt satsing på forskning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at når det gjelder skattelettelse, er det ikke dokumentert at disse, spesielt i formuesskatten, gir vesentlig effekt på utvikling av næringsaktivitet og arbeidsplasser i distriktene.

Disse medlemmer er bekymret over de sterke kuttene i regionale utviklingsmidler under den sittende regjeringen. Fra 2013 til foreslått budsjett for 2016 er bevilgningen på kap. 551 redusert med 825 mill. kroner, eller ca. 40 pst. Dette er reduksjoner som gjør det lite sannsynlig at Stortingets målsettinger om økt verdiskaping og arbeidsplassutvikling i hele landet vil kunne nås.

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold, og komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det er avgjørende å styrke vekstkraften i hele landet. Disse medlemmer merker seg at regjeringen fører en offensiv regional- og distriktspolitikk som styrker lokalt entreprenørskap, næringsliv og eierskap, gjennom å rette den regionale utviklingspolitikken inn mot verdiskaping, innovasjon og bedre infrastruktur i distriktene. Disse medlemmer mener en slik politikk er viktig for å realisere målet om arbeidsplasser og verdiskaping i hele landet. Gjennom vekstfremmende skatteletter bedres mulighetene for å skape og beholde verdier lokalt.

Lave oljepriser og økende ledighet krever etter disse medlemmers mening en næringsvennlig politikk som kan bidra til omstilling og grunnlag for fremtidig vekst i alle deler av landet. Disse medlemmer viser til at en stor del av den norske konkurranseutsatte industrien drives utenfor de store byene. Det er derfor viktig å redusere avstandsulempene og transportkostnadene, noe regjeringen følger opp gjennom en storstilt satsing på infrastruktur. Disse medlemmer vil i denne sammenheng fremheve satsingen på fylkesveinettet, hvor fjorårets satsing på fylkesveier trappes opp med ytterligere 200 mill. kroner. Bevilgningene er dermed økt med ca. 1,2 mrd. kroner siden regjeringsskiftet i 2013.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at støtte til bredbåndsutbygging er en viktig del av

den regionale utviklingspolitikken. Dette medlem viser til at tilskuddsordning for bredbåndsutbygging skal sikre alle husstander i Norge et bredbåndstilbud av grunnleggende god kvalitet. Dette medlem viser til at ansvaret for bredbåndsutbyggingen er overført til Samferdselsdepartementet. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 der det er foreslått en samlet styrking av tilskuddsordning for bredbåndsutbygging med 140 mill. kroner, i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 der det er foreslått å bevilge 2 mill. kroner mer til Merkur-programmet.

3.3.4.1 POST 60 TILSKUDD TIL FYLKESKOMMUNER FOR REGIONAL UTVIKLING

Komiteen viser til at den norske økonomien er i omstilling blant annet som følge av lavere oljepris. Flere kommuner og lokalsamfunn opplever utfordringer knyttet til avvikling eller kraftig nedbemanning i vesentlige deler av det lokale næringslivet. Komiteen viser til at førstelinjeansvaret i omstillingsarbeidet i regi av det offentlige ligger til fylkeskommunene og Innovasjon Norge. Det er samtidig etablert praksis for at regjeringen/departementet i spesielt krevende situasjoner også kan bidra, etter søknad fra de lokale og regionale aktørene. Komiteen er kjent med at det foreligger søknad fra Rissa kommune og at noen kommuner er i en fase hvor de utarbeider en søknad. I noen tilfeller haster det med avklaring av søknad om omstillingsmidler for å komme raskt i gang med arbeid for å sikre ny eller videre drift i nøkkelvirkosomheter. Illustrerende eksempler på dette er Rissa og Sør-Varanger kommuner, hvor det er en spesielt krevende situasjon knyttet til skipsverftet og gruvevirksomhet som tidligere har sysselsatt mange hundre personer, samt vært en betydelig innkjøper av varer og tjenester i annet lokalt næringsliv. Komiteen er kjent med at Rissa har søkt omstillingsstatus og at Sør-Varanger vil søke. Komiteen anmoder departementet om å prioritere avklaring av den type saker som haster, herunder at de aktuelle aktørene raskt fremskaffer den dokumentasjon departementet trenger for å kunne realitetsbehandle saker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at fylkeskommunenes rolle som regional utviklingsaktør er sterkt knyttet til bevilgningene over post 60, Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling. For fylkeskommunene er denne bevilgningen avgjørende for at de kan ta en lederrolle i arbeidet med næringsutvikling i partnerskap med

bl.a. Innovasjon Norge, SIVA, kommuner og regionalt næringsliv.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at posten er styrket med 54,2 mill. kroner i budsjettforliket mellom partiene sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), fra kr 1 102 793 000 kroner til kr 1 156 993 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringens forslag innebærer en bevilgningsreduksjon til regionale utviklingsmidler på 423 mill. kroner fra 2013 til 2016. Dette er store reduksjoner som vil redusere muligheten til å nå målsettingen om å styrke vekstkraften i samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der bevilgningen på posten er 90 mill. kroner høyere enn regjeringens forslag, og 35,8 mill. kroner høyere enn den fremforhandlede budsjettavtalen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er avsatt 500 mill. kroner utover regjeringens forslag i tilskudd til fylkeskommunene for regional utvikling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det trengs en spissing og styrking av de regionale utviklingsmidlene. Folkevalgte-, nærings- og organisasjonsliv i regionene er avgjørende for å realisere det grønne skiftet. Dette medlem mener derfor at ordningen regional utvikling bør endres til «Bærekraftige fylker» og at midlene avgrenses mot å brukes i olje- og gassrelatert utvikling, slik at midlene går til framtidsrettede næringer og fellessatsinger. Fordelingsnøkkelen mellom fylkene videreføres. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor styrker posten med 250 mill. kroner utover regjeringens forslag.

3.3.4.2 POST 61 NÆRINGSRETTEDE MIDLER TIL REGIONAL UTVIKLING, KOMPENSASJON FOR ØKT ARBEIDSGIVERAVGIFT, KAN OVERFØRES

Komiteen viser til at midlene under post 61 skal bidra til å realisere nasjonale mål for regional utvikling. Det legges vekt på utvikling av næringsliv og arbeidsplasser i områder som ikke fikk gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift i 2007, eller som

fikk gjeninnført ordningen med en høyere sats enn i 2003 og tidligere. Posten dekket tidligere også bevilgninger til bredbåndsutbygging som forvaltes av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Disse bevilgningene er overført til Samferdselsdepartementets budsjett, men er for 2016 foreslått redusert fra 110 til 51,5 mill. kroner.

Komiteen viser til at bevilgningene over post 61 foreslås redusert til 155,3 mill. kroner. Dette er en reduksjon på vel 400 mill. kroner i forhold til nivået i 2013. Kompensasjonsordningen for differensiert arbeidsgiveravgift foreslås avvirket etter 2018. Regjeringen viser til at kompensasjonsordningen da vil ha vart i en periode på 15 år og mener næringslivet har hatt god tid til å tilpasse seg nåværende nivå på arbeidsgiveravgiften.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at helseforetak betaler arbeidsgiveravgift ut fra hvor virksomheten er lokalisert. Et foretak som vil utnytte denne fordelingen, legger mer av sin virksomhet til området med lavere avgift. Dersom virksomheten i området blir mindre enn før, blir skattefordelen tilsvarende redusert. Målet med den differensierte arbeidsgiveravgiften er å stimulere til økt virksomhet i distriktene. Det er opp til den enkelte arbeidsgiver å utnytte denne fordelingen. Flertallet mener det er viktig at helseforetakene avveier helsepolitiske hensyn og ordningens formål om å stimulere sysselsetting og aktivitet i de områdene som faktisk har distriktmessige utfordringer.

Flertallet viser til at posten er styrket med 70 mill. kroner i budsjettforliket mellom partiene sammenlignet med Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), fra 155 302 000 kroner til 225 302 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at den sist gjennomførte omleggingen av differensiert arbeidsgiveravgift som følge av revisjon av EU-regelverket for statsstøtte, gir nye utfordringer for deler av næringslivet i distriktene. Det er derfor uheldig å gjennomføre de store reduksjonene i kompensasjonsbeløpene som regjeringen legger opp til gjennom statsbudsjettet for 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der bevilgningen på posten er 70 mill. kroner høyere enn regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener kompensasjonsordningen for differensiert ar-

beidsgiveravgift bør videreføres, og viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er avsatt 100 mill. kroner til dette.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016, der bevilgningen på posten er 50 mill. kroner høyere enn regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at ordningen med redusert arbeidsgiveravgift til helseforetakene er en del av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Statsstøtteregelverket i EØS gjelder imidlertid ikke støtte til offentlige virksomheter som ikke anses å drive økonomisk aktivitet.

Formålet med ordningen er å stimulere til økt sysselsetting i virkeområdet og derved styrke grunnlaget for å opprettholde en spredt bosetting. Redusert arbeidsgiveravgift kan ha betydelig økonomisk effekt for helseforetak og andre som legger virksomhet innenfor virkeområdet. Redusert arbeidsgiveravgift til helseforetakene omfattes derfor ikke av ordningen som er notifisert til ESA.

Disse medlemmer viser til at ledelsen i Sykehuset Innlandet nå legger opp til å benytte gevinsten av differensiert arbeidsgiveravgift for de sykehusene som ligger i virkemiddelssonene, inn i driften av foretaket uavhengig av om pengene da blir brukt i område utenfor virkemiddelssonen.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 15:141 (2015–2016) der statsråden svarer at det er opp til foretaket hvordan pengene skal benyttes. Disse medlemmer mener denne praksisen er i strid med den politiske målsetningen med ordningen og mener at en slik anvendelse av et distriktpolitisk virkemiddel vil undergrave legitimiteten til ordningen.

Disse medlemmer mener det er behov for et regelverk som sikrer at fordelene ordningen gir, må benyttes innen det gitte geografiske virkemiddelområdet reduksjonen i arbeidsgiveravgiften er gitt.

Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti i finansinnstillingen, Innst. 2 S (2015–2016), fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette regelverk for differensiert arbeidsgiveravgift utenfor den notifiserte ordningen som sikrer at virksomhet som har økonomisk nytte av ordningen, må benytte innsparingen innenfor det gitte geografiske området.»

3.3.5 *Kap. 552 Nasjonalt samarbeid for regional utvikling*

Forslag 2016: kr 444 200 000 Saldert budsjett 2015: kr 486 650 000

Komiteen er opptatt av en målrettet distriktpolitikk og fremhever viktigheten av gode velferdstjenester, attraktive lokalsamfunn og verdiskaping og næringsutvikling i hele landet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har foretatt et betydelig kutt på dette området. Flertallet vil advare sterkt imot å svekke de distriktpolitiske virkemidlene.

3.3.5.1 POST 72 NASJONALE TILTAK FOR REGIONAL UTVIKLING, KAN OVERFØRES

Komiteen vil peke på at bevilgningen skal bidra til å realisere nasjonale mål for regionalpolitikken. Midlene skal i første rekke rettes mot næringsliv, kompetansemiljøer og kommuner. Det skal være en satsing for regional utvikling slik at programmer og prosjekter kan bidra til ny kunnskap og dermed fremme utviklingen av tiltak for å utnytte regionenes næringsmessige potensial.

Komiteen mener at det skal legges vekt på verdiskaping og lønnsomme arbeidsplasser ved at nærings- og bedriftsrettede tiltak blir rettet mot entreprenørskap, gründere, innovasjon og kompetansebygging, samt nettverk og klynger.

Komiteen fremhever at den nasjonale distriktpolitikken må sees i nær sammenheng med det handlingsrommet fylkeskommunene har i regional utvikling. Komiteen viser til at det er flertall på Stortinget for at det fremdeles skal være et regionalt folkevalgt nivå.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser videre til at det er flertall på Stortinget for at det ligger til grunn at nye og sterkere regioner skal spille en viktig rolle i næringsutvikling og samfunnsutvikling basert på regionale fortrinn. I den sammenhengen er det viktig at regionale og statlige virkemidler får virke sammen. Flertallet er åpen for å vurdere om denne posten kan overføres til regionale utviklingsmidler ved senere budsjetter, men ikke før en ny regionstruktur er på plass.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative

statsbudsjett der bevilgningen på posten er 40 mill. kroner høyere enn regjeringens forslag.

Komiteen viser til at MerkurBok ble etablert i 2008 etter at nye regler for salg av skolebøker gjorde den økonomiske situasjonen for mange distriktsbokhandlere vanskelig. Det overordnede målet for programmet er å sikre at folk i distriktene skal ha tilgang på et bredt utvalg med bøker. Det geografiske nedslagsfeltet er regionale/lokale sentre og virkemidlene er i hovedsak kompetansehevende tiltak. Om lag 50 bokhandlere deltar i programmet, og bokhandlerne og Bokhandlerforeningen gir satsingen gode tilbakemeldinger. Komiteen mener bokhandlere i distriktene er et positivt innslag i handels-, nærings- og kulturlivet. Komiteen ber departementet videreføre MerkurBok for 2016.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å styrke Merkur-programmet, som jobber med å trygge livsgrunnlaget til nærbutikker i distriktene ved blant annet å tilby tilleggstjenester som både øker lønnsomhet og gir bedre tjenester til innbyggerne.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett med 4 mill. kroner til Merkurprogrammet, bl.a. for å beholde Merkurbok som en del av programmet.

3.3.6 *Kap. 554 Kompetansesenter for distriktsutvikling*

Forslag 2016: kr 26 911 000 Saldert budsjett 2015: kr 25 772 000

Komiteen viser til at Kompetansesenter for distriktsutvikling (Distriktssenteret) skal bidra til å nå regionale- og distriktpolitiske mål. Regjeringen viser til at Distriktssenterets arbeid i hovedsak er knyttet til delmål 3 i strategiene for distrikts- og regionalpolitikken. Dette er knyttet til å styrke tilgangen til tjenester for befolkningen i områder med få innbyggere og små markeder og å gjøre små og mellomstore byer mer attraktive som bosted og lokaliseringssted for bedrifter.

Komiteen mener Distriktssenterets oppgaver er viktig for å utvikle og formidle kompetanse til kommuner og regioner med utfordringer knyttet til opprettholdelse av bosetting på grunn av svak næringsutvikling. De siste årene er Distriktssenteret tildelt nye oppgaver gjennom å være ressurscenter for kommunesammenslåinger og drift av Utviklingsprogrammet for byregioner.

Bevilgningene til Distriktssenteret er imidlertid ikke økt, og komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for at Distriktssenterets arbeid med primæroppgavene blir svekket som følge av regjeringens tildeling av nye oppgaver som ikke faller inn under hovedformålet.

3.3.7 *Kap. 560 Sametinget*

Forslag 2016: kr 285 578 000 Saldert budsjett 2015: kr 281 829 000

Komiteen viser til at samane er anerkjent som urfolk i Norge. Grunnlova § 108 og samelova er dei nasjonale rettsgrunnlaga for samepolitikken, og regjeringa har som mål at samane skal få utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Noreg har også ei rekke folkerettslege plikter som legg føringar for samepolitikken. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i sjølvstendige statar og konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 er sentrale i denne samanheng.

Komiteen viser til at Sametinget er samane sitt folkevalde organ og regjeringa sin viktigaste dialogpartner i samepolitiske spørsmål. Regjeringa bygger vidare på dei institusjonelle og rettslege rammene som allereie er lagt for samepolitikken.

Komiteen viser til at stadig fleire barn i dag veks opp med ein sjølvsgagt samisk identitet og at det samiske har blitt ein meir synleg del av det offisielle Noreg. Mykje tyder på at styrking av samiske språk og samiske institusjonar er viktig, og at auka kunnskap om samar og samiske forhold i samfunnet kan motverke diskriminering, stereotypiar og negative haldningar.

Komiteen viser til at det i utviklinga av ein heilskapleg samepolitikk er viktig å sjå samiske spørsmål i eit felles nordisk perspektiv. Forhandlingar mellom delegasjonar frå Finland, Noreg og Sverige om ein nordisk samekonvensjon starta opp i mars 2011. Sametinget og departementa kom våren 2014 til semje om mandatet for dei vidare forhandlingane, og Sverige overtok formannskapet for forhandlingane i 2015.

Komiteen viser til at konsultasjonsprosedyrane har bidrege til å styrke dialogen og samarbeidet mellom regjeringa og Sametinget. Ikkje alle konsultasjonar resulterer i semje, men prosedyrane sikrar at dei statlige myndigheitene må vurdere Sametinget sine synspunkt.

Komiteen viser til at alle departementa har ansvar for å følgje opp den statlige politikken overfor samane innanfor sin sektor. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for samordning av statlig politikk som vedkjem samane i Noreg og skal

arbeide for heilskapleg samanheng i politikken på tvers av sektorar og forvaltningsnivå.

Komiteen viser til at Kommunal- og moderniseringsdepartementet som ein del av oppfølginga av Samerettsutvalet si utgreiing (NOU 2007:13) vil sjå på moglegheitene til å forbetre konsultasjonsordninga, og at konsultasjonane blir meir effektive for alle paratar. Sametinget blir konsultert i arbeidet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til partienes budsjettavtale, hvor det vises til at arbeidet med prosjektering av Saemien Sijte er igangsatt, men ikke ferdigstilt. Flertallet forutsetter at regjeringen følger fremdriften nøye og informerer Stortinget om fremdrift i revidert nasjonalbudsjett for 2016.

3.3.7.1 POST 50 SAMETINGET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der bevilgningen til samiske formål styrkes.

Disse medlemmer viser til at det er et stort behov for nye samiske læremidler. Disse medlemmer foreslår derfor 10 mill. kroner til dette formålet på Sametingets budsjett.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet ønsker å opprettholde sameskolen for Midt-Norge i Hattfjelldal og viser til at en nedleggelse vil ramme hele det sørsamiske miljøet.

Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det er foreslått midler til Riddu Riddu knutepunktfestival og 3 mill. kroner til samiske næringsformål.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at forslaget til bevilgninger til Sametinget ikke er fullt ut pris- og kostnadsjustert og mener dette er uheldig. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor bevilgningene på post 50 er økt med 3,860 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at den samiske urbefolkningen i Norge får tilskudd til Sametingets virksomhet og oppgaver over statsbudsjettet. Tilskuddene til samiske formål fra regjeringen følger ikke styrking på andre områder i budsjettet. Dette medlem viser til høringen til budsjettforslaget der Sametinget viste til at forskjellen mellom den gjennomsnittlige økningen i statsbudsjettet og bevilgningene til samiske formål representerer en differanse på ca. 50 millioner kroner. Dette medlem mener Sametinget trenger styrking av sine budsjett for å kunne utføre sine oppgaver. Dette medlem viser til at Socialis-

tisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor styrker Sametinget med 40 mill. kroner. Dette er ikke øremerkede midler, men penger Sametinget fritt kan disponere.

I tillegg inneholder Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett forslag til økte bevilgninger på flere andre budsjettkapitler og rammeområder. Det er prioritert 5 mill. kroner for å sikre at det nye museumsbygget for Saemien Sijte blir realisert. Tiltaket, som kulturinstitusjon, kompetansesenter, formidlingsarena og reiselivsmål, vil være viktig for regional kultur- og næringsutvikling og fremstå som et fyrtårn for den sørsamiske kulturen.

Det er lagt inn en helt nødvendig styrking av samisk dagspresse på 2 mill. kroner. Beavivas, samisk teater, styrkes med 5 mill. kroner i tråd med Sametingets egen prioritering. Dette medlem mener det er viktig å opprettholde den samiske skolen i Hattfjelldal og prioriterer derfor 3,3 mill. kroner til dette formålet på Kunnskapsdepartementets budsjett.

Dette medlem viser også til at det er stort behov for å få en egen stortingsmelding om hvordan en må styrke den sørsamiske befolkningens kultur, språk og næring.

3.3.7.2 POST 54 SAMEFOLKETS FOND

Komiteen viser til at fondet i Norges Bank vart avvikla i 2014, og at avkastningsmodellen same året vart erstatta med ordinære årlege løyvingar. Førremålet med løyvingane er uendra. Det blir i Prop. 1 S (2015–2016) føreslege ei løyving på 5,3 mill. kroner i 2016 inkludert endringar som følgje av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma og prisjustering.

3.3.8 Kap. 561 Tilskudd til samiske formål

Forslag 2016: kr 15 500 000 Saldert budsjett 2015: kr 15 188 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at tilskuddet til samiske formål foreslås redusert som en følge av Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Flertallet merker seg at Sametinget i høring med kommunal- og forvaltningskomiteen påpekte at kap. 561 Tilskudd til samiske formål har behov for økning i sine budsjetter dersom aktiviteten skal kunne opprettholdes for 2016.

3.3.9 Kap. 562 Galdu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter

Forslag 2016: kr 5 210 000 Saldert budsjett 2015: kr 5 095 000

Komiteen merker seg at bevilgningene foreslås redusert som en følge av Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

3.3.10 Kap. 567 Nasjonale minoriteter

Forslag 2016: kr 33 140 000 Saldert budsjett 2015: kr 26 200 000

Komiteen viser til at etniske minoriteter med langvarig tilknytning til Noreg blir definert som nasjonale minoriteter. Både jødar, kvenar/norskfinnar, rom (sigøynarar), romanifolk/tatarar og skogfinnar har ei historie i landet frå 1800-talet eller tidlegare.

Komiteen viser til at Norge sin politikk overfor nasjonale minoriteter er forankra i internasjonale menneskerettskonvensjonar, som Europarådet sin rammekonvensjon om vern av nasjonale minoriteter, den europeiske pakta for regions- eller minoritetspråk og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Politikken byggjer på prinsippet om likeverd og ikkje-diskriminering.

Komiteen viser til at minoritetsgrupper kan være i ein utsett situasjon i eit demokrati der avgjerder blir fatta ved fleirtalsvedtak. For å fremje reell likestilling er det i nokon tilfelle nødvendig å gjennomføre særskilte tiltak for å styrke minoritetane si stilling på ulike samfunnsområde. Målet er at nasjonale minoriteter deltek aktivt i samfunnet, på lik linje med majoritetsbefolkninga.

Komiteen viser til at Europarådet sin menneskerettskommisær og Europarådet sin ministerkomité har uttrykt sterk uro for norske rom sin menneskerettssituasjon, blant anna knytt til rombarna sin manglande skulegang. Departementet har dialog med Oslo kommune om korleis tiltak for rom kan vidareutviklast. Arbeidet skal skje i dialog med representantar for rom. I første omgang blir det lagt vekt på å styrke tiltak som kjem godt ut i evalueringa.

3.3.10.1 POST 22 KOLLEKTIV OPPREISING TIL NORSKE ROM MV.

Komiteen viser til at statsministeren ga ei offisiell orsaking til norske rom 8. april 2015 for den rasistiske ekskluderingspolitikken som vart ført i ti-åra før og etter andre verdskrig, og dei fatale følgjene denne politikken fekk for rom under Holocaust. Statsministeren uttalte på same tid at orsakinga skulle følgjast av ei kollektiv oppreising til norske rom. Utforminga av oppreisinga skal utarbeidast i dialog med rom sjølv. Løyvinga på posten skal brukast til dette formålet, og det blir i Prop. 1 S (2015–2016) foreslege ei løyving på 3 mill. kroner i 2016.

3.3.10.2 POST 60 TILTAK FOR ROM, KAN OVERFØRES

Komiteen viser til at målet for tiltaket er å betre levekåra til norske rom gjennom ulike tiltak. Midlane på posten går i si heilheit til Oslo kommune som har ansvaret for gjennomføringa av tiltaka, og det blir foreslege ei løyving for tiltak til rom på 6,2 mill. kroner i 2016.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til behovet for å styrke innsatsen for rombefolkningen med brobygging mellom foreldre, skolen og elever. Det er også behov for tiltak for at flere i den voksne rombefolkningen får kompetansehevende tiltak. Mange barn i rombefolkningen er under barnevernets ansvar. Dette utløser bekymringer, både med hensyn til barnas mulighet til tilknytning til egen kultur og med tanke på det anstrengte tillitsforholdet det er mellom barnevernet og rombefolkningen. Dette medlem viser derfor til en tilleggsbevilgning på 2 mill. kroner som er foreslått i alternativt statsbudsjett for 2016, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for Stortinget om forsterket arbeid for rombefolkningen, med særlig vekt på barna.»

3.3.10.3 POST 70 TILSKUDD TIL NASJONALE MINORITETER

Komiteen viser til at det for minoriteter i det norske samfunnet kan være ei utfordring å få plass i samfunnsdebatten. Tilskotet skal bidra til aktiv samfunnsdeltaking gjennom frivillige organisasjonar med basis i ein nasjonal minoritet og til tiltak som kan styrke og ivareta nasjonale minoriteter sitt språk og sin kultur. Det er foreslege ei løyving på 7,1 mill. kroner i 2016.

3.3.10.4 POST 71 TILSKUDD TIL ROMANIFOLKETS/TATERNES KULTURFOND

Komiteen viser til at føremålet med løyvinga er å bidra til å gjenreise, utvikle og synleggjøre romanifolkets/taternes kultur og historie, og det blir foreslege ei løyving i Prop. 1 S (2015–2016) på 5,3 mill. kroner inkludert prisjustering i 2016.

Komiteen viser til omtale av Stiftelsen Romanifolkets/taternes kulturfond, både i Prop. 1 S (2015–2016) og i Prop. 28 S (2015–2016). Det går begge steder fram at departementet har fulgt opp at bevilgningen til stiftelsen blir forvaltet i tråd med Stortingets forutsetninger og de alminnelige kravene i bevilgningsreglementet mv. Komiteen har merket seg at departementet har etterspurt dokumentasjon og at bevilgningen for 2015 ikke er utbetalt pr. no-

vember 2015. Komiteen har videre merket seg at Stiftelsestilsynet har åpnet tilsynssak overfor stiftelsen. Komiteen legger til grunn at bevilningene for 2015 og 2016 ikke vil bli utbetalt før tilsynssaken er avsluttet og departementet deretter har vurdert om det er forsvarlig å utbetale midlene. Komiteen ber om at Stortinget blir orientert om status i saken i revidert nasjonalbudsjett 2016.

Komiteen har videre merket seg at det regjeringsoppnevnte utvalget som kartla politikk og tiltak overfor romanifolket/taterne, og som la fram sin rapport i juni (NOU 2015:7), har anbefalt at «informasjonen om og forvaltningen av RT-fondet bør styrkes, slik at fondet når ut til flest mulig i tater-/romanimiljøer». Komiteen legger til grunn at departementet følger opp utvalgets anbefaling og vurderer hvordan det kan sikres at de årlige midlene kommer flest mulig av romanifolket/taterne til gode, herunder om kanalisering gjennom en stiftelse er den mest egnede måten å administrere midlene på. Komiteen forutsetter at departementet vil gjøre vurderingene i dialog med representanter for romanifolket/taterne, og at midlene uansett må forvaltes på en måte som sikrer romanifolket/taterne innflytelse og medvirkning. Komiteen ber om at Stortinget også blir orientert om status for dette vurderingsarbeidet i revidert nasjonalbudsjett 2016.

3.3.10.5 POST 72 DET MOSAISKE TROSSAMFUND

Komiteen viser til at det i Prop. 1 S (2015–2016) blir foresleget å auke løyvingane med 2,3 mill. kroner til 6,8 mill. kroner inkludert prisjustering i 2016, og at målsettinga for tilskotet både er å sørge for sikkerheit rundt lokala til Det mosaiske trossamfund (DMT) i Oslo, og å bidra til reduksjon av anti-semittisme gjennom informasjonstiltak.

3.3.10.6 POST 73 TILSKUDD TIL KVENSKE SPRÅK OG KULTUR

Komiteen viser til at tilskotsordninga skal bidra til revitalisering av kvensk språk og fremje kvensk/norsk-finsk kultur. Det er eit særleg mål å fremje kvensk språk og identitet hos barn og unge, og det blir i Prop. 1 S (2015–2016) foresleget å auke løyvingane med 1 mill. kroner. Totalt blir det i Prop. 1 S (2015–2016) foresleget ei løyving på 4,7 mill. kroner inkludert prisjustering i 2016. Tilskotet vart i 2015 flytta frå post 70 til post 73.

3.3.11 Kap. 580 Bostøtte

Forslag 2016: kr 2 763 000 000 Saldert budsjett 2015: kr 2 810 000 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig

Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen foreslår flere forbedringer av bostøtteordningen. I budsjettforslaget er det lagt til grunn en økning av boutgiftstakene, økning av satsene i egenandelsberegningen, full harmonisering av dekningsgraden og at en midlertidig skjerming av uføre videreføres ut 2016. Samlet foreslås i Prop. 1 S (2015–2016) bevilgningen på kap. 580 redusert med 47 mill. kroner til 2 763 mill. kroner, som følge av færre mottakere.

Flertallet viser til Stortingets behandling av Prop. 1 S (2014–2015) og Innst. 16 S (2014–2015), hvor det ble vedtatt å harmonisere dekningsgraden over to år for å bidra til likebehandling av mottakere og motivere kommunale leietakere til å flytte videre til egen privateid bolig. I 2015 er dekningsgraden økt til 71,9 pst. for beboere i privateide boliger og redusert til 76,8 pst. for beboere i kommunale utleieboliger. I 2016 foreslås det å harmonisere dekningsgraden for beboere i kommunale utleieboliger og andre mottakere fullstendig ved at dekningsgraden settes til 73,7 pst. for alle boliger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 16 S (2014–2015) hvor spørsmålet om harmonisering av dekningsgraden for beboere i kommunale utleieboliger og andre mottakere ble behandlet. Disse medlemmer viser til felles merknad hvor det sto at:

«Disse medlemmer ser begrunnelsen for en lik dekningsprosent for alle boliger, men mener at regjeringens løsning om en dekningsgrad på 73,7 pst. for alle vil føre til uheldige konsekvenser for de som bor i kommunale boliger. Disse medlemmer frykter også at regjeringens forslag vil gi mindre motivasjon til å skaffe flere kommunale utleieboliger, og disse medlemmer mener dette ikke er en ønskelig utvikling. På bakgrunn av dette går disse medlemmer imot regjeringens forslag om å endre dekningsgraden for kommunale og private boliger.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Stortinget i Dokument 8:135 S (2014–2015) våren 2015 ba regjeringen om å utrede om bostøtteordningen bør gjøres gjeldende for personer bosatt i kollektiver. Disse medlemmer registrerer at regjeringen varsler at den tar sikte på å komme tilbake med oppfølging av vedtaket i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016 og er tilfreds med det.

Disse medlemmer viser til at antall mottakere av bostøtte er redusert siden 2011. Under regjeringen Stoltenberg i perioden 2012–2013 ble antall mottakere redusert med gjennomsnittlig 6 300. Disse medlemmer mener det er viktig å styrke bostøtten, og viser til regjeringens forslag om å heve boutgiftstaket slik at beboere får dekket en større andel av sine bokostnader. Den særskilte hevingen av

boutgiftstaket for husholdninger med flere beboere vil bidra til at om lag 20 000 familier får økt bostøtte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er sterke tilhengere av en sosial boligpolitikk, og mener at bostøtten er et viktig verktøy i arbeidet mot fattigdom og for at alle skal ha et sted å bo. Disse medlemmer viser til at bostøtten fikk en helhetlig gjennomgang i St.prp. nr. 11 (2008–2009) Ei styrkt bustøtte. Målet var å styrke bostøtteordningen, og at man i løpet av en treårsperiode skulle øke antall mottakere med rundt 50 pst. til 150 000 mottakere. Disse medlemmer mener det derfor er svært kritikkverdig at regjeringen i sitt andre budsjett på rad svekker bostøtten, og viser til at bostøtten nå er redusert med 190 mill. kroner i inneværende år og 47 mill. kroner for 2016.

Disse medlemmer viser til at det i 2014 var gjennomsnittlig 112 300 husstander som mottok bostøtte hver måned, mens det i regjeringens forslag for 2016 kun er lagt til grunn at i gjennomsnitt 99 600 husstander skal få bostøtte hver måned. Disse medlemmer viser til at regjeringen i budsjettforlaget skriver at «nedgangen har pågått over tid og har flere årsaker. Den skyldes i hovedsak en underregulering av satsene i bostøtten og at noen mottakergrupper har fått økt realinntekt».

Disse medlemmer er svært bekymret for at regjeringens svekking av bostøtten vil føre til flere fattige og økte sosialhjelpsutgifter for kommunene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2016 hvor bostøtten er foreslått styrket med 200 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at en styrking på 200 mill. kroner til bostøtte vil gi rom for følgende endringer:

- En generell økning av boutgiftstaket med 4 000 kroner utover regjeringens forslag.
- Øke innslagspunktet for progressiv opptrapping av egenandel i takt med reguleringen av minste pensjonsnivå.
- Øke fribeløpet i takt med reguleringen av grunnbeløpet.

Disse medlemmer viser til svarbrev fra kommunal- og moderniseringsministeren til Arbeiderpartiets stortingsgruppe datert 1. desember 2015. Her fremkommer det at en generell økning i boutgiftstaket med 4 000 kroner vil føre til at 72 000 husstander vil få økt bostøtte og at om lag 1 200 nye husstander vil kvalifisere til bostøtte. Disse medlemmer peker på at endringene i innslagspunktet

for progressiv opptrapping av egenandelen og økt fribeløp vil føre til at flere uføre og eldre vil få økt bostøtte.

Disse medlemmer er kjent med at FFO skal kartlegge situasjonen for uføre med gjeld og uføre med bostøtte, og ha tall for dette i løpet av januar 2016. Når det gjelder faren for tapt bostøtte som følge av økt brutto ytelse, viser disse medlemmer til de forsikringer regjeringen har gitt om at uføre skal skjermes for dette gjennom målrettede tiltak, først med en midlertidig løsning for dem som risikerte tap i bostøtte allerede fra 1. januar 2015, deretter gjennom en permanent skjermingsordning fra 1. juli 2016.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringens forslag til bevilgninger til bostøtte for andre år på rad foreslås redusert. Behovet for bostøtte er økende, ikke minst som en følge av utgiftene ved bosetting av flyktninger i kommuner. Det er derfor økt behov for bostøtte, ikke mindre, slik regjeringen signaliserer. Disse medlemmer viser til at Stortinget har bedt regjeringen utrede om bostøtteordningen bør gjøres gjeldende for personer bosatt i bokollektiv. Dette er ikke gjennomført. Disse medlemmer mener bostøtte til bokollektiv bør gjøres gjeldende fra budsjettåret 2016, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre kriteriene for tildeling av bostøtte slik at det åpnes for å gi bostøtte til personer bosatt i bokollektiver.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at boligprisene øker mange steder langt mer enn økningen i trygdeytelsene og de lave lønningene. Det medfører at bostøtten dekker en mindre del av boutgiftene. Dette rammer mennesker med lav inntekt urimelig. Disse medlemmer viser til at bostøtten ble endret i 2009. Hensikten var å forsterke ordningen for personer med lave inntekter og høye boutgifter. De siste årene har imidlertid antallet som mottar bostøtte gått ned, stikk i strid med behovet. Disse medlemmer mener det er behov for endringer for å sikre at de som trenger bostøtte, faktisk får det. Det er behov for systematisk oppjustering av inntektsgrenser og egenandeler. Disse medlemmer vil særlig påpeke at boutgiftstaket er for lavt for store barnefamilier. Det er derfor nødvendig å sikre systematisk oppjustering av boutgiftstaket i bostøtten til det som er det reelle kostnadsnivået og viser til forslag i finansinnstillingen om dette.

3.3.11.1 POST 70 BOSTØTTE, OVERSLAGSBEVILGNING

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til forslaget til økning på 150 mill. kroner til bostøtte i Senterpartiets alternative budsjett.

3.3.12 Kap. 581 Bolig og bomiljøtiltak

Forslag 2016: kr 1 535 794 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 373 100 000

Komiteen registrerer at tidligere post 21 Kunnskapsutvikling og formidling er flyttet til kap. 500 post 21. Komiteen understreker viktigheten av at det rapporteres på dette området i budsjettproposisjonene framover, slik at det blir mulig å følge utviklingen på feltet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at ordningen med husleietilskudd (tidl. post 61) nå er avvirket. Flertallet ber regjeringen vurdere virkningen av bortfall av ordningen når opplegg for bostøtte for 2017 skal utformes.

Flertallet viser til at ordningen med tilskudd til boligetablering i distriktene (tidl. post 70) nå er avvirket. Flertallet viser til at det er behov for stor boligetablering i mange kommuner i forbindelse med bosetting av flyktninger, og at regjeringen må vurdere om en slik tilskuddsordning kan være hensiktsmessig for å sikre at det blir bygget boliger i områder av landet der salgspriser ikke dekker byggekostnader.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet viser til at post 76 Tilskudd til utleieboliger har auka dei seinare åra. I 2013 var til dømes nivået på posten slik at det var mogleg å etablere 1 000 nye utleiebustader. I 2015 har Stortinget lagt til rette for 1 700 bustader, og for 2016 foreslås det tilskudd som vil legge til rette for om lag 1 750 utleiebustader. Desse medlemene er fornøyd med at kommunane er flinke til å søke tilskudd frå ordninga og det er eit viktig element i å gjera kommunane i stand til å busette fleire enn før. I tillegg vil Husbanken bidra til at fleire får ein eigna bustad gjennom bruk av andre verkemiddel, for eksempel gjennom startlån og tilskot til etablering.

3.3.12.1 POST 70 BOLIGETABLERING I DISTRIKTENE GJENINNFØRES

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er beklagelig at regjeringen har fjernet bevilgningene til «Boligetablering i distriktene». I budsjettforslaget for 2015 ble det vist til at ordningen var

evaluert positivt. Tiltakene har medført lokal optimisme og gitt positive effekter for et boligmarked som i utgangspunktet har stått stille, både for innbyggerne, for kommunen og for næringslivet, het det bl.a. i evalueringen. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er bevilget 25 mill. kroner til videreføring av ordningen.

3.3.12.2 POST 71 INNVANDRERBOLIGER

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at mangel på egnede boliger er anført av kommunene som en hovedutfordring i å kunne bosette flere flyktninger. Både Husbankens lånerammer og ordningen med tilskudd til utleieboliger er viktige for å øke tilfanget av boliger.

Disse medlemmer mener imidlertid det kan være behov for nye ordninger som er særlig rettet mot enklere utbedringer for å istandsette eldre boliger og alternativ bygningsmasse til midlertidige boliger med enkel standard. Det må utarbeides egne retningslinjer for en slik ordning.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det bevilges 50 mill. kroner til innvandrerboliger.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er enig i behovet for flere boliger til flyktninger, men vil påpeke at budsjettøkninger til sosial boligbygging må være ordninger som kommer alle vanskeligstilte til gode og viser til at kommunene i dette medlems budsjettforslag får dekket sine utgifter til bosetting av flyktninger 100 pst. Dette medlem vil advare mot at andre vanskeligstilte opplever at deres behov for bolig ikke ansees som akutt og like viktig og viser til forslag under post 75 om dette.

3.3.12.3 POST 75 TILSKUDD TIL ETABLERING OG TILPASNING AV BOLIG

Komiteen viser til at bolig er et nødvendig gode alle trenger. Komiteen mener det er viktig at mange har mulighet til å eie sin egen bolig. Det er også viktig å skaffe flere egnede utleieboliger. Mange møter store barrierer når de skal skaffe seg bolig, både når det gjelder økonomi og tilgjengelighet. Det er en offentlig oppgave å føre en sosial boligpolitikk som kan dekke alles boligbehov.

Komiteen viser til stort behov for flere rimelige boliger i forbindelse med bosetting av flyktninger og for å dekke behov for rimelige boliger for vanskeligstilte.

Komiteen viser til at det er behov for å finne raske løsninger nå og viser til ulike initiativ til å bruke moduler for å løse det akutte behovet for boliger

til flyktninger. Komiteen støtter dette, men vil understreke viktigheten av å sikre kvalitet på investeringen, slik at modulene kan gjenbrukes til studentboliger og andre vanskeligstiltes boligbehov seinere. Å satse på lav kvalitet er dårlig investering og må unngås.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at de personrettede tilskuddene til tilpassing av bolig nå flyttes fra post 79 til post 75. Flertallet understreker betydningen av ordningen og at den forvaltes av Husbanken som en nasjonal ordning.

Flertallet viser til at regjeringen i Meld. St. 14 (2014–2015) har foreslått å innlemme den personrettede delen av tilskuddet i kommunenes rammetilskudd fra 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti kan ikke støtte en slik omlegging og viser til de respektive partiers merknader i Innst. 333 S (2014–2015).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ønsker å prioritere mer til dem som trenger det mest. Det er over 6 000 bostedsløse i Norge, og tallet øker mest i gruppen mellom 18 og 24 år. I tillegg sliter mange med å skaffe seg og beholde en bolig. Barnevernsbarn på vei ut av institusjon har problemer med å skaffe seg bolig, og det samme har rusavhengige. Særlig for de som har hatt problemer i en tidlig fase av livet vil det være avgjørende å ha en egen bolig under mest mulig stabile forhold. Det er et stort behov for flere boliger til vanskeligstilte både i byer og distrikter i dag, og mange står i kø for å få bolig. Flertallet mener det er viktig å gi flere muligheter til å etablere seg i egen bolig.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 der det er foreslått å styrke ordningen med tilskudd til vanskeligstilte til etablering i egen bolig med 25 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er langt større behov for boliger til vanskeligstilte enn det regjeringen tar høyde for og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der Sosialistisk Venstreparti foreslår 100 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at mange er bostedsløse, at dette er et stort og vedvarende sosialt problem og at det trengs en særlig satsing på dette for å sikre alle en bolig. Dette medlem viser til bevilgninger til Housing First med 4 mill. kroner.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en særlig tilskuddsordning for å etablere botilbud for bostedsløse i kommunene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, understreker viktigheten av at nye boliger og bygg er universelt utformet, fordi så lite av eldre bolig- og bygningsmasse er tilgjengelig og brukbar for mennesker med funksjonsnedsettelser. Forenklinger og endringer som svekker krav om universell utforming og tilgjengelighet er umoderne og ekskluderende. Flertallet understreker at kravene til universell utforming i teknisk forskrift må oppfylle slike krav og sikre at boligmassen totalt blir mer fysisk tilgjengelig og tilpasset alle. Flertallet viser til at mange eldre har behov for å kunne bo i egen bolig lenger, og vil kunne gjøre det dersom boligen er universelt utformet. Svekkelse av kravene vil stenge mennesker ute fra å kunne bo i de nye boligene og sette antidiskrimineringsarbeidet i revers.

3.3.12.4 POST 76 TILSKUDD TIL UTEIEBOLIGER, KAN OVERFØRES

Komiteen viser til at bygging av flere utleieboliger er nødvendig fordi Norge har svært få sosiale utleieboliger sammenlignet med andre land og fordi det er stor mangel på rimelige utleieboliger. Dette økte behovet har historisk årsak, men er også en følge av økning av befolkningen, stor flytting og sentralisering, stor arbeidsinnvandring og mange flyktninger. Komiteen viser til at regjeringen foreslår en økning i Gul bok på 220 flere boliger sammenlignet med saldert budsjett i 2015 og at det foreslås en engangsøkning i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), slik at det gir en økning på 350 boliger sammenlignet med Gul bok 2016.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at tilskuddet til utleieboliger med dagens regelverk ikke kan benyttes til rehabilitering av midlertidige utleieboliger. Med

dagens akutte situasjon og behov for utleieboliger mener disse medlemmer at dette ikke bør være et absolutt krav.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre et regelverk som gjør at Husbanken kan være fleksibel med kommuner som ønsker å bruke tilskuddet til rehabilitering av midlertidige utleieboliger.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har avklart at Husbanken kan tildele tilskudd til ombygging/rehabilitering i de tilfellene hvor det fører til etablering av nye kommunalt disponerte utleieboliger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er avgjørende å bygge flere utleieboliger, slik at kommunene både kan møte et økt behov for bosetting og samtidig føre en sosial boligpolitikk overfor grupper som trenger kommunale utleieboliger. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2016 der tilskuddet er foreslått økt med 200 mill. kroner utover regjeringens forslag. Dette betyr at det kan bygges 740 utleieboliger utover regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener satsingen må forsterkes ytterligere og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 der tilskuddet foreslås økt med ytterligere 100 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Nøkkelen til vellykket integrering er å sikre alle mennesker som lever i Norge arbeid, utdanning og deltakelse i samfunnet, kombinert med en sterk velferdsstat som sørger for velferd til alle. «Jo raskere en flyktning får bosette seg i en kommune, desto raskere kan vedkommende delta og bidra med sine ressurser i arbeidsliv og samfunn,» skriver regjeringen i sitt budsjett. Det er Sosialistisk Venstreparti helt enige i, og dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har fremmet forslag om en ny rask bosettingsordning for å forhindre lange, kostbare og passiveiserende opphold i mottak og sikre at integrering kan starte fra dag én, i samarbeid med det lokalsamfunnet flyktingene skal bo i.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har foreslått 50 mill. kroner til en ny tilskuddspott til frivillige organisasjoner som driver integreringsarbeid. Potten skal også gå til blant annet en forsøksordning med bosetting av enslige mindreårige asylsøkere ved bruk av

SOS Barnebyer og benyttelse av folkehøyskoler for eldre enslige mindreårige asylsøkere.

3.3.12.5 POST 77 KOMPETANSETILSKUDD TIL BÆREKRAFTIG BOLIG- OG BYGGKVALITET, KAN OVERFØRES

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Husbankens kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet skal bidra til utvikling og bruk av nye løsninger og metoder i bolig- og byggsektoren. Tilskuddet skal bidra til flere miljøvennlige og universelt utformede boliger, bygg og uteområder, og til å heve kompetansen om bærekraftige kvaliteter. Flertallet viser til at posten i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) ble foreslått redusert med 2 mill. kroner. Posten er styrket med 2 mill. kroner i budsjettforliket, fra 24 100 000 kroner til 26 100 000 kroner.

3.3.12.6 POST 78 BOLIGSOSIALT KOMPETANSETILSKUDD, KAN OVERFØRES

Komiteen viser til at Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd skal bidra til å heve kunnskapen innen boligsosialt arbeid og boligsosial politikk. Komiteen påpeker at regjeringen har lagt fram en boligsosial strategi og at den må følges opp, både med penger til boligene og til å heve kompetansen om boligsosialt arbeid i kommunene som har ansvaret i praksis. Mange kommuner trenger økt kompetanse for å kunne gjøre en helt nødvendig og bedre jobb for vanskeligstilte som mangler bolig eller kompetanse på oppfølging i bolig for å kunne beholde den.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er bekymret for at kompetansetilskuddets størrelse nå er så lav at det truer det boligsosiale arbeidet som gjøres i kommunene. Behovet for kompetansefremmende tiltak vil også øke med den alvorlige flyktnings situasjonen landet står overfor.

Flertallet viser også til at det er fra denne tilskuddsordningen leieboerforeningene mottar statlig driftstilskudd. Flertallet understreker viktigheten av leieboerforeningene. Uten disse brukerorganisasjonene vil mange leietakere ikke ha mulighet til å få praktisk og juridisk hjelp, og leietakeres interessearbeid vil forsvinne. Det vil være en utillatelig maktforskyvning til ensidig fordel for utleierne på bekostning av leietakerne, og som vil øke problemene for vanskeligstilte i boligmarkedet. Flertallet mener derfor det er nødvendig å sikre driftstilskudd både til Leieboerforeningene nasjonalt og til kommunale

leieboerforeninger, og sikre at Leieboerforeningene ellers i landet også kan fungere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at i budsjettet for 2015 ble de totale tilskuddsmidlene nesten halvert. Flertallet viser videre til at dette nivået videreføres i budsjettforslaget for 2016 og at det derfor ikke ligger noen satsing fra regjeringen til å følge opp den boligsosiale strategien med nødvendig kompetanse, og viser til at det er nødvendig å få langt høyere trykk på dette arbeidet hvis det skal lykkes å sikre alle et hjem.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen ikke følger opp sin egen boligsosiale strategi med virkemidler som kan gi flere trygge hjem fordi det er for lite låne- og tilskuddsmidler til å følge den opp i en situasjon der behovene øker kraftig. Økning på ulike budsjettposter kan blant annet gjøre at flere kommuner kan starte opp Housing First-arbeid, eller annet forsterket arbeid for å sikre nok boliger til vanskeligstilte.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 der det foreslås økte bevilgninger på post 78 til boligsosialt kompetansetilskudd med 15 mill. kroner og 4 mill. kroner til Housing First.

3.3.12.7 POST 79 TILSKUDD TIL HEIS OG TILSTANDSVURDERING, KAN OVERFØRES

Komiteen viser til at de personrettede tilskuddene er flyttet til post 75. Tilskuddet til heis er svært viktig for å øke tilgjengeligheten i eksisterende boligmasse, og det er svært viktig at rapporteringen følges nøye og at ordningen innrettes slik at den er enkel å benytte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil berømme Husbanken for sin aktive markedsføring av heistilskuddet. Dette har gitt gode resultater. Disse medlemmer viser til brev sendt til komiteen fra NBBL 12. november 2015 hvor det fremkommer at neste års ramme for tilskudd til heis allerede er disponert før nye prosjekter kan vurderes. Disse medlemmer vil derfor be regjeringen komme tilbake i forslaget til revidert nasjonalbudsjett med nødvendige tilleggsbevilgninger.

3.3.13 Kap. 585 Husleietvistutvalget

Forslag 2016: kr 25 758 000 Saldert budsjett 2015: kr 23 277 000

Komiteen viser til at Husleietvistutvalget i dag har Oslo, Akershus, Hordaland og Sør- og Nord-Trøndelag som arbeidsområde. I de andre fylkene går tilsvarende saker i dag for forliksrådet. Komiteen viser til at den samfunnsøkonomiske analysen gjennomført av Vista Analyse viser at partenes rettsikkerhet er bedre ivaretatt i Husleietvistutvalget enn i forliksrådet, og at komiteen på denne bakgrunn tidligere har bedt regjeringen om å vurdere en utvidelse av ordningen. Komiteen er derfor tilfreds med at regjeringen nå foreslår å utvide ordningen, og mener det er positivt at alle leietakere som er forbrukere skal kunne klage inn næringsdrivende utleiere i hele landet. Komiteen støtter regjeringens forslag om å øke bevilgningene med 2,5 mill. kroner.

3.3.14 Kap. 587 Direktoratet for byggkvalitet

Forslag 2016: kr 146 580 000 Saldert budsjett 2015: kr 148 979 000

Komiteen viser til at Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er rådgivende organ for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og sentral myndighet på det byggetekniske området. Komiteen viser til at byggenæringen står overfor store utfordringer i årene som kommer, særlig knyttet til forenkling av regelverk, digitalisering av byggesaksprosesser, bruk av nye digitale verktøy og energieffektivisering av bygg. Komiteen vil også peke på at DiBK har en viktig rolle når det gjelder tilsynet med sentralt godkjente foretak. Økt tilsyn skal bidra til å motvirke byggefeil og til økt seriøsitet i byggenæringen. Komiteen er kjent med at DiBK i 2015 har fått et større ansvar for utvikling og forvaltning av forskrift om tekniske krav til byggverk (TEK) og forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk. Komiteen registrerer at DiBK har fått overført ressurser fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet som følge av utvidet ansvar.

Komiteen viser til at fjerning av lokal ansvarsrett krever høyt tempo i arbeidet med å få på plass kvalitetssystem for bedrifter i bygg- og anleggsnæringen. Komiteen mener derfor regjeringen må følge opp forslagene i «Enkelt å være seriøs»-rapporten snarest mulig slik at alle modulene gjennomføres.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at ordningen med å godkjenne foretak som skal ha ansvarsrett i byggesaker («lokal ansvarsrett») skal oppheves 1. januar 2016 som følge av en sak i ESA. Lemping på kravet betyr mindre byråkrati i byggesaker for tiltakshaver, kommunen og foretak. Foretakene skal fortsatt påta seg ansvar og være kvalifisert. Kommunene kan fortsatt fatte vedtak om å frata ansvarsrett fra useriøse foretak. Disse medlemmer viser til at man sam-

tidig styrker ordningen med sentral godkjenning som virkemiddel for kvalitet i byggetiltak gjennom skjerpede krav til sentralt godkjente foretak. Styrkingen følger opp regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet som ble lagt frem i januar 2016. Tiltaket støtter også opp under bygg- og anleggsnæringens innsats mot useriøse foretak og bygger bl.a. på rapporten «Enkelt å være seriøs» fra august 2014. Høringsforslaget innebærer at vilkårene for å få sentral godkjenning utvides. Tilleggsvilkårene går ut på at virksomheten må oppfylle lovpålagte krav gitt i annen lovgivning. Tilleggsvilkårene skal bidra til å sikre lovlydig drift. Plan- og bygningsloven ble endret i juni 2015, mens forskriftsendringene skal vedtas innen utgangen av 2015. Endringene skal tre i kraft 1. januar 2016. Disse medlemmer viser videre til at de resterende forslagene i rapporten «Enkelt å være seriøs» blant annet ble drøftet i Prop. 131 L (2014–2015) og Innst. 359 L (2014–2015) om endringer i plan- og bygningsloven om sentral godkjenning. Disse medlemmer ba der om at det skulle utredes virkemidler som gjør det enklere for foretak å vise seriositet, og regjeringen vil følge opp dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at energibruk i nye bygg og rehabiliteringer er regulert gjennom byggeteknisk forskrift (TEK) som regjeringen nå foreslår endret. Forskriften har til nå bidratt til å utvikle et marked for miljøvennlige varmeløsninger. Regjeringen foreslår å endre kravet om bruk av energi i bygg. Disse medlemmer er imot at de tekniske kravene for energiutnyttelse i bygg skal reduseres. Disse medlemmer mener det er kortsiktig å tillate at bygg under 1 000 kvadratmeter nå skal kunne bruke panelovner som eneste varmeløsning. Dette vil gjøre det vanskeligere å ta i bruk fornybar fjernvarme, bioenergi, varmepumper eller solvarme.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener svekkelsen har negativ effekt for miljøpolitikken og bioenerginæringene og vil fremme representantforslag om reversering av forskriftsendringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for utviklingen i bygg- og anleggsnæringen med økt sosial dumping, rekrutteringsproblemer og stadig større innslag av useriøse og kriminelle aktører. Disse medlemmer viser til at rapporten «Enkelt å være seriøs» foreslår tiltak som samlet skal sikre kvalifikasjoner og bekjempe useriøse tiltak. Disse medlemmer mener innføring av Modul 2 er helt påkrevet og vil

være et nødvendig forenklingstiltak for å gi en enkel og mer fullstendig oversikt over foretakene i bygg- og anleggsnæringen. En slik godkjenning vil gjøre det lettere for forbrukere og andre bestillere å velge seriøse foretak til alt arbeid som gjelder bygg og anlegg. Disse medlemmer viser til at i tillegg til seriositetskravene vil godkjenning i Modul 2 bare kreve fagbrev, svennebrev eller tilsvarende. Disse medlemmer mener det derfor ligger til rette for å lage en godkjenningsprosess som vil være enkel og ubyråkratisk. Disse medlemmer mener regjeringen snarest må starte en utredning av en Modul 2 og at dette arbeidet skjer som et treparts bransjesamarbeid i samsvar med regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte nødvendige utredninger for å iverksette alle tiltakene i 'Enkelt å være seriøs' og at dette skjer som et treparts bransjesamarbeid som en del av en helhetlig strategi mot arbeidslivskriminalitet.»

3.3.14.1 POST 22 KUNNSKAPSUTVIKLING OG INFORMASJONSFORMIDLING

Komiteen vil understreke viktigheten av kunnskapsutvikling og informasjonsformidling om bygningspolitiske temaer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket med regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor bevilgningen til Direktoratet for byggkvalitet er redusert med 2 mill. kroner, sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), slik at den totale bevilgningen under posten blir 52 330 000 kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at behovet for flere miljø- og energivennlige og universelt utformede boliger, bygg og uteområder er økende, og dette medlem mener det både er nødvendig å styrke kompetansen på området og å stimulere til mer miljøvennlig boligbygging. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å styrke arbeidet med Bygg21 med 15 mill. kroner utover regjeringens forslag.

3.3.14.2 POST 70 TILSKUDD TIL LAVENERGIPROGRAMMET

Komiteen viser til at Lavenergiprogrammet er et tiårig samarbeidsprogram mellom staten og byggenæringen og at programmet er viktig for å heve

kunnskapsnivået om energieffektive bygg i bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen. Programmet bidrar til å nå det vedtatte målet om flere energieffektive boliger og bygg. Komiteen viser til at undersøkelsen programmet har gjennomført viser at kunnskapen om energieffektive bygg i byggenæringen øker, og komiteen er derfor tilfreds med at regjeringen viderefører satsingen på Lavenergiprogrammet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å øke bevilgningen til Lavenergiprogrammet med 6,5 mill. kroner.

3.3.15 Kap. 590 Planlegging og byutvikling

Forslag 2016: kr 109 370 000 Saldert budsjett 2015: kr 53 150 000

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at utvikling av områder og rammebetingelser som fremmer gode levekår er et kommunalt ansvar.

Disse medlemmer viser til at staten har en bred satsing både i Groruddalen, indre Oslo øst og Fjell i Drammen, med bidrag fra flere departementer i en områdesatsing.

Områdesatsingene omfatter både fysiske og sosiale tiltak. Tiltakene er rettet mot barnehage/skole, sysselsetting, nærmiljø, folkehelse, forebyggende skolehelse og barnevernstjenester.

Disse medlemmer viser til at staten gjennom de seneste årene har bevilget midler til Groruddalssatsingen, og overoppfyllt sine forpliktelser til avtalen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen prioriterer å opprettholde statens innsats til indre Oslo øst, og områdesatsingen på Fjell i Drammen på om lag samme nivå som i 2015.

Disse medlemmer viser til at midlene til Groruddalssatsingen på denne budsjettposten opprettholdes på om lag samme nivå som i 2015.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har inngått en ny intensjonsavtale med Oslo kommune om samarbeid om en ny tiårig områderettet innsats i Groruddalen fra 2017.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker behovet for en gjennomgang av innretningen på storbypolitikken. Disse medlemmer mener at beslutninger må tas nærmest mulig dem det angår. Disse medlemmer viser til behovet for gode nærmiljøer, enten man bor i by eller bygd. Disse medlemmer understreker derfor at et godt lokalt folkestyre er en forutsetning for alt fra utvikling av gode velferdstjenester og kulturtilbud i

nærmiljøet, til god integrering og næringsutvikling. Disse medlemmer ber regjeringen ta initiativ til regelverk for å sikre nærdemokratiske organer i storbyene.

3.3.15.1 POST 61 BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING, KAN OVERFØRES

Komiteens medlem fra Venstre viser til at befolkningsvekst i byene krever bedre regional planlegging og bedre kollektivtransport på tvers av kommunegrensene, og det er derfor viktig at det legges til rette for samarbeidsprosjekter på området. For å styrke arbeidet med mer bærekraftig byutvikling mener dette medlem det er behov for å etablere et nasjonalt senter på området, og at det er naturlig at et slikt senter lokaliseres i Bergen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge 1 mill. kroner til etablering av et nasjonalt senter for bærekraftig utvikling.

Dette medlem viser til at «Fremtidens byer» er et samarbeid mellom staten og de 13 største byene i Norge om å redusere klimagassutslippene – og gjøre byene bedre å bo i. Prosjektet har hjulpet bykommunene med å dele sine gode ideer til klimavennlig byutvikling med hverandre – og til å samarbeide med næringsliv, region og stat. Dette medlem mener derfor at prosjektet bør videreføres og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge 4 mill. kroner til en videreføring av Fremtidens byer i regi av Norske Arkitekters Landsforbund (NAL).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen har et pågående arbeid med å utvikle byutviklingsavtaler som skal følge opp arealdimensjonen i bymiljøavtalene. Byutviklingsavtalene skal være et verktøy for å sikre forpliktende samarbeid mellom relevante fylkeskommunale, kommunale og statlige aktører for å gjennomføre tiltak i handlingsprogrammet til de regionale eller interkommunale bolig-, areal- og transportplanene.

3.3.15.2 POST 62 MILJØKOMPENSASJONSORDNING

Komiteens medlem fra Venstre viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra i det grønne skiftet ved å prioritere mer miljøvennlige innkjøp. Produkter som det offentlige kjøper bør være de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper. Såkalte grønne innkjøp vil kunne medføre en merkostnad for kommuner og fylkeskommuner som staten bør kompensere for. Dette medlem mener derfor at det bør etableres en miljøkompensasjonsordning etter modell fra rentekompensasjonsordningen, og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge

100 mill. kroner til dette formålet. Gjennom denne ordningen kan kommuner og fylkeskommuner kompenseres for eventuelle merutgifter ved grønne innkjøp.

3.3.15.3 POST 65 OMRÅDESATSING I BYER, KAN OVERFØRES

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, understreker at områdesatsingene har vært en stor suksess og har vært svært viktig for å få startet opp og gjennomført nødvendig oppgraderinger av boområder med store sosiale og miljømessige utfordringer.

Flertallet viser til at det er svært gode resultater av disse satsingene og at slike oppgraderinger bare har positive ringvirkninger. Flertallet viser til evaluering av satsingen i Groruddalen som ikke bare viser store fysiske og visuelle forbedringer, men også viser at tiltakene har skapt entusiasme og fått fram lokale ledere. Dette er svært viktig for å drive fram god utvikling og sosialt samhold i bydelene.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre der det er enighet om å utvide ordningen med gratis kjernetid for barn i lavinntektsfamilier til å omfatte treåringer, samt styrking av forsøksordning med gratis SFO/AKS.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen prioriterer områdesatsingen for lavt. Disse medlemmer mener det er grunn til å øke satsingen fordi det utløser positive ringvirkninger langt utover det staten legger inn av penger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er viktig å følge opp gratis kjernetid i barnehager med å innføre gratis halvdags SFO eller Aktivitetsskole(AKS) i områdene med særskilte satsinger for å utjevne forskjeller og forbedre integreringen. Arbeiderpartiet har i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2015–2016), foreslått 30 mill. kroner til dette. Erfaringen fra skolene Tøyen og Mortensrud hvor dette er prøvd viser at deltakelsen straks økte fra 20–30 pst. til nær 100 pst.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å bevilge 12 mill. kroner ekstra til områdesatsingene.

Dette medlem vil også vise til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett om å utvide prosjektene med gratis halvdagsplass i barnehage og gratis deltids plass i SFO i områder med store levekårsutfordringer, kap. 821 post 62.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til at å gå i barnehage er avgjørende viktig for å lære norsk før en begynner på skolen. Tidlig språkopplæring i barnehage er bra for integrering både for barna og foreldrene, og det gjør det lettere for flere kvinner med minoritetsbakgrunn å få tid og mulighet til å kvalifisere seg i arbeidslivet. Undersøkelser viser at barn med minoritetsbakgrunn profitterer stort på å gå i barnehage og at sammenlignet med barn med majoritetsbakgrunn går færre minoritetsbarn i barnehage og SFO. Sluttrapporten fra SSB og Fafo om gratis kjernetid (publisert 18. november 2014) viser at tilbudet om gratis kjernetid har effekt på skoleresultatene til barn med innvandrerbakgrunn. Effekten er sterkere for jenter enn for gutter, samt sterkere for barn av mødre som ikke er i jobb.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti derfor i sitt alternative budsjett prioriterer 82 mill. kroner ekstra til å utvide prosjektet med gratis halvdagsplass i barnehage og 20 mill. kroner ekstra til utvidelse av gratis deltids plass i SFO.

3.3.16 Kap. 2412 Husbanken (unntatt 90-poster)

Forslag 2016 (unntatt 90-poster): kr 427 693 000
Saldert budsjett 2015 (unntatt 90-poster):
kr 419 000 000

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Husbanken spiller en viktig rolle. Disse medlemmer viser videre til at 90-postene ikke blir behandlet i denne innstillingen. Disse medlemmer viser til at tilgangen på kreditt i det private kredittmarkedet er god, og etterspørselen etter lån fra Husbanken har gått ned. Regjeringen foreslår derfor å redusere lånerammen fra 20 til 18 mrd. kroner i 2016, jf. Prop. 1 S (2015–2016). Husbanken anslår at en låneramme på 18 mrd. kroner er tilstrekkelig til å gi lån til prioriterte formål. Regjeringen vil også vurdere behov for endringer i rammene gjennom 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er et sentralt politisk ansvar å legge til rette for at det bygges nok boliger, og disse medlemmer mener det er nødvendig med politisk styring og virkemidler. Marke-

det klarer ikke alene å sikre at det bygges nok boliger eller en variert nok boligmasse.

Disse medlemmer mener Husbanken er det viktigste verktøyet i den statlige boligpolitikken, og viser til at Husbankens låneramme under regjeringene Stoltenberg økte fra 13,5 mrd. kroner i 2005 til 25 mrd. kroner i 2013. Denne styrkingen av Husbanken bidro til økt boligbygging, økt boligetablering for varig vanskeligstilte og til flere energieffektive og universelt utformede boliger og bygg. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å kutte lånerammen til Husbanken med 2 mrd. kroner, og mener det er bekymringsfullt at regjeringen nok en gang svekker Husbanken.

Disse medlemmer viser til at Husbankens startlån skal bidra til å senke terskelen for etablering i egen bolig for vanskeligstilte. Fra 1. april 2015 strammet regjeringen inn startlansreglene, og gruppen unge med liten egenkapital, men med gode inntektsutsikter, er ikke lenger i målgruppen. Disse medlemmer mener det er uheldig at virkemidlene for unge til å skaffe seg egen bolig er svekket, og mener at flere unge bør få muligheten til å få startlån.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reversere endringene i startlansforskriften, slik at unge igjen blir en målgruppe for startlån.»

Disse medlemmer mener det er uheldig at Husbankens utlånsrammer er redusert i en tid hvor det er behov for det motsatte. Husbanken spiller en sentral rolle i boligpolitikken gjennom sin grunnfinansiering av generelle lån og gjennom sine særlige ordninger, som startlån, for å sikre adgang for nye på boligmarkedet. Økende bosetting av flyktninger i kommunene forutsetter god tilgang på egnede boliger. Husbankens generelle tilbud er viktig for å øke boligbyggingen. Det er i tillegg behov for å gjennomgå bankens retningslinjer for å tilpasse dem til behov for tilskudd og lån til rehabilitering av eksisterende bygg for utleieformål i kommunal eller privat regi.

Disse medlemmer viser til de respektive partiers alternative budsjett hvor Husbankens rammer er økt med 7 mrd. kroner.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å bruke Husbankens låneordninger til å sikre mer klima- og miljøvennlig boligbygging og at hensynet ivaretas i rehabilitering. Det er viktig at ordningene må bli tilgjengelige i den sosiale boligpolitikken, fordi også boliger for lavinntektsfamilier og de som leier og ikke eier egen bolig, må få fordelene av lave energiregninger.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre kriteriene for Husbankens lån, slik at energilån til vanskeligstilte kan bli en del av startlansordningen og eventuelt andre egnede låneordninger.»

Komiteens medlem fra Venstre mener at Husbanken har en sentral rolle i boligpolitikken. Husbanken skal bidra til at flere vanskeligstilte får et godt sted å bo, og til at det blir flere boliger og bygg som møter fremtidens utfordringer med økende krav til miljø- og energivennlige og universelt utformede boliger. Lånerammen styrer Husbankens prioriteringer, og en økning av rammen gir et større rom for å hjelpe flere. I dagens boligmarked er det mange som trenger hjelp til å skaffe egnede bolig, og utfordringene i boligmarkedet må også gjenspeiles i Husbankens låneramme. Videre opplever kommunene at det ved bosetting av flyktninger er utfordrende å skaffe til veie tilstrekkelig mange boliger. Husbanken har gode ordninger for kommuner som vil bygge boliger til bosetting av flyktninger, og en utvidet låneramme vil gi større rom for utbygging i en situasjon hvor kommunene må bosette stadig flere. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å utvide Husbankens låneramme fra 18 mrd. kroner til 25 mrd. kroner.

3.3.16.1 POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket med regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor Husbankens driftsutgifter får en forsiktig reduksjon på 1,5 mill. kroner, sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

3.3.17 *Kap. 5615 Husbanken*

3.3.17.1 POST 80 RENTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Finansdepartementet i samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil innføre en ny modell for å fastsette rentene på husbanklån. Formålet er å etablere en metode som bedre speiler nivået for renter i det alminnelige rentemarkedet enn gjeldende modell. Det tas sikte på at endringen vil ha effekt for husbankrenter som gjelder fra 1. mars 2016.

Flertallet viser til at det legges til grunn at rentenivået i Husbanken ved ny modell ved innføringstidspunktet blir om lag slik det ville blitt ved videreføring av dagens modell. Den nye modellen skal

ikke svekke den boligpolitiske måloppnåelsen ved Husbankens lånevirkksomhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til de negative konsekvensene av forslaget om å endre beregningsmåten for Husbankrenten og at dette vil kunne svekke Husbankens rolle. Det er derfor behov for å få konsekvensene utredet.

Disse medlemmer viser til at staten har en rentemargin på utlån fra Husbanken på 1 pst. Disse medlemmer mener det er behov for å få utredet hvordan lavere, og/eller differensiert rentemargin, kan brukes til å nå boligpolitiske mål og få etablert nødvendige sosiale boligprosjekter.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram i budsjettet for 2017 ulike modeller for lavere og/eller differensiert rentemargin i Husbanken, der formålet er å bruke frigjorte midler til boligpolitiske satsinger.»

Komiteen viser til at bevilgningen på post 80 i Prop. 1 S (2015–2016) foreslås redusert med 423 mill. kroner, til 3 093 mill. kroner i 2016. Reduksjonen er i hovedsak knyttet til lavere renteforutsetninger i 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til egne merknader og fremmer følgende forslag:

«Stortinget støtter ikke en omlegging av beregningen av husbankrenten nå, og ber regjeringen foreta en helhetlig konsekvensutredning før det eventuelt fremmes forslag til endringer i modell for renteberegning i Husbanken.»

Kapittel under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

3.3.18 Kap. 820 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Forslag 2016: kr 253 354 000 Saldert budsjett 2015: kr 196 995 000

Komiteen viser til at Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er statens utøvende organ for statens integreringspolitikk og er en premissleverandør for utvikling av politikk på feltet. Direktoratet ble etablert av regjeringen Stoltenberg II i 2006.

Komiteen understreker at IMDi blant annet skal medvirke til at kommunen bosetter flyktninger i tråd med avtalen mellom staten og KS. IMDi skal også være et kompetansesenter for kommunene og andre samarbeidspartnere som arbeider for integrering.

3.3.18.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er enige om å omdisponere 0,5 mill. kroner fra post 1, driftsutgifter under Integrerings- og mangfoldsdirektoratets budsjett til stiftelsen Bidra.no for å utvikle en ny digital plattform for bosetting av flyktninger i kommunene. Kap. 821 post 73 økes med 0,5 mill. kroner, og kap. 820 post 1 reduseres tilsvarende slik at totalt foreslått bevilgning til kap. 821 post 1 er på 252 460 000 kroner. Flertallet mener det er positivt at frivillige og ideelle organisasjoner så vel som privatpersoner er villige til å gjøre en ekstra innsats nå som Norge står overfor en høyere asyltilstrømming enn det mottaksapparatet er skalert for og når bosettingsbehovet i kommunene er økende. Videre viser flertallet til at flere tusen privatpersoner har sagt seg villige til å huse én eller flere flyktninger etter at de har fått vedtak om bosetting i en kommune, men at disse enda ikke er brukt i bosettingsarbeidet. Flertallet forutsetter at stiftelsen Bidra.no forholder seg innenfor rammene av det norske asylsystemet for øvrig, blant annet at kommunene må ha en sentral rolle ved bosetting. Videre forutsetter flertallet at kommunene sørger for kvalitetssikring og trygge rammer for alle parter ved bosetting.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har foreslått 50 mill. kroner kroner til en ny tilskuddspott til frivillige organisasjoner som driver integreringsarbeid. Potten skal også gå til blant annet en forsøksordning med bosetting av enslige mindreårige asylsøkere ved bruk av SOS Barnebyer og benyttelse av folkehøyskoler for eldre enslige mindreårige asylsøkere.

3.3.19 Kap. 821 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere

Forslag 2016: kr 9 345 354 000 Saldert budsjett 2015: kr 7 751 957 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke viktigheten av at personer som får opphold i Norge, raskt blir bosatt i en kommune og dermed raskt kan bli integrert i det norske samfunnet. Den ekstraordinære situasjonen hele Europa nå er i vil føre til økte behov for bosetting, og det er viktig å sikre gode tiltak som vil føre til dette.

Flertallet vil trekke fram at lang ventetid i mottak er en utfordring for integreringen. Derfor er det viktig å fortsatt arbeide for rask bosetting, men også legge til rette for at integreringen kan starte allerede i mottakene for dem som vil få opphold i Norge.

Flertallet vil peke på at opplæring i norsk og samfunnskunnskap, samt ulike kvalifiseringstiltak, er avgjørende for at integreringen skal skje på en god måte og for at personer skal komme i arbeid og/eller utdanning. Språkopplæring og utdanningstiltak for flyktninger er viktige investeringer i fremtiden.

Flertallet mener også det er viktig at samfunnet og arbeidsgivere gjør seg nytte av kvalifikasjoner innvandrere til Norge allerede besitter, da mange av dem som kommer nå har god utdanning fra sitt hjemland.

Komiteen viser til at regjeringen vil innhente innspill til et tettere samarbeid med frivillig sektor og partene i arbeidslivet for å skape rammer for et mer effektivt integreringsarbeid.

Komiteen vil trekke fram den innsatsen som gjøres av mange frivillige organisasjoner i integreringsarbeidet og deres ønske om å bidra i integreringen i større grad enn i dag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Dokument 8:1 S (2015–2016) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Karin Andersen om et nytt system for bosetting av flyktninger.

Den bosettingsordningen Norge har nå, er langsom, dyr og passiviserende. Det må tenkes nytt. Da må kommunene få en langt større del av de pengene som nå går til årelange, dyre og skadelige opphold på mottak, slik at flyktningene bosettes raskt og kommer i gang med språkopplæring og arbeid raskere. Mange flere vil kunne bidra raskere og positivt til kommunene de bor i, hvis vi får ned ødeleggende, passiviserende og kostbar ventetid.

3.3.19.1 POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, KUNNSKAPSUTVIKLING, KAN OVERFØRAST

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskritt-

partiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det er behov for å tenke nytt om bosetting av enslige mindreårige asylsøkere, med den økte tilstrømmingen en har sett det siste året. Nye aktører vil kunne gjennomføre bosettingen på en bedre og mer effektiv måte enn det som er tilfellet i dag.

Et annet flertall, Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at regjeringen i asylforliksavtalen mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble bedt om å sørge for et bredt spekter av botilbud med sterk barnefaglig kompetanse, herunder vurdere ulike ordninger for bofellesskap, eksempelvis fosterhjemsordninger, SOS Barnebyer samt benytte folkehøyskoler der det er ledig kapasitet.

3.3.19.2 POST 60 INTEGRERINGSTILSKOT, KAN OVERFØRES

Komiteen vil understreke at et tilstrekkelig stort integreringstilskudd er avgjørende for at kommuner skal påta seg ansvar for bosetting av flyktninger. Det er også avgjørende for at kommunene skal kunne tilby gode tjenester og oppfølging slik at flyktningene blir integrert i det norske samfunn så raskt som mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener det er positivt at regjeringen vil utbetale et ekstratilskudd til kommuner som bosetter flere enn anmodningen fra IMDI i 2016 på 50 000 kroner per person utover anmodningen i 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens understreking av at bosetting av flyktninger er en oppgave som stat og kommune må løse i fellesskap. Det er gledelig at kommunene har økt bosettingen av flyktninger vesentlig det siste året. Likevel er det behov for styrket innsats for å unngå at mennesker som er gitt opphold i Norge blir sittende for lenge i mottakene. Dette er uheldig for den enkelte og skaper stort press på mottakskapasiteten etter den store økningen i antall asylsøkere til Norge.

Disse medlemmer viser til at det uavhengige beregningsutvalget under IMDI viser at integreringstilskuddets gjeldende satser ikke gir kostnadsdekning for kommunene. Bosetting av flyktninger skal etter forutsetningene dekkes gjennom egne tilskudd, og ikke gjennom rammetilskuddet til kommunene. Dette oppnås ikke i dag, og det vises i den sammenheng til oppfordringene fra KS i komiteens bud-

sjetthøring om å øke tilskuddet for «andre voksne, enslige mindreårige og barn» til samme nivå som for enslige voksne.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der integreringstilskuddet styrkes med 259,2 mill. kroner. Dette vil gi rom for å øke tilskuddet i år 1 med 24 000 kroner for gruppene andre voksne, enslige mindreårige og barn. Dette vil gjøre at tilskuddet for disse gruppene kommer nærmere tilskuddet for enslige voksne.

Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det er prioritert 200 mill. kroner til kommunale barnevernstiltak for enslige mindreårige asylsøkere.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er foreslått bevilget 400 mill. kroner for å gi kostnadsdekning i henhold til beregningene fra IMDIs beregningsutvalg.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at nesten 5 000 flyktninger som har fått opphold venter på å bli bosatt i en kommune, og at behovet kommer til å øke i enda større grad ettersom antallet asylsøkere øker. Dette medlem understreker at å bli boende i årevis på asylmottak kan skade både helsen og evnen til å klare seg sjøl. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har fremmet forslag om en ny bosettingsordning. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker integreringstilskuddet til kommunene, slik at de får 100 pst. dekning, og at dette innføres samtidig med en ny bosettingsmodell, 1. juni 2016. Kommunene har gitt tilbakemelding om at kuttet som regjeringen har foretatt i refusjonsordningen for kommunale barnevern utgifter til enslige mindreårige asylsøkere har ført til at de vegrer seg for å bosette enslige mindreårige. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett sikrer kommunene 100 pst. refusjon utover egenandelen og setter av 400 mill. kroner ekstra til dette. Videre viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker kommuneramma med 400 mill. kroner til kommunene for å kunne håndtere økningen i antallet asylsøkere.

Dette medlem viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

3.3.19.3 POST 61 SÆRSKILT TILSKOT VED BUSSETTING AV EINSLEGE MINDREÅRIGE FLYKTNINGAR, OVERSLAGSLØYVING

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til det økende antallet enslige mindreårige som kommer til Norge og at dette er en sårbar gruppe som trenger rask bosetting for å få trygg og stabil omsorg. Flertallet viser videre til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslår å øke det særskilte tilskuddet med 100 000 kroner per enslige mindreårige flyktning som blir bosatt i 2016.

3.3.19.4 POST 62 KOMMUNALE INNVANDRARTILTAK

Komiteen merker seg at formålet med bevilgningen er å styrke integreringsarbeidet i kommunene. I 2016 skal midlene blant annet brukes til forsøk og utviklingstiltak for gratis kjernetid i barnehage, aktiviteter for foreldre og rekruttering til barnehage, satsing i Oslo sør og øst, Jobbsjansen, utviklingsmidler i kommunene, nasjonalt bo- og støttetilbud for personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap eller æresrelatert vold og tilskuddsordning til regionale etableringssentre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at avsetningen under post 62 Kommunale innvandrertiltak skal dekke en rekke tiltak for å fremme deltakelse, kvalifisering og integrering. Jobbsjansen er et tiltak som skal styrke deltakernes tilknytning til arbeidslivet og har vist gode resultater i de 56 prosjektene som så langt har fått tildelt midler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at målrettet innsats for at flere kvinner med minoritetsbakgrunn kommer ut i jobb er viktig både for økonomisk selvstendighet, integrering og likestilling. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti i sine alternative budsjett derfor vil øke støtten til Jobbsjansen med 10 mill. kroner i 2016 i forhold til regjeringens budsjett.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett styrker denne ordningen. Partiet har også i sin rammebevilgning til kommunene gitt rom for 200 mill. kroner til ordningen med kvalifiseringsprogram for sosialhjelpsmottakere.

Dette er et tiltak som skal gi sysselsetting og kvalifisering som alternativ til sosialhjelp. Tiltaket er

ikke rettet spesielt mot bestemte grupper, men vil være et velegnet tiltak også for innvandrergupper.

Dette medlem har registrert at det er et økende antall kommuner som mottar flyktninger for bosetting. Det er viktig at alle kommuner tar del i dugnaden om å gi flyktninger mulighet til å komme seg ut av mottakene og inn i ordinære livssituasjoner med rettigheter og plikter som andre innbyggere. For å lette situasjonen for nye bosettingskommuner ønsker Senterpartiet å gi en mulighet til å dekke oppstartskostnader gjennom et eget tilskudd.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor bevilgningene til kommunale innvandrer tiltak er foreslått økt med 200 mill. kroner, herunder 50 mill. kroner i oppstartsstøtte til nye bosettingskommuner og 25 mill. kroner til Jobbsjansen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er viktig å følge opp gratis kjernetid i barnehager med å innføre gratis halvdags SFO eller Aktivitetsskole (AKS) i områdene med særskilte satsinger for å utjevne forskjeller og forbedre integreringen. Arbeiderpartiet har i finansinnstillingen foreslått 30 mill. kroner til dette. Erfaringen fra skolene Tøyen og Mortensrud hvor dette er prøvd viser at deltakelsen straks økte fra 20–30 pst. til nær 100 pst.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der ordningen med gratis kjernetid i barnehage styrkes med 22 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at forsøk med gratis plass i Skolefritidsordningen/ Aktivitetsskolen har vært vellykkede og at det er grunnlag for å utvide ordningen til å omfatte flere skoler i flere byer. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge 100 mill. kroner til å utvide forsøket til å omfatte flere skoler i Drammen, Bergen, Stavanger og Trondheim. Dette medlem viser videre til at det i budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble enighet om å styrke ordningen med 20 mill. kroner under Kunnskapsdepartementets kap. 226 post 21.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at prosjektene med gratis halvdagsplass i barnehage og gratis deltids plass i SFO i områder med spesielle levekårsutfordringer har vært svært vellykket. Å gå i barnehage er viktig for språkopplæring, integrering og det gjør det lettere for flere kvinner med minoritetsbakgrunn å få tid og mulighet til å kvalifisere seg i arbeidslivet. Undersøkelser viser at barn med minoritetsbakgrunn profiterer stort på å gå i barnehage, og at sammenlignet med

barn med majoritetsbakgrunn går færre minoritetsbarn i barnehage eller SFO. Sluttrapporten fra SSB og Fafo om gratis kjernetid (publisert 18. november 2014) viser at tilbudet om gratis kjernetid har effekt på skoler resultatene til barn med innvandrerbakgrunn. Effekten er sterkere for jenter enn for gutter, samt sterkere for barn av mødre som ikke er i jobb.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett derfor prioriterer 82 mill. kroner ekstra til å utvide prosjektet med gratis halvdagsplass i barnehage, herunder å sikre at prosjektet med gratis kjernetid i barnehagen i Grorudalssatsinga også fortsetter høsten 2016, og 20 mill. kroner ekstra til utvidelse av gratis deltids plass i SFO. I tillegg øker Sosialistisk Venstreparti satsingene i områder med spesielle levekårsutfordringer med 12 mill. kroner.

3.3.19.5 POST 63 TILSKUDD TIL ALTERNATIVE BOSETTINGSFORMER

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener at det med økende antall asylsøkere er nødvendig å se på andre former for innkvartering av asylsøkere og flyktninger enn asylmottak og omsorgssentre. Det er behov for nytenkning på området, og disse medlemmer mener det derfor bør etableres en tilskuddsordning for ideelle organisasjoner til etablering av alternative bosettingsformer. Eksempelvis planlegger SOS barnebyer å etablere et alternativ til bosetting av enslige mindreårige asylsøkere under 15 år.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å bevilge 50 mill. kroner til en ordning hvor prosjekter som det ovennevnte kan søke støtte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har foreslått 50 mill. kroner på kap. 821 post 1 til en ny tilskuddspott til frivillige organisasjoner som driver integreringsarbeid. Potten skal også gå til blant annet en forsøksordning med bosetting av enslige mindreårige asylsøkere ved bruk av SOS Barnebyer og benyttelse av folkehøyskoler for eldre enslige mindreårige asylsøkere. Videre viser dette medlem til egne merknader under post 60.

3.3.19.6 POST 71 TILSKUDD TIL INNVANDRERORGANISASJONER OG ANNEN FRIVILLIG VIRKSOMHET

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det er nødven-

dig med gode tiltak som kan sikre en rask og god integrering. Flertallet viser til at også frivilligheten, organisasjoner og enkeltpersoner, har takket ja til invitasjonen om å delta i integreringsdugnad. Flertallet mener det er viktig å ta i bruk alle ressurser i integreringsarbeidet og at frivilligheten kan spille en særlig viktig rolle for å skape kontakt mellom lokalsamfunn og mennesker som er på asylmottak. Flertallet viser til budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor det er foreslått bevilget 30 mill. kroner til integreringsprosjekter i mottak i regi av frivillige organisasjoner. Flertallet viser til at det under post 71 i budsjettavtalen i tillegg er bevilget 4 mill. kroner fordelt på ulike organisasjoner, og at posten samlet dermed økes fra 48 208 000 kroner til 82 208 000 kroner.

Flertallet viser at 3 millioner av økningen er gitt som økte tilskudd til følgende organisasjoner: Utrop (kr 500 000), Samora (kr 500 000), MiR (kr 100 000), OMOD (kr 240 000), NOAS (kr 660 000) og Stefanusalliansen (kr 1 000 000). I tillegg viser flertallet til at i budsjettavtalen er også støtten til organisasjonen Caritas økt med 1 mill. kroner. Videre foreslår flertallet å bevilge midler til Just Unity innenfor rammen på denne posten. Flertallet viser til at JustUnity er en ideell organisasjon som arbeider med å forebygge radikaliserings og ekstremisme blant ungdom. Organisasjonen tilbyr kurs, foredrag og verksteder for blant annet skoler, kommuner og organisasjoner. Flertallet mener JustUnity skal tilgodeses med tilskudd på kr 500 000 for 2016, og reduserer budsjettavtalens avsatte midler til prosjekter i mottak tilsvarende.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke de frivillige organisasjonenes store innsats i medvirkningen til mottak og integreringen av innvandrere. De siste månedene er dette kommet til uttrykk gjennom stor frivillig innsats med å bistå ved akuttmottakene og slik gjøre det store mottaket av asylsøkere mulig. Den viktigste frivillige innsatsen skjer imidlertid ute i kommunene, for eksempel gjennom Røde Kors flyktningeguides, og gjennom organisasjonenes store innsats i integreringsarbeidet generelt.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2016 understreker at «lokalt næringsliv, Nav og frivillige organisasjoner bør involveres mer i introduksjonsarbeidet. De kan være viktige bidragsytere for at den enkelte kommune får tilstrekkelig utvalg i relevante kvalifiserings-tilbud, og kan bidra til at flyktninger får bedre fotfeste i lokalmiljøet». Forslaget til statsbudsjett fra regjeringen gjenspeiler imidlertid liten økonomisk vilje til

å få frivillige organisasjoner på banen. Disse medlemmer ber regjeringen øremerke midler i revidert nasjonalbudsjett for 2016 til kvalifiserings-tilbud i introduksjonsordningen i regi av frivillige organisasjoner. Disse medlemmer vil særlig understreke viktigheten av tiltak som er rettet mot å kvalifisere kvinner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener frivilligheten spiller en helt avgjørende rolle i integreringsarbeidet, og viser til sitt alternative budsjett hvor budsjettposten til innvandrersorganisasjoner og tilskudd til frivillige er foreslått økt med 38,2 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Av den økte bevilgningen skal følgende organisasjoner få økt støtte: kr 500 000 til Utrop, kr 100 000 til MiR, kr 240 000 til OMOD, kr 1 000 000 til NOAS, kr 500 000 til LIM og kr 500 000 til Samora. I tillegg ønsker disse medlemmer å støtte opp om organisasjoner som jobber med å forebygge radikaliserings og ekstremisme.

Disse medlemmer vil styrke organisasjonen JustUnity med 1 mill. kroner slik at de kan fortsette sitt arbeid mot radikaliserings.

Disse medlemmer mener resten av bevilgningen bør være en søkbar ordning hvor frivilligheten kan søke om støtte til integreringsarbeid.

Disse medlemmer viser til at det i asylforliket ble enighet om å sørge for et bredt spekter av botilbud med sterk barnefaglig kompetanse. Og at det skal vurderes ulike ordninger for bofelleskap, eksempelvis fosterhjemsordninger, SOS Barnebyer og benytte folkehøyskoler der det er ledig kapasitet. Disse medlemmer viser til at SOS Barnebyer er klare til å igangsette et pilotprosjekt for å prøve ut nye modeller for bosetting av barn i fosterhjem. Disse medlemmer ber regjeringen finne nødvendige økonomiske støtte for å realisere et slikt pilotprosjekt.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil understreke det viktige arbeidet mange frivillige organisasjoner gjør og viktigheten av at disse i enda større grad blir inkludert og brukt i integreringsarbeidet framover. Disse organisasjonene kan nå fram på andre måter enn offentlige myndigheter og besitter ofte unik kompetanse og nettverk.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener regjeringen må legge bedre til rette for frivillig innsats og viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor budsjettposten til innvandrersorganisasjoner og tilskudd til frivillige er foreslått økt med 100 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det foreslås økt støtte til organisasjoner som arbeider mot diskriminering, vold og sosial kontroll med 5 mill. kroner. Dette reverserer også regjeringens kutt til Samora, Utrop, Omod og MiR. Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har foreslått 50 mill. kroner til en ny tilskuddspott til frivillige organisasjoner som driver integreringsarbeid. Potten skal også gå til blant annet en forsøksordning med bosetting av enslige mindreårige asylsøkere ved bruk av SOS Barnebyer og benyttelse av folkehøgskoler for eldre enslige mindreårige asylsøkere.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti vil understreke betydningen av frivillig arbeid på integreringsområdet. Det er viktig at det både gis tilskudd til tiltak på lokalt nivå og til nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet. Regjeringen har foreslått å bevilge 1,8 mill. kroner til Human Rights Service (HRS). HRS er omstridt, og er etter disse medlemmers syn ikke å anse som et nasjonalt ressursmiljø på integreringsfeltet.

Disse medlemmer viser til de respektive partiers alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å kutte bevilgningen på 1,8 mill. kroner som er foreslått til HRS.

3.3.19.7 POST 73 TILSKOT

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det er positivt at flere tusen hjem har sagt seg villige til å hjelpe myndighetene med bosetting av flyktninger. Flertallet foreslår på denne bakgrunn å bevilge 0,5 mill. kroner til stiftelsen Bidra.no for å utarbeide en ny digital plattform for bosetting av flyktninger. Flertallet foreslår å øke kap. 821 post 73 med 0,5 mill. kroner fra 5 371 000 til 5 871 000 kroner, og reduserer kap. 820 post 1 tilsvarende.

3.3.20 *Kap. 822 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*

Forslag 2016: kr 2 031 355 000 Saldert budsjett 2015: kr 1 612 436 000

Komiteen viser til at målet med tilskuddsordningen er å sikre at kommunene tilbyr opplæring til voksne innvandrere med rett og plikt eller rett til opplæring i norsk og samfunnsfag, slik at de kan lære tilstrekkelig norsk for å fungere i yrkes- og samfunns livet i Norge.

3.3.20.1 POST 60 TILSKUDD TIL OPPLÆRING I NORSK OG SAMFUNNSKUNNSKAP FOR VAKSNE INNVANDRERE

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringens forslag om å redusere timetallet for norskopplæring for asylsøkere i mottak fra 250 timer til 175 timer, er uheldig. Dette er et innsparingstiltak som vil gjøre den lange ventetiden i mottak vanskeligere og svekke muligheten for rask integrering etter bosetting i kommunene.

Disse medlemmer viser til sine respektive partiers alternative budsjett hvor bevilgningene er foreslått økt med 100 mill. kroner slik at norskopplæringen i mottak kan opprettholdes med 250 timer.

Komiteens medlem fra Venstre mener asylmottakene må drives ut fra prinsippet om «integrering fra første dag» hvor beboere på mottak skal få mulighet for å jobbe, lære språk og engasjere seg i samfunnet. Økt antall asylsøkere understreker behovet for integreringstiltak i mottak ettersom det er grunn til å frykte at mange vil måtte vente lenge på å bli bosatt i ordinær bolig. Integrering forutsetter både språkkunnskap og samfunnskunnskap. Flere må få tilbud om tilstrekkelig antall timer med opplæring, og det er behov for større fleksibilitet i tilbudet. Dette medlem mener at det er behov for en styrking av området for at flere skal få tilstrekkelige kunnskaper til å kunne delta fullt ut i samfunnet og i arbeidslivet. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å øke bevilgninger til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere med 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at forholdene på mottak må være rettet inn mot integrering og sikre god livskvalitet til beboerne. Dette medlem understreker at norskopplæringen på mottak er viktig, og viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett reverserer regjeringens integreringshemmende kutt i norskopplæring på 100 mill. kroner. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det settes av ytterligere 10 mill. kroner til norskopplæring, som blant annet skal brukes til å koordinere norskopplæring av frivillige i mottak, og en pott til å sette i gang andre ulike prøveordninger for raskere språkopplæring.

Dette medlem viser til at verden står overfor den største flyktningkatastrofen siden 2. verdenskrig. Dette medlem viser til at det derfor foreslås i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett å ta imot 5 000 syriske flyktninger i 2016 og 1 120 flyktninger

fra andre konfliktområder. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett økes derfor denne posten.

Kapittel under Nærings- og fiskeridepartementet

3.3.21 Kap. 2426 Siva SF (unntatt 90-poster)

Forslag 2016 (unntatt 90-poster): kr 50 100 000
Saldert budsjett 2015 (unntatt 90-poster):
kr 53 945 000

Komiteen viser til at Siva er statens virkemiddel for tilretteleggende eierskap og utvikling av bedrifter og nærings- og kunnskapsmiljøer i hele landet. Siva har et særlig ansvar for å fremme vekstkraften i distriktene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket med regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor kap. 2426 Siva SF post 70 er foreslått økt med 20 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Flertallet foreslår på denne posten en totalbevilgning på 69 992 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det er prioritert 20 mill. kroner til dette formålet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at SIVA er statens virkemiddel for tilretteleggende eierskap, nyskaping og næringsutvikling. En styrking av SIVA er en mer målrettet innsats for regional utvikling enn de regionale utviklingsmidlene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre viser til at SIVA har etablert inkubatormiljøer rundt om i hele landet. Eierskapet til disse deles mellom SIVA, privat næringsliv, kommuner, fylkeskommuner, universiteter og høyskoler.

Nøkkelen til suksess ligger i at miljøene kan bruke hverandres sterke sider. I 2014 var over 3 000 bedrifter SIVA, vel 1 000 av dem nykommere. Over 60 pst. av bedriftene opplevde vekst, flere mer enn doblet omsetningen. Inkubatormiljøene er spredt over hele landet, slik at attraktive arbeidsplasser også utvikles i distriktene. Ettersom konkurransekraften og tilgangen på kapital er mindre i utkantene, er det svært viktig å lykkes med dette. Det er ikke bare god næringspolitikk, det danner også grunnlag for levende distrikter. Inkubasjon gir resultater i form av solide arbeidsplasser og økt verdiskaping, noe Norge trenger mer av. Disse medlemmer viser til at evalueringer viser at inkubatorordningen og innovasjonsmiljøene er for svakt finansiert. Ved å øke satsingen på inkubasjon er det mulig å årlig utvikle 3–400 nye bedrifter, i stedet for rundt 150 som i dag. Dette vil også gi resultater i form av avkastning og økte skatteinntekter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2016 hvor det er foreslått å styrke SIVAs programmidler med en økt bevilgning på 50 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett med satsinger på ulike nærings tiltak med i overkant 500 mill. kroner og en sysselsettingspakke for kommunesektoren på 800 mill. kroner.

4. Rammeområde 18 – Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.

Oversikten nedanfor viser budsjettforslaget fra regjeringa i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) for rammeområde 18.

90-poster vert behandla av finanskomiteen utanfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapittel og postar i rammeområde 18

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015-2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016)
Utgifter			
<i>Kommunal- og moderniseringsdepartementet</i>			
571		Rammetilskudd til kommuner	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 250 000
	60	Innbyggertilskudd	118 428 306 000
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	408 811 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015-2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016)
	62	Nord-Norge- og Namdalstilskudd	1 611 747 000
	63	Småkommunetilskudd	963 501 000
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	1 849 000 000
	66	Veksttilskudd	440 616 000
	67	Storbytilskudd	459 985 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	60	Innbyggertilskudd	31 475 175 000
	62	Nord-Norge-tilskudd	642 399 000
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	619 000 000
573		Kommunereform	
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammenslåing	100 000 000
575		Ressurskrevende tjenester	
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	9 271 000 000
576		Vedlikehold og rehabilitering	
	60	Tilskudd til vedlikehold og rehabilitering i kommuner	200 000 000
578		Valgdirektoratet	
	1	Driftsutgifter	65 100 000
579		Valgutgifter	
	1	Driftsutgifter	20 405 000
		Sum utgifter rammeområde 18	166 592 295 000
		Netto rammeområde 18	166 592 295 000

4.1 Innleiing

Komiteen viser til at forslaget til disponering av ramme 18 frå komiteens fleirtal, medlemene frå Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, er ført opp under Tilråding frå komiteen under kapittel 6 i innstillinga. Dette forslaget summerer seg til kr 167 134 068 000, som er det nettobeløpet som er vedteke for dette rammeområdet ved handsaminga av Innst. 2 S (2015–2016). Nettobeløpet avviker frå regjeringas forslag i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Sjå tabell 3a.

Komiteen viser til at medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ikkje fremmar forslag innanfor den vedtekne ramma, da dei respektive opplegga frå desse fraksjonane for disponering av ramme 1 avvik frå det vedtekne nettobeløpet. Sjå tabell 3a. Det vert vist til Innst. 2 S (2015–2016) hvor dei alternative budsjettforslaga til Arbeiderpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti går fram. Der hvor desse avviker frå Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), vil dette bli omtalt under det enkelte kapittel i innstillinga.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil stemme imot forslaget frå fleirtalet til vedtak om løyvingar under ramme 18.

4.2 Generelle merknader

4.2.1 Generelle merknader frå Høgre og Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at kommunene er grunnmuren i det norske demokratiet, og støtter regjeringens arbeid for styrket lokaldemokrati. Kommunene har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester for alle. Disse medlemmer mener det er viktig at kommunene sikres mulighet til å gi et godt velferdstilbud og legger til rette for vekst og nye arbeidsplasser i hele landet.

Disse medlemmer viser til at regjeringens økonomiske opplegg for kommunesektoren legger til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan tilby flere og bedre tjenester.

Disse medlemmer mener at en robust og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig for at kommunene skal kunne ivareta sine oppgaver. Robuste

kommuner er også viktig for å styrke lokaldemokratiet. Disse medlemmer vil derfor understreke betydningen av at regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på 7,3 mrd. kroner (i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) økt til 7,4 mrd. kroner) regnet fra inntektsnivået i 2015 etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2015. Det innebærer at styrkingen av kommuneøkonomien med 1,2 mrd. kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2015 videreføres i kommunesektorens inntektsgrunnlag i 2016.

Disse medlemmer viser til at av den samlede inntektsveksten er 4,7 mrd. kroner frie inntekter. Regjeringen legger opp til en vekst i kommunenes inntekter som setter dem i stand til å styrke velferdstilbudet. Det reelle økonomiske handlingsrommet for kommunene er bedre i årene 2014–2016 enn i de tre foregående årene under regjeringen Stoltenberg. Veksten i frie inntekter omfatter blant annet midler til satsinger på rusomsorg, helsestasjoner og skolehelsetjenesten, et mer fleksibelt barnehageopptak og fornying og opprustning av fylkesveiene.

Disse medlemmer viser til at utover realveksten i frie inntekter foreslår regjeringen økt rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner til en ekstra time naturfag i grunnskolen, økt lærlingtilskudd og likeverdig behandling av kommunale og private barnehager.

Disse medlemmer viser til at det foreslås å bevilge 100 mill. kroner til å dekke engangskostnader i kommuner hvor det i 2016 fattes nasjonale vedtak om sammenslåing.

Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av at regjeringen øker bevilgningene med ytterligere 200 mill. kroner for å ruste opp fylkesveiene, over fylkeskommunenes budsjetter. Bevilgningene er dermed økt med ca. 1,2 mrd. kroner siden regjeringsskiftet i 2013.

Disse medlemmene viser til at regjeringen legger opp til ein skattevekst på 7,1 pst. frå 2015 til 2016. Dette heng mellom anna saman med at skatteøret er auka med 0,45 prosentpoeng til 11,8 pst. for å oppnå 40 pst. andel av kommunane sine samla inntekter frå skatt på formue og inntekt. Disse medlemmene merker seg vidare at regjeringen signaliserer at den vil foreta ein ny vurdering av kommuneøkonomien i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Disse medlemmene synest det er eit positivt signal og riktig utifrå den situasjonen Norge er i med fleire usikre faktorar. Kommunesektoren kan difor vera trygg på at alle element i kommuneøkonomien blir vurdert i revidert nasjonalbudsjett.

Disse medlemmene registrerer at Arbeiderpartiet omtaler det økonomiske opplegget for 2016 som stramt. Dette til tross for at budsjettframlegget stort sett er motteke positivt av kommunesektoren på

dei fylkesvise KS-samlingane. Disse medlemmene viser også til tabellen som syner at når ein trekker vekk demografi, pensjonskostnader utover deflatoren og andre bindingar, er handlingsrommet i årene 2014–2016 større for kommunesektoren enn dei tre foregåande åra før det.

4.2.2 *Generelle merknader frå Arbeiderpartiet*

RAMMEOVERFØRINGER TIL KOMMUNESEKTOREN
MV.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil prioritere en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi for å sikre en bedre skole og eldreomsorg. Disse medlemmer vil bruke handlingsrommet i norsk økonomi til å investere i framtiden. Kunnskap og muligheter for alle må gå foran store og usosiale skatteutt. En grunnleggende forutsetning for et samfunn der velferden kommer alle til gode, er en god kommuneøkonomi.

Disse medlemmer viser til at Høyre/Fremskrittsparti-regjeringens viktigste prioritering har vært skatteutt. De overlater de vanskelige valgene til lokale folkevalgte i en tid hvor kommunene står overfor store utfordringer. Utviklingen går i feil retning. Mens kommunene i gjennomsnitt hadde en vekst i de frie inntektene på 1,8 pst. i perioden 2006–2013, vil veksten med regjeringens opplegg for 2016 være på kun 1,3 pst. i perioden 2014–2016.

Disse medlemmer viser til at kommunen skal løse mange oppgaver i årene som kommer. Sterk befolkningsvekst, flere eldre, byer som vokser, lokalsamfunn som trenger nye vekstimpulser, bosetting av flyktninger og klimaendringer er noen av de utfordringene samfunnet vårt må møte. Disse medlemmer vil gi kommunene muligheter til å møte de forventningene som Stortinget og befolkningen har til dem på en rekke områder.

Heldigvis ser det ikke ut til at årets skattesvikt blir så betydelig som de første prognosene tilsa. Dette er bra for tjenestene i kommunene og innbyggerne. Disse medlemmer viser imidlertid til at regjeringen legger seg på et ambisiøst skatteanslag for kommunene for 2016. Da må regjeringen være beredt til å stille opp med kompensasjon, dersom anslagene viser seg å være gale.

Disse medlemmer mener regjeringen har lagt fram et stramt økonomisk opplegg for kommunesektoren for 2016. Det gjør at prioriteringene blir tøffere og kvaliteten på velferdstjenestene blir redusert. Regjeringens opplegg for kommuneøkonomien har allerede gått utover velferdstjenestene, og i flere kommuner kuttes det i eldreomsorg og lærerressurser – stikk i strid med hva Høyre og Fremskrittspartiet lovte i valgkampen. Derfor prioriterer Arbeiderpartiet i alternativt statsbudsjett totalt 3 mrd. kroner mer til kommunesektoren.

Disse medlemmer vil ha en rettferdig kommuneøkonomi som sikrer et likeverdig tjenestetilbud over hele landet. Det er store forskjeller i kommunenes skatteinntekter, og det må fortsatt være en betydelig utjevning mellom kommunene. Lokalsamfunn med store utfordringer med rask tilflytting, rask fraflytting eller demografiske utfordringer må tas særlig hensyn til.

God kommuneøkonomi er en grunnleggende forutsetning for gode skoler. Det er kommunene som eier norske skoler og som kjenner sine skoler best. For å satse på skolen mener disse medlemmer vi må sørge for at den enkelte kommune har handlingsrom til å kunne prioritere, styrke og utvikle sine skoler.

Disse medlemmer vil ha en sterk offentlig fellesskole som gir læring, trivsel og mestring i barn og unges hverdag, og som gir alle elever gode muligheter videre i livet. Skolen er blant våre viktigste arenaer for å skape et rettferdig samfunn. Fremdeles er det systematiske forskjeller i hvor mye elever lærer og altfor mange som faller ut av videregående opplæring. Vi vil ha en skole som gir alle elever de utfordringene, den hjelpen og den støtten de trenger for å lykkes med læring og utvikling.

Disse medlemmer viser til fem viktige tiltak for å styrke skolen. Samtlige av disse satsingene avhenger av at kommunene har råd til å gjennomføre dem. En god skole er den beste investeringen vi kan gjøre i framtiden, for den enkelte elev og for framtidig velferd og verdiskaping. Derfor er disse 5 tiltakene også gode argumenter for hvorfor vi må styrke kommunene:

1. En lese-, skrive- og regne-garanti
Arbeiderpartiet vil sikre at alle elever får den hjelpen og tilretteleggingen som trengs for å kunne lese, skrive og regne før de går ut av 2. klasse.
2. Flere lærere
Læreren er den viktigste ressursen for elevenes læring. Gode lærere må ha tid til å bruke kunnskapen sin til å følge opp hver enkelt elev. Arbeiderpartiet står bak Stortingets enstemmige satsing på etter- og videreutdanning, men det trengs også flere lærere i klasserommene.
3. En helhetlig skoledag
Arbeiderpartiet vil ha en helhetlig skoledag der opplæring, skolefritidsordning, god leksehjelp, kulturaktiviteter og fysisk aktivitet gir elevene et godt heldagstilbud, bedre læring og mer trivsel.
4. Styrke skolehelsetjenesten
En god skolehelsetjeneste bidrar til trygghet og trivsel i skolehverdagen, det kan forebygge frafall og forebygge helseproblemer senere i livet. Derfor vil Arbeiderpartiet ha flere helsesøstre og et styrket skolehelsetilbud, slik at alle elever kan

være trygge på å få den hjelpen og støtten de trenger.

5. Et løft for yrkesfagene
Arbeiderpartiet vil gi yrkesfagene et helt nødvendig løft. I dag er det bare én av tre som begynner på yrkesfag, som fullfører et fagbrev. Norge må utdanne flere fagarbeidere for å dekke det store behovet i framtiden. Arbeiderpartiet vil blant annet øke lærlingtilskuddet, gi yrkesfaglærerne et løft, investere i bedre utstyr på skolene og sikre en mer praksisnær opplæring der elevene får prøve seg tidligere i arbeidslivet.

Disse medlemmer mener barnehager er bra for barna, trygt for småbarnsforeldrene og viktig for nærings- og arbeidslivet. Dessuten bidrar barnehagene til likestilling mellom kvinner og menn, og gir solide bidrag til integreringen. I barnehagen legges grunnlaget for videre utdanning, slik at forskjeller kan utjevnes.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil utvide retten til barnehageplass til å gjelde alle barn født før 31. desember. Disse medlemmer vil finansiere dette ved å bruke regjeringens forslag om 400 mill. kroner til såkalt fleksibelt opptak til to årlige barnehageopptak. I tillegg foreslår vi å bevilge nye 250 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets mål er et samfunn som fremmer god helse for alle, forebygger sykdom, utjevner sosiale forskjeller og gir alle barn og unge en god start i livet. Det viktigste helsearbeidet handler om det som gjøres før folk blir syke, i det samfunnet vi alle er en del av – der vi lever våre liv. Å investere i gode barnehager, skoler, helsestasjoner, skolehelsetjeneste, nærmiljø og eldrehelse er derfor investeringer i vår felles framtidige helse. Alt dette skjer i kommunen. En sterk kommuneøkonomi er avgjørende for trygge og gode helse- og omsorgstjenester i kommunen.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår en forpliktende opptrappingsplan for demensomsorg og har som mål å lovfeste plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens. Disse medlemmer viser i tillegg til forslag om å sørge for økt kompetanse om demenslidelser og hvordan god oppfølging kan gis. Videre vil disse medlemmer fremheve viktigheten av at det forskes på årsaker til demens, og foreslår i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 å styrke dette forskningsfeltet.

Disse medlemmer mener at pilotering er et godt virkemiddel for omstilling og innovasjon innen helse. Disse medlemmer ønsker at det gjøres forsøk med et øremerket sektortilskudd til kommunene, der kommunene selv står for både tildeling, til-

bud og produksjon av tjenester, jf. Arbeiderpartiets merknader i budsjettinnstillingen fra helse- og omsorgskomiteen.

Disse medlemmer mener at alle skoler skal utformes på en måte som tar hensyn til tryggheten, helsen, trivselen og læringen til elevene. Rentekompensasjonsordningen har siden den ble innført i 2002 bidratt til en generell standardheving og styrking av elevene og lærernes arbeidsmiljø. Disse medlemmer mener det er nødvendig med en fortsatt offensiv satsing på opprusting av skolebygg. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen om å styrke rentekompensasjonsordningen med 25 mill. kroner (investeringsramme på 5 mrd. kroner).

Disse medlemmer mener vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem og kriminalitet som skaper utrygghet for svært mange mennesker. Disse medlemmer mener det er viktig at det legges til rette for at kommunene kan jobbe forebyggende mot vold og at ofre for vold får den hjelpen de trenger. Disse medlemmer viser til sine egne satsinger i alternativt budsjett når det gjelder barnevern, skolehelsetjeneste, barnehus, flere kommunale boliger og mer frie midler til kommunene. Disse medlemmer mener kommunene har en viktig koordinerende rolle i arbeidet mot vold, og viser til at det finnes veiledere for kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, og at det er kompetansemiljøet som kan bidra til å bedre kommunenes arbeid på dette området.

4.2.3 Generelle merknader frå Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti understreker at kommunene er de viktigste leverandørene av velferdstjenester i landet vårt. Dette medlem noterer seg at regjeringen i statsbudsjettforslaget la inn en betydelig vekst i kommunenes rammeoverføringer. Det er samtidig en kjensgjerning at økte tildelinger skal dekke opp både for pris- og lønnsvekst og for økte utgifter ved endret demografisk utvikling. Det medfører at en rekke kommuner sitter igjen med svært lite eller ikke noe handlingsrom til nye satsinger. Dette medlem vil understreke at det påhviler Stortinget et betydelig ansvar for å snakke sant om dette, slik at man ikke skrur opp forventninger i befolkningen til at kommunene nå har fått økninger som vil kunne medføre økt satsing på en rekke områder. Da blir våre lokalpolitikere «sittende igjen med Svarte-Per».

Dette medlem minner om at omleggingen av inntektssystemet for fylkeskommunene fikk særlige dramatiske utslag for noen distriktsfylker, som i tillegg til store avstander har mange fergeruter. Det gjelder særlig Nordland, Troms og Sogn og Fjorda-

ne. Dette medlem er tilfreds med at stortingsflertallets intensjon ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i vår om å øke tapskompensasjonen til disse fylkeskommunene, ble ivarettatt i budsjettavtalen.

Dette medlem er glad for at regjeringen denne gangen ikke foreslo å svekke kompensasjonsgraden til kommunene for ressurskrevende tjenester. Man skal likevel merke seg at heving av innslagspunktet for kompensasjonsordningen medfører betydelige ekstrautgifter for en del kommuner. Dette medlem er kjent med at tallet på brukere av ressurskrevende tjenester er økende. Det er selvsagt et mål både med tanke på det enkelte menneske og samfunnsøkonomien at man forebygger en del av dette behovet bedre enn i dag. I svært mange tilfeller handler imidlertid dette om reelle tjenestebehov, som hardt trafikkskadede og sterkt funksjonshemmede. Det er ikke ønskelig at tjenestene for disse menneskene reduseres. Dette medlem mener imidlertid at det kan være hensiktsmessig å foreta en grundig analyse av hva veksten i ressurskrevende tjenester skyldes, og derved avdekke hvorvidt deler av denne kan motvirkes med tidligere eller annen type innsats. Dette medlem vil understreke at svaret på utfordringen ikke er å si at kommunene må ta større del av kostnaden.

4.2.4 Generelle merknader frå Senterpartiet

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener kommunesektoren er underfinansiert i forhold til de oppgaver den er pålagt og de stadig nye oppgaver regjeringen mener kommunene og fylkeskommune skal løse. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor overføringene til kommunesektoren samlet sett økes med 5,786 090 mrd. kroner, herunder 3,535 079 mrd. kroner over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Dette er nødvendig for å sikre en finansiering av velferdstilbudet til innbyggerne.

Dette medlem viser til at kommunesektoren er gitt ansvar for våre viktigste velferdstjenester, som skole, omsorg, sosiale tjenester og hoveddelen av samferdsel og kulturtiltak. Kommunesektoren er også en hovedarena for folks deltakelse i samfunnsformingen. Folkestyret er under økende press. Sentralisering av makt gjennom rettsliggjøring og regelstyring fører makt fra det lokale til det sentrale.

Dette medlem understreker Senterpartiets vilje til å sikre en fordelingspolitikk som gir like muligheter grupper imellom og distrikter imellom. Senterpartiet ønsker å styrke lokaldemokratiet gjennom å ha en høy terskel for statlig øremerking, rettighetslovgivning og regelstyring av kommunesektoren. En størst mulig del av de kommunale inntektene skal

være frie inntekter som underlegges lokal prioritering.

Dette medlem mener det er behov for reformer i kommunesektoren gjennom å desentralisere oppgaver fra statlige myndigheter til kommunene og fylkeskommunene, og gjennom å styrke det lokale folkestyret for å gi flere muligheter til å delta i utviklingen av samfunnet og det lokale tjenestetilbudet. Regjeringens forslag til kommunereform svarer ikke på disse utfordringene, men bidrar til sentralisering av bosettingen og svekket folkestyre. Sanering av flertallet av landets kommuner er blitt viktigere enn å tilføre mer makt og myndighet til kommunesektoren.

Dette medlem mener regjeringens forslag om statliggjøring av skatteinnkrevingen kommer i konflikt med de uttalte ambisjonene fra regjeringen om å styrke lokaldemokratiet gjennom flere oppgaver til kommunene. Det er beklagelig at regjeringen på nytt fremmer forslag som stortingsflertallet har avvist og som har møtt sterk motstand både i kommunene og i berørte fagmiljø.

Dette medlem viser til Senterpartiets forslag til styrking av overføringene til fylkeskommunene i sitt alternative budsjett. Ved omlegging av kostnadsnøklerne for fylkeskommunene i 2015 oppstod det skjevvinninger som et samlet storting mener må rettes opp gjennom innføring av en tapskompensasjonsordning. Senterpartiet mener tapskompensasjonen som foreslås fra regjeringen ikke er tilstrekkelig. Det er spesielt kystfylkenes ansvar for båt- og ferjedrift som i de nye kostnadsnøklerne er underfinansiert. Senterpartiet foreslår derfor i sitt alternative budsjett å øke disse fylkenes rammer.

4.2.5 *Generelle merknader frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2016 foreslår at ramme 18 settes til 168 743 195 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 2 150 900 000 kroner.

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige forslag til statsbudsjett for 2016 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra regjeringen, jf. Prop. 1 S (2015–2016), samt tilleggsproposisjoner 1–2. Konkrete endringer på rammeområde 18 i forhold til regjeringens forslag følger av omtale og tabeller under.

Kommuner og fylkeskommuner er selvstendige folkevalgte forvaltningsnivåer, og har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester som skole, barnevern og helse- og omsorgstjenester. Dette medlem er derfor opptatt av at kommuner og fylkeskommuner sikres gode rammevilkår og at det lokale selvstyret respekteres gjennom en betydelig økning i frie inntekter.

Dette medlem viser til at Venstres liberale ideologi tar utgangspunkt i det enkelte mennesket.

Alle skal ha frihet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet – men like selvsagt er det at de som virkelig trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det. Frie samfunn har gode fellesskapsinstitusjoner og et sosialt sikkerhetsnett for alle. Dette medlem ønsker derfor en stat som bekjemper sosial urettferdighet. Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier.

Dette medlem viser til at Venstre gjennom flere år har arbeidet målrettet for å redusere fattigdom, særlig den som rammer barn. Dette medlem viser til at det i dag er store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene for sosialhjelp og hvorvidt kontantstøtte og barnetrygd regnes inn i inntektsgrunnlaget. Paradokset er at forskning viser at lave sosialhjelpssatser gir flere langtidbrukere, mens høye sosialhjelpssatser hjelper vanskeligstilte videre i livet. Dette medlem viser derfor til Venstres alternative budsjett der det er foreslått en opptrapping til en nasjonal minstenorm for sosialhjelp med virkning fra 1. januar 2016, som medfører en økt bevilgning på 550 mill. kroner. Dette medlem viser til at det i Venstres alternative budsjett i første omgang er foreslått å øke de veiledende satsene i sosialhjelpen med 10 pst. eller tilsvarende en økning på ca. 850 kroner pr. mnd. for en enslig sosialhjelpsmottaker med ett barn.

Dette medlem er kjent med at flere undersøkelser viser at barn fra ressursvake familier har store fordeler av å gå i barnehage og at det er vist store positive langtidseffekter på utdanning og yrkesdeltakelse av barnehage. Dette medlem vil understreke at disse effektene er klart størst for barn som kommer fra hjem der utdanningsnivået er lavt, og der familien har andre psykososiale utfordringer.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett der det på denne bakgrunn er foreslått å bevilge 192 mill. kroner for 2016 til 2 100 flere barnehageplasser enn det som følger av regjeringens forslag. Samlet vil overføringene gi 5 500 nye barnehageplasser, og gi grunnlag for to årlige barnehageopp- tak og en rett til barnehageplass i august året etter for alle barn født før 31. desember.

Foreldre med lav utdanning og inntekt benytter barnehage mindre enn foreldre med høy utdanning og inntekt. For å skape like muligheter mener derfor dette medlem at det må arbeides målrettet for at særlig barn fra mindre ressurssterke hjem går i barnehage. Dette medlem mener det også vil bedre

barnas læring i skolen, øke andelen som fullfører videregående skole, og øke andelen som tar høyere utdanning.

Dette medlem mener at et viktig tiltak for å skape like muligheter også for barn i lavinntektsfamilier er å innføre gratis kjernetid for barn fra lavinntektsfamilier, slik at det ikke er økonomien som avgjør hvorvidt et barn går i barnehage. Dette medlem viser til at det som følge av budsjettforliket for 2015, mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innført differensiert foreldrebetaling og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer i lavinntektsfamilier fra og med 1. august 2015. Dette medlem mener det er naturlig å utvide tilbudet om gratis kjernetid til å omfatte treåringer. Dette medlem vil understreke at barnehagen er en viktig sosialiseringsarena, og at alle barn uavhengig av foreldres inntekt bør få tilbud om barnehageplass som en viktig og nødvendig forberedelse for videre utdanningsløp. Derfor ønsker dette medlem nå å utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehager til også å gjelde 3-åringer og heve inntektsgrensen for å komme inn i ordningen fra 405 000 kroner til 486 750 kroner. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett for 2016 der det er foreslått bevilget til sammen 48 mill. kroner til formålet. Dette medlem viser til at de aller fleste barn i dag går på en skolefritidsordning og at dette også er en viktig arena for inkludering og sosialt fellesskap, men at mange ikke har råd til å betale oppholdsbetalingen. Dette medlem ønsker derfor å differensiere oppholdsbetalingen på skolefritidsordningen på samme måte som for barnehager og viser til Venstres alternative budsjett der det er foreslått å sette av 75 mill. kroner til dette. Dette medlem viser for øvrig til at det også under ramme 6 er foreslått 100 mill. kroner til utvidelse av ordning med gratis deltids-plass i SFO/AKS. Ordningen vil med dette kunne utvides til å omfatte flere skoler i Drammen, Bergen, Stavanger og Trondheim.

Dette medlem mener at å inntektsgradere oppholdsbetalingen i både barnehage og SFO og å innføre gratis kjernetid for lavinntektsfamilier er gode målrettede tiltak for å bekjempe fattigdom. Dette medlem vil understreke at dette bare er noen få av alle Venstres tiltak for å redusere fattigdom i barnefamilier, og vil nevne at det også under ramme 6 er foreslått bevilget 75 mill. kroner for å gi alle 4- og 5-åringer i asylmottak rett til en barnehageplass. Det vises for øvrig til ramme 2, jf. Innst. 14 S (2015-2016), for nærmere beskrivelse av barnehageområdet.

Dette medlem viser til at skolehelsetjenesten mange steder har for dårlig kapasitet. Skolehelsetjenesten er en god, forebyggende og samfunnsøkonomisk billig måte å gi helseråd og tjenester til barn og

ungdom på. Mange unge har i dag utfordringer utenom det som har med selve undervisningssituasjonen å gjøre, og behov for råd, veiledning og støtte på mange ulike områder. Det er mange barn og unge som sliter med psykiske og fysiske vansker, og problemer i hjemmesituasjonen, og som bør møtes på lavest mulig nivå av trygge, kompetente voksne. Dette medlem mener at mange mindre utfordringer kan løses tidlig, og at skolehelsetjenesten har en viktig forebyggende rolle. Dette medlem mener det forebyggende arbeidet som skolehelsetjenesten utfører er svært viktig og mener det er nødvendig med en styrking av tjenesten. Dette medlem foreslår i sitt partis alternative budsjett å bevilge 167,5 mill. kroner til 250 nye stillinger i skolehelsetjenesten. Videre foreslår dette medlem i sitt partis alternative budsjett at det bevilges 50 mill. kroner til videreutdanning av skolehelsepersonell, for å dekke økende behov for kompetanse innen psykisk helse, samt opplæringsbehov i forbindelse med utvidet rekvisisjonsrett til utskrivning av prevensjon.

Dette medlem mener helsestasjonene står i en særlig gunstig posisjon til å være en støtte for småbarnsforeldre. Helsestasjonene er den offentlige tjenesten som kommer tettest og tidligst i kontakt med barn og deres foreldre, og kan oppdage eventuelle støttebehov tidlig. Dette medlem viser i den forbindelse til at det er lite uenighet i fagfeltet på de første leveårenes betydning for hjernens utvikling og derigjennom hvilke forutsetninger barnet får for å lykkes videre i utdanningsløpet og videre inn i voksenlivet. Dette medlem mener at ny forskning på barns utvikling gjør det helt nødvendig å satse langt tyngre på forebygging enn før, og mener det både vil gi det enkelte barn en høyere livskvalitet og føre til store samfunnsøkonomiske besparelser. Dette medlem mener det er behov for en nasjonal opptrappingsplan for helsestasjonene og viser til at det i Venstres alternative budsjett er foreslått å sette av 167,5 mill. kroner til 250 nye stillinger ved helsestasjonene som en videreføring av den påbegynte opptrappingen. Dette medlem mener helsestasjonene på kort sikt bør ha gode muligheter for å drive oppsøkende virksomhet og tilby foreldreveiledningskurs og annet forebyggende arbeid. På den måten mener dette medlem at det er mulig å unngå at små utfordringer får utvikle seg til alvorlige problemer, noe som vil avlaste det øvrige hjelpeapparatet.

Dette medlem viser til at det er bred politisk enighet om at barnevernet skal styrkes, og at en systematisk opptrapping av den kommunale barnevernstjenesten er nødvendig. Det er det kommunale barnevernet som først møter barnet, og derfor mener dette medlem at det kommunale barnevernet må sikres gode rammebetingelser. Dette medlem mener kommunene må få et mer helhetlig ansvar for

barnevernet og er av den oppfatning at en gradvis overføring av Bufetats oppgaver regionalt til kommunene må ses i sammenheng med kommunereformen og opprettelsen av større og mer robuste kommuner. Dette medlem støtter regjeringens styrking av Bufetat i dette statsbudsjettet, fordi flere barn trenger institusjonsplasser, forsterkede fosterhjem og andre tiltak. Dette medlem mener at ettervern må utgjøre en viktig og avgjørende del av et helhetlig barnevern. I dag er ettervernet både mangelfullt og tilfeldig. Dette medlem mener det er uheldig at barn ikke har en sterkere rett til ettervern. Dette medlem viser til at det er store variasjoner og ulik praksis i kommunene og store forskjeller på hvor mye ressurser kommunene bruker på ettervern. Dette medlem viser til at barnevernet har som funksjon å utøve et offentlig foreldreskap. Dette medlem mener samfunnet, når de ikke tilbyr et godt nok ettervern, forventer at barnevernsbarn skal klare seg bedre under langt dårligere betingelser enn annen ungdom. Dette medlem mener det må jobbes systematisk for å styrke ettervernet og viser til at det i Venstres alternative budsjett på denne bakgrunn er foreslått en generell styrking av tiltaksutvikling i kommunalt barnevern med 75 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at det under ramme 2, jf. Innst. 14 S (2015–2016), er foreslått å bevilge 140 mill. kroner til den kommunale barnevernstjenesten, som øremerkes til 100 nye fagstillinger. Totalt styrkes den kommunale barnevernstjenesten med 215 mill. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem viser til at regjeringen har lagt fram en ambisiøs plan om at det norske samfunnet skal være universelt utformet innen 2025. For å oppnå dette må eksisterende bygg, anlegg, uteområder m.m. oppgraderes. Dette medlem mener det er viktig at undervisningsbygg prioriteres høyt. Dette medlem mener at universell utforming er et gode for alle og en helt nødvendig forutsetning for at funksjonshemmede barn og ungdom skal få samme mulighet som andre til å gå på nærskolen, og til å velge fag og skoler etter interesser og evne. Dessverre viser det seg at svært mange av landets undervisningsinstitusjoner i stor grad er utilgjengelige for funksjonshemmede, og at svært mange grunnskoler og videregående skoler har betydelige mangler. Dette medlem mener det må satses betydelig på å øke tilgjengeligheten i eksisterende bygningsmasse om målet om et samfunn som gir likeverdige muligheter for alle skal nås. Dette medlem viser til at det vil koste kommunene 1,8 mrd. kroner at alle undervisningsbygg er universelt utformet innen 2025 og tilsvarende 900 mill. kroner for fylkeskommunene. Det er etter dette medlems syn en helt nødvendig investering, og det haster med å komme i gang. Dette

medlem viser derfor til Venstres alternative budsjett der det er foreslått å bevilge 270 mill. kroner til universell utforming av undervisningsbygg.

Dette medlem er positiv til at regjeringen i større grad behovsprøver stipendene i videregående opplæring slik at de treffer de elevene som trenger det mest. Dette medlem mener dagens ordning med ikke-behovsprøvd stipend i videregående opplæring skal erstattes med et behovsprøvd stipend på inntil 750 kroner i måneden. Dette medlem viser til at dagens ordning slår særlig uheldig ut for elever på bygg- og anleggsteknikk og vil foreslå at det ikke-behovsprøvede stipendet på bygg- og anleggsteknikk økes til 7 000 kroner årlig. Dette medlem viser til forslaget om ny ordning i Venstres forslag til statsbudsjett for 2016.

Dette medlem viser at opplæring i bedrift er viktig for å kunne gi ungdom den kompetansen de har behov for i yrkeslivet. Dette medlem er bekymret for at mangelen på læreplasser er med på å øke frafallet fra videregående opplæring. For å løse denne utfordringen mener dette medlem det er nødvendig med et bredt spekter av tiltak for å stimulere bedrifter både i privat og offentlig sektor til å ta inn flere lærlinger. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett der det er foreslått både å øke lærlingtilskuddet med 5 000 kroner per ny lærlingekontrakt, eller tilsvarende 95 mill. kroner over statsbudsjettet, i tillegg til økningen på 2 500 kroner som er foreslått av regjeringen.

Dette medlem viser til regjeringens forslag om en time ekstra naturfag på 1.–7. trinn, og viser til Venstres alternative budsjett der det er foreslått å oppprioritere denne timen til en ekstra uketimer som den enkelte skole selv kan velge å disponere utfra ressurser, behov og utfordringer.

I kommuneproposisjonen for 2015 ble det lagt frem en ny kostnadsnøkkel for fylkeskommunene, som medfører en omfordeling av inntekter mellom fylkeskommunene. For fylkeskommunene som taper mest på omleggingen er det innført en tapskompensasjonsordning. Dette medlem mener at kompensasjonsordningen må forsterkes for å unngå kutt i tapsrammede fylkeskommuner innenfor blant annet videregående opplæring og kultur. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett for 2016 der det er foreslått en økning av kompensasjonsbeløpet med 60 mill. kroner.

Dette medlem mener det er behov for fornyelse og opprustning av deler av fylkesveinettet, og viser til Venstres alternative budsjett der det er foreslått å bevilge 5 mill. kroner til planlegging av FV 609 Askvoll kommune.

Dette medlem viser til at regjeringen på ny har fremmet forslag om at staten skal overta skatteoppkreverfunksjonen som i dag ligger i kommunene,

og at det derfor er trukket ut 630 mill. kroner fra kommunerammen. Dette medlem støtter ikke regjeringens forslag og viser til nærmere omtale og begrunnelse under rammeområde 20 i Innst. 5 S (2015–2016). Dette medlem foreslår derfor å utvide kommunerammen med 630 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at småkommunetilskuddet som gis til de minste kommunene ikke er prisjustert i regjeringens forslag, og at det i stedet er lagt opp til en nominell videreføring. Dette medlem mener forslaget i praksis innebærer et kutt i småkommunetilskuddet, og foreslår å bevilge 24 mill. kroner til prisjustering av tilskuddet.

Dette medlem viser til at regjeringen har foreslått et engangstilskudd til vedlikehold og rehabilitering av skoler og omsorgsbygg i kommunene, som ledd i en tiltakspakke for økt sysselsetting. Dette medlem støtter forslaget og mener ordningen bør utvides til å omfatte vedlikehold og rehabilitering av bygg som kan benyttes som midlertidige asylmottak, for å bedre mottakskapiteten som følge av økt antall asylsøkere. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å øke tilskuddet med 50 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslår å redusere sin egen foreslåtte bevilgning fra 500 til 200 mill. kroner under begrunnelsen av at økte asylankomster vil stimulere til økt aktivitet i de samme kommunene. Dette medlem følger regjeringens argumentasjon et stykke på vei, men mener at mer enn en halvering av ordningen er vel dramatisk. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett der det er foreslått at ordningen reduseres fra 500 til 400 mill. kroner.

Mange kommuner med behov for investeringer har utfordringer knyttet til lånefinansiering. Utfordringen er at det er blitt vanskeligere å få lån bl.a. som følge av økte soliditetskrav til Kommunalbanken og en særnorsk vekting av kommunelån. Dette medlem viser til at norske kommunelån har en vekting på 20 pst., mens den er null i EU. Dette medlem viser til at Bergen og Stockholm nylig tok opp hvert sitt lån samtidig. Påslaget på lånet til Bergen kommune var på 57 basispunkter (0,57 prosentpoeng) –

mens Stockholm fikk det samme lånet med bare 15 basispunkter som påslag. Dette medlem ber regjeringen om å fjerne den særnorske vektingen av kommunelån, eventuelt å innføre en ordning hvor staten garanterer for kommuners lån slik at vektingen er unødvendig. Merkostnadene med dagens system er beregnet til et sted mellom 600–700 mill. kroner for kommunene. Dette medlem vil, i påvente av at ordningen med vekting av kommunelån avskaffes, innføre en midlertidig ordning for 2016 hvor staten garanterer for kommunelån slik at kommunene vil få lån med bedre betingelser og vil med dette bli bedre rustet til å foreta nødvendige investeringer. Innsparingen foreslås delt med 2/3 til kommunene og 1/3 til staten. Dette medlem legger derfor til grunn et nedtrekk av kommunerammen på 200 mill. kroner.

Dette medlem viser til Innst. 2 S (2015–2016) hvor følgende forslag ble fremmet:

«Stortinget ber regjeringen snarest avvikle den særnorske ordningen med vekten av kommunelån.»

Dette medlem viser til at Venstre foreslår utsettelse av regjeringens forslag om avkorting av pensjon for ektefeller, som er nærmere omtalt under ramme 7, jf. Innst. 15 S (2015–2016). Det vil på denne bakgrunn ikke være behov for kompensasjon til kommunene for økte pensjonskostnader, og dette medlem viser til Venstres alternative budsjett for 2016 der det som følge av dette er foreslått et trekk i kommunerammen på 15 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Venstre går imot regjeringens forslag om å øke den laveste merverdiavgiftssatsen fra 8 til 10 pst., se nærmere omtale under ramme 21, jf. Innst. 3 S (2015–2016). Det vil på denne bakgrunn ikke være grunnlag for å kompensere fylkeskommunen for merkostnader knyttet til økning av merverdiavgiftssatsen, og dette medlem viser til Venstres alternative budsjett der det som følge av dette er foreslått et trekk i kommunerammen på 142 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative budsjett samlet har foreslått følgende konkrete endringer under rammeområde 18, Rammetilskudd mv. til kommunesektoren:

	Bokført (mill. kr)
2100 flere barnehageplasser	192,0
250 nye helsesøstre i skolehelsetjenesten	167,5
250 nye stillinger på helsestasjonene	167,5
Videreutdanning av skolehelsepersonell	50,0
Styrket ettervern i barnevernet og generell styrking av tiltaksutvikling i kommunalt barnevern	75,0

	Bokført (mill. kr)
Nasjonal minstenorm for sosialhjelp og heving av dagens veiledende sats med 10 pst.	550,0
Gratis kjernetid i barnehager for alle 3 åringer i lavinntekts-familier.	24,0
Utvide inntektsgrensen for gratis kjernetid i barnehager for 3-5-åringer til 486 750	24,0
Omprioritere regjeringens forslag om en time ekstra naturfag på 1.-7. trinn til «fri» time	0,0
Differensiert foreldrebetaling i SFO	75,0
Gå imot regjeringens forslag om å statliggjøre skatteinnkrevingsfunksjonen	630,0
Universell utforming av alle skoler	270,0
Småkommunetilskuddet	24,0
Fornyelse og opprustning av fylkesveinettet	5,0
Styrking av tapskompensasjons-ordningen for fylkeskommunene som taper mest på nytt inntekts-system	60,0
Økt lærlingtilskudd, 5 000 kr per kontrakt.	98,0
Tilskudd til vedlikehold og rehabilitering i kommuner	50,0
Delvis reversering av kutt i tilskudd til vedlikehold- og rehabilitering i kommunene (foreslått i Tillegg 1)	200,0
Innføre en ordning hvor staten garanterer for kommunale lån	-200,0
Kompensasjon til kommunen for økte pensjonskostnader	-15,0
Mva.-kompensasjon til fylkeskommunen	-142,0
Erstatte dagens ordning med et ikkebehovsprøvd stipend (gratis læremidler) i videregående skole med et behovsprøvd stipend på inntil 750 kroner måneden, men samtidig beholde og øke det ikke-behovsprøvd stipendet for elever på bygg- og anleggsteknikk	-154,1
Sum ramme 18: Rammeoverføring til kommunesektoren mv.	2 150,9

4.2.6 *Generelle merknader frå Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at akkurat nå er det viktigere enn noen gang å gi kommunene bedre muligheter til å løse oppgavene sine. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti at kommunene får til sammen over 6 mrd. kroner mer enn det regjeringen foreslår over ulike budsjettposter. Dette medlem foreslår også at kommunene dekkes fullt ut for utgifter til å bosette flyktninger.

I vanskelige tider er det viktigere enn ellers at kommunene bidrar til å være en stabil og stor driver i økonomien og arbeidsmarkedet. Da får man samtidig gjort mange viktige oppgaver, som å få flere lærere i skolen, så det blir nok tid til å hjelpe alle barna bedre.

Det kan ansettes flere i omsorgen, så de som trenger omsorg og pleie kan være trygge og bli ivaretatt, enten man trenger sykehjem eller får hjelp hjemme.

Dette medlem viser til at kommunene har en nøkkelrolle i å bosette og integrere mennesker som får bli i Norge fordi de fyller kravene til asyl. Da må kommunene få en langt større del av de pengene som nå går til årelange, dyre og skadelige opphold på mottak. Da kan flyktningene bosettes raskt og kom-

me i gang med språkopplæring og arbeid raskere. Mange flere vil kunne bidra raskere og positivt til kommunene de bor i, hvis vi får ned ødeleggende, passiviserende og kostbar ventetid.

Dette medlem viser til at kommunene skal gi god kvalitet på skoler og omsorg, sikre barnehageplass og godt barnevern, gi gode kulturtilbud, ta sitt klima- og miljøansvar, og være en god samarbeidspartner og tilrettelegger for næringslivet. Kommunen skal også sikre boliger både til vanskeligstilte og til flyktninger, og drive godt integreringsarbeid og bidra til gode lokalsamfunn for mennesker og næringsliv. Dette medlem understreker at dersom kommunesektoren skal klare alle oppgavene sine godt, er god økonomi viktigere enn størrelsen. Dette medlem mener kommunesektoren må få en større andel av totaløkonomien og pengene må fordeles rettferdig over hele landet.

Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har prioritert en kraftig økning i kommuneøkonomien. I tillegg kommer øremerkede midler til kommunenes arbeid med rus og psykiatri, og økning og øremerking av midler til helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Dette medlem mener en større andel av samfunnets ressurser må brukes på oppvekst og utdan-

ning. En trygg oppvekst og god utdanning til alle bidrar til like muligheter og til å utjevne forskjeller i samfunnet. Investeringer i oppvekst og utdanning er de mest lønnsomme investeringer et samfunn kan gjøre, og mye mer langsiktige enn investeringer i skattekutt. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der hele det brede utdanningsløpet styrkes. Barnehagen prioriteres gjennom flere plasser, lavere makspris og to opptak, så flere barn kan ta del i det viktige tilbudet barnehagen gir. Grunnskolen styrkes gjennom økt lærertetthet, mer fysisk aktivitet og ett gratis skolemåltid og øremerkede stillinger til skolehelsetjenesten.

Dette medlem mener veien til bedre omsorg forutsetter nok ansatte på sykehjem og i hjemmetjenesten, ikke privatisering. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det settes av 175 mill. kroner til økt bemanning og rett til hele stillinger i eldreomsorgen. Videre viser dette medlem til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett settes av 100 mill. kroner til en tillitspott og 100 mill. kroner til et prosjekt om en ekstra halvtime i eldreomsorgen som de eldre sjøl skal bestemme hva skal brukes til.

Dette medlem påpeker at kommunene har en nøkkelrolle i integrering av flyktningene. Da må bosetting skje raskt. Penger som i dag brukes til å passivisere folk i mottak må gå til kommunen slik at integreringen kan starte fra dag én. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å styrke integreringstilskuddet til kommunene, og en helt ny bosettingsmodell. Videre viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett også styrker kommunene med 400 mill. kroner for å kunne sikre god kvalitet på oppfølgingen av alle asylsøkerne som nå kommer, og øker kommunenes refusjon til kommunale barnevern utgifter til enslige mindreårige asylsøkere til 100 pst.

For kommunesektoren samlet viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett øker inntektene med om lag 5 mrd. kroner utover regjeringens forslag. I tillegg kommer økte midler til integreringstilskudd, høyere refusjon for utgifter til barnevernstiltak for enslige mindreårige asylsøkere, slik at satsingen blir på over 6 mrd. kroner mer enn regjeringens opplegg.

Dette medlem mener Sosialistisk Venstrepartis kommunesektorsatsing vil gi muligheter til å styrke tilbudet til innbyggerne der de bor. Det vil sikre gode, offentlige fellesløsninger, og hindre kutt i velferdsgoder. Dette medlem mener den store forskjellen mellom partiene handler om hvor høyt man vil prioritere velferd. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti setter verdien av en god skole, kamp mot fattigdom og god omsorg høyt.

Det er ikke skoleeleven, hjelpepleieren eller bestemor som er for dyr. Det som mangler er mot og evne til å prioritere det som er viktigst.

Dette medlem viser også til at kommunen får økte utgifter med økt bosetting av flyktninger, men de får også mange nye innbyggere. Sikrer vi rask bosetting, mer språkopplæring, arbeidstillatelse og statlig dekning av kommunale utgifter, vil god integrering bli mye enklere og mange flere vil raskt kunne bidra i samfunnet. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett sikrer dette gjennom forslag på ulike poster i budsjettet, økning i integreringstilskuddet, i kompensasjonen for barnevern utgifter, boligtilskudd, vertskommunetilskuddet og generell økning i kommunerammen. I tillegg viser dette medlem til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett legges inn en selselsettingspakke som rammeøkning på 500 mill. kroner mer enn regjeringen.

Dette medlem viser til at kommunene kan spille en nøkkelrolle i miljøarbeidet dersom de får ressurser til det. Kommunene kan tilrettelegge for at innbyggerne og offentlige instanser kan ta miljøvennlige valg, og dessuten styrke arbeidet med å tilpasse seg farlige klimaendringer. Dette medlem viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett foreslås 170 mill. kroner mer til klimatiltak og klimatilpasning i kommunesektoren.

Dette medlem viser til at innenfor Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett opplegg er det rom for:

- To barnehageopptak i året og flere barnehageplasser til erstatning for bortfall av kontantstøtte og makspris på 1 750 kroner (år 2005 kroner).
- Økt lærertetthet 1.–4. trinn (562 mill. kroner).
- Skolemat og frukt (575 mill. kroner).
- Øremerkede helsesøsterstillinger og 100 mill. kroner i økning. (300 mill. kroner).
- Halv time fysisk aktivitet i skolen (260 mill. kroner).
- Øremerkede midler til rusomsorg (400 mill. kroner).
- Økt bemanning og hele stillinger (175 mill. kroner).
- Tillitsreform (100 mill. kroner).
- Tidskonto med en halv time ekstra i eldreomsorgen (100 mill. kroner).
- Senke innslagspunktet for ressurskrevende tjenester (64 mill. kroner).
- Fjerning av avkortning av sosialhjelp mot barnevernstrygd for vanskeligstilte familier (350 mill. kroner).
- Mot sentralisering av skatteinnkrevningen (630 mill. kroner).

- Klimatiltak og tilpasninger i kommuner og fylkeskommuner (170 mill. kroner).
- Nasjonalt bibliotekløft (200 mill. kroner).
- Tiltak og kvalifiseringsprogram for vanskeligstilte (50 mill. kroner).
- Sysselsettingspakke i kommunene og reverse-ring av regjeringens kutt i foreslått sysselsettingspakke (800 mill. kroner).
- Kommunale ekstrautgifter som følge av økt antall flyktninger. (400 mill. kroner).
- Ekstraordinær bevilgning til Sør-Varanger i forbindelse med økt antall flyktninger (50 mill. kroner).
- Økt satsing på barnevernet (200 mill. kroner).
- Økning i integreringstilskuddet til 100 pst. av kommunale utgifter fra 1. juni 2016 (415 mill. kroner).
- 100 pst. statlig dekning av kommunale utgifter til barnevernstiltak for barn under 15 år som søker asyl alene (400 mill. kroner).
- Støtte til bredbånd i distriktene (60 mill. kroner).
- Kollektivsatsing i fylkeskommunene (200 mill. kroner).
- Flere lærlingeplasser (100 mill. kroner).
- Økt kompensasjon for endringer i kostnadsnøkelen for fylkeskommunene (140 mill. kroner).

Dette medlem mener Sosialistisk Venstrepartis kommunesektorsatsing vil gi muligheter til å styrke tilbudet til innbyggerne der de bor. Det vil sikre gode og moderne offentlige fellesløsninger. Kommunene er avgjørende viktige for å sikre at folk kan bo og drive næringsvirksomhet der de selv ønsker. Dette medlem mener at inntekter og utgifter må utjevnes sterkere mellom rike og fattige kommuner og at dette er nødvendig for å sikre likeverdige tilbud over hele landet. Dette medlem er sterkt uenig med regjeringen i dreiningen mot mindre utjevning, svekkelse av distriktsprofilen og det store presset som nå legges på å få slått kommuner sammen. Dette medlem konstaterer at regjeringen og samarbeidspartiene er mer opptatt av å tegne nye kommune-kart enn av å sikre økonomien og kvaliteten i velferd, omsorg og skole. Dette medlem støtter frivillig kommunesammenslåing og kan ikke se at regjeringens planer og prosess rundt kommunereform er noe godt utgangspunkt for mer demokrati og bedre velferd.

OMSTILLING OG PRIVATISERING

Dette medlem mener at regjeringen fører en politikk hvor omstilling og effektivitet forveksles med privatisering, og hvor målet er å legge til rette for at omsorg skal bli satt ut på anbud. Dette medlem mener dette er feil bruk av fellesskapets midler. Det vil ikke sikre kvaliteten på velferd og omsorg, og

heller ikke sikre at pleietrengende faktisk får den hjelpen som de trenger av kommunene, eller at fellesskolen blir så god at ingen føler behov for å velge seg vekk fra den.

Dette medlem mener offentlige oppgaver løses best når de ansatte har tid og mulighet til å bruke sitt faglige skjønn i arbeidet sitt. Mange ansatte opplever i dag at deres faglige handlingsrom begrenses av byråkratiske krav eller markedsprinsipper som griper inn i deres arbeidshverdag. Tiden den ansatte bruker i møtet med eleven, pasienten eller andre innbyggere, blir spist opp av andre og mindre viktige oppgaver – enten det er i skolen, i barnehagen, i hel-sevesenet, i politiet eller i Nav.

Dette medlem mener tiden er inne for en til-litsreform, der de ansattes faglige handlingsrom styrkes på bekostning av markedsprinsipper og byråkratiske kontroll. Dette medlem sier nei til privatisering av offentlige tjenester, og vil redusere antall mål og rapporter i det offentlige. Grunnbemanningen i det offentlige må styrkes, slik at de ansatte får bedre tid til sine kjerneoppgaver. God kommuneøkonomi er avgjørende for å nå dette målet.

Dette medlem viser til behovet for omstil-lingsarbeid for å gi innbyggerne best mulig velferd og de ansatte et godt arbeidsmiljø med mindre syke-fravær og utstøting. Utviklingsarbeidet må skje i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjo-ner. Omsorgs- og opplæringsoppgaver er ikke en vare som kan settes ut på anbud, på linje med kjøp av inventar. Arbeidstakernes lønns-, arbeids- og pen-sjonsvilkår må ikke svekkes som følge av konkurran-seutsetting av offentlige tjenester eller samarbeid med frivillig sektor.

Dette medlem mener ideelle organisasjoner er et nyttig supplement til det offentlige tilbudet. Mange ideelle aktører har lang erfaring, høy kompe-tanse og stort engasjement, og kan både bidra med nye løsninger og være en pådriver for utvikling i det offentlige tilbudet. Sosiale entreprenører kan bringe med seg erfaringer og perspektiver som vil supplere og fornye det offentlige tilbudet. Dette er nå også særlig aktualisert i arbeidet med å bosette og integre-re flyktninger.

Dette medlem viser til at kommersialisering og privatisering kan medføre hemmelighold og at viktige kvalitetsindikatorer ikke er offentlig tilgjengelig med begrunnelse i bedriftshemmeligheter. Dette medlem vil også minne om at private insti-tusjoner i dag ikke har krav om å følge forvaltnings-loven, offentlighetsloven og arkivloven på samme måten som offentlige institusjoner. Dette med-lem viser også til at private institusjoner kan unnlate å delta i kommunale eller statlige satsinger og felles brukerundersøkelser. Dette medlem mener åpen-het rundt mangfoldet av metoder, innovasjon og ny-

skapning vil kunne bidra til videreutvikling av tjenestetilbudet, mens manglende åpenhet og ansvar på like vilkår med det offentlige, kan påvirke rettsikkerheten for innbyggere som bruker tjenestene hos private.

Dette medlem viser til forslag om dette under behandlingen av Innst. 53 S (2015–2016) om å be regjeringen fremme nødvendige lovforslag som, uavhengig av kommunal eller ikke-kommunal drift, sikrer full åpenhet rundt sentrale kvalitetsindikatorer, herunder bemanningssituasjonen, ved tjenester kommunene har ansvaret for, samt at sentrale deler av lovverk som gjelder det offentlige, også gjøres gjeldende for private institusjoner.

ARBEIDSGIVERPOLITIKK

Dette medlem vil påpeke at en god kommunøkonomi er en viktig forutsetning for å tiltrekke seg og beholde gode arbeidstakere. Behovet for arbeidskraft for å løse velferdsoppgaver i åra framover vil øke sterkt, og konkurransen om arbeidskraften øker. Kravene til arbeidsgivere vil øke både når det gjelder å legge til rette for et godt og interessant arbeidsliv, og det å kunne følge opp ansatte med videre- og etterutdanning. Det er nødvendig å ha tilstrekkelig bemanning slik at det ikke oppstår helse- og belastningsskader.

Dette medlem mener det må lages bemanningsnormer i omsorg og skole som sikrer nok kvalifiserte ansatte til å gjøre de viktige jobbene, og viser til egne forslag om økt lærertetthet i skolen.

Dette medlem vil framheve at en styrking av kommunesektorens inntekter vil øke sysselsettingen samtidig som det vil øke arbeidstilbudet. Dette er viktig nå når arbeidsledigheten stiger og det er behov for å få flere inn i arbeidslivet. Mange jobber i offentlig sektor anses blant annet å være attraktive for kvinner, og gjør at de melder seg på arbeidsmarkedet. Økt sysselsetting gir økt verdiskaping.

Dette medlem vil også understreke kommunesektorens betydelige ansvar for å rekruttere og beholde seniorer og mennesker med funksjonsnedsettelser. Videre er det nødvendig at kommunesektoren tar et større ansvar når det gjelder å være lærebedrift i yrkesopplæringene og treningsarena for arbeidslidige med behov for arbeidstrening.

SKOLE

Heldagsskolen er framtidens viktigste reform for læring, sosial utjevning og folkehelse. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 med forslag om å øke lærertettheten i 1.–4. trinn i grunnskolen til 15 elever pr. lærer som en start på en slik reform i hele skoleløpet. Ressursnormen vil sikre lærerne bedre tid til undervisning og tilpasset opplæring. Videre vises det til

forslag om å innføre frukt og grønt for alle elever, innføre en halvtime fysisk aktivitet hver dag og et brødmåltid for de minste.

Dette medlem viser til erfaringen fra regjeringen Stoltenberg II hvor økte midler til skolehelse-tjenesten og helsestasjonene ikke ble øremerket, med den effekt at mye av midlene ble brukt til andre tjenester. Dette medlem mener derfor de økte midlene til skolehelsetjenesten og helsestasjonene, og til styrking av kommunale tjenester til rusavhengige og personer med psykiske lidelser, må øremerkes.

På fylkeskommunenes budsjett foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett en styrking på 100 mill. kroner til å oppfylle elevenes behov for å få lærlingplass.

BARNEHAGE

Barnehagen er den beste arenaen for lek og læring for de minste barna.

Dette medlem vil gjeninnføre makspris i barnehage så barnehagen blir billigere for alle, innføre to barnehageopptak og bygge flere barnehageplasser, og dette medlem viser til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 om dette. Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti foreslår å gi alle barn mellom 1 og 6 år i asylmottak rett til barnehageplass.

Dette medlem ønsker at en større andel av barnehagene skal drives av kommunene og at behovet for barnehager i hovedsak skal dekkes i samarbeid mellom kommunene og nonprofit drevne barnehager.

Dette medlem viser til at det er både kommersielle og ikke-kommersielle private aktører som driver barnehager i tillegg til offentlig drift. Mange har mangslungne organiseringsformer og intrikate konsernstrukturer som gjør at barnehagesektoren framstår som uoversiktlig. Dette medlem viser til at det er dokumentert at flere kommersielle barnehager tar ut store summer av driften, ikke som utbytte, men gjennom ulike selskapsstrukturer som på ulike måter er involvert eiendom og med krysseierskap og at noen av de største er lokalisert i skatteparadis, slik at de heller ikke bidrar til fellesskapet de får sine inntekter fra.

Dette medlem mener det er grunn til å endre finansieringsmodellen, slik at kommunene må stille krav om likeverdige lønns- og arbeidsvilkår i private som i kommunale barnehager og at det må bli åpenhet og innsyn i profitt fra velferd og viser til egne representantforslag om dette.

Dette medlem vil styrke kommunenes muligheter til å sikre kvaliteten og gode, likeverdige lønns- og arbeidsforhold i alle barnehager. Sosialistisk Venstrepartis mål er å innføre en lov tilsvarende

den som i dag gjelder for privatskoler, som hindrer eiere å ta utbytte eller verdier ut på andre måter.

KLIMA

Dette medlem vil vise til forpliktelser i klimaforliket om å redusere klimautslippene og at regjeringen sektor etter sektor unnlater å følge dette opp. I Stortingets klimaforlik fra 2012 slås det fast at kommunene kan spille en viktig rolle for å redusere klimagassutslippene. Videre er det et enormt behov for klimatilpasninger i kommunene. Til tross for dette inneholder ikke regjeringen opplegg en egen satsing på dette.

Dette medlem viser til at det ikke er vanskelige barrierer som hindrer arbeidet med klimatiltak i kommunene, men heller mangelen på insentiver og klare styringssignaler fra sentralt hold. Dette blir bekreftet i en rapport fra Vestlandsforskning, laget for KS, Barrierer for tverrsektorielle lokale klimatiltak. Her finnes også råd til kommunene og staten, om hvordan en kan forbedre klimaarbeidet.

Rapporten belyser både drivere (gulrøtter) og barrierer for lokale klimatiltak. En hovedkonklusjon er altså at det ikke først og fremst er barrierene som hindrer tiltak, men fraværet av positive drivere. Eksempler på slike drivere er en samordnet statlig politikk, klare og konsistente styringssignaler og målretta statlige støtteordninger.

Dette medlem viser videre til at KS anslår potensialet for årlig utslippskutt til minst 1,3 millioner tonn (330 mill. kroner) til 2020. (http://klimaostfold.no/images/klima-ostfold/tiltaksomrader/00_-_RAPPORT_kvantifisering_lokale_klimatiltak_-_v_2_4_-_endelig.pdf)

Det er et betydelig potensial som er viktig å få realisert. Skal Norge nå klimamålene og klimaforliket må virkemidler for å utløse de store og viktige utslippskuttene i kommunesektoren tas i bruk. Det kan være både pålegg og utslippskrav, men også økonomiske belønningsordninger.

Dette medlem mener det er fire tiltak som må på plass raskt og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en nasjonal låneordning for kommunale og fylkeskommunale bygg tilsvarende den Oslo kommune har, for å fase ut fossil oljefyring.»

«Stortinget ber regjeringen opprette en finansieringsordning for lokale klimatiltak som skal støtte kommuner og fylkeskommuner i å gjennomføre prosesser for klimavennlig omstilling.»

«Stortinget ber regjeringen legge inn nødvendig statlig medfinansiering i kommunerammene slik at

kommunesektoren kan nå sitt mål om klimagassreduksjoner og foreta nødvendige klimatilpasninger.»

«Stortinget ber regjeringen sette krav om kompetanse på klima og miljø i kommunal forvaltning.»

VANN

Dette medlem vil peke på at rent og trygt drikkevann, og sikring av drikkevannskilder, er avgjørende for folkehelsen i Norge, og at vann- og avløpsanleggene i Norge, som kommunene i all hovedsak har ansvaret for, står overfor et stort investeringsbehov. Dette medlem viser til at vannbransjen etterlyser et større engasjement fra helsemyndighetene som drikkevannsmyndighet. Dette medlem viser til at våre vannressurser er av avgjørende betydning for alle innbyggere, for verdiskaping og naturmangfold. Dette medlem understreker viktigheten av at Norge innfrir EUs vanddirektiv og felleseuropeiske vannmiljømål. Dette medlem mener det er nødvendig at statlige myndigheter øker sin innsats innen vann og helse i tråd med de nye, nasjonale målene og ber regjeringen redegjøre for hvordan dette skal følges opp i kommunesektoren i kommuneproposisjonen for 2017.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 hvor det derfor foreslås at det opprettes en finansieringsordning for lokale klimatiltak som skal støtte kommuner og fylkeskommuner i å gjennomføre prosesser for klimavennlig omstilling på til sammen 170 mill. kroner.

I tillegg viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår økning i fylkeskommunenes ramme med 200 mill. kroner til mer kollektivtrafikk.

FATTIGDOM

Dette medlem viser til Innst. 15 S (2015–2016) fra arbeids- og sosialkomiteen hvor Sosialistisk Venstreparti foreslår å fjerne kommunenes mulighet til å avkorte sosialhjelpen på en slik måte at de fattigste familiene i realiteten ikke får verdien av barnetrygd i det hele tatt. Regjeringens egne beregninger viser at man på denne måten tar 350 mill. kroner fra de fattigste barnefamiliene. Dette medlem viser for øvrig til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 med en lang rekke forslag med bl.a. økt barnetrygd, ingen kutt i barnetillegg og overgangsstønning, og mer penger til aktiv oppfølging og kvalifisering av arbeidsløse og sosialt ekskluderte.

Dette medlem viser til forskning utført av Frisch-senteret som viser at kvalifiseringsprogrammet ser ut til å hjelpe vanskeligstilte inn i, eller tilbake til arbeidslivet. Analysen viser også at samlet inntekt øker betydelig. Da blir færre fattige. Derfor skul-

le en tro at alle som kunne ha nytte av kvalifiseringsprogram skulle få tilgang på det. Men det er ikke spor av tiltak i regjeringens opplegg for å realisere det. I stedet skal det innføres tvangsarbeid for sosialhjelp.

Dette medlem vil styrke kommunenes muligheter til å tilby relevant, individtilpasset aktivitet og tiltak som for eksempel kvalifiseringsprogram, og foreslår 50 mill. kroner til dette i tillegg til sysselsetningspakke på 800 mill. kroner til kommunesektoren for å sikre flere arbeid.

HELSE

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti vil ruste opp eldreomsorgen. Folk skal ha trygge tjenester, både hjemme og i sykehjem. Da må grunnbemanningen i eldreomsorgen økes og stoppeklokkene avskaffes. Det må legges til rette for en tillitsreform der ansatte og eldre selv får utforme best mulig tjenester, sammen. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 foreslås et kvalitets- og tillitsløft i eldreomsorgen på 375 mill. kroner.

Dette medlem ønsker å innføre et prøveprosjekt for eldre med de største hjelpebehovene, med et «klippekort» på en halvtime ekstra hjemmepleie i uka. Halvtimen kan spares opp til maksimalt tre timer. Dette medlem viser til at etter at de innførte dette i København, har de fått fantastisk respons fra de eldre.

Dette medlem viser til foreslåtte økninger og øremerking av satsing på skolehelsetjeneste, rus og psykiatri i kommunene i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016. Satsingene på sunn mat og mer fysisk aktivitet i skolene er også et viktig folkehelsetiltak.

BARNEVERN

Dette medlem understreker at alle barn har rett til en trygg og meningsfull oppvekst. En god barndom varer i generasjoner. Barnevernet tar vare på de mest sårbare og utsatte barna våre. Alle barn som lever i en vanskelig situasjon skal få den hjelpen og støtten de har rett til. Det trengs flere stillinger i barnevernet så barn og familier kan få raskere og riktigere hjelp.

I sitt alternative budsjett for 2016 følger Sosialistisk Venstreparti opp barnevernsløftet Sosialistisk Venstreparti startet i regjering med 200 mill. øremerkede kroner til det kommunale barnevernet og 10 mill. kroner til å få raskere saksbehandling i fylkesnemndene, begge satsingene over familie- og kulturkomiteens budsjett. Dette medlem viser behovet for å pålegge hjelpetiltak for å hjelpe barn og foreldre i en vanskelig situasjon. Dette forutsetter at regjeringen legger inn finansiering av oppgaven. Dette medlem vil også påpeke viktigheten av at økonomisk vanskeligstilte familier blir fulgt opp av Nav

raskt. Å leve i fattigdom skaper sykdom og psykiske problemer hos foreldre og barn som øker risikoen for å trenge hjelp fra barnevernet. Det er også stor grunn til å anta at familier vil ha lettere for å akseptere hjelp fra Nav enn fra barnevernet og at en kan oppnå langt mer på et tidligere tidspunkt.

De som jobber i barnevernet og ved institusjoner skal føle seg trygge på jobb. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti derfor også gir penger til tiltak for å styrke sikkerheten i barnevernet, med 5 mill. kroner over familie- og kulturkomiteens budsjett.

Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det foreslås økt tilskudd til organisasjoner i barne- og ungdomsvernet med 4 mill. kroner, herunder økt støtte til Forandringfabrikken.

KULTUR

Dette medlem viser til at bibliotekene er blodårene i det kulturelle systemet fordi de gjør kunnskap, kultur, litteratur og verdier tilgjengelig for alle grupper i samfunnet uavhengig av sosiale, økonomiske og geografiske skillelinjer.

Dette medlem viser til at alle landets kommuner gjennom folkebibliotekloven er pålagt å ha et folkebibliotektilbud for sine innbyggere. For å sikre dette, og sikre at bibliotekene er i stand til å levere digitale produkter til sine brukere i tiden som kommer, har Sosialistisk Venstreparti foreslått et femårig nasjonalt bibliotekløft som i er til behandling i familie- og kulturkomiteen, jf. Dokument 8:79 S (2013–2014) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Vegar Solhjell, Torgeir Knag Fylkesnes og Snorre Serigstad Valen om nasjonalt bibliotekløft. Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti har som et første steg i dette bibliotekløftet satt av 200 mill. kroner til folkebibliotekene i sitt alternative budsjett.

4.2.7 *Generelle merknader om avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma*

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene endret pro-sentsatsen i avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen fra 0,6 pst. til 0,7 pst. Flertallet viser til at bevilgningene på ulike poster ble foreslått redusert som følge av dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til egen merknad om effektiviseringskutt under omtalen av rammeområde 1.

Tabell 3a. Samanlikning av regjeringas forslag på rammeområde 18, med budsjettforliket og dei alternative budsjetta frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Berre postar med avvik er med. Avvikstall i parentes. I heile tusen kroner.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
Utgifter (i tusen kroner)								
571		Rammetilskudd til kommuner						
	21	Spesielle driftsutgifter	37 250	37 216 (-34)	37 250 (0)	37 250 (0)	37 250 (0)	37 250 (0)
	60	Innbyggertilskudd	118 428 306	119 052 870 (+624 564)	120 583 799 (+2 155 493)	120 858 306 (+2 430 000)	120 348 306 (+1 920 000)	123 003 506 (+4 575 200)
	63	Småkommunetilskudd	963 501	963 501 (0)	989 501 (+26 000)	989 516 (+26 015)	987 501 (+24 000)	963 501 (0)
	64	Skjønnsstilskudd	1 849 000	1 854 000 (+5 000)	1 849 000 (0)	2 289 000 (+440 000)	1 849 000 (0)	1 849 000 (0)
	66	Veksttilskudd	440 616	440 616 (0)	440 616 (0)	65 616 (-375 000)	440 616 (0)	440 616 (0)
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner						
	60	Innbyggertilskudd	31 475 175	31 547 475 (+72 300)	32 209 575 (+734 400)	31 975 175 (+500 000)	31 432 075 (-43 100)	31 793 175 (+318 000)
	64	Skjønnsstilskudd	619 000	659 000 (+40 000)	619 000 (0)	619 000 (0)	619 000 (0)	619 000 (0)
573		Kommunereform						
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammenslåing	100 000	100 000 (0)	100 000 (0)	50 000 (-50 000)	100 000 (0)	0 (-100 000)
575		Ressurskrevende tjenester						
	60	Toppfinansieringsordning	9 271 000	9 271 000 (0)	9 335 000 (+64 000)	9 346 000 (+75 000)	9 271 000 (0)	9 335 000 (+64 000)
576		Vedlikehold og rehabilitering						

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)	H, FrP, KrF, V	A	Sp	V	SV
	60	Tilskudd til vedlikehold og rehabilitering i kommuner	200 000	0 (-200 000)	0 (-200 000)	200 000 (0)	450 000 (+250 000)	550 000 (+350 000)
579		Valguttgifter						
	1	Driftsutgifter	20 405	20 348 (-57)	20 405 (0)	20 405 (0)	20 405 (0)	20 405 (0)
		Sum inntekter	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
		Sum netto	166 592 295	167 134 068 (+541 773)	169 372 188 (+2 779 893)	169 638 310 (+3 046 015)	168 743 195 (+2 150 900)	171 799 495 (+5 207 200)

4.3 Merknader frå komiteen til dei enkelte kapitla under rammeområde 18

Komiteen har ingen merknader til dei kapitla eller postane som ikkje er omtala nedanfor, og viser til Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), jf. Innst. 2 S (2015–2016) og dei generelle merknadane frå dei respektive partia.

Kapittel under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

4.3.1 Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

Forslag 2016: kr 124 199 250 000
Saldert budsjett 2015: kr 121 041 280 000

Komiteen viser til at våre folkevalgte i kommunene er nærmest innbyggerne og vidare at kommunene har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester som skole, barnevern og helse- og omsorgstjenester. Kommunene forvalter en betydelig del av ressursene i norsk økonomi, og én av fem sysselsatte er ansatt i kommunal sektor.

Komiteen er derfor opptatt av at kommunene sikres gode rammevilkår og at det lokale selvstyret respekteres ved at betydelige deler av overføringene er frie inntekter. Komiteen viser samtidig til kommunenes ansvar for å bidra til å fornye, forenkle og forbedre det kommunale tjenestetilbudet som følge av nye utfordringer knyttet til endringer i befolkningssammensetning, innbyggertall og økte forventninger til tjenestetilbudet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener kommunesektoren er underfinansiert i forhold til de oppgaver den er pålagt

og de stadig nye oppgaver statlige myndigheter pålegger kommunene å løse.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Framstegspartiet viser til at det i kommuneproposisjonen for 2016 vart varsla ein gjennomgang av inntektsystemet for kommunane. Desse medlemmene synes det er positivt at dette vert sendt på høyring slik at det er mogleg å komme med innspel før oppdatert inntektsystem blir handsama under kommuneproposisjonen for 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der kommunesektorens inntekter styrkes med 4 mrd. kroner, inkludert bevilgningsøkninger for å sette kommunene bedre i stand til å bosette og integrere flyktninger.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor kommunenes inntekter foreslås økt med 2,5 mrd. kroner. I tillegg kommer foreslåtte bevilgninger til kommunenes kostnader på bosettings- og integreringsområdet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til egne forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2016 med økninger i kommunenes inntekter med 4,9 mrd. kroner og økninger på andre budsjettkapitler som til sammen betyr en styrking på over 6 mrd. kroner utover regjeringens opplegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at regjeringen øn-

sker å overprøve Stortingets tidligere vedtak om videreføring av kommunal skatteinnkreving. Dette er beklagelig og er i tillegg i strid med regjeringens egne utsagn om at en ønsker oppgaveoverføring fra stat til kommune.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til de respektive partiers alternative budsjett hvor kutt i kommunenes rammer på 630 mill. kroner blir foreslått reversert ut fra en forutsetning om at skatteinnkrevingen fortsatt skal tillegges kommunene.

4.3.1.1 POST 60 INNBYGGERTILSKUDD

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket hvor det er enighet om å reversere skatteoppreverreformen. Flertallet viser til at det betyr at de ansatte det gjelder ikke overføres fra kommunal til statlig sektor, og at en effektiviseringsgevinst på 207,5 mill. kroner faller bort. Flertallet viser til at kommunenes innbyggertilskudd isolert sett må økes med 630 mill. kroner som følge av dette.

Flertallet viser til at budsjettforliket innebærer at ordningen med gratis kjernetid i barnehager til å også skal gjelde 3-åringer og at det i forliket er budsjettert med 24 mill. kroner til dette formålet. Flertallet viser til at 10 000 kroner av dette budsjetteres på Svalbard-budsjettet. Flertallet viser til at barnehageendringen dermed isolert sett medfører en økning av posten på 23,99 mill. kroner.

Flertallet viser til at forliket innebærer andre endringer på budsjettposten knyttet til blant annet redusert kommuneramme til dekning av bortfall av kemnerreform, og justering knyttet til kompensasjon når det gjelder skatteendringer i forliket. Flertallet foreslår i sum at kap. 571 post 60 økes med 624 564 000 kroner.

Gratis kjernetid i barnehagen også til 3-åringer

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at fra 1. august 2015 ble det innført gratis kjernetid i barnehagen for alle 4- og 5-åringer i familier med en inntekt under en grense fastsatt av Stortinget. Budsjettavtalen mellom disse fire partiene legger opp til en utvidelse av ordningen med gratis kjernetid i barnehage til også å gjelde 3-åringer og foreslår å øke posten med 24 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Flertallet mener dette er et godt tiltak for lavinntektsfamilier. Barnehagene kan også bidra til at minoritetspråklige barn lærer norsk før skolestart og får norske venner, noe som igjen fører til bedre integrering. Det

er derfor positivt med tilbud om gratis kjernetid i barnehager slik at flere barn kan være i barnehage.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der kommunenes inntekter økes betydelig utover regjeringens forslag. Dette gir rom for å satse på videre utbygging av tjenestetilbudet i norske kommuner.

1. Lavterskeltilbud psykisk helse

Disse medlemmer vil ha et løft for psykisk helse som handler om forebygging og tidlig innsats, og vil derfor styrke det psykiske helsetilbudet i kommunene, med særlig vekt på barn og unge. Disse medlemmer vil at alle kommuner skal ha et godt kommunisert, lavterskel hjelpetilbud for familier.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det settes av 100 mill. kroner til disse tiltakene i budsjettet for 2016.

2. Skolehelsetjenesten

Disse medlemmer viser til at Folkehelseinstituttet anslår at rundt en femtedel av barn og unge i Norge har psykiske plager som påvirker dem i hverdagen. Samtidig vet vi at psykiske lidelser kan forebygges gjennom tidlig innsats. Skolehelsetjenestene er, sammen med helsestasjonene, gode lavterskeltilbud. Disse medlemmer mener skolehelsetjenesten har en unik mulighet til å treffe barn og unge, og bidra til at de får rask hjelp når det er nødvendig.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med en opprustning av skolehelsetjenesten, og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der 200 mill. kroner øremerkes til dette formålet.

3. Én times fysisk aktivitet i skolen

Disse medlemmer mener fysisk aktivitet er viktig for en god oppvekst og god helse. Tilbud i skolen når fram til alle barn, og er derfor en viktig arena for å gi alle mulighet til fysisk aktivitet. Disse medlemmer mener dette gir bedre læring og bedre helse. Det er dessuten en klar sammenheng mellom fysisk aktivitet som ung og helse som voksen.

4. Lese-skrive-regne-garanti

Disse medlemmer mener tidlig innsats er avgjørende for å få ned det høye frafallet i norsk skole. Elever som ikke lærer å lese, skrive eller regne godt nok i de første skoleårene, er de samme som faller fra senere.

Disse medlemmer vil derfor ha en lese-, skrive- og regnegaranti der alle elever sikres den hjelpen de trenger for at de skal mestre disse ferdighetene før de går ut av 2. klasse. Å gjennomføre en slik garanti krever at skolene har tilstrekkelige res-

surser og nok lærere til raskt å sette inn oppfølging tilpasset den enkelte elev. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 som følger opp løftet om en milliard kroner til dette arbeidet i denne stortingsperioden.

5. Gjeninnføre frukt og grønt i ungdomsskolen

Disse medlemmer mener det å bidra til at barn spiser mer frukt og grønt er noe av det mest målrettede vi kan gjøre for norsk folkehelse. Elever som får frukt og grønt på skolen spiser mindre godteri, og etablerer sunnere vaner som de tar med seg videre i livet.

Disse medlemmer peker på at forskning viser at også en liten økning i inntak av frukt og grønt i skolen raskt blir samfunnsøkonomisk lønnsomt, som følge av bedret folkehelse. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der det foreslås å sette av 100 mill. kroner til gjeninnføring av frukt og grønt i ungdomsskolen fra oppstart av skoleåret 2016/17.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å legge et langsiktig løp for å sikre fysisk aktivitet hver dag for alle elever både i grunnskolen og i videregående opplæring. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 der det foreslås å sette av 100 mill. kroner med søkbare midler for å stimulere til økt samarbeid og samspill mellom frivillig sektor og skolene.

6. Barnehager og gratis kjernetid

Disse medlemmer mener et høyt antall fødsler i august er en årlig påminnelse om at det trengs utvidede rettigheter for småbarnsforeldre. For å gi et bedre tilbud med forutsigbare utvidede rettigheter – på veien mot to opptak i året – viser disse medlemmer til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det foreslås å øke antall plasser med omlag 2 000 utover regjeringens forslag. Med dette forslaget kan retten til plass utvides til barn født før 31. desember, mot 1. september i dag.

Disse medlemmer mener at for å nå flere barn tidlig må også 3-åringer få gratis kjernetid innenfor ordningen til husholdninger med samlet inntekt under 417 000 kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor rammetilskuddet til kommunene foreslås økt med 2,430 mrd. kroner utover regjeringens forslag. Innenfor denne rammen gis kommunene mulighet til å styrke sitt tjenestetilbud innen helse, omsorg, skole og kultur, samtidig som det gis rom for særlige satsinger som Senterpartiet prioriterer og som også er omtalt under sektordepartementenes budsjett.

Dette medlem mener ordningen med kvalifiseringsprogram for sosialhjelpmottakere bør anvendes mer. Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett for 2016 å styrke kommunerammen med 200 mill. kroner for å bidra til at kommunene kan styrke sitt arbeid med å gi sosialhjelpmottakere sysselsetting og kvalifisering som alternativ til å bli passive stønadsmottakere. Kvalifiseringsprogrammet er godt egnet for ungdom og for bosatte flyktninger som trenger støtte for å finne en plass i arbeidslivet. Det vises for øvrig til omtale under arbeids- og sosialkomiteens budsjettinnstilling, jf. Innst. 15 S (2015–2016).

Dette medlem viser til at Senterpartiet går inn for å innføre en ordning med frukt og grønt til elever i grunnskolen, og viser til nærmere omtale av dette i partiets merknader under kirke-, utdannings- og forskningskomiteens budsjettinnstilling, jf. Innst. 12 S (2015–2016). I Senterpartiets alternative budsjett er det satt av 150 mill. kroner til frukt og grønt i grunnskolen fra skoleårets start 2016.

Dette medlem viser til at Senterpartiet foreslår å styrke den øremerkede opptrappingsplanen for psykisk helse i kommunene og har lagt inn en eldreomsorgspakke for styrking av kommunal eldreomsorg. Det vises til nærmere omtale i Senterpartiets merknader under helse- og omsorgskomiteens budsjett, jf. Innst. 11 S (2015–2016).

Barn

Komiteens medlem fra Venstre mener at det å sikre en trygg og god oppvekst for alle barn er en av de viktigste oppgavene vi som fellesskap må løse. Dette medlem mener vi må sørge for at barnehage, skole, helsetjenester og fritidstilbud legger til rette for en trygg og god oppvekst for alle barn.

Dette medlem mener tidlig innsats krever en helhetlig satsing på permanente tiltak i barns første leveår. Dette medlem vil peke på Venstres alternative budsjett hvor det satses betydelig mer på dette gjennom et sett av tiltak innenfor barnehage, SFO, familievern, barnevern og helsetiltak rettet mot barn og unge, skoleløpet og bekjempelse av barnefattigdom. Dette medlem mener at man må legge til rette for at alle barn får mulighet til å gå i barnehage. Derfor mener dette medlem at gratis kjernetid må utvides for å sikre at alle barn skal kunne ha muligheten til å gå i barnehage. Dette medlem mener at barnehagen må inkluderes i det helhetlige utdanningsløpet, samtidig som man hever kvaliteten og samordner tjenester rettet mot barn. Dette medlem mener tidlig innsats krever en helhetlig satsing på barn med hovedvekt på de første leveår. Dette medlem mener det er viktig at vi setter innsatsen inn der hvor den virker best og målretter pengebruken tilsvarende. Dette medlem mener at univer-

selte ordninger hvor alt smøres likt ut til alle, ikke er veien å gå i det lange løp.

Dette medlem er bekymret over at barnevernet ikke i tilstrekkelig grad klarer å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Derfor mener dette medlem at det systematiske arbeidet for å heve kvaliteten i barnevernet må fortsettes og styrkes. Dette medlem ønsker mindre statlig byråkrati og et langt sterkere kommunalt barnevern med nok ressurser og kompetanse.

På denne bakgrunn viser dette medlem til Venstres alternative budsjett hvor samlet rammeoverføring til kommunesektoren foreslås økt med 2,135 mrd. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknader om Sosialistisk Venstrepartis opplegg for kommunesektoren under generelle merknader.

4.3.1.2 POST 63 SMÅKOMMUNETILSKUDD

Medlemene i komiteen fra Høyre og Framstegspartiet viser til at regjeringa foreslår å videreføre småkommunetilskuddet nominelt fra 2015 til 2016. Disse medlemene viser til at det vert påstått at småkommunetilskuddet er viktig for å kunne gje eit likeverdig tenestetilbod i alle kommunar. Det er andre element i dagens inntektssystem som ivaretar slike hensyn. Småkommunetilskuddet sin funksjon er reell for å sette kommunar under 3 200 innbyggjarar i stand til å kunne yte endå betre tenester enn dei over 3 200 fordi tilskottet inneber ei omfordeling frå folkerike til folkefattige kommunar. Disse medlemene imøteser ei vurdering på framtidig inntektssystem for kommunane med mål om å sikre eit tilskott til distriktskommunar som også etter kommunereformen blir definert som ufrivillig små.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringa har prisjustert småkommunetilskuddet. Disse medlemmer vil prisjustere tilskuddet og viser til sitt partis alternative statsbudsjett for 2016 der posten er foreslått økt med 26 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at småkommunetilskuddet som gis til kommuner med færre enn 3 200 innbyggere, er viktig for å gi et likeverdig tenestetilbud i alle kommuner. Små kommuner er preget av spredt bosetting og store avstander, med de kostnader det medfører for tjenesteproduksjonen.

I regjeringens budsjettforslag er småkommunetilskuddet ikke pris- og kostnadsjustert, og i et brev

til alle landets kommuner av 28. oktober 2015 sier kommunal- og moderniseringsministeren at tilskuddet til små kommuner kan bli kraftig redusert i regjeringens forslag til nye kostnadsnøkler for kommunene, som er varslet lagt fram i kommuneproposisjonen for 2017.

Dette medlem mener en reduksjon av småkommunetilskuddet ikke er forsvarlig ut fra hensynet til at alle innbyggere skal ha rett til et likeverdig kommunalt tenestetilbud. Det vises til Senterpartiets alternative budsjettforslag hvor det er lagt inn pris- og kostnadsjustering av tilskuddet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at småkommunetilskuddet som gis til de minste kommunene ikke er prisjustert i regjeringens forslag, og at det i stedet er lagt opp til en nominell videreføring. Dette medlem mener forslaget i praksis innebærer et kutt i småkommunetilskuddet, og viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å bevilge 24 mill. kroner til prisjustering av tilskuddet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det nå er blitt klart at det er regjeringens plan å fjerne småkommunetilskuddet for å tvinge kommuner til å slå seg sammen. Disse medlemmer er sterkt uenig i fjerning av småkommunetilskuddet. Skal inntektssystemet fungere i et så mangfoldig land som Norge, må det inneholde egne tilskudd for å fange opp særlige behov, slik som vekstkommunetilskudd og småkommunetilskudd.

Denne avsløringen som kom i Kommunal Rapport viser at kommunereformen hele tiden har seilt under falskt flagg som en såkalt demokratireform og under dekke av behovet for større faglighet i tjenestene. Økonomisk tvang tas fram når det viser seg at de har lansert en reform folk ikke vil ha og som kommunene vender tommelen ned for.

Disse medlemmer viser til at kommunereformen regjeringa har kjørt i gang ikke løser behovet for flere fagfolk, heller ikke behovet for bedre planlegging der det er knapt med areal og kollektivtrafikk, boligetablering og næringsutvikling må løses slik at en når målet om reduserte klimautslipp.

Det er ikke felles arealplanlegging mellom geografisk store kommuner i Distrikts-Norge som er problematisk. Det er samarbeid mellom store kommuner rundt byene om areal og transport som må løses. Dette er et reelt og viktig problem som må løses. Det tør ikke regjeringa.

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunen er geografisk stor nok til å ta dette ansvaret som må aksles for å få fram plass til kollektivtrafikken og planlegge slik at knappe arealer brukes til felles beste. Det er derfor helt feil når flertallet planleg-

ger for en reform som både tapper fylkeskommunen for oppgaver som hører hjemme på regional nivå og bryter opp gode og sterke fagmiljø når det gjelder VTA, hjelpemidler og habilitering. I tillegg foreslår de for andre gang å fjerne skatteoppkrevingen fra kommunene med statliggjøring, en oppgave som fungerer godt på kommunalt nivå.

Disse medlemmer viser til at også de usosiale skattelettene regjeringen og samarbeidspartiene gjennomfører, havner i sentrale pressområder der hjulene går mer av seg selv, samtidig som småsamfunn i utkanten og distriktspolitikken kuttes. Dette er feil prioritering og fører Norge i feil retning.

4.3.1.3 POST 64 SKJØNNSTILSKUDD, KAN NYTTES UNDER KAP. 572 POST 64

Komiteen viser til at den ekstraordinære situasjonen med asylankomstene til Norge har medført ekstra utgifter for enkeltkommuner. Spesielt er dette gjeldende for Sør-Varanger kommune som er grensekommune til Russland med Storskog grensestasjon. Komiteen ber regjeringen bidra til at kommunenes eventuelle merkostnader i denne situasjonen tas hensyn til ved tildeling av skjønnsmidlene enten for 2015 eller 2016 og at det er dialog mellom regjeringen og kommunene om dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er foreslått 5 mill. kroner i omstillingsmidler over posten til Tinn kommune i budsjettforliket mellom partiene inngått 23. november 2015. Flertallet foreslår å øke den totale bevilgningen på posten fra 1 849 000 000 kroner til 1 854 000 000 kroner.

Fleirtallet legg vekt på at hensynet til nynorsk språk skal ivaretas i arbeidet med kommunereformen. Fleirtallet legg til grunn at 1,2 mill. kroner av løyvinga til prosjektskjønn over kap. 571 post 64 vert løyvd til Landssamanslutninga av nynorsk kommunar for å bidra til dette arbeidet òg i 2016.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at omleggingen med differensiert arbeidsgiveravgift er provenynøytral for kommunene og i tråd med den praksis som ble fulgt i 2007 og i 2004. I stedet for å trekke for fordelene av differensiert arbeidsgiveravgift gjennom skjønnsmidlene, er fordelene av redusert arbeidsgiveravgift for 2015 trukket fra rammetilskuddet til de berørte kommunene. Dette skyldes at summen av trekk på fylkesnivå ville ført til en betydelig reduksjon i skjønnsrammen for enkelte fylker. Disse medlemmer viser til at regjeringen derfor har valgt å foreta trekket på de kommunene som nå får

avgiftslettelse gjennom et trekk i rammetilskuddet som vises i tabell C i Grønt hefte for 2015.

Disse medlemmer viser til at midler til kompensasjon for tidligere endringer av differensiert arbeidsgiveravgift uavkortet er lagt inn i basistilskuddet for fylkesmennenes skjønnsmidler. Regjeringen har imidlertid ikke lagt føringer for fordelingen av midlene i 2015, men bedt fylkesmennene foreta en konkret vurdering av de ulike kommunenes situasjon ved fordeling av skjønnsmidler. Disse medlemmer ber regjeringen påse at fylkesmennene ikke foretar endringer som medfører stor reduksjon i skjønnsstilskuddet for enkeltkommuner fra et år til et annet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til budsjettinnstillingen til helse- og omsorgskomiteen der Arbeiderpartiet foreslår å bevilge 30 mill. kroner til omstillingspakke for Rjukan.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor avsetningene til skjønnsstilskudd er foreslått økt med 440 mill. kroner. Denne avsetningen skal dekke følgende satsinger: Full kompensasjon for endring i differensiert arbeidsgiveravgift til 31 kommuner, ekstra skjønnsmidler etter naturkatastrofer, omstillingsmidler til Rjukan og støtte til kommuner med ekstra store oppgaver knyttet til flyktningssituasjonen.

Dette medlem viser til at regjeringen legger opp til at trekket som 31 kommuner fikk i 2015 grunnet reduserte arbeidsgiverkostnader, skal trappes ned over en periode på fem år fra og med 2016. Senterpartiet konstaterer at dette er et urettmessig trekk og mener tilbakeføringen av trekket ikke bør skje over flere år, men gjennomføres i budsjettet for 2016.

Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er avsatt 210 mill. kroner.

Dette medlem øker skjønnsmidlene med 100 mill. kroner for raskere og mer effektivt å kunne bistå kommuner som utsettes for naturkatastrofer som ras, flom mv.

Dette medlem mener nedleggingen av Rjukan sjukehus var uheldig og vil svekke den lokale helseberedskapen. Nedleggingen vil også gi Rjukan store omstillingsutfordringer. I Senterpartiets alternative budsjett er det avsatt 30 mill. kroner i omstillingskostnader for 2016. Dette bør følges opp også for 2017.

Dette medlem viser til at enkelte kommuner har fått store og ekstraordinære oppgaver knyttet til hasteetablering av akuttmottak for flyktninger. Sør-Varanger og Råde er eksempler på dette. Det er ønskelig å gi kostnadsdekning for belastninger som ikke kan forventes dekket innenfor ordinære kom-

munebudsjett. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor det er satt av 100 mill. kroner i ekstra skjønnsmidler til kommuner med ekstra store oppgaver i flyktningssituasjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til egne forslag om 10 mill. kroner i omstillingstilskudd øremerket til Tinn kommune under posten regionale utviklingsmidler, 50 mill. kroner til Sør-Varanger og økte bevilgninger til kommunene på 400 mill. kroner til håndtering av flyktningkrisen.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det foreslås en dobling av støtten til bredbåndsutbygging i distriktene. I klimaendringenes tid mener dette medlem at det trengs sterkere satsing på flom- og skredsikring av veier og jernbane enn det regjeringen legger opp til, og at Sosialistisk Venstreparti derfor foreslår 300 mill. kroner mer til dette i sitt alternative statsbudsjett.

4.3.1.4 POST 66 VEKSTILSKUDD

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Høyre, Framstegspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringa foreslår å senke terskelen for å bli definert som vekstkommune ytterlegare frå 1,6 pst. til 1,5pst. Det betyr ein bevilgningsauke frå 2015 på 47,2 mill. kroner til 440,6 mill. kroner. Fleirtalet registrerer at det blir hevda at det er eit ein-sidig fokus på vekstkommunane sine utfordringar frå regjeringa si side og at fraflyttingskommunar ikkje har same fokus. Fleirtalet viser til at vekstkommunetilskottet må sjåast i samband med teljedato for utgiftsutjevninga som er 1. juli året før. Det betyr at fråflyttingskommunane får behalde inntekter frå innbyggjarar som har flytta, i snitt eit år etter flytting, medan tilflyttingskommunar får tilsvarande forseinking i inntekter sjølv om tilflyttingskommunen sine utgifter kjem med ein gong. I dette lys er vekstkommunetilskottet eit viktig tilskott, og fleirtalet ser gjerne ein vidare opptrapping av tilskottet.

Fleirtalet viser til at sidan vekstkommunetilskottet er basert på prosentvis vekst, vil det oppstå ein utilsikta effekt dersom ein vekstkommune i kommunereformen slår seg saman med ein nabokommune utan vekst. Den delen av den nye kommunen med vekst vil ha same utfordring som før, men slik tilskottet i dag er innretta vil slike døme koma dårlegare ut økonomisk etter kommunereformen. Fleirtalet meiner det ikkje er hensikten og ber regjeringa sjå på modellar for å hindre det slik at dette ikkje vert eit argument mot elles fornuftige og ønska kommunesamanslåingar.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at bevilgningene til veksttilskudd er foreslått økt fra vel 61 mill. kroner til et forslag om bevilgning på over 440 mill. kroner for 2016. Både vekst- og fraflyttingskommuner får omstillingskostnader som følge av økt eller redusert behov for kommunale tjenester. Dette medlem er uenig i det ensidige fokuset regjeringen gir vekstkommunenes utfordringer, og viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2016 hvor vekstkommunetilskuddet er holdt på et pris- og kostnadsjustert 2014-nivå.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er enig i at veksttilskuddet må økes, men mener dette må finansieres som et påslag til de kommunene det gjelder, uten uttrekk av ramma for alle kommunene.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en omlegging av vekstkommunetilskuddet slik at det framkommer som et påslag til de kommuner det gjelder, uten trekk i inntektene til alle kommuner.»

4.3.2 *Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner*

Forslag 2016: kr 32 736 574 000 Saldert budsjett 2015: kr 31 768 400 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at fylkeskommunene fikk et nytt inntektssystem i 2015, som fases inn over fem år, og som medførte en omfordeling av inntekter mellom fylkeskommunene. Flertallet viser videre til at det ble etablert en tapskompensasjonsordning for fylkeskommuner som taper på omleggingen av inntektssystemet. Nivået på tapskompensasjonsordningen skulle vurderes i forbindelse med utarbeidelsen av denne proposisjonen, men er ikke foreslått endret.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det i statsbudsjettet for 2016 foreslås å innføre en veibruksavgift på naturgass, propan og butan, noe som medfører en økning i fylkeskommunenes utgifter i tilknytning til inngåtte avtaler om persontransport. Regjeringen har derfor foreslått å kompensere fylkeskommunene gjennom en økning i rammetilskuddet på 90 mill. kroner. Dette flertallet viser til at bruken av naturgass til bussformål varierer til dels sterkt mellom fylkene. En fordeling av de kompenserende midlene etter ordinære kriter-

ier vil medføre til dels betydelig underkompensasjon for fylker med høy bruk av gass, og tilsvarende overkompensasjon av fylker som ikke i samme grad benytter gass. Dette flertallet mener avgiftskompensasjonen (i større grad) bør baseres på dokumenterte merkostnader. Dette flertallet viser til at veibruksavgift på de nevnte gasstypene også er begrunnet med ønske om å fremskynde bruk av enda mer klimavennlige former for gass til transportformål.

Dette flertallet ber regjeringen vurdere om midlene kan fordeles på en slik måte at ordningen blir mer målrettet, og komme med forslag til ny fordeling for 2016 i kommuneproposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at fylkeskommunene fikk et nytt inntektssystem i 2015, som fases inn over fem år, og som medførte en omfordeling av inntekter mellom fylkeskommunene. Flertallet viser videre til at det ble etablert en tapskompensasjonsordning for fylkeskommuner som taper på omleggingen av inntektssystemet. Nivået på tapskompensasjonsordningen er styrket i budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre til 255 mill. kroner for 2016. Dette blant annet fordi flertallet merker seg utfordringer innenfor videregående opplæring.

Flertallet legger til grunn at modellen for tapskompensasjon i 2015 videreføres på denne måten med at 125 mill. kroner fordeles til alle fylkeskommuner med tap >200 kroner per innbygger, 45 mill. kroner til tap >500 kroner per innbygger, 85 mill. kr til tap >700 kroner per innbygger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der de frie inntektene til fylkeskommunene øker med 600 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Disse medlemmer viser til at dette vil gi en bedre økonomisk situasjon for alle fylkeskommuner og gi rom for blant annet styrking av videregående opplæring og utbedring av fylkesveinettet.

Disse medlemmer ønsker en tapskompensasjonsordning utover regjeringens opplegg og avsetter 70 mill. kroner av veksten i de frie inntektene i tapskompensasjon. Disse medlemmer viser for øvrig til Innst. 16 S (2014–2015) for ytterligere omtale av innretning på kompensasjonsordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det ved omleggin-

gen av kostnadsnøklerne for fylkeskommunene i 2015 oppstod skjevvinninger som et samlet storting mener må rettes opp gjennom innføring av tapskompensasjonsordning.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å styrke rammeoverføringene til fylkeskommunene med 500 mill. kroner. Dette gir rom for økte bevilgninger til fylkesveier og til båt- og ferjedrift i kystfylkene. Senterpartiet foreslår dessuten i sitt alternative budsjett for 2016 økte rammer til tapskompensasjonsordningen og en styrking av Den kulturelle spaserstokken med 10 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti øker fylkeskommunenes bevilgninger med 20 mill. kroner til oppgaver på klimatilpassninger og klimaarbeid.

Dette medlem mener kollektivtrafikken er veldig viktig for å redusere bilbruk og klimagassutslipp, men også som et helt nødvendig sosialt gode for mange som ikke har bil og for å få samfunn og kommunikasjon til å fungere effektivt. Dette medlem styrker derfor fylkeskommunene med 100 mill. kroner, 30 mill. kroner til å opprettholde kollektivtrafikken i distriktene på kap. 1330 post 60, og 20 mill. kroner til å videreføre forsøket med nasjonal TT-ordning. Dette medlem minner om at kampen mot klimaendringene gjør at det trengs en grønn transportrevolusjon. I regjeringens forslag til statsbudsjett mangler en offensiv satsing på nullutslipp i transportnæringen, både gjennom bevilgninger og gjennom innretting av avgiftspolitikken på bil og drivstoff. Det er også kritikkverdig at tilskuddene til vei får en større prosentvis budsjettøkning enn jernbanen. Belønningsordningen for kollektivtrafikk og bymiljøavtalene får heller ikke den økningen som er forespeilet i Nasjonal transportplan, og satsingen på sykkelveier ligger også på etterskudd. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der belønningsordningen styrkes med 600 mill. kroner.

Dette medlem vil minne om at i flere norske byer er lufta helsefarlig på grunn av forurensning blant annet fra biltrafikken. Norge er dømt i EFTA-domstolen uten at det har ført til at regjeringen har foreslått grep for oppfølging. Dette medlem viser til sitt forslag til endringer i engangsvogiften for nye biler som i sterkere grad fremmer nullutslippsbiler og øker avgiftene på lokal forurensning. Både klimapolitikk og ønsket om bedre luftkvalitet er viktige grunner til å styrke satsingen på kollektivtrafikk og sykkelveier.

Dette medlem vil peke på at Sosialistisk Venstreparti foreslår en rekke endringer til regjerin-

gens forslag til statsbudsjett for å fremme en miljøvennlig samferdselssatsing. Jernbane, kollektivtrafikk og sykkelveier får økte bevilgninger, framfor store motorveitbygginger inn mot de store byene. Økt satsing på kollektivtrafikk er avgjørende for å nå målet om at veksten i persontrafikk inn til byområdene ikke skal føre til mer personbiltransport. I veitrafikken må trafikksikkerhet, ras- og skredsikring og veistandard med gul stripe i distriktene prioriteres.

Dette medlem vil dessuten vise til Sosialistisk Venstrepartis forslag om å øke støtten til trygge sykkelveier med en milliard kroner. Dette inkluderer både økt satsing på riksveiene og på tilskuddsordningen til sykkelveibygging for kommuner og fylkeskommuner over hele landet.

Dette medlem vil også minne regjeringen om Stortingets følgende tre vedtak som vil ha betydning for fylkeskommunes arbeid med kollektivtrafikk:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kollektivtrafikken i 2025 som hovedregel benytter null- eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at mål for klimautslipp i 2020 og 2030 er førende for regjeringens fremlegg til Nasjonal transportplan.»

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med havneierne lage en helhetlig plan for økt bruk av landstrøm i norske havner, herunder finansiering og virkemidler for å oppnå dette.»

Dette medlem forventer framdrift i arbeidet med å følge opp disse vedtakene.

Dette medlem mener videre at satsingen på nullutslippsteknologi i maritim sektor må styrkes blant annet ved å øke etterspørselen etter strømferjer. Dette kan bidra til at norsk verftsindustri vil få verdensledende kompetanse på en klimaløsning som vil bli etterspurt internasjonalt.

Dette medlem mener det er behov for en styrking av fylkeskommunenes arbeid med å skaffe lærlingplasser og tett samarbeid med næringslivet om opplæring. Dette medlem viser til at fylkeskommunene vil få en viktig rolle i opplæring og kvalifisering av mange av dem som får opphold som flyktninger nå. Mange av dem er unge og mange trenger opplæring der språk og kompetansegivende kvalifisering kobles sammen, slik det er foreslått i Dok 8:15 S (2015–2016) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre flere minoritetsspråklige formell utdanning og arbeid raskt.

4.3.2.1 POST 60 INNBYGGERTILSKUDD

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket hvor det er enighet om å øke lærlingtilskuddet med 2500 kroner pr. kontrakt, noe som totalt sett utgjør en bevilgningsøkning på 49 000 000 kroner.

Flertallet foreslår videre å øke tapskompensasjonen til fylkeskommunene med 60 mill. kroner.

Flertallet mener at fylkeskommunene bør bli kompensert for økt svovelavgift som følge av budsjettforliket og foreslår 2 300 000 kroner til dette formålet. Videre foreslår flertallet 1 000 000 kroner der fylkene kompenseres for endringer knyttet til skatteendringer i forliket. Som følge av at flertallet foreslår å omdisponere 40 000 000 kroner fra kap 572 post 60 til kap 572 kap 64, foreslår flertallet i sum at kap 572 post 60 økes med 72 300 000 i forhold til Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Flertallet viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor lærlingtilskuddet er foreslått økt med 2 500 per kontrakt sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016). Flertallet viser til at insentiver er viktig for at flere bedrifter skal ta inn lærlinger, og flertallet mener lærlingtilskuddet er et godt verktøy for å skape flere lærlingplasser. Flertallet er tilfreds med økningen og peker på at lærlingtilskuddet er økt med 15 000 kroner til sammen på to år.

TAPSKOMPENSASJON FYLKESKOMMUNER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at fylkeskommunene fra 2015 har fått et bedre og mer rettferdig inntektssystem. Endringene i systemet medfører omfordeling av inntekter mellom fylkeskommunene. Endringene fases derfor inn gjennom en overgangsordning på fem år. I tillegg er det etablert en tapskompensasjonsordning for fylkeskommuner som taper på omleggingen av systemet. Kompensasjonen utgjorde 195 mill. kroner i forslaget fra regjeringen. Flertallet viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor ordningen er foreslått styrket med ytterligere 60 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), slik at tapskompensasjonen for 2016 blir på til sammen 255 mill. kroner. Flertallet ber fylkeskommunene ta hensyn til at nytt inntektssystem ble innført i 2015 med innføring over fem år, slik at økt tapskompensasjon ikke blir brukt til å utsette ellers nødvendige tilpasninger til ny inntektsramme.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett styrkes fylkeskommunenes frie inntekter med 600 mill. kroner utover regjeringens forslag.

1. Fagskolene

Disse medlemmer mener utvikling av fagskolene er viktig for å heve kompetansenivået i bransjer der en stor andel av de ansatte i dag er ufaglærte, og for å skape flere utviklingsmuligheter og karriereveier for disse yrkesgruppene.

Disse medlemmer viser til at fagskoletilbudet er utarbeidet i tett kontakt med arbeidslivet, og opplever nå økte søkertall.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil opprette 1 000 nye fagskoleplasser i løpet av en treårsperiode, og at det i alternativt statsbudsjett foreslås i 2016 en økning på 300 nye plasser. Det settes av 10 mill. kroner til dette formålet.

2. Økt lærlingtilskudd

Disse medlemmer mener antallet læreplasser må øke og vil likebehandle støtteordningene for yrkesfag og studieforberedende løp og heve lærlingtilskuddet til nivå med gjennomsnittlig tilskudd til en plass på studiespesialiserende. Endringen foreslås gjort gjeldende fra skolestart høsten 2016. Forslaget vil styrke kvaliteten i bedriftsopplæringen, og trolig øke andelen som gjennomfører videregående opplæring.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det foreslås å øke bevilgningen til lærlingtilskudd med 125 mill. kroner utover regjeringens forslag, som utgjør 12 500 kroner per lærling.

3. Utstyrløft yrkesfag

Disse medlemmer viser til at på flere utdanningssteder må yrkesfagelever benytte utstyr som er utdatert ute i arbeidslivet under opplæringen. Dette er ett av de største hindrene for å gjøre opplæringen i skole relevant, og slik øke gjennomføringen. Disse medlemmer vil starte en opptrappingsplan for oppdatering av utstyr til yrkesfagskolene. Det foreslås en støtte på 100 mill. kroner til dette i budsjettet for 2016.

4. Et løft for yrkesfaglærere

Disse medlemmer viser til at det de neste fem årene er behov for nesten 2000 nye yrkesfaglærere, og gode yrkesfaglærere er den viktigste enkeltfaktoren for god læring. Disse medlemmer mener at undervisningen i både fellesfag og programfag må formidles mer yrkesrettet. Det krever faglig dyktige lærere, som også er oppdatert på arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det foreslås:

- 20 mill. kroner innenfor rammen for Kompetanse for kvalitet til en grunnutdanningspakke for yrkesfaglærere som jobber i VGS, men som ikke oppfyller krav til fast ansettelse.
- Et årlig tilskudd på 10 mill. kroner til gjennomføring av hospitering for yrkesfaglærere og instruktører.
- Etablering av en stipendordning for fagarbeidere som tar yrkesfaglærerutdanning. Stipendet skal være på 100 000 kroner, og rettes spesielt mot oljearbeidere som har mistet jobben i petroleumsnæringen. Det bevilges 9 mill. kroner i 2016, slik at den totale rammen blir 20 mill. kroner.

5. Den kulturelle spaserstokken

Disse medlemmer viser til at den kulturelle spaserstokken sørger for profesjonell kunst- og kulturformidling av høy kvalitet til omsorgstjenestens brukere.

Disse medlemmer ønsker å videreutvikle dette samarbeidet mellom kultursektoren og omsorgstjenestene, og bevilger 15,4 mill. kroner mer enn regjeringen til dette formålet.

6. Nasjonalt løft for kollektivtrafikken

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil gjennomføre et nasjonalt løft for utbygging og drift av kollektivtransporten i og rundt storbyområdene.

Disse medlemmer mener at staten må ta et særlig ansvar for utbygging og drift av bybaner og busslinjer med egne traseer. Dette er avgjørende for gode transportløsninger i storbyene, og innebærer at staten etter forhandlinger med kommunene må påta seg inntil 70 pst. av investeringsutgiftene for nødvendige kollektivinvesteringer i storbyene. Et klart krav til kommunene for å få denne statlige medvirkningen må være at de forplikter seg til omfattende utbygging av boliger knyttet til traseene.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil gi 10 mrd. kroner til klima- og kollektivtiltak i storbyene over ti år. For 2016 innebærer dette en bevilgning på 700 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Av disse skal opp til 100 mill. kroner gå til sykkeltiltak.

Komiteens medlem fra Senterpartiet legger til grunn følgende fordeling av Senterpartiets forslag til økte bevilgningsrammer til fylkeskommunene:

-	Økte bevilgningsrammer til fylkesveier	300 mill. kroner
-	Styrking av kystfylkenes budsjett for å dekke økte kostnader til båt og ferjedrift	90 mill. kroner
-	Den kulturelle spaserstokken	10 mill. kroner
-	Økt tapskompensasjon	100 mill. kroner

Dette medlem viser til følgende forslag som er fremmet i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2015–2016), for fordeling av bevilgninger til tapskompensasjon til fylkeskommunene:

«Stortinget ber regjeringen legge følgende kriterier til grunn for fordeling av økte bevilgninger til tapskompensasjon:

- 70 pst. i tilleggskompensasjon for tap mellom 200 og 799 kr/innbygger

- 85 pst. i tilleggskompensasjon for tap over 800 kr/innbygger»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er uenig i omleggingen av fylkeskommunenes inntektssystem og foreslår en økning i tapskompensasjonen på 140 mill. kroner.

UNDERVISNINGSBYGG

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å bevilge 90 mill. kroner til universell utforming av undervisningsbygg i fylkeskommunene.

STIPEND I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Komiteens medlem fra Venstre er positiv til at regjeringen i større grad behovsprøver stipendene i videregående opplæring slik at de treffer de elevene som trenger det mest. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås at dagens ordning med ikke-behovsprøvd stipend i videregående opplæring skal erstattes med et behovsprøvd stipend på inntil 750 kroner i måneden. Dette medlem viser til at dagens ordning slår særlig uheldig ut for elever på bygg- og anleggsteknikk og viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås at det ikke-behovsprøvede stipendet på bygg- og anleggsteknikk økes til 7 000 kroner årlig. Dette medlem viser til forslaget om ny ordning i Venstres alternative forslag til statsbudsjett for 2016.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett med satsinger på økt stipend for yrkesfag i videregående skole med 107 mill. kroner.

LÆRLINGTILSKUDD

Komiteens medlem fra Venstre viser til at opplæring i bedrift er viktig for å kunne gi ungdom den kompetansen de har behov for i yrkeslivet. Dette medlem er bekymret for at mangelen på læreplasser er med på å øke frafallet fra videregående opplæring. For å løse denne utfordringen mener dette medlem det er nødvendig med et bredt spekter av tiltak for å stimulere bedrifter både i privat og offentlig sektor til å ta inn flere lærlinger. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å øke lærlingtilskuddet med 5 000 kroner per ny lærlingkontrakt, eller tilsvarende 95 mill. kroner over statsbudsjettet, i tillegg til økningen på 2 500 kroner som er foreslått av regjeringen.

KOSTNADSNØKKELE

I kommuneproposisjonen for 2015 ble det lagt frem en ny kostnadsnøkkel for fylkeskommunene, som medfører en omfordeling av inntekter mellom fylkeskommunene. For fylkeskommunene som taper mest på omleggingen er det innført en tapskompensasjonsordning. Komiteens medlem fra Venstre mener at kompensasjonsordningen må forsterkes for å unngå kutt i tapsrammede fylkeskommuner innenfor blant annet videregående opplæring og kultur. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås en økning av kompensasjonsbeløpet med 60 mill. kroner.

FYLKESVEINETTET

Komiteens medlem fra Venstre mener det er behov for fornyelse og opprustning av deler av fylkesveinettet, og foreslår å bevilge 5 mill. kroner til planlegging av fv. 609 Askvoll kommune.

4.3.2.2 POST 64 SKJØNNSTILSKUDD, KAN NYTTES UNDER KAP. 571 POST 64

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, understreker at kommunereformen vil bidra til sterkere lokalsamfunn, bedre velferdstjenester og en mer helhetlig samfunnsutvikling i hele landet. Flertallet mener at bedre infrastruktur kan legge til rette for og forsterke effekten av en ny og mer hensiktsmessig kommunestruktur. Flertallet foreslår derfor å opprette en bevilgning til fylkesveier og andre infrastrukturtiltak, som fylkene eventuelt sammen med kommunene

kan søke om midler fra. Det forutsettes at ordningen skal tilgodese kommuner som har søkt eller fattet vedtak om sammenslåing innen 1. juli 2016. Ordningen plasseres på kap. 572 post 64, og forvaltes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Flertallet ber regjeringen utforme kriterier for vurdering og tildeling av midlene. Flertallet viser til at regjeringen har begrunnet 200 mill. kroner av økningen i fylkenes rammetilskudd med behovet for å ruste opp fylkesveiene. Flertallet foreslår at 40 mill. kroner av disse midlene overføres til kap. 572 post 64, til fylkesveier og andre infrastrukturtiltak i kommuner som har søkt om sammenslåing, slik at kap. 572 post 64 økes med 40 mill. og kap. 572 post 60 reduseres tilsvarende. Total foreslått bevilgning til kap. 572 post 64 blir da 659 000 000. Videre foreslår flertallet at det omdisponeres 10 mill. kroner innenfor fylkeskommunenes skjønnsramme. Samlet innebærer dette en omdisponering på 50 mill. kroner til dette formålet. Flertallet ber regjeringen vurdere om bevilgningen skal økes ytterligere i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016, eksempelvis gjennom omdisponering av midler fra kap. 571 post 64, skjønnsstilskudd.

4.3.3 Kap. 573 Kommunereform

Forslag 2016: kr 100 000 000 Saldert budsjett 2015: kr 0

Komiteen viser til at det i forbindelse med kommunereformen er utarbeidet en standardisert modell for dekning av engangskostnader, slik at den sammenslåtte kommunen vil motta mellom 20 og 65 mill. kroner, avhengig av antall kommuner og antall innbyggere som er berørt. Videre viser komiteen til at det også vil ytes reformstøtte til sammenslåtte kommuner, varierende mellom 5 og 30 mill. kroner, som den nye kommunen kan benytte slik den anser som mest hensiktsmessig. Komiteen er enig med regjeringen i at det er vanskelig å forutsi bevilgningsbehovet for engangskostnader i 2016, og viser til at regjeringen foreslår en bevilgning på 100 mill. kroner. Komiteen registrerer også at regjeringen samtidig mener det er sannsynlig at behovet i 2017 kan bli betydelig større. Komiteen viser til at reformstøtte utbetales til den nye sammenslåtte kommunen. De første nye kommunene vil dermed få utbetalt sin reformstøtte tidlig i 2018, og komiteen registrerer at det derfor ikke foreslås bevilgning til reformstøtte i 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen sammen med et knapt flertall på Stortinget har satt en frist for eventuelle vedtak om sammenslåing til 1. juli 2016. Disse medlemmer ønsker at flest mulig av prosesse-

ne med sammenslåing der det er ønsket lokalt, skal føre fram. Disse medlemmer er bekymret for at den fastsatte fristen vil føre til tidspress, og at enkelte kommuner av den grunn avslutter gode prosesser.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil sende på høring forslag til endringer i det kommunale inntektssystemet og at eventuelle endringer skal behandles i forbindelse med kommuneproposisjonen 2017. Disse medlemmer registrerer at regjeringen legger opp til en prosess der kommunene ikke vil settes i stand til å gi sine innbyggere et klart svar i forkant av innbyggerhøringene på hvordan kommunens inntekter vil se ut framover.

Disse medlemmer viser til at dette kommer i tillegg til betydelig usikkerhet knyttet til eventuelle fremtidige nye oppgaver til kommunene. Ingen av de to nevnte elementene vil være klare på det tidspunktet kommunene skal fatte sine endelige beslutninger. Det er en klar svakhet ved regjeringens kommunereform at regjeringen ikke er i stand til å avklare helt sentrale deler ved reformen innen kommunenes frist.

Disse medlemmer registrerer for øvrig at Arbeiderpartiets påpekning av at regjeringen i siste instans gjennom økonomiske virkemidler vil tvinge kommunene til å slå seg sammen, behørig er blitt bekreftet av regjeringspartiet Fremskrittspartiets kommunalpolitiske talsmann i Bergens Tidende 18. november 2015.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner som fatter vedtak om sammenslåing etter 1. juli 2016, også er berettiget til dekning av engangskostnader og reformstøtte.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til kirkelovens bestemmelser om kirkelige fellesråd som innebærer at endringer i kommunestruktur automatisk utløser tilsvarende endringer i fellesrådsstrukturen. Flertallet viser også til at inndelingslova som regulerer prosessuelle spørsmål ved kommunesammenslåinger, ikke gjelder for kirkelige fellesråd. Det er cirka 6 000 ansatte i kirkelige fellesråd rundt om i landet, og reformen utløser behov for å forberede virksomhetsoverdragelsene og gi arbeidsgiverne relevant opplæring og veiledning.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ber departementet vurdere om dette arbeidet kan understøttes for å bidra til god forberede-

delse og gjennomføring av reformen også i kirkelige fellesråd.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det ved sammenslåingen av Mosvik og Inderøy ble lagt til grunn at utgifter til sammenslåing av kirkelige fellesråd skulle dekkes gjennom tilskuddet til engangskostnader som kommunene mottok. Disse medlemmer legger til grunn at denne praksisen videreføres og at departementet følger opp dette på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Stortinget i tidligere vedtak har lagt til grunn at kommunesammenslåing skal skje på grunnlag av lokale prosesser og ved frivillighet. Disse medlemmer legger fortsatt frivillighetsprinsippet til grunn og mener regjeringens trusler om tvangssammenslåing av kommuner som ikke ønsker å inngå i en ny storkommune, må avvises fordi det er opplegg for redusert folkestyre og svekket lokaldemokrati.

Disse medlemmer registrerer at statsråd Jan Tore Sanner i et brev til landets kommunestyrer 28. oktober 2015 viser til at alle landets kommuner er pålagt utredningsplikt i kommunereformen. Det henvises i denne sammenheng til en flertallsmerknad fra Stortingets kommunal- og forvaltningskomité i behandlingen av kommuneproposisjonen for 2015. Disse medlemmer viser til at staten kan gi pålegg til kommunene, men dette må skje gjennom lov eller forskrift. Slike pålegg foreligger ikke i opplegget for kommunereformen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at svært få kommuner har gjort vedtak om sammenslåing, og også til at mange kommuner har avsluttet sitt utredningsarbeid og konkludert med at de ønsker å fortsette som egen kommune.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at det ikke kan ventes stort behov for utbetalinger i 2016. Senterpartiet har i sitt alternative budsjett redusert regjeringens forslag til bevilgning til kommunereformen til 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til alternativt statsbudsjett der det forutsettes at utbetalinger til kommunereformen utsettes til 2017 og at posten for 2016 reduseres med 100 mill.

4.3.4 Kap. 575 Ressurskrevende tjenester

Forslag 2016: kr 9 271 000 000 Saldert budsjett 2015: kr 8 058 700 000

Komiteen viser til at formålet med ordningen med toppfinansiering av ressurskrevende tjenester er å sikre at tjenestemottakere som krever stor ressursinnsats fra det kommunale tjenesteapparatet, får et best mulig tilbud uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. Behovet for ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommunene.

Komiteen merker seg forslaget om å oppjustere innslagspunktet til 1 081 000 kroner. Kompensasjon utover innslagspunktet beholdes uendret på 80 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at regjeringen foreslår å øke kommunenes kostnader til ressurskrevende tjenester gjennom å øke innslagspunktet som utløser statlig refusjon med 10 000 kroner utover anslått lønnsvekst.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at ordningen med toppfinansiering for ressurskrevende tjenester skal sikre at brukere med omfattende bistandsbehov får et godt tilbud uavhengig av bosted. Det har vært en stor kostnadsvekst i ressurskrevende tjenester gjennom flere år, og disse medlemmer viser til at KS på høringen sammen med regjeringen gjerne vil se nøyere på denne kostnadsveksten. Disse medlemmer synes det er positivt og imøteser gjerne en prosess der regjeringen og KS i fellesskap ser på dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter ikke regjeringens forslag om økt innslagspunkt ut over anslått prisvekst og prioriterer 64 mill. kroner til dette formålet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at dette gir kommunene en ekstra kostnad på til sammen 75 mill. kroner. Dette medlem mener denne kostnadsøkningen bør avvises, og viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor regjeringens forslag er reversert.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der det settes av 64 mill. kroner slik at innslagspunktet for ressurskrevende tjenester senkes til 2015-nivå.

4.3.5 **Kap. 576 Vedlikehold og rehabilitering**

Forslag 2016: kr 200 000 000 Saldert budsjett 2015: kr 0

Komiteen viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) og merker seg at posten er kuttet med 300 mill. kroner.

4.3.5.1 POST 60 TILSKUDD TIL VEDLIKEHOLD OG REHABILITERING

Omprioritering av sysselsettingspakken

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket med regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre hvor engangstilskuddet til vedlikehold og rehabilitering i kommunesektoren som kom i forslaget til statsbudsjett for 2016, jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) er omprioritert til andre formål. Samtidig peker flertallet på at kommunerammen er styrket på andre områder, blant annet til flere lærere, utvidelse av ordningen med gratis kjernetid i barnehagen og tilskudd til klimatiltak i kommunene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett som inneholder en rekke målrettede tiltak for å møte den økende arbeidsledigheten, samt en langt sterkere satsing på vekst i kommunenes inntekter enn regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i Prop. 1 S (2015–2016) ble fremmet forslag om 500 mill. kroner i engangstilskudd til vedlikehold og rehabilitering i en tiltakspakke for å styrke den kommunale sysselsettingen for å motvirke arbeidsledighet. I Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) ble tiltakspakken redusert til 200 mill. kroner og beholdt seks fylker på Sør- og Vestlandet. I budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre er også dette beløpet fjernet. Disse medlemmer mener det er beklagelig at tiltakspakken er fjernet. Arbeidsledigheten øker og det er viktig med tiltak for å holde sysselsettingen oppe.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor bevilgningene på 200 mill. kroner videreføres og hvor følgende forslag ble fremmet:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at engangstilskuddet til vedlikehold og rehabilitering

kan disponeres til skoler, omsorgsbygg, kirker og kulturbygg.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen har foreslått et engangstilskudd til vedlikehold og rehabilitering av skoler og omsorgsbygg i kommunene, som ledd i en tiltakspakke for økt sysselsetting. Disse medlemmer støtter forslaget og mener ordningen bør utvides til å omfatte vedlikehold og rehabilitering av bygg som kan benyttes som midlertidige asylmottak, for å bedre mottakskapiteten som følge av økt antall asylsøkere.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett hvor det er foreslått å øke tilskuddet med 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sitt partis alternative statsbudsjett for 2016 der det foreslås en sysselsettingspakke på til sammen 800 mill. kroner i kommunal sektor.

4.3.6 **Kap. 578 Valgdirektoratet**

Komiteen viser til at et nytt valgdirektorat skal lokaliseres i Tønsberg i 2016.

Dette innebærer at det operative ansvaret på statlig nivå for valg gjennomføring som i dag ligger i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, skal flyttes til det nye direktoratet.

5. Forslag fra mindretal

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen om at det i budsjettforslaget for 2017 vedrørende Kommunal- og moderniseringsdepartementet gis en samlet framstilling av forslaget til bevilgning til samtlige direktorater.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge fram en helhetlig plan for bruk av felles IKT-løsninger i hele offentlig sektor, på tvers av etater og forvaltningsnivåer.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre at offentlige anskaffelser brukes som strategisk virkemiddel for forvaltningsutvikling, for økt innovasjon, for å nå miljømål og som virkemiddel i mer klimavennlig næringsliv.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om differensiert grunntilskudd til kommuner med asylmottak slik at vertskommunetilskuddet hensyntar om kommunen har ett eller flere asylmottak.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sikre et regelverk som gjør at Husbanken kan være fleksibel med kommuner som ønsker å bruke tilskuddet til rehabilitering av midlertidige utleieboliger.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen starte nødvendige utredninger for å iverksette alle tiltakene i «Enkelt å være seriøs» og at dette skjer som et treparts bransjesamarbeid som en del av en helhetlig strategi mot arbeidslivskriminalitet.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen reversere endringene i startlånsforskriften, slik at unge igjen blir en målgruppe for startlån.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen endre kriteriene for Husbankens lån, slik at energilån til vanskeligstilte kan bli en del av startlånsordningen og eventuelt andre egnede låneordninger.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram i budsjettet for 2017 ulike modeller for lavere og/eller differensiert rentemargin i Husbanken, der formålet er å bruke frigjorte midler til boligpolitiske satsinger.

Forslag 10

Stortinget støtter ikke en omlegging av beregningen av husbankrenten nå, og ber regjeringen foreta en helhetlig konsekvensutredning før det eventuelt fremmes forslag til endringer i modell for renteberegning i Husbanken.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner som fatter vedtak om sammenslåing etter 1. juli 2016, også er berettiget til dekning av engangskostnader og reformstøtte.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 12*

Stortinget ber regjeringen endre kriteriene for tildeling av bostøtte slik at det åpnes for å gi bostøtte til personer bosatt i bokollektiver.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 13*

Stortinget ber regjeringen opprette en særlig tilskuddsordning for å etablere botilbud for bostedsløse i kommunene.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen opprette en nasjonal låneordning for kommunale og fylkeskommunale bygg tilsvarende den Oslo kommune har, for å fase ut fossil oljefyring.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen opprette en finansieringsordning for lokale klimatiltak som skal støtte kommuner og fylkeskommuner i å gjennomføre prosesser for klimavennlig omstilling.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen legge inn nødvendig statlig medfinansiering i kommunerammene slik at kommunesektoren kan nå sitt mål om klimagassreduksjoner og foreta nødvendige klimatilpasninger.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen sette krav om kompetanse på klima og miljø i kommunal forvaltning.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen legge fram en omlegging av vekstkommunetilskuddet slik at det framkommer som et påslag til de kommuner det gjelder, uten trekk i inntektene til alle kommuner.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for Stortinget om forsterket arbeid for rombefolkningen, med særlig vekt på barna.

6. Tiltråding frå komiteen

Komiteen viser til proposisjonane og til det som står ovanfor, og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

**Rammeområde 1
(Statsforvaltning)**

I

På statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Utgifter		
20		Statsministerens kontor		
	1	Driftsutgifter	100 300 000	
21		Statsrådet		
	1	Driftsutgifter	159 600 000	
24		Regjeringsadvokaten		
	1	Driftsutgifter	63 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	21 600 000	
502		Lønnsoppgjøret i staten – tariffavtalte avsetninger		
	71	Tilskudd til midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte (OU-midler)	174 400 000	
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	631 269 000	
	22	Fellesutgifter for departementene og Statsministerens kontor	127 089 000	
	23	22. juli-senteret	5 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 308 000	
	46	Sikringsanlegg og sperresystemer i regjeringsbyggene, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
520		Tilskudd til de politiske partier		
	1	Driftsutgifter	8 583 000	
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	292 000 000	
	71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	32 900 000	
	73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	71 800 000	
	75	Tilskudd til de politiske partiers fylkesungdomsorganisasjoner	20 992 000	
	76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	7 820 000	
525		Fylkesmannsembetene		
	1	Driftsutgifter	1 537 278 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	157 573 000	
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	130 000 000	
	31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	40 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 752 925 000	
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	113 000 000	
531		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Driftsutgifter	25 578 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	31 708 000	
532		Utvikling av Fornebuområdet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	198 000	
	30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	10 500 000	
533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	1	Driftsutgifter	20 043 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	42 500 000	
534		Erstatningslokaler for departementene		
	1	Driftsutgifter	386 249 000	
540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	1	Driftsutgifter	208 333 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	43 849 000	
	22	Betaling for bruk av elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	14 415 000	
	23	Elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste, <i>kan overføres</i>	95 688 000	
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	71	Tilskudd til IKT-standardisering	772 000	
545		Datatilsynet		
	1	Driftsutgifter	45 587 000	
546		Personvernemnda		
	1	Driftsutgifter	1 887 000	
2445		Statsbygg		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-4 284 000 000	
	2	Driftsutgifter	1 844 155 000	
	3	Avskrivninger	1 033 814 000	
	4	Renter av statens kapital	69 800 000	
	5	Til investeringsformål	1 029 976 000	-306 255 000
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	102 613 000	
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	372 600 000	
	32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	201 000 000	
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	2 077 450 000	
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	623 290 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	179 344 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	73 944 000	
		Totale utgifter		<u>9 829 930 000</u>
Inntekter				
3024		Regjeringsadvokaten		
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker	14 800 000	
3510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	2	Ymse inntekter	20 915 000	
	3	Brukerbetaling for tilleggstjenester fra departementene	119 308 000	
3525		Fylkesmannsembetene		
	1	Inntekter ved oppdrag	157 573 000	
3531		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Ymse inntekter	103 000	
3533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	2	Ymse inntekter	3 036 000	
3540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	3	Diverse inntekter	3 050 000	
	4	Internasjonale oppdrag	667 000	
	5	Betaling for bruk av elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	14 415 000	
	6	Betaling for tilleggstjenester knyttet til elektronisk ID og Sikker digital posttjeneste	1 698 000	
5445		Statsbygg		
	39	Avsetning til investeringsformål	1 029 976 000	
5446		Salg av eiendom, Fornebu		
	40	Salgsinntekter, Fornebu	200 000	
		Totale inntekter		<u>1 365 741 000</u>

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 510 post 1	kap. 3510 postene 2 og 3
kap. 525 post 21	kap. 3525 post 1
kap. 533 post 1	kap. 3533 post 2
kap. 540 post 1	kap. 3540 postene 3 og 4
kap. 540 post 21	kap. 3540 post 3
kap. 540 post 22	kap. 3540 post 5
kap. 540 post 23	kap. 3540 post 6

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 525 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

IV

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med inntil 250 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med beløp som tilsvarer netto gevinst fra salg av eiendommer.

V

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan omdisponere:

1. under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 31 og 33.
2. under kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, fra post 1 til 45.
3. under kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen, fra post 1 til 45.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av et byggeprosjekt under kurantordningen.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet, kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, innenfor de kostnadsrammene som er omtalt i Prop. 1 S (2015–2016) eller i tidligere proposisjoner til Stortinget.

VII

Fullmakter som gjelder kurantprosjektordningen

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan:

1. sette i gang byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettårer.
2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser, ved gjennomføring av kurante byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter og post 34 Videreføring av kurantprosjekter.

VIII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan:

1. godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 750 mill. kroner.
2. godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49.
3. korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke blir realisert.

IX

X

Kostnadsrammen for Minnesteved for 22. juli i Hole kommune

Stortinget samtykker i at kostnadsrammen for minnesteved etter angrepet på Utøya ved Sørbråten i Hole kommune økes til 20,3 mill. kroner, i prisnivå per 1. juli 2016.

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2016 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 1 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

**Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling og bustad)**

I

På statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	1 212 951 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	4 995 249 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	90 589 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	4 237 000	
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	599 500 000	
	70	Stønader til beboere i asylmottak	861 113 000	
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak	63 119 000	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	122 254 000	
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 821 post 60</i>	20 425 000	
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i> ..	19 250 000	
491		Utlendingsnemnda		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	270 090 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i>	8 577 000	
500		Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	352 587 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	78 942 000	
	22	Forskning, <i>kan overføres</i>	6 825 000	
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	66 084 000	
551		Regional utvikling og nyskaping		
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 156 993 000	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	225 302 000	
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling		
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	444 200 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling		
	1	Driftsutgifter	26 859 000	
560		Sametinget		
	50	Sametinget	279 679 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	54	Samefolkets fond	5 345 000	
561		Tilskudd til samiske formål		
	50	Samisk høyskole	5 588 000	
	51	Divvun	6 888 000	
	72	Samisk språk, informasjon m.m.	3 000 000	
562		Galdu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter		
	1	Driftsutgifter	3 158 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 042 000	
563		Internasjonalt reindriftssenter		
	1	Driftsutgifter	5 854 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 551 000	
567		Nasjonale minoriteter		
	22	Kollektiv oppreisning til norske rom mv.	3 000 000	
	60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	6 200 000	
	70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	7 100 000	
	71	Tilskudd til Romanifolket/taternes kulturfond	5 300 000	
	72	Det Mosaiske Trossamfund	6 840 000	
	73	Tilskudd til kvensk språk og kultur	4 700 000	
580		Bostøtte		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 763 000 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	465 024 000	
	76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	888 270 000	
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i>	26 100 000	
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	58 400 000	
	79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering, <i>kan overføres</i>	100 000 000	
585		Husleietvistutvalget		
	1	Driftsutgifter	25 710 000	
587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Driftsutgifter	85 578 000	
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	52 330 000	
	70	Tilskudd til Lavenergiprogrammet	6 586 000	
590		Planlegging og byutvikling		
	61	Bærekraftig byutvikling, <i>kan overføres</i>	19 088 000	
	65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	29 841 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	720 000	
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	55 245 000	
	81	Lokal kompetanse og universell utforming, <i>kan overføres</i>	4 476 000	
820		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	252 460 000	
821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	39 686 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 780 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	50	Norges Forskningsråd	6 939 000	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	8 393 128 000	
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	596 383 000	
	62	Kommunale innvandrertiltak	198 157 000	
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	2 047 000	
	71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	82 208 000	
	72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 577 000	
	73	Tilskudd	5 871 000	
822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	31 868 000	
	22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	13 782 000	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 985 608 000	
2412		Husbanken		
	1	Driftsutgifter	343 692 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 827 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	50 966 000	
	71	Tap på utlånsvirksomhet	13 000 000	
	72	Rentestøtte	7 300 000	
2426		Siva SF		
	70	Tilskudd	69 992 000	
		Totale utgifter		<u>27 708 030 000</u>

Inntekter

3490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, ODA-godkjente utgifter	130 913 000	
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	20 218 000	
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	3 962 304 000	
	5	Refusjonsinntekter	11 557 000	
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	20 236 000	
3562		Galdu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter		
	2	Diverse inntekter	2 042 000	
3563		Internasjonalt reindriftssenter		
	2	Diverse inntekter	2 551 000	
	3	Leieinntekter	350 000	
3585		Husleietvistutvalget		
	1	Gebyrer	1 094 000	
3587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Diverse inntekter	100 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	4	Gebyrer, sentral godkjenning foretak	44 953 000	
3821		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	266 475 000	
	2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	85 108 000	
3822		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	333 878 000	
5312		Husbanken		
	1	Gebyrer m.m.	12 797 000	
	11	Tilfeldige inntekter	30 870 000	
5326		Siva SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	
5613		Renter fra Siva SF		
	80	Renter	17 900 000	
5615		Husbanken		
	80	Renter	3 093 000 000	
		Totale inntekter		8 043 346 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 490 post 1	Kap. 3490 post 5
Kap. 491 post 1	Kap. 3491 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
490		Utlendingsdirektoratet	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger	50 mill. kroner

IV

Midlertidig drift av asylmottak

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan inngå avtaler om midlertidig drift av asylmottak med varighet utover 2016. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i statsbudsjettet for

2016, samtykker Stortinget i at Justis- og beredskapsdepartementet kan øke antall plasser i mottak innenfor gjeldende rammer for etablering og drift av asylmottak, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 1	kap. 3500 post 1
kap. 554 post 1	kap. 3554 post 1
kap. 562 post 1 og 21	kap. 3562 post 2
kap. 563 post 1	kap. 3563 post 3
kap. 563 post 21	kap. 3563 post 2
kap. 585 post 1	kap. 3585 post 1
kap. 587 post 1	kap. 3587 post 4
kap. 2412 post 1	kap. 5312 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
551		Regional utvikling og nyskaping	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	50,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Tilskudd til utleieboliger	772,0 mill. kroner
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet	23,2 mill. kroner
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd	58,5 mill. kroner
590		Planlegging og byutvikling	
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling	22,3 mill. kroner»

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 820 post 1	kap. 3820 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Rammeområde 18
(Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.)

I

På statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
571		Rammetilskudd til kommuner		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 216 000	
	60	Innbyggertilskudd	119 052 870 000	
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	408 811 000	
	62	Nord-Norge- og Namdalstilskudd	1 611 747 000	
	63	Småkommunetilskudd	963 501 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	1 854 000 000	
	66	Veksttilskudd	440 616 000	
	67	Storbytilskudd	459 985 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd	31 547 475 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	642 399 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	659 000 000	
573		Kommunereform		
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammen- slåing	100 000 000	
575		Ressurskrevende tjenester		
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	9 271 000 000	
578		Valgdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	65 100 000	
579		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	20 348 000	
		Totale utgifter		<u>167 134 068 000</u>

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 7. desember 2015

Helge André Njåstad

leder og ordf. for kap. 533, 587, 3533 og
3587

Karin Andersen

ordf. for kap. 20, 21, 24, 540, 581, 590, 3024
og 3540

Heidi Greni

ordf. for kap. 551 og 554

Stine Renate Håheim

ordf. for kap. 578, 585, 2426, 3585, 5326 og
5613

Frank J. Jensen

ordf. for kap. 520 og 573

Mudassar Kapur

ordf. for kap. 530, 532, 580, 2412, 5312,
5446 og 5615

Mazyar Keshvari

ordf. for kap. 490 og 3490

Stein Erik Lauvås

ordf. for kap. 491, 500, 561, 562, 563, 576,
579, 3562 og 3563

Bjørn Lødemel

ordf. for kap. 560 og 567

Ingjerd Schou

ordf. for kap. 545 og 546

André N. Skjelstad

ordf. for kap. 534, 571, 572 og 575

Eirin Sund

ordf. for kap. 510, 525, 820, 822, 2445, 3510,
3525, 3822 og 5445

Geir Sigbjørn Toskedal

ordf. for kap. 502, 531, 552, 821, 3531 og
3821

VEDLEGG 1**Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/statsråden til Arbeiderpartiets stortingsgruppe, datert 1. desember 2015****Svar til spørsmål i forbindelse med behandlingen av Prop 1 S (2015-2016)**

Jeg viser til e-post datert 23. november 2015 med følgende spørsmål om Prop. 1 S (2015-2016) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

1. Hvor mange flere husstander vil få økt bostøtte dersom boutgiftstaket økes med 4000 kroner for alle ut over regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2016? Hvordan fordeles økningen på følgende grupper: 1) barnefamilier, 2) unge uføre 3) uføre for øvrig og 4) eldre?

Svar:

Det anslås at om lag 72 000 husstander vil ha botilgifter over det gjeldende taket i 2016. Av disse er om lag 21 000 barnefamilier, 7 000 unge uføre, 11 000 uføre for øvrig og 10 000 eldre. Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til at enkelte husstander kan være i flere kategorier og at disse kategoriene ikke dekker alle nye mottakere. De 72 000 husstandene vil få mer bostøtte hvis taket økes, uansett hvor stor økningen er. Husstander som har botilgifter under taket, påvirkes uansett ikke.

Økt boutgiftstak fører imidlertid også til høyere inntektsgrense i bostøtten. Det betyr at nye husstander kommer inn i ordningen. Det redegjøres for dette i svaret på spørsmål 2.

2. Hvor mange flere husstander vil bli bostøttemottakere dersom boutgiftstaket økes med 4000 kroner for alle i tillegg til regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2016? Og hvordan fordeles økningen på følgende grupper: 1) barnefamilier, 2) unge uføre 3) uføre for øvrig og 4) eldre?

Svar:

Dersom boutgiftstakene økes med 4 000 kroner ut over regjeringens forslag, betyr det at inntektsgrensene for bostøtte øker med om lag 4 000 – 5 000

kroner. Kommunal- og moderniseringsdepartementet anslår at om lag 1 200 nye husstander kommer inn i ordningen som følge av dette. Av disse er om lag 50 barnefamilier, 200 unge uføre, 300 andre uføre og 400 eldre. Departementet viser til at enkelte husstander kan være i flere kategorier og at disse kategoriene ikke dekker alle nye mottakere. Anslagene forutsetter at de husstandene som kan få bostøtte med nye inntektsgrenser faktisk søker om bostøtte.

3. Hva vil effekten av å øke innslagspunktet for progressiv økning av egenandel i bostøtten til 205.001 kroner for unge uføre og 164.205 for andre?

Svar:

Økning av innslagspunktet for progressiv opptrapping av egenandelen i bostøtten til 205 001 kroner for unge uføre og 164 205 kroner for andre, vil føre til noe høyere bostøtte for alle mottakere som har inntekt over de grensene regjeringen har foreslått. I tillegg vil en slik endring føre til at om lag 900 flere husstander får krav på bostøtte. Totalt sett anslår departementet at gjennomsnittlig utbetaling vil øke med om lag 200 kroner per år.

4. Hva vil effekten være å øke fribeløpet i bostøtteordningen i takt med regulering av grunnbeløpet?

Svar:

Økning av fribeløpet i takt med regulering av grunnbeløpet i folketrygden innebærer at beløpet settes til 92 240 kroner istedenfor 92 000 kroner. Effekten av det er at anslagsvis 74 000 mottakere som har inntekt over fribeløpet, får 30 kroner mer i bostøtte hvert år.

VEDLEGG 2**Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/statsråden til stortingsrepresentant Karin Andersen, datert 3. desember 2015****Svar på budsjettspørsmål fra Kommunal- og forvaltningskomiteen**

Jeg viser til e-post datert 30. november 2015 med følgende budsjettspørsmål til Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Spørsmål 1:

Hvilke styringskrav har Regjeringen lagt inn i statlig arbeidsgiverpolitikk for å sikre hele stillinger, jevnere kjønnsbalanse og rekruttering av mennesker med funksjonsnedsettelse og minoritetsbakgrunn i statlig virksomhet?

Svar:

Statlige arbeidsgivere er i utgangspunktet opptatt av å tilsette i heltidsstilling. En partssammensatt arbeidsgruppe fant i 2013 at det i det statlige tariffområdet kun i svært liten grad forekommer tilfeller av uønsket deltid. Andelen deltidsstillinger var på 16 pst. i staten og 26 pst. i arbeidslivet som helhet. Arbeidsgruppa foreslo blant annet at arbeidsgivere lokalt måtte legge til rette for og stimulere til heltid, og at de må sørge for at den enkelte som arbeider deltid får god informasjon om konsekvensene av dette. På bakgrunn av at partene har sett det som mest hensiktsmessig med lokale tilpasninger, har man ikke lagt opp til sentrale styringskrav for å sikre hele stillinger. Men det er kommunisert til virksomhetene at de må informere de ansatte om konsekvensene på pensjonsytelser av å være i deltidsstilling, at de må sørge for god dialog med organisasjonene ved utlysning av ledige deltidsstillinger, slik at det vurderes om det er mulig å øke andelen heltid, og at deltidsansatte blir godt informert om ledige stillinger internt.

I Statens personalhåndbok pkt 1.6 *En inkluderende personalpolitikk preget av inkludering og mangfold* heter det blant annet at «Staten skal ha en personalpolitikk preget av inkludering og mangfold. Vår rekrutterings- og ledelsespraksis skal ha en bred og inkluderende tilnærming. Ifølge kvalifikasjonsprinsippet er det den best kvalifiserte søkeren til en stilling som skal ansettes. Ved å søke etter kvalifiserte medarbeidere blant all den kompetanse som er tilgjengelig i samfunnet, uansett søkerens bakgrunn, sikrer vi nettopp at vi får tak i de beste medarbeiderne. Det er en sentral lederoppgave å sørge for at målet om mangfold er solid forankret i virksomhetens overordnede personalpolitikk, i den daglige ledelsen

og i personalarbeidet. Særlig i arbeidet med ekstern profilering og rekruttering er dette viktig.»

Og videre: «Personer med nedsatt funksjonsevne og personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i arbeidsstokken, og kvinner er underrepresentert i lederposisjoner i forvaltningen. Mangfold, likestilling og redusert diskriminering er nyttig og i virksomhetenes egen interesse. Men like viktig er det at statlige virksomheter skal gå foran når det gjelder å følge diskrimineringslovgivningen.»

I Statens personalhåndbok pkt. 8.21 er det gitt retningslinjer om likestilling. Der heter det blant annet at «Arbeidsgiver har ansvar for initiering, gjennomføring av, og rapportering om, likestillingstiltak i virksomheten, jf likestillingsloven § 1 a.» I det følgende er det gitt regler blant annet om gjennomføring av positiv særbehandling dersom et kjønn er underrepresentert og om utlysning av stillinger, herunder blant annet om at utlysningstekster skal utformes med sikte på å rekruttere søkere av begge kjønn.

I Statens personalhåndbok pkt. 1.6.1 *Økt rekruttering av personer med nedsatt funksjonsevne* heter det: «Regjeringen vil at statlige virksomheter arbeider systematisk og målrettet med mangfold i personalpolitikken og ansetter flere med nedsatt funksjonsevne. Mange med nedsatt funksjonsevne har høy utdanning og er godt kvalifiserte til stillinger i staten, men har vansker med å komme i betraktning, ofte på grunn av begrenset arbeidserfaring. Det er viktig at man i rekrutteringsarbeidet har en åpen og bred tilnærming, slik at den nedsatte funksjonshemningen ikke blir tillagt for mye vekt.»

I Statens personalhåndbok pkt 2.3.2.5 *Arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne* er det en omtale om utforming av kunngjøringstekst særskilt med tanke på arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne. Her minnes det blant annet om at arbeidsgivere må være oppmerksom på at det gjelder en vidtrekkende plikt til å tilrettelegge arbeidsplass og arbeidsoppgaver for arbeidssøkere/arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne. Det vises også til tjml. forskrift § 9 der det heter at dersom noen av søkerne til en stilling oppgir å være funksjonshemmet/yrkeshemmet, skal det alltid innkalles minst én slik søker til intervju, forutsatt at søkeren er kvalifisert til stillingen.

For å styrke det inkluderende arbeidslivet i staten, har det blitt gjennomført trainee-program for personer med nedsatt funksjonsevne i flere omganger. Videre har det blitt utarbeidet veiledningsmaterieell og tilgjengeliggjort e-læringsverktøy om mang-

foldsrekruttering. Som det fremgår av Prop. 1 S (2015–2016) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet (s. 49) starter departementet og Direktoratet for forvaltning og IKT opp et nytt traineeprogram for personer med nedsatt funksjonsevne og høyere utdanning våren 2016. Dette medfører økt hyppighet i gjennomføringen av traineeprogrammer. Ambisjonen er at antall deltakere samlet kan øke selv om antall deltakere per program er stabilt.

I Statens personalhåndbok pkt. 1.6.3 *Økt rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn* heter det blant annet at «Det er et overordnet mål at statlige etater skal rekruttere flere personer med innvandrerbakgrunn. Det er begrunnet både i at virksomhetene selv har nytte av et mangfold i personalstyrken for å oppnå en god tjenestekvalitet, men også i at statens virksomheter må etterleve diskrimineringslovgivningen. De statlige virksomhetene må arbeide systematisk for å utnytte bredden av kompetanse i hele befolkningen når de skal finne fram til og rekruttere kvalifiserte medarbeidere. Ved å sikre at rekrutteringsarbeidet også omfatter personer med innvandrerbakgrunn, vil staten øke mulighetene for å rekruttere dyktige ansatte.»

Og videre heter det: «Statlige virksomheter skal innkalle minst en søker med innvandrerbakgrunn til jobbintervju, forutsatt at søkeren er kvalifisert, se PM-2010-08. Dersom det er søkere med innvandrerbakgrunn som ikke er innkalt til intervju/ innstilt, skal dette forklares i innstillingen.»

Spørsmål 2:

Hvor stort handlingsrom mener Regjeringen kommunesektoren har for å gjennomføre sin del av klimaforliket?

Svar:

I det lokale klimaarbeidet spiller kommunene en sentral rolle, og er gitt en rekke oppgaver og virkemidler som gir stort handlingsrom i arbeidet med å redusere utslippene av klimagasser. Klima- og miljødepartementet har et hovedansvar for oppfølging av klimaforliket, herunder klimaarbeidet i kommunene. I mitt svar legger jeg størst vekt på å omtale de virkemidlene som Kommunal- og moderniseringsdepartementet har et særlig ansvar for.

For å få oversikt over mengder og kilder til klimagassutslipp og hvordan disse kan reduseres i den enkelte kommune, er kommunene gjennom en statlig

planretningslinje pålagt å gjennomføre helhetlig og langsiktig klima- og energiplanlegging. Planleggingen skal omfatte alle deler av kommunens virksomhet og ansvarsområde, både som myndighetsutøver og som virksomhetseier. Planleggingen bør ta utgangspunkt i konkrete og ambisiøse mål for utslippsreduksjoner i kommunen, og målene bør følges av vurderinger av hvilke tiltak og virkemidler som må til for at de skal innfris.

Kommunene har pekt på at de ikke har statistikk som viser klimagassutslippene i kommunene, noe som vanskeliggjør planleggingen og gjennomføringen av klimatiltak. Regjeringen har derfor foreslått 6,4 millioner kroner i budsjettet for 2016 til et slikt formål.

Rollen som planmyndighet gir kommunen en særlig viktig posisjon og mulighet til å bidra til å redusere utslippene av klimagasser. Alle beslutninger om lokalisering og utforming av næringsvirksomhet, boliger og infrastruktur vil påvirke energibruk og utslipp fra transport og bygninger i lang tid fremover. Det er derfor avgjørende at kommunene benytter sin myndighet og sitt handlingsrom på dette området til å drive en «klimasmart» planlegging for fremtiden.

I tråd med statlige planretningslinjer for bolig areal- og transportplanlegging, er det avgjørende at kommunene i samarbeid med fylkeskommunene sørger for gode kollektivløsninger. Det er også viktig at det etableres utbyggingsmønstre som gir korte avstander og redusert behov for bilbruk, konsentrert boligbygging og høy grad av arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkt.

Tilsvarende vil kommunen som virksomhetseier kunne påvirke utslippene av klimagasser gjennom å ta i bruk fornybar energi i egne bygg, samt bidra til økt utbredelse av lavenergibygging og passivhus i tilfeller hvor kommunen er utbygger, grunneier eller selger av areal. Kommunen kan på lignende måte velge å ta i bruk lavutslippskjøretøy i egen virksomhet, samt legge til rette for bruk av slike kjøretøy gjennom etablering av ladestasjoner i kommunen.

For å ytterligere å stimulere til at kommunene får utnyttet sitt handlingsrom på dette området, er det i budsjettforliket foreslått at det skal etableres en belønningsordning for klimatiltak i kommunene på Klima- og miljødepartementets budsjett med en bevilgning på 100 millioner kroner i 2016.